Leto VII, štev. 168 | Ljubljana, nedelja 25. julija 1926 | Poštnina pavšalirana. | Cena 3 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo: Ljubljana, Knaflova ulica štev. 5/I. Telefon štev. 72, ponoči tudi štev. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 405

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180. Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 24. julija.

Francoski narod je v najkritičnejših časih svoje zgodovine skoro vedno pokazal v zadnjem trenutku najglobljo razumevanje za tragiko trenutka in doprinesel dokaz, da je življenja vreden in sposoben. Spomniti se nam ni treba težkih dni po začetku velike revolucije koncem osemnajstega stoletja. Zadostuje, da pogledamo za ducat let nazaj. Francija, kjer je bil parlamentarizem, demokracija in strankarstvo z vsemi svojimi vrlinami in napakami na vrhuncu, se je v usodnem trenutku spametovala in sestavila se je vlada strankarskega premirja in nacijonalne sprave, v kateri so bili zastopani vsi vidni predstavitelji vseh pomembnih strank francoske republike. Komunistov tedaj ni bilo in se torej niso mogli udeležiti vlade. Monarhistična desnica je bila parlamentarno brezpomembna, ni pa zaostajala v požrtvovalnem patrijotizmu.

Tudi v težki, negotovi finančni borbi, ki jo zdaj vodi zmagovita Francija, se je na koncu koncev izkazalo, da so se zmotili tisti, ki so si nadeli peroti mrtvaških gavranov in začeli obletavati kot obilni plen francosko republiko. Nevesela parlamentarna igra, ki je v dno duše žalostila prijatelje Francije, je, kakor vse kaže, končana. Nova Poincaréjeva vlada morda nima vseh tistih zaželjenih lastnosti, ki so potrebne za usodni zgodovinski čas Francije, priznati pa je treba, da jih ima v obilni meri. V Poincaréjevem ministrstvu je združena ne samo cela republikanska desnica, marveč tudi ves centrum in tudi republikanska «meščanska» levica obeh zbornic. Manika sicer bivši finančni minister v Briandovem kabinetu Caillaux, ki je nedvomno ena izmed prvih političnih glav Francije. Vendar so Caillaux in njegovi prijatelji preveliki patrijoti, da bi iz osebne osvetoželjnosti delali težave Poincaréjevemu koncentracijskemu ministrstvu. Velika in skoro neverjetna pridobitev, ki se je posrečila Poincaréju, pa je, da je vstopil v njegovo vlado poleg Brianda in Painlevéja tudi Edvard Herriot, vodja levičarskega kartela in glavni ideolog socijalističnih radikalov. Brez njega ne bi imela nova vlada prave parlamentarne opore. Poincaré je mnogo pridobil s Herriotom. Herriot sam pa je s svojim vstopom v nacijonalno koncentracijsko ministrstvo glavnega političnega nasprotnika dokazal, da mu je domovina iznad vsega, in je s tem opral vse, deloma upravičene očitke glede svojega komaj preteklega, a s to požrtvovalno gesto docela popravljenega vedenja.

Francoski narod, ki se ga zadnje čase niso več prijele deklamacije o parlamentarizmu in demokraciji, je z vso energijo zapovedal svojim političnim voditeljem nacijonalno slogo in spravo. Ta miselnost se je nedvomno jasno izražala pri sleherni priložnosti zadnjih dni. Francoski narod se sme danes oddahniti. Ta njegova, nadvse upravičena zahteva, se je izpolnila s sestavo Poincaréjeve koncentracijske nacijonalne vlade. Kdor si bo še zdaj upal zasledovati čisto strankarske cilje spričo narodne nesreče, ki je s padcem franka zadela celo Francijo, ta se mora pripraviti na hud obračun pri volitvah.

Poincaré je izpolnil notranjepolitični pogoj za sanacijo francoskih financ. Večina Francije je danes združena v eni fronti. Ostaja pa še ogromna, morda odločilna neznanka, na kak način misli izbojevati Poincaréjeva vlada finančno bitko v mednarodnem svetu. Da je že sestav današnjega francoskega kabineta precejšen adut v rokah Francije, dokazuje porast francoske devize na vseh denarnih trgih sveta.

O finančnih načrtih Poincaréjeve vlade nam še ni ničesar znanega. To vprašanje se razjasni šele v torek. Poincaré je pristaš rešitve Francije z zgolj francoskimi močmi. Danes pa je to težko. To je priznal sam Poincaré, ki se je baje že izjavil za načrt izvedencev. Ta načrt pa predvideva ratifikacijo londonske in washingtonske pogodbe in redno plačevanje notranjih dolgovnih obveznosti. Francoski domači dolg znaša okoli tristo milijard, zunanji pa se tudi suče v astronomski višini. Ali se da taka situacija še rešiti rednim potom?

Če je sploh kdo v Franciji zmožen za to orjaško delo, je to sedanja Poincaréjeva vlada narodne sloge.

Žrtve vročine v Ameriki

Newyork, 24. julija. s. Vročina zadnjih dni in viharji, ki so sledili vročini, so zahtevali več človeških žrtev. Iz Bostona poročajo o 60, iz Newarka o 27 in iz Newyorka o 50 mrtvih. Mesto Newark porabi dnevno 65 milijonov galonov vode, t. j. 292 milijonov litrov.

Nemška križarka v Jokohami

London, 24. julija. (brž.) Kakor piše «Daily Telegraph», je dospela nemška križarka «Hamburg» v Jokohamo, kjer jo je prebivalstvo prisrčno sprejelo.

Značilne avdijence na Bledu

Voja Marinković pri kralju. — Pogajanja z davidovićevci se nadaljujejo. — Radićevci se na vso moč upirajo. — Napetost situacije radi nikićevcev.

Bled, 24. jul. Kralj je sprejel včeraj v dolgi avdijenci bivšega ministra drja Vojo Marinkovića. Danes se je posl. Marinković zopet vrnil v Beograd.

Beograd, 24. julija p. Avdijenca posl. Voje Marinkovića na Bledu je vzbudila občo pozornost ter se smatra kot dokaz, da so pogajanja med davidovičevci in radikali že daleč uspela. Radičevci so mučno presenečeni, ker se z vso energijo upirajo pristopu davidovićevcev v koalicijo RR. Po njihovem mnenju bi bil vstop davidovićevcev le prvi korak za ustvaritev povsem nove kombinacije, ki bi bila v glavnem naperjena proti radićevcem in onim grupam, ki ne priznavajo narodnega edinstva. Radićevci zaenkrat računajo z odporom ožje Davidović-Veljkovićeve skupine ter smatrajo, da se bo Davidovićeva stranka prej razbila nego pride do sporazuma z radikali. Na drugi strani se priznava, da so težkoče vstopa davidovićevcev radi notranjih nesoglasij znatne, a da bodo sigurno premagane. Ako hočejo radičevci ostati v vladi, morajo pristati na koalicijo z davidovičevci. Ta koalicija pa pomeni njih popolno politično degradacijo in konec vsakega njihovega vpliva, ker bi tako spopolnjena vlada ne bila več odvisna od njihovih glasov.

Beograd, 24. julija. p. Razmerje med radikali in radičevci postaja radi nikičevcev vsak dan bolj napeto. Današnja «Samouprava» pravi, da radikali zelo cenijo zadržanje dr. Nikića in da ne morejo dopustiti, da Stepan Radić samovoljno razpolaga s položajem tega gospoda v vladi.

Stepan Radić je danes poslal v Beograd dr. Krnjevića z novimi sporočili. Dr. Krnjević je tekom dneva parkrat skušal priti do ministrskega predsednika, pa se mu je, kakor vse kaže, g. Uzunović nalašč izogibal. Dr. Krnjević je bil zelo dolgo v radičevskem klubu. Napram novinarjem je bil zelo rezerviran. Dejal je, da se Radić nocoj odpelje v Osjek in ne v Split, kakor so pričakovali. V torek ali sredo namerava priti v Beograd, da bi rešil zadevo dr. Nikića. Pristaši Stepana Radića trdé, da ne morejo več trpeti absurdne okolnosti, da sede skupaj z dr. Nikićem v vladi, dočim vodi ta politik proti njim med narodom najhujšo borbo. Zatrjuje se, da vendarle tudi tokrat še ne pride do vladne krize. Radić čaka občinskih volitev in bo šele potem določil svojo nadaljno taktiko.

Redukcija draginjskih doklad in letošnja žetev

Pravi vzrok redukcije. — Poplave niso mogle zmanjšati dobre letine. — Splošno ogorčenje radi vladinih ukrepov.

Beograd, 24. julija p. Včerajšnji sklepi vlade o redukciji draginjskih doklad tvorijo tudi še danes predmet ogorčenih komentarjev ne samo med prizadetim državnim uslužbenstvom, temveč tudi v vseh treznih političnih krogih. Ukrep vlade se splošno označuje kot naravnost usodepoln in kot nemoralen.

Nesreča poplave je bila vladi **le povod**, pravi vzrok je pa ta, da se je izkazal, kar so govorniki opozicije svoječasno že v proračunski debati dokazovali, proračun radičevsko-radikalnega režima **za fiktiven.** Mesto da vlada z redukcijami ministrstev, komisij, dispozicijskih fondov, z energično reorganizacijo državne uprave prihrani na pameten in potreben način ogromne svote, tira svoje uslužbence v novo bedo.

Glede poplav je v ostalem treba reči tudi še to-le: Nedvomno je škoda, ki jo je trpelo prebivalstvo prizadetih krajev ogromna in država je dolžna z vsemi sredstvi priteči na pomoč. Škoda pa je predvsem na raznih napravah, poslopjih itd., ni pa v toliki meri na letošnji letini. Ugotoviti se mora, da je bilo poplavljene maksimalno e d e n o d s t o celokupne obdelane zemlje v Jugoslaviji, a še v poplavljenih krajih je velik del zlasti pšenice pravočasno rešen. V ostalem pa je letina baš v glavnih žitnih krajih države letos nad vse izborna. Pšenica je obrodila kakor že 14 let ne, tudi koruza ni zaostala. Računa se, da bo celokupna produkcija na glavnih poljskih pridelkih letos za 20 do 25% boljša nego lani. Tudi sadje je v južnih krajih izredno lepo obrodilo ter so zlasti slive v Bosni in Šumadiji uspele.

Izgovori vlade na povodenjsko katastrofo so torej prazni in morejo le kompromitirati pomožno akcijo za prebivalstvo poplavljenih krajev.

Iz vladnih krogov se govori, da gre pri redukciji draginjskih doklad le za začasen ukrep. Tudi to je gotovo. Gre za trajno mero. S tako primitivnimi sredstvi kakor je znižanje draginjskih doklad se pa fiktivni proračun sanirati ne da.

Radikali so v ostalem vsled ukrepa vlade precej preplašeni, ker jih ogorčeno zapušča zlasti v Srbiji uradništvo, ki je bilo dosedaj steber njihovih organizacij. Radičevci, ki so pri svojem predlogu računali z najnižjimi instinkti svojih mas, so se istotako prevarili. Oni smatrajo kmeta za tako omejenega, da ne bo spoznal, kam vodi politika upropaščenja državne uprave — a so se prevarili. Iz vseh krajev dobivajo i radikali i radičevci poročila, da jim bo ukrep njihove vlade silno škodil. Radikali skušajo prevaliti vsako krivdo na radičevce, češ da so oni duševni očetje najnovejšega brezumja, kar je sicer res. A nič manjša ni zato krivda radikalov.

Pred razpustom vseh jugoslovenskih kulturnih društev v Italiji?

«Kaj Vam bodo lastne kulturne organizacije, saj imate fašistovske!»

Trst, 24. julija, t. Tržaški prefekt je razpustil v sv. Križu pri Trstu mladinsko društvo «Kovčiči» in godbeno društvo «Lira». V posebnem odloku, ki ga je društvoma dostavil, jima prefekt očita protidržavnost in prevratnost ter naglaša, da v Julijski Krajini nimajo jugoslovenska društva nikakega razloga za obstoj, ker itak delujejo že po vseh vaseh fašistovska mladinska društva, v katera mora vstopiti tudi jugoslovenska mladina.

Pričakovati je torej, da bo v kratkem času doletela enaka usoda vsa jugoslovenska društva v Julijski Krajini in naša šoli odrasla mladina bo kratkomalo izročena kulturnemu propadanju.

Anketni odbor odgoden

Beograd, 24. julija. r. Anketni odbor za preiskavo korupcijskih afer je prekinil svoje delo in se bo ponovno sestal 3. avgusta. Opozicija je nastopila proti tej odgoditvi ter je zahtevala, naj se pospeši proučitev afere Rade Pašića. Glede na bencinsko afero s trgovcem Rajkovićem iz Gruža se govori, da so neki inozemski poslaniki skušali intervenirati, ker gre pri tem tudi za nekega Leipzigerja, ki biva v Bukarešti in je italijanski državljan. Baje je v afero zapleten tudi rumunski kapital, ker sta bencin in olje rumunskega izvora.

Protest proti imenovanju Cena bega za albanskega poslanika

Beograd, 24. julija p. Samostojni demokratski poslanec Gligorije Božović je naslovil danes povodom imenovanja Cena bega za albanskega poslanika v Beogradu na zunanjega ministra interpelacijo, v kateri pravi, da je to imenovanje napravilo v naši javnosti zlasti v Južni Srbiji, zelo slab vtis. Cena beg je jugoslovenski državljan, ki da se mora zagovarjati pred našimi sodišči radi raznih kaznivih dejanj. Interpelacija pravi, da bo imenovanje Cena bega za poslanika Albanije naravnost degradiralo celokupen diplomatski zbor. Zahteva od zunanjega ministra, naj najde poti, da se država izogne tej tako neprijetni blamaži.

Projekt o likvidaciji agrarnih odnošajev v Dalmaciji

Beograd, 24. julija p. V finančnem ministrstvu je bilo danes več posvetovanj med ministroma za finance in za agrarno reformo ter z raznimi strokovnjaki, kakor z ravnateljem proračunskega oddelka Jovanovićem in strokovnjakom za agrarna vprašanja dr. Novakom. Na teh konferencah so razpravljali o vprašanju likvidacije agrarnih odnošajev v Dalmaciji. Redigiranih je bilo tudi nekaj členov tozadevnega projekta Finančni efekt zakona o agrarni reformi, ki ga je zvečer sprejela vlada je velik in se zato išče kritje za izdatke tega zakonskega osnutka. Dalmatinski radikali trde, da ta zakonski predlog ne bo prodrl v radikalskem klubu, ker je preveč boljševiški. Radićevci trde, da so v tej stvari že zelo mnogo popustili.

Redukcija materijalnih izdatkov

Beograd, 24. julija. r. Ministrski predsednik Uzunović je poslal vsem ministrom okrožnico, v kateri zahteva, da se mora v vsakem ministrstvu prištediti vsaj 10 odst. proračunanih materijalnih izdatkov. Uvidevnosti in energiji posameznih ministrov je pripuščeno, na kak način naj dosežejo to 10 odst. redukcijo vseh materijelnih izdatkov.

Cetrta Poincaréjeva vlada na delu

Vlada se posvetuje o svojih finančnih načrtih. — Senat odobrava novi kabinet. — Zakaj se je Herriot odločil za sodelovanje. — Izboljšanje franka.

Pariz, 24. julija (s-brž.) Ministrski predsednik Poincaré je oficijelno sporočil predsedniku zbornice Peretu, da se bo vlada predstavila parlamentu v torek 27. t. m.

V političnih krogih zatrjujejo, da namerava Poincaré takoj po vladni izjavi predložiti parlamentu svoj finančni načrt ter brez interpelacijske debate predlagati glasovanje o predloženem načrtu na podlagi novo uvedenega nujnega postopanja.

Popoldne se je vršil v poslopjih finančnega ministrstva prvi ministrski svet nove vlade, ki se bo posvetovala tudi jutri in v pondeljek o finančnem vprašanju.

Kakor se izve, namerava min. predsednik Poincaré predlagati celo vrsto novih posrednih davkov. Nadalje bo zahteval pooblastilo za predujme pri Francoski banki. Ti predujmi se bodo krili s še neplačanimi davki za tekoče leto.

Senat je z odobravanjem vzel na znanje sestavo Poincaréjevega kabineta narodne sloge.

Herriot je poslal predsedniku radikalnosocijalistične stranke Cazalu pismo, v katerem mu sporoča razloge za svoj vstop v Poincaréjev kabinet ter se opravičuje, ker je prevzel prosvetno ministrstvo, ne da bi se predhodno posvetoval s predsedstvom svoje parlamentarne frakcije. Herriot smatra, da je bila njegova dolžnost, pomagati ideji nacijonalne sloge do zmage. Storil je svoj korak na lastno odgovornost, vendar pa podvrže svoj sklep strankini sodbi. Na seji radikalno-socijalistične stranke, ki se je vršila pod Cazalovim predsedstvom, je bil Herriotov korak predmet živahne razprave. Pinard je popolnoma odobraval Herriotov korak, dočim sta Malvy in Durant izjavila, da je treba soditi o tej zadevi z veliko rezervo. Franklin-Bouillon, ki je dosedaj zastopal idejo koncentracije, je ostro kritiziral sestavo Poincaréjeve vlade ter je nastopil zlasti proti ministru Tadieu. Končno je bilo Herriotovo pismo vzeto na znanje.

Socijalistična frakcija je soglasno sprejela dnevni red, v katerem izjavlja, da so v novi vladi ljudje, ki imajo naravnost diametralno si nasprotujoča naziranja o finančnih vprašanjih. Socijalisti izjavljajo, da bodo proti vsem predlogom, ki ne bodo v skladu z delavskimi interesi. V zbornici se je ustanovila frakcija poslancev brez premoženja. Frakciji predseduje Chaussey.

Berlin, 24. julija. s. Izboljšanje francoskega franka traja dalje. V Londonu se je plačalo ob 11.30 za en funt sterling 199 frankov napram 205 in pol franka na včerajšnji londonski zaključni borzi. Tudi belgijski frank se je izboljšal.

Pariz, 24. julija, s. General Guillaumat je bil z dekretom vojnega ministra zopet imenovan za poveljnika porenske armade. Guillaumat je bil v zadnjem Briandovem kabinetu vojni minister.

Poljska zahteva stalen sedež v Ženevi

Zunanji minister Zaleski o upravičenosti poljske zahteve. — Poljska odklanja varnostno pogodbo z Rusijo.

Varšava, 24. julija. d. Tudi v zunanjem odboru senata je imel zunanji minister Zaleski govor, v katerem je še nekaj dodal izvajanjem, ki jih je imel v zunanjem odboru sejma. Očitno pod vtisom pisave desničarskega in levičarskega časopisja, ki mu njegove opazke o članstvu Poljske v Svetu Društva narodov niso bile dovolj odločne, je Zaleski znova naglašal zahteve Poljske po stalnem sedežu. To je storil tako krepko, da so nasprotniki locarnske politike in Društva narodov, namreč desničarji, začeli upati, da bo Poljska sledila zgledu Brazilije in izstopila iz Sveta, ako ne dobi v njem stalnega sedeža.

Minister Zaleski je s tem v zadovoljnost narodnjakov odklonil misel, o kateri so merodajni krogi v Varšavi že dalj časa razmišljali, da je Poljski več na trajnosti njenega zastopstva v Svetu, namreč na možnosti zopetne izvolitve za nestalno članico, kot na obliki stalnega sedeža. Minister je dejal, da sedanja oblika načrta komisije za reformo Sveta Društva narodov ne daje jamstva za trajno zastopstvo. **Poljska se ni nikdar odrekla stalnemu sedežu, čigar dosega je stvar poljske politike. Ako njene zahteve ne bodo upoštevane, se bo v Društvu narodov mnogo poostrilo in ne bo mogoče nadaljnega razvoja več optimistično presojati.** Poljska zahteva je tem bolj upravičena, ker prisojajo locarnske pogodbe, za katere je Poljska mnogo žrtvovala, da so bile sklenjene. Svetu posebno ulogo, ki je zelo važna za Poljsko. Gre namreč za določitev v porenjskem paktu, ali gre pri morebitnem napadu za kršitev pogodbe in v nemško - poljski pogodbi o razsodišču za sklep glede ukrepov za sporazum, ako se je poravnava izjalovila. Poljski se mora na vsak način zagotoviti udeležba pri instancah, določenih v Društvu narodov in predvidenih v locarnskih pogodbah.

Razen izjav ministra Zaleskega o zahtevi Poljske po sedežu v Svetu Društva narodov so vzbudile veliko pozornost tudi njegove opazke o vzhodnem varnostnem paktu. V tem pogledu se je postavil na isto stališče kakor grof Skrzynski, namreč da odklanja Poljska posebno pogodbo z Rusijo o nenapadljivosti, češ, da je odveč. Pač pa smatra za umestno skupno pogodbo, ki naj bi se nanašala na več držav. Poljska bi torej pristala le na tak garancijski pakt, ki bi obsegal vse ali vsaj večino ruskih sosedov.

Varšava, 24. julija (brž.) Ministrski predsednik Bartel je sprejel predlog ministra za zunanje zadeve in za vojsko, po katerem naj se ukinejo mesta vojaških atašejev v Berlinu, Moskvi, Rimu, Londonu, Tokiu in Revalu. S tem činom hoče Poljska pokazati svojo miroljubno politiko.

Demonstracije proti ameriškim bogatašem v Parizu

Pariz, 24. julija. s. Na boulvardu je prišlo snoči pred neko potovalno agenturo zopet do protiameriških demonstracij. Množica je bila razburjena radi breztaktnega vedenja nekaterih Američanov, ki so nalepili na šipe avtomobila bankovce po 100 frankov. Demonstranti so hoteli napasti avtomobil. Le vsled takojšnje intervencije policije so se preprečili spopadi.

New York, 24. julija. s. Čeprav javljajo iz Pariza o demonstracijah proti Američanom, objavljajo tukajšnji listi te vesti brez vsakega komentarja. Današnja «Washington Post» pa poroča, da je senator Reed izjavil, da so te demonstracije docela neupravičene ter nesmiselne. On bo predlagal, naj ameriški turisti bojkotirajo Francijo, ako bi se ponavljale protiameriške demonstracije.

Belgijska finančna kriza

Bruselj, 24. julija (brž.) Ministrski svet je nadaljeval danes razpravo o korakih, ki naj se store, da se zboljša finančni položaj Belgije. Sklenilo se je, da se popolnoma ukine izvoz vseh življenskih potrebščin. Omejiti se ima tudi poraba električnega toka. S kraljevim dekretom naj se prepove prodaja belega kruha.

Zanimiva avdijenca v Pragi

Praga, 24. julija. (brž.) Predsednik Masaryk je prvič sprejel v avdijenci tukajšnjega sovjetskega zastopnika.

Angleško-madžarska trgovinska pogodba

London, 24. julija. (brž.) Zunanji minister Chamberlain in madžarski delegat baron Zichy sta podpisala angleško-madžarsko trgovinsko pogodbo.

Dr. Luther potuje v Ameriko

Berlin, 24. julija. (brž.) Bivši državni kancelar dr. Luther je nastopil danes potovanje v Južno Ameriko.

Rudarska stavka v Angliji

London, 24. julija s. Kakor poroča »Daily Mail«, so lastniki rudnikov v Nothinghamshire in v Derbyshire izdelali nove delovne pogoje, pod katerimi bi prihodnje dni zopet otvorili svoje rudnike. V novih pogojih se primerjajo mezde za sedem in pol ure in osem ur dnevnega dela. Mezde za sedem in pol urno delo so le za nekaj manjše kot one pred stavko. Kakor poroča »Daily Telegraph«, je v Warwickshire 5000 delavcev zopet pričelo delati. Voditelji zveze rudarjev so se vrnili s pariške konference, vendar pa odklanjajo novinarjem vsako izjavo.

London, 24. julija (brž.) V pondeljek se bo v obeh zbornicah zopet razpravljalo o rudarski stavki. Po vesteh iz Moskve je bil tajnik rudarske zveze Cook izvoljen za člana vrhovnega odbora sovjetov (?)

Španski prestolonaslednik bolan

Pariz, 24. julija. s. «Chicago Tribune» poroča, da je zdravstveno stanje španskega prestolonaslednika zelo resno. Zdravnik prestolonaslednika Marano je v ječi, ker je obdolžen, da je sodeloval pri komplotu proti Primu de Riveri. Kraljevska rodbina skuša doseči njegovo začasno osvoboditev.

Kulturni boj v Mehiki

Mehiko, 24. julija. s. V vladnih krogih demantirajo vest, da je vojaštvo dobilo nalog, naj bo pripravljeno dne 1. avgusta, ko bo stopil v veljavo nov cerkveni zakon.

Cobham v Indiji

Kalkuta, 24. julija. (brž.) Angleški letalec Allan Cobham je na svojem poletu v Avstralijo srečno pristal na tukajšnjem letališču.

Ameriški parniki za Nemčijo

New York, 24. julija (brž.) Občni zbor brodarskega društva United American Line je sklenil, prodati tri parnike nemški družbi Hamburg - Amerika - Linie.

Odgoditev bolgarskega posojila

Finančna komisija Društva narodov je imela dne 21. julija v Londonu svojo prvo sejo, katere smoter je bil, da dovoli na temelju bolgarskega posojila, ki pride še tekom tega leta v podpis, bolgarski vladi določeni predujem. Društvo narodov je o priliki svojega junijskega zasedanja, na priporočilo finančne komisije Društva narodov, prevzelo odgovornost za posojilo in sklenilo, da na septemberskem zasedanju izvede definitivne priprave za realizacijo posojila. Radi izrednih finančnih težkoč, v katerih se nahaja Bolgarija in radi pomanjkanja denarja, ki onemogočuje državi nakupiti žito, tako vsaj se poroča iz Londona, je Svet Društva narodov naročil, naj se finančna komisija sestane že v juliju, da stori potrebne korake, kako bi mogla Bolgarija dobiti predujma v višini do 400.000 funtov šterlingov

Toda finančna komisija je počakala na odločitev reparacijske komisije, preden je mogla sama sklepati o posojilu. Reparacijska komisija se je isti dan v Parizu bavila z zadevo, to je o garancijah, ki jih mora dati Bolgarija v slučaju, da se ji posojilo odobri, posojilo, ki naj ji omogoči nastanitev beguncev.

Na ta poročila je sledila danes vest, da je finančna komisija na svojem torkovem zasedanju odgodila zadevo glede predujmov za bolgarsko posojilo. Motivi odgoditve se doslej niso objavili, trdi pa se, da so politične prirode in da prihaja poglavitna ovira od strani Male antante.

Predvsem je opozoriti, da je smatrati odgoditev samo za začasno. Bolgarija je diplomatsko jako dobro pripravila akcijo glede posojila in zelo zainteresirala merodajna mesta za svoje načrte, to tem lažje, ker še ni dobila v povojni dobi nikakega inozemskega finančnega posojila, ki bi ji omogočil, oziroma olajšal gospodarsko ozdravljenje. Vladi Cankova, oziroma Ljapčeva se je posrečilo obvladati notranje nemire ter zmešnjave, ki jih je sofijska propaganda vedno označevala kot delo komunističnih agitatorjev in zarotnikov; tako pomirjenje pa napravi na zapadu vedno dober vtis. Pomoč, ki jo je Društvo narodov v tako izdatni meri nudila Grčiji po maloazijskem porazu, da oskrbi stotisoče nesrečnih beguncev, je bila za Bolgarsko dober precedens, še prav posebno pa, ker je znala Bolgarija uveriti inozemsko javnost, da so komitaški kravali posledica materijalne nesigurnosti beguncev in da bi se z njih razmestitvijo in naselitvijo napravil tudi konec obmejnim spopadom. Logika je pri tem zelo enostavna in Bolgari so dobili zagotovilo, da se jim begunsko posojilo odobri, in sicer v tako visoki vsoti, da se bo mogel namen realizirati prav širokopotezno.

Ta dejstva ostanejo kljub odgoditvi finančnega odbora Društva narodov in ne more biti dvoma, da se posojilo organizira in realizira kljub odgoditvi glede predujmov. Z zadoščenjem pa moramo sprejeti komentar — ako je seveda točen — da je Mala antanta povzročila odgoditev. Ne morda, da bi bili načelno proti posojilu; nasprotno. Marveč zato, ker želimo da bodi posojilo zares osnova za likvidacijo komitaške akcije. To pa se da po naziranju bolgarskih sosedov, ki točno poznajo odnošaje med komitaškimi akcijskimi centralami in sofijsko vlado, doseči le na osnovi zanesljive, dobro poučene in odločne kontrole. Doseči tako kontrolo in garancijo za pravilno porabo posojila, to je in mora biti poglavitna briga bolgarskih sosedov v zadevi begunskega posojila. Če je odgoditev predujma na posojilo že plod takega prizadevanja, moramo biti z njim samo zadovoljni, želeč seveda predvsem končnega uspeha.

Revizija ustave na Poljskem

Pilsudski je srečno izvedel prvi del svojega programa, revizijo ustave, ki daje predsedniku republike, oziroma ministrskemu svetu mnogo večjo oblast nego jo je imel po dosedanji ustavi. Revizija ustave se je dosegla popolnoma legalnim potom, kakor ga predpisujejo ustavne določbe; državni sejm je sklenil ustavno reformo in jo sprejel s kvalificirano dveh tretjin navzočih poslancev.

Uspeh Pilsudskega je na prvi pogled nekoliko iznenadljiv, zlasti če se pomisli, da so nekatere stranke levice, tako n. pr. predstavniki slovanskih manjšin, glasovali proti vladnim predlogom. Vlada je tedaj mogla prodreti s svojim načrtom le, ker je tudi centrum in celo del desnice glasoval zanj.

Potreba po reviziji ustave se je namreč v Poljski priznavala splošno. Ne le Pilsudski s svojimi ožjimi pristaši, marveč prav tako tudi politične stranke, v prvi vrsti baš stranke centruma in desnice, so zahtevali spremembo ustavnih določb, in sicer prav v isti smeri, kakor je storila Bartelova vlada po intencijah Pilsudskega, to je povečati oblast predsednika republike, oziroma sploh vlade kot izvršilnega organa države.

Vladni reformni projekt, ki ga je naposled sejm sprejel v tretjem čitanju, se je omejil na ojačenje predsednikove oblasti. Vse štiri glavne stranke, ki so tvorile večino Witosove vlade, krščanski narodnjaki, nacijonalni demokrati, krščanski socijalci in ljudska stranka (Piast) so predložile sejmu načrte za revizijo ustave in ti štirje predlogi so vsi zahtevali ojačenje predsednikove oblasti, kakor Pilsudski, tako da razlike med vladnim projektom in temi predlogi nikakor niso bile velike. Vzpričo tega ipak ni bilo pretežko, združiti večino glasov za vladno formulo.

Revidirana ustava daje predsedniku republike, deloma njemu samemu, deloma skupno z ministrskim svetom, zelo veliko oblast. Razpustiti more sejm in razpisati nove volitve; vladati more brez sejma ter dekretirati zakone in celo proračun, ako tega ne stori sejm v določenem roku in vpliva lahko na sklepe sejma s tem, da je dobil pravico veta zoper veljavnost zakonskega sklepa, kar sili parlament, da znova razpravlja in sklepa o njem. To so vsekakor zelo dalekosežne reforme, ki bodo odslej tvorile osnovo politiki močne roke, kakor jo hoče imeti Pilsudski. Poljska politična javnost je prepričana, da je državna ustava po osvobojenju preveč skrbela za čim širšo svobodo posameznika, da pa je premalo gledala na koncentracijo moči v rokah izvršilnih državnih organov in da morejo v tem pogledu samo spremembe nekaterih ustavnih določb obvarovati Poljsko pred hujšimi nesrečami. Stranke imajo v načrtu še druge reforme osnovnih državnih zakonov, n. pr. reformo volilnega reda, pri čemer se zahteva višja starost tako za aktivno kot pasivno volilno pravico, dalje nadomestitev proporcijonalnega sistema s pluralnim ali z drugačnimi modifikacijami, skrčenje števila poslancev. Ali o teh točkah vlada še ni predložila nikakega načrta, zato se o njih ni razpravljalo.

Pilsudski svojčas ni sprejel izvolitev za predsednika republike, ker je dejal, da ima ta pozicija premalo ingerence na vodstvo državnih poslov. Zdaj je stvar že nekoliko drugačna in sedaj bi to mesto že bila prikladna pozicija za izvedbo njegovih načrtov. Morda pride že v kratkem do spremembe na predsedniškem mestu, morda tudi ne; dosedaj si je Pilsudski temeljito utrdil svoje stališče s tem, da kot vojni minister urejuje armado po svojem okusu. To pa je nedvomno najzanesljivejša osnova njegovim nadaljnim načrtom, ki z revizijo ustave gotovo še niso saturirani.

Odgovor državnih nameščencev režimu RR

Državni nameščenci v znak protesta proti cinizmu in barbarstvu režima izstopajo iz vseh kulturnih in drugih javnih organizacij.

Ljubljana, 24. julija.

Nocoj se je vršilo v restavraciji pri Mraku javno protestno zborovanje delegatov društev, včlanjenih v Osrednji zvezi javnih nameščencev in vpokojencev proti sklepu ministrskega sveta o redukciji doklad uradnikom in splošno državnim nastavljencem. Zborovanja se je udeležilo po svojih delegatih 28 društev.

Otvoril je zbor predsednik Osrednje zveze g. Lileg s pozdravom na navzoče odposlance ter novinarje, zahvaljujoč se slednjim za pomoč, ki jo vrše s tiskom braneč interese javnih nameščencev. Nato je podal obširen referat, ki so ga delegati enodušno odobrili.

V tu- in inozemstvu se govori, je izvajal govornik, da v Jugoslaviji ni ničesar nemogočega. Državna računovodstva so že dobila brzojavke **z ukrepom,**

da se s 1. avgustom odtrgajo od plače uradnikom določeni zneski

ki naj služijo za pokritje škode vsled poplav raznim milijonarjem in židom. Takrat, ko se je izvedelo za namero ministrskega sveta, je Osrednja zveza za Slovenijo takoj odposlala Glavnemu savezu v Beograd brzojavko, da ta protestira proti tej nameri vlade. K ministrskemu predsedniku se je res podala deputacija, da ga opozori na katastrofalno bedo, ki preti v tem slučaju državnim nameščencem. Režim pa se ni oziral na predočeno mizerijo, marveč je v petek definitivno sklenil, naj plača škodo za poplave stan državnih nameščencev, ki je, kakor se je izrazil ministrski predsednik, najbolj patrijotičen in državotvoren. To pa spričo dejstva, da

država še do danes ni izplačala javnim nameščencem razlike,

ki jim gre in tudi ni ukrenila ničesar glede obljube o prevedbi kronskih upokojencev. Ni nobena tajnost, da državni nameščenec itak komaj eksistira in da je čez glavo zadolžen. Z ozirom na dejstvo, ki se je završilo sedaj, smejo državni nameščenci opravičeno sumničiti, da so

vse obljube režima glede izplačila razlike in poprave neštetih krivic samo prazne obljube.

To vse se godi v času, ko druge države svojim uslužbencem plače zvišujejo, da jim tako omogočajo primeren socijalni položaj, dočim **naša vlada prejemke državnega nameščenca krči in mu onemogoča dostojno življenje.** Takega sklepa, kot je bil pravkar izvršen pri nas

ni zmožna vlada v nobeni kolonijalni državi, kaj pa šele tu v Evropi.

Z redukcijo prejemkov državnih nameščencev

bodo udarjeni tudi pridobitni sloji,

v prvi vrsti mala trgovina in mala obrt. Ko je g. Uzunović v svoji izjavi novinarjem omenil, da se mora v prvi vrsti prispevke za poplavljence odtrgati javnim nameščencem, ker so ti najbolj patrijotični in državotvorni, je, ako je mislil resno,

bril iz državnih nameščencev norce.

To je višek cinizma. Imeti patrijotičnega in državotvornega državnega nameščenca za eksploatacijski objekt, je pač največji državniški greh. Posebno še, ako je škoda, povzročena po poplavah, po izjavi načelnika ministrstva trgovine gospoda Savića, ki jo je dal včeraj v Ljubljani, **naravnost humbug** in da znaša ista le okrog 60 milijonov.

V znak protesta proti sklepu ministrskega sveta o redukciji prejemkov državnih nameščencev, s katerimi se bo podprlo gotovo večje bogataše, kot pa so državni nameščenci, so delegati sklenili, da se poslužijo najostrejših mer. Zahtevajo pomoč javnosti, ki jo hočejo opozoriti na svoj položaj s tem, da se

javni nameščenci popolnoma umaknejo iz javnega življenja ter izstopijo iz vseh karitativnih, kulturnih in športnih organizacij ter društev.

V četrtek se skliče širši zbor vseh raznih organizacij javnih nameščencev, tudi onih, ki niso včlanjene v Osrednji zvezi, da se obveste o tem sklepu. Osr. zveza ukrene vse potrebno, da bo javnost še podrobneje na shodih informirana o akciji, ki bo usodnega pomena za naše kulturno in gospodarsko življenje.

Klerikalno slovenstvo

«Slovenec» piše, da je SLS izdelala pred vojno za ljubljanske volitve čisti proporc, a ga Dunaj z liberalci vred ni dopustil. Res je, da so klerikalci uveljavljali s pomočjo tedanjega deželnega predsednika Schwarza kurijalni volilni red za Ljubljano, ki je omogočil izvolitev Nemcev v občinski svet. Klerikalci so ostali tiste čase v najboljših zvezah z Dunajem in so delali, kar je Dunaj hotel.

«Slovenec» tudi trdi, da se SLS nikdar ni vezala z Nemci in da Nemci tudi niso igrali nobene vloge na magistratu. Dejstvo je, da sta se klerikalno in nemško zastopstvo v ljubljanskem občinskem svetu združena borila proti tedanji napredni večini, da so klerikalci molčali na nemške intrige, ko cesar ni potrdil izvolitve slovenskega ljubljanskega župana ter je njihov zaveznik dež. predsednik Schwarz imenoval na magistratu nemškega vladnega komisarja, da so že prej znane septemberske dogodke iz l. 1908 izkoristili na ljubo Nemcem proti tedanji nar. napredni stranki z nesramno strankarsko-politično gonjo in denuncijacijami, da je ljubljaški škof v posebnem pismu kranjskim Nemcem izrekel svoje obžalovanje zaradi teh dogodkov, da škof na ljubo Nemcem ni pustil postaviti spomenika na pokopališču žrtvama teh dogodkov Lundru in Adamiču itd., itd.

Ako bi hoteli navesti vse primere klerikalno-nemškega prijateljstva, bi bilo treba napisati cele knjige. Sicer spada to že v preteklost; zgodovina je odločila proti klerikalni nenarodni politiki in dala zadoščenje vsem, ki so se v Avstriji borili proti njej. Mi ne bi teh stvari ponavljali, dasi je nova generacija nanje že precej pozabila, ker računamo s sedanjostjo, ako ne bi zgodovina služila kot dokaz, da so klerikalci ostali isti, kakor so bili, ker še sedaj paktirajo z Nemci, kakor kažejo zahvale kočevskih Nemcev klerikalnemu poslancu Škulju zaradi uvedbe nemščine v državne urade.

Kar se pa tiče voditeljev SDS, ugotavljamo ponovno, da ni med njimi nikogar, ki bi ob katerikoli priliki kdaj v najmanjši meri paktiral z Nemci, ker so bili vsi početniki onega narodno radikalnega gibanja, ki ni ostalo samo v najhujšem boju s klerikalizmom, ampak se je od prvega početka zavzemalo za reorganizacijo predvojne narodno-napredne stranke, ki se jim je zdela premalo bojevita. Nikogar ni med njimi, na katerem bi bilo količkaj sence izza avstrijskih časov, v klerikalni stranki pa še danes igrajo mnogi vodilno vlogo, ki so pred vojno paktirali z Nemci, proglašali stremljenje po jugoslovenskem zedinjenju za izdajalstvo ter l. 1914 blagoslavljali vojno s Srbijo in Rusijo.

SDS je nova stranka, je jugoslovenska državna stranka, ki živi in bo živela s sedanjo državo, klerikalna stranka pa je stara stranka, ki bi po svojem protijugoslovenskem čustvovanju bila mnogo zadovoljnejša, ako bi mogla še danes delovati pod «presvitlim cesarjem». To je stranka, ki je vedno pripravljena paktirati s protislovanskimi elementi.

Klerikalci so najmanj upravičeni dajati kakršnekoli lekcije o slovenstvu in narodnem čustvovanju; oni so bili pred vojno nasprotniki vseh slovenskih narodnih organizacij in so še danes, kar priča njihova predvojna gonja proti CM družbi in tudi še sedaj gonja proti Sokolstvu.

Z ozirom na svojo preteklost bi morali biti mnogi klerikalni voditelji zadovoljni, da so prišli v Jugoslavijo tako poceni «skozi», kakor so; namesto, da bi napadali ljudi, ki so vedno izvrševali svojo narodno dolžnost. Zato avstrijski denuncijanti nimajo nobene pravice, da bi v «Slovencu», ki je na njihovo zahtevo pozival l. 1914 Slovence k denunciranju naprednih jugoslovensko mislečih Slovencev, govorili o «Jutrovih» nazadnjaških in neslovenskih prednikih. Nazadnjaštvo in neslovenstvo je bilo doma v klerikalni stranki od nekdaj.

Veliki manevri francoski vojske.

V jeseni se bodo vršile na nemškem zasedenem ozemlju velike vojaške vaje francoske armade. Vajam bo prisostvoval maršal Foch in celokupni francoski glavni štab. (rd)

Poskusi za pomirjenje med beograjskimi radikali

Beograd, 24. julija. p. Včeraj so se sestali h konferenci Ljuba Živković, Ilija Mihajlović, Krsta Miletić ,dr. Ljuba Popović, ki so razpravljali o pritožbi Bobića zaradi beograjskih občinskih kandidatur, o kateri bo razpravljal glavni odbor radikalne stranke. Poizkuša se doseči pomirjenje med obema krilom beograjskih radikalov na ta način, da se postavi nova kandidatna lista radikalne stranke. Glavni odbor radikalne stranke se bo sestal pričetkom prihodnjega tedna, da bo sklepal o Bobićevi pritožbi.

Ministrski predsednik Uzunović je bil dopoldne in popoldne v radikalskem klubu in je bil radi razkola med beograjskimi radikali v stalnih stikih s podpredsednikoma stranke, Acom Stanojevićem in Markom Trifkovićem. Zvečer je vodstvo stranke čulo tudi mnenje gospoda Bobića, ki je novinarjem izjavil, da upa, da bo glavni odbor stranke rešil stvar njemu v korist, ker da je v pravici. Ali tudi njegovi nasprotniki, skupina Maksimovića, so izredno bojeviti in pravijo, da mora akcija Bobića propasti, ker da nima nikogar za seboj.

Stari radikalski prvak Aca Stanojević, ki ga vedno kličejo v Beograd, kadar je položaj v radikalni stranki hudo zapleten, se je danes dvakrat sestal z Božom Maksimovićem in skušal doseči poravnavo. Zvečer je vse kazalo, da ne bo imel uspeha. Ako pride do popolnega razkola radikalov v Beogradu — tako splošno mislijo — bo to imelo fatalne posledice za vso radikalno stranko.

Po konferencah je izjavil zvečer ministrski predsednik Uzunović novinarjem, da se je razpravljalo tudi o sporu radi beograjske občine. Glede izida teh konferenc pa je bil gosp. Uzunović zelo rezerviran.

Politične beležke

Priznanja seljačke vlade zaslužnim kmetijskim strokovnjakom

Odkar so na vladi naši patentirani kmečki odrešitelji, hočemo reči radićevci in zlasti odkar g. Pucelj tako uspešno vodi poljedelsko ministrstvo, (glej o tem tudi izjavo g. Radića v «Domu») so deležni posebne pozornosti naši najboljši kmetijski strokovnjaki. Pred dobrim mesecem je g. Pucelj čez noč pognal v penzijon velezaslužnega kmet. ravnatelja g. Skalickega v Novem mestu, kakor požene doma svojega hlapca, ki mu kvari mesnico, nedavno si je izbral odličnega kmetijskega veščaka in kulturnega delavca g. Fr. Gombača, da mu pokaže, kako nizko ceni dolgoletno nesebično delo za napredek našega kmeta. Državni viš. kletarski nadzornik Gombač deluje 32 let s knjigo, besedo in dejanjem za povzdigo slovenskega vinarstva. Ko je s 1. aprilom stopil v zasluženi pokoj, je glasilo Kmetijske družbe za Slovenijo «Kmetovalec» upravičeno proslavljalo njegove velike zasluge za slovenskega kmeta, kateremu je nesebično in vneto ter (kar je glavno) *uspešno* služil vse svoje življenje. G. Gombač je skromen mož in ni reflektiral na nobeno posebno odlikovanje. A gospoda, ki vidijo povsod le sebe in skušajo ponižati druge, s katerih pomočjo so preplezali dobršen del svoje karijere, so dobro študirali vprašanje, kako bi bilo mogoče g. Gombača na videz odlikovati, a istočasno z odlikovanjem pokazati, da se njegove zasluge za kmeta jako skromno cenijo. Tako je dobil g. Gombač najnižje odlikovanje, ki je mogoče, red sv. Save V., očividno v namenu, da se poleg njega v tem jasnejši luči vidi odličje druge gospode. Naravno, zasluge g. Gombača, stečene v 32 letih dela, se ne dajo primerjati n. pr. zaslugi g. Puclja pri glasovanju za 13 milijardni proračun, ki so ga radićevci natovorili kmetu na grbačo. Niti g. Skalicky, niti g. Gombač nimata prava, da se pritožujeta. Oba sta za kmeta storila nekaj pozitivnega, toda daleč nista dosegla tega, kar mu pucljevci vsak dan obljubljajo — z gobcem. ap.

Pucljevo volovsko barantanje

Zadnji «Kmetski list» ponatiskuje pod gornjim naslovom neko okrožnico, ki navaja dejstva iz znane Pucljeve afere zaradi prodaje reparacijskih volov. Okrožnica, ki v splošnem ni slabo sestavljena, ker temelji na dejstvih, nosi baje podpis: «Poverjeništvo Sam. dem. stranke, Tu.» «Kmetski list» pravi, da to okrožnico samostojni demokrati razširjajo, ter poziva Pucljeve pristaše, naj javijo imena in naslove razširjevalcev, da se bodo pozvali pred sodišče na odgovor. Ugotavljamo, da ljubljanskemu oblastnemu tajništvu SDS ali pa okrožnim tajništvom ni znano, kdo bi izdal to okrožnico. Zato bi bilo prav, da bi «Kmetski list» navedel, katero poverjeništvo SDS je izdalo to okrožnico. «Kmetski list» piše nadalje z ozirom na omenjeno okrožnico o «lažeh» in «zahrbtnosti». Na ta način bi menda rad zatajil celo tisto, kar je g. Pucelj kot takratni minister za kmetijstvo in vode sam uradno izjavljal. «Kmetski list» bi vsekako bolje storil, ako bi molčal, namesto pisal o pomanjkanju dostojnosti, če se že razpravljajo v javnosti Sicer bi pa res prav radi videli, da bi «Kmetski list» povedal, odkod ima okrožnico, o kateri piše, da se po celi deželi razširja.

Francozi o Bolgarski

Pariški «Radical» piše, da nedavni vpadi bolgarskih komitašev na rumunsko ozemlje dokazujejo, da opreznost zaveznikov napram Bolgarski ni taka, kakor bi morala biti, ako bi se hotelo pokazati efikasno. «Radical» opisuje revolucijonarne delavnost makedonskega komiteja ter je mnenja, da jo bolgarska vlada dovoljuje in tudi sama v njej sodeluje. Sofijska vlada se poslužuje teh vpadov, da bi zbudila v inozemstvu mnenje, da v resnici obstoji stalno gibanje baje zatiranih bolgarskih manjšin. Francosko javno mnenje pa ne sme dovoliti, da bi se v Bolgarski razvijale bojne organizacije z nalogo, da neprestano rušijo mir obmejnih krajev in spravljajo na ta način v nevarnost splošni mir. Makedonsko vprašanje je treba enkrat za vselej definitivno rešiti ter povedati jasno Bolgarom, da vprašanje avtonomne Makedonije ne more obstojati in sicer še manj kakor vprašanje avtonomije Alzaške in Lorene, ker sta bili oboji sproženi s propagando, ki nima nobene zveze z resničnim čustvovanjem prebivalstva.

Pavle Radić proti vstopu davidovićevcev v vlado

Predsednik HSK Pavle Radić je izjavil z ozirom na vesti o razširjanju vladne koalicije z Davidovićevo stranko, da ne vidi potrebe za vstop davidovićevcev v vlado. Tega davidovićevci tudi ne morejo storiti brez dovoljenja HSS. V koliko žele radikali tako kombinacijo, ne ve, zdi se pa, da davidovičevcem ni prijetno v opoziciji in da se boje volitev, ki bi se vodile proti njim. HSS je to razmeroma irelevantno, ne vidimo pa razloga, pravi Pavle Radić, zakaj bi se še kdo tretji vlačil v koalicijo, ker ima sedanja vlada zadostno delovno večino. Davidovićevci trdijo, da imajo ljudi, mi pa ce. To se sliši tako, kakor ono, ko so govorili: «Vi imate vojsko, a mi generale.» Ne vidim pa, kje so njihovi ljudje spričo naših. Tu so torej povsem drugi motivi, ki jih silijo, da govore o vstopu v vlado. Na vprašanje, kaj je z volitvami, pravi Pavle Radić, da niso potrebne in da nihče izmed merodajnih ne misli nanje. Kakor se vidi iz teh izjav Pavla Radića, se radićevci nič manj ne boje volitev, kakor davidovićevci, ki jim to bojazen očita. Zato tudi hočejo radićevci ostati v vladi kljub vsej navidezni borbenosti St. Radića in in njegovemu zabavljanju. Kar se tiče «tretjega» družabnika v koaliciji, gre očividno za računsko pogreško g. P. Radića. Tretji tam že sedi — g. Nikić. Niti tega se niso radićevci ubranili, pa hočejo preprečiti račune z davidovićevci? Sirote.

Ponovne vesti o razpustu Orjune

Beograd, 24. julija. r. V beograjskih krogih se je danes vnovič začela širiti vest, da bo vlada razpustila Orjuno. Navaja se, da je vlada po znanem konfliktu v Ljubljani sklenila razpustiti Orjuno v ljubljanski oblasti in da je izvedba tega zaključka bila poverjena notranjemu ministru. Ker zaključek ni sistiran, je pričakovati, da bo proveden v kratkih dneh. Tozadevne priprave so baje že gotove. Po informacijah Vašega poročevalca so te vesti točne in v ministrstvu notranjih del je res pripravljen dekret o razpustu Orjune.

Trgovinska pogodba z Madžarsko podpisana

Beograd, 24. julija. r. Danes popoldne je v zunanjem ministrstvu podpisal v imenu naše vlade zunanji minister dr. Momčilo Ninčić v imenu madžarske vlade pa madžarski poslanik Andrej de Hori trgovinsko pogodbo z Madžarsko, nadalje konvencijo o obmejnem prometu, veterinarsko konvencijo, konvencijo o pobijanju tihotapstva ter pet prometnih konvencij.

Poslanik Andrej Hori je premeščen v Rim.

Iz vsega sveta

Baldwinova vlada v nevarnosti!

V spodnji zbornici bi bila vlada pri specijalni debati o zakonskem osnutku glede reorganizacije rudarske industrije skoro doživela poraz. Ko je namreč hotela opozicija doseči, da bi bil osnutek na njen predlog vrnjen odboru, je bilo v sejni dvorani radi vročine navzočih premalo članov vladnih strank. V tem kritičnem trenotku se je dvignil državni tajnik za vojno in imel govor. Medtem so poiskali pristaši vladne stranke še nekaj strankinih pristašev, tako, da se jim je končno posrečilo zbrati zadostno število glasov, da je bil predlog opozicije odklonjen. (s.)

Ogromne izgube radi angleške stavke.

Na seji spodnje zbornice je bilo govora tudi o škodi, ki jo je doslej povzročila Angliji stavka v premogovni industriji. Izgube med splošno stavko znašajo približno 30 milijonov funtov, izgube na izvozu ter na dohodkih železnic in ladij 64, izgube radi pomanjkanja zaslužka v premogovni industriji 25 in v drugih industrijah 10 milijonov in izgube radi nazadovanja domače produkcije gotovih fabrikatov vsled manjšega konzuma obubožanih delavcev 20 milijonov, skupaj torej 149 milijonov funtov (približno 41 milijard dinarjev.) (d)

Češki polet preko Evrope, Afrike in Azije.

Štabni kapetan Stanovsky in njegov mehanik Franc Šimek sta se v soboto popoldne srečno vrnila s poleta preko Evrope, Afrike in Azije v Prago. Letalca sta startala dne 25. maja zjutraj na praškem letališču in sta bila celih 60 dni na potu. V tem času sta prevozila 15.000 km. (k)

Boljševiški protest v Budimpešti.

Predsednik budimpeštanskega sodnega dvora v glavni razpravi proti komunistom Rakosiju in tovarišem, sodni svetnik dr. Szemak, je prejel iz Moskve brzojavko, ki veli, da protestirajo delavci, nameščenci in inženjerji ljudskega komisarijata za promet v Moskvi in sovjetski železničarji proti preiskavi zoper madžarsko delavsko gibanje in zoper brezobzirno preganjanje poborcev delavstva. — Tudi iz Pariza je prišla podobna protestna brzojavka, v kateri protestira odbor za zaščito žrtev belega terorja na Balkanu in zahteva, naj se obtoženci v tem procesu izpuste na svobodo. Podpisanih je več poslancev, književnikov, med njimi Barbusse in Roland ter predsednik mednarodne delavske zveze Jauhaux. (d)

Senzacija za Južno Afriko.

V Capetownu in okolici je v petek po dvajsetih letih zopet snežilo. (w)

Neuspeh stavke v New Yorku.

Stavka na podzemski železnici v New Yorku je doživela popoln polom. Nameščenci niso mogli prodreti niti z eno zahtevo. (rd)

Naši kraji in ljudje

Prvi spomenik kralja Petra I. Velikega Osvoboditelja v Sloveniji

V nedeljo, dne 1. avgusta, bodo v ponosnem, starodavnem in vedno nacijonalno zavednem Kranju z velikimi svečanostmi odkrili spomenik blagopokojnemu kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju.

Evo Vam slike prvega spomenika prvemu našemu narodnemu vladarju v Sloveniji!

V lepem, na novo urejenem parku «Kraljeviča Petra» stoji na najlepšem prostoru mogočen kamenit podstavek stožčaste oblike, na katerem se visoko dviga oglati obelisk. Pred obeliskom na podstavku kleči bronast kip Svobode, ki dviga obe roki v pozdrav in v proslavo. Nad kipom visi na obelisku lik kralja Petra I. Velikega Osvoboditelja. Vrh obeliska pa sedi orel s stegnjenimi peruti, s pogledom na zapad.

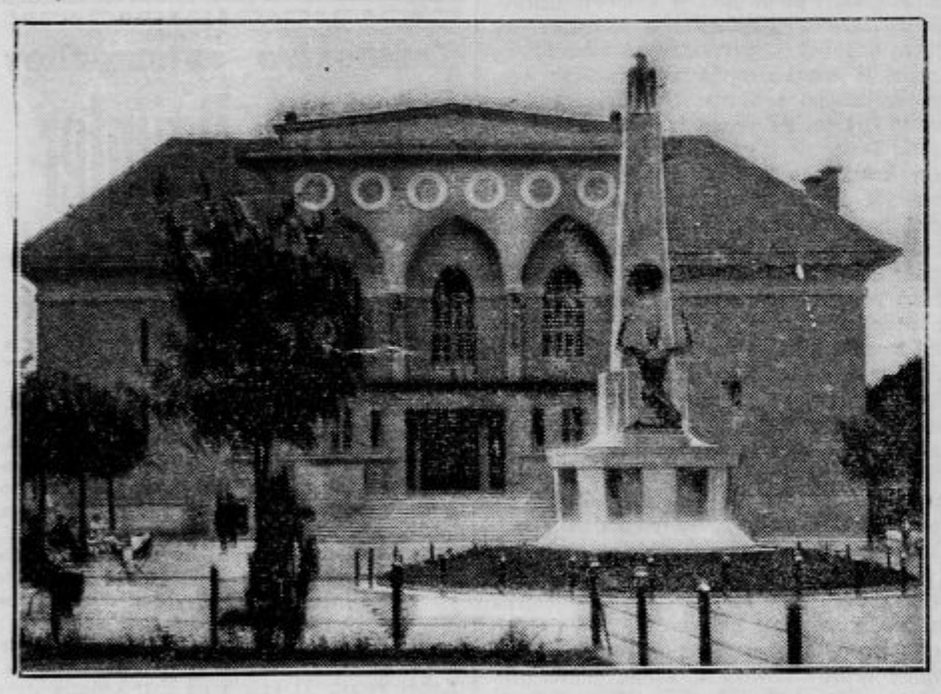

Narodni dom v Kranju s spomenikom kralju Petru I. Osvoboditelju, ki ga bodo prihodnjo nedeljo 1. avgusta odkrili z največjo slovesnostjo.

Kaj se skriva za temi suhoparnimi podatki, katero idejo sta ovekovečila kipar Kos in stavbenik Slavec? Kos in Slavec sta v lepi složnosti zapela vzvišeno pesem našega osvobojenja. Kip Svobode pozdravlja narod tu okrog, katerega delo z nebrojnimi žrtvami nam je ustvarilo zlato svobodo. A delo brez vodnika nima uspeha. Zato kip Svobode obenem proslavlja junaškega kralja Petra I., ki je orjaško delo osvobojenja smotreno vodil in posvetil vse svoje življenje temu edinemu cilju do zmage. Vrh visokega obeliska pa sedi s stegnjenimi peruti in s srepim pogledom na zapad orel in čaka, da bo narod pripravljen, da vse brate svojega rodu zedini pod eno zastavo. Visoko k nebu stremi obelisk, da nas trajno vzpodbuja: narod, ne obupaj, kvišku srca, pride tvoj dan!

Stoji pa spomenik med dvema kulturnima zavodoma. Pročelje je obrnjeno proti gimnaziji, da spominja našo mladino vsak trenutek na resnobo bodočega dela za neokrnjeno svobodo našega naroda. Mladina, ki se zaveda tega svetega cilja, je ponos in spas naroda. V ozadju spomenika pa stoji monumentalna stavba «Narodnega doma», v katerem se zbira z navdušenjem mlado in staro, da se skupno izobrazuje in vzgaja ter širi v bratski ljubezni pridobljene kulturne vrednote med široke ljudske mase. O, da bi nas ta spomenik znova in znova bodril, da se zavedamo te svoje zlate svobode, da se je izkažemo v istini vredne v obilni meri! O, da bi ta bron izlil to zavest globoko v dušo našega naroda, ga zedinil in zložil v cilj: en narod, prerojen, ves nov!

Spomenik sam nam ne predstavlja zunanjosti našega kralja Petra, ne njegove viteške postave. Lik njegov je le kažipot k ideji svobode, za katero je živel in daroval vse svoje življenje. Težko je pač lepše izraziti življenjsko nalogo našega bivšega kralja, podčrtati njegovo življenjsko geslo, kakor je baš to umel naš Gregorčič:

«Prost mora biti, prost moj narod,
Na svoji zemlji svoj gospod!»

Naš bivši kralj je bil pravi dedič hajdukove oporoke, kakor se je sam Bogu zaklel. A zapustil nam je zopet svojo poroko:

«Vse Jugoslovene v last vam izročim,
Nje svobodi vas posvetim!»

Mirno spi naš kralj svoj večni sen. A njegov duh, ki ga razodeva ta spomenik, živi in nas budi, da izvršimo njegovo oporoko.

Ferkova dijaška ustanova

Morebiti utegne par podatkov o mladinoljubu Ferku in njegovi ustanovi zanimati širšo javnost.

Feliks Ferk se je rodil l. 1847. pri Sv. Barbari blizu Maribora kot sin zdravnika in posestnika Franceta Ferka in Rozalije, roj. Lipič. Ljudsko šolo je obiskoval doma, nižjo gimnazijo pa v Mariboru. Potem se je šolal 4 leta v Gradcu na takrat obstoječemu zavodu, med tem pa je napravil izpite za peti in šesti gimnazijski razred. Komaj 19 let star, je postal magister kirurgije in po baš takrat umrlem zdravniku Hacklu je dobil zdravniško mesto na kirurgičnem oddelku mariborske bolnice, kjer je deloval menda 25 let. Bil je kot zdravnik na dobrem glasu; zato je imel obširno privatno prakso, zdravil je tudi škofa Napotnika. Pa tudi kot človek je bil povsod priljubljen, tudi med Nemci; saj je bil prijeten družabnik in blag značaj. Star okrog 30 let, se je poročil z imovito vdovo Pavlino Pfriemerjevo, roj. Menhart, s katero je živel dolga leta v najsrečnejšem zakonu. Umrla mu je koncem l. 1899. Čez dve leti se je poročil znova s hčerko mariborskega sodnega predstojnika Greisdorferja, a tudi ta zakon je ostal brez otrok. G. Ferk je bil ves čas v vodstvu mariborske Posojilnice in tudi drugod blagodejno deloval. Zadnjih 20 let je trpel na želodčnih tvorih, kateri bolezni je podlegel 15. septembra 1915. Njegovo truplo počiva doma pri Sv. Barbari.

Izredna delavnost, srečne prilike in nenavadna varčnost so mu tekom let nakopičile lepo premoženje. Razun hiše v Mariboru (poleg glavnega kolodvora) je zapustil pri Sv. Barbari veliko posestvo (53 parcel gozdov, njiv, travnikov, pašnikov v obsegu čez 41 ha) in še znatno gotovino. To premoženje je določil za dijaško ustanovo. Uredite v njegove zapuščine je bila neizmerno težavna in dolgotrajna. Ker je zapustil deset oporok (v času od 25. marca 1899. do 31. dec. 1914.) ki so se dopolnjevale, pa tudi si nasprotovale, je bil to za takratne avstrijske oblasti dobrodošel povod, da so izvršitev oporok leta in leta zadržavale, hoteč preprečiti milijonsko dedščino slovenskemu dijaštvu, pa tudi nemški sorodniki so izpodbijali veljavnost, dokler se niso, šele po prevratu udali. Največ zaslug, da je to lepo premoženje rešeno za slovensko dijaštvo, ima rajni dr. Franjo Rosina, ki se je z vso energijo in juridično spretnostjo boril za dragoceni plen. In tako se je dne 23. aprila 1920. (torej skoro po petih letih) ljubljansko poverjeništvo za uk in bogočastje potom finančne prokurature moglo prijaviti pogojno za dediča Ferkove zapuščine in dne 21. maja 1922 je naša pokrajinska uprava izdala ustanovno pismo, naročajoč dr. Rosini kot kuratorju, da zapuščinsko premoženje realizira, izplača vse legate in naloži ostanek v Posojilnici kot »Dijaško ustanovo Feliksa in Pavline Ferk«. Ustanovo upravlja kuratorij treh članov: prve je imenoval zapustnik sam, sedaj se pa dopolnjujejo po kooptaciji. Iz vsakoletnih dohodkov se po odbitku stroškov in dosmrtnih volil določi: polovica za dijaške štipendije, druga polovica pa se nakaže mariborski Dijaški kuhinji. Štipendije za srednješolce znašajo po 750 Din, za visokošolce pa 1500 Din, plačljive v dveh obrokih. Podelitev se vrši v razširjeni seji odbora mariborske Posojilnice. Namenjene so v prvi vrsti zapustnikovim sorodnikom, potem pa dijakom in dijakinjam zlasti iz Ferkovega okraja.

Delovanje Ferkove ustanove se je moglo začeti šele l. 1922. ko so se nepremičnine prodale; toda še nadaljna štiri leta je zapuščinski akt narastel liki gora, predno so oblasti izvedle vsa zemljeknjižna dejanja. Sedaj je stvar za silo urejena, kar se prijetno občuti v rastočem številu štipendistov v šolskem letu 1922-23 jih je bilo osem, lani 18 in drugo leto jih bo 20. Imovina je znašala 1. julija Din 599.126.35. Dozdaj se je v štirih letih izdalo za stipendije in dijaško kuhinjo 103.500 Din. Kuratorij opravlja vse, tudi juridično delo brezplačno. — S to ustanovo si je Ferk postavil najtrajnejši spomenik. Ko bo njegovo ime v marmorju že davno obledelo, bo njegova ustanova še vedno neumorno in neizčrpno delila dobrote in proslavljala njegov spomin.

Dr. A. Dolar.

Novi roman „Jutra“

Naš novi roman, ki ga začnemo priobčevati prihodnjo nedeljo, povede naše čitatelje v Ameriko, deželo triumfov tehnike, deželo milijard, deželo visoke kulture, a tudi brezprimernih zločinov in najbolj fantastičnih zarot . . . Vsa ta prvenstva si podajajo roko v povesti, ki nosi značilno ime

„RDEČA MEGLA“

Anarhist James Morton, svetovnoslavni filozof zločina, je izumil **pripravo, ki omogoča morski rop** v njegovi najsodobnejši, a tudi najbolj okrutni obliki. Njegov prvi uspeh, **zagonetna katastrofa milijarderske ladje «The Eagle»** pretrese ves svet . . .

Ali bodo zločinci nekaznovani uživali svoj plen? — se drhte vprašuje čitatelj.

Ali bo drobcena **Evy Westinghouse,** ki je edina ušla smrti, dovolj močna, da pripomore pravičnosti do zmage?

Evy je dovolj močna — ker ji pomaga **Jonas Fjeld,** drzni Norvežan, po poklicu zdravnik, a v svojo zabavo **strah anarhitov . . .**

Najstrašnejša in najbolj neizbežna pa je **rdeča megla.** Neusmiljena rdeča megla, ki raste naravnost iz Mortonovega strahodejstva in žene zločince v pogin!

Z **«Rdečo meglo»** nudimo čitateljem «Jutra» čtivo, ki je po svoji senzacijonalni napetosti uprav edinstveno.

Sezonski dnevi v Rogaški Slatini

Rogaška Slatina, 24. julija.

Zadnje dni je dosegla slatinska sezona mahoma svoj višek. Kakor hitro je ponehalo deževje, so privreli gostje z vseh strani in napolnili vse zdravilišče in zasebne sobe. Sedaj jih je že nad 1300, tako da morajo prenočevati tudi po kopaliških kabinah. Posebno močna je frekvenca v beograjskih direktnih vagonih. Kakor so poprej prevladovali Madžari in židje, tako je sedaj največ slišati srbsko-hrvatsko govorico. Najmanj pa se govori slovenski, deloma ker domačini ne znajo ceniti domačih zdravilišč, deloma pa, in to je posebno inteligenca, ker ne zmorejo cen, ki so za srednje sloje vendar še visoke, čeprav so letos znatno padle. Premožnejši sloji pa nimajo povoda, da se izogibajo Slatini, ki nudi tudi razvajenim letoviščarjem ves komfort.

Poleg izvrstne ljubljanske vojaške godbe pod vodstvom dr. Čerina, ki izvaja prvovrstne koncerte, se vrše dan za dnem večji koncerti tujih umetnikov v dobrodelne namene, pri katerih hvalevredno inicijativno sodelujejo beograjske dame, na čelu jim soproga ministra Gjuričića. Umetnike spremlja na klavirju v obče priznanje domačin, tovarnar Bizjak (Ljubljančan), ki ga je v petek publika viharno klicala na oder ob priliki invalidskega koncerta. Prav kar bivajo v Slatini najodličnejše osebnosti iz Beograda, med drugimi načelnik generalnega štaba, general Pešić, bivši vojni minister general Žečević, sanitetni general dr. Gjurgjević, bivši minister Nastas Petrović, več srbskih poslancev, direktor Državne hipotekarne banke dr. Marković in cela vrsta drugih beograjskih ličnosti. Pravkar je bival tu poslanec dr. Budisavljević, ki je ponovno stopil v stike z domačo demokratsko organizacijo. Središče Slovencev tvori sedaj najmarkantnejša slatinska osebnost, tukaj izredno priljubljeni častni predsednik trgovske zbornice v Ljubljani, g. Jean Schrey, ki hodi v Slatino že nad 40 let. Te dni pričakujejo tudi ministrskega predsednika Uzunovića, potem djakovskega škofa Aksamovića in da bo več zabave, še Stipico Radića, ki bo 31. t. m. sprejel tukaj deputacije. «Jutrov» poročevalec se je o tem razgovarjal z nekaterimi beograjskimi politiki, ki so vsi mnenja, da so takšni gostje, kot je Radić, v Slatini vse prej kot umestni, ker se v Slatini že itak mnogo preveč politizira in je že skrajni čas, da pride energična vlada, ki bo tudi tukaj napravila red in Slatino temeljito depolitizirala. Zdravilišče mora ostati daleč proč od politike, če hočemo reflektirati na mednarodni obisk, na katerega je navezano.

Nocoj je bila po krasnem poletnem dnevu sijajna razsvetljava zdraviliških nasadov in poslopij na čast pokroviteljice zdravilišč sv. Ane. Nekatera poslopja so bila razsvetljena z inicijalkama kralja in kraljice, jutri pa bo v isti namen elitni ples. Zdi se nam, da spada tudi taka cerkvena proslava bolj v zgodovino zdravilišč, ker zahaja semkaj večinoma pravoslavna publika, ki ne more imeti interesa za take stvari. Slatina pa je bila kljub temu bajna v tisočerih električnih lučicah, ki so brlele v poletno noč.

Danes v nedeljo ob pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri
Veliki dvojni spored:

„Drama v ledu in snegu“

Pustolovni roman iz Engadinskih snežnikov, v glavni vlogi ljubka Greta Reinwald. Do skrajnosti napeto-zanimiva vsebina. — Kot drugo senzacijo predvajamo brezkonkurenčno burko smeha

„Rendez-vous z zaprekami“

Smehapolna burka v glavni vlogi sloviti komičar **„SEFF“.** — Ta velikanski spored se predvaja tudi v ponedeljek!

KINO «LJUBLJANSKI DVOR». — TELEFON ŠT. 730.

Najmodernejši in najlepši kino v Sloveniji.

Meštrovićev mavzolej rodbine Račić v Cavtatu

Članek na str. 11.

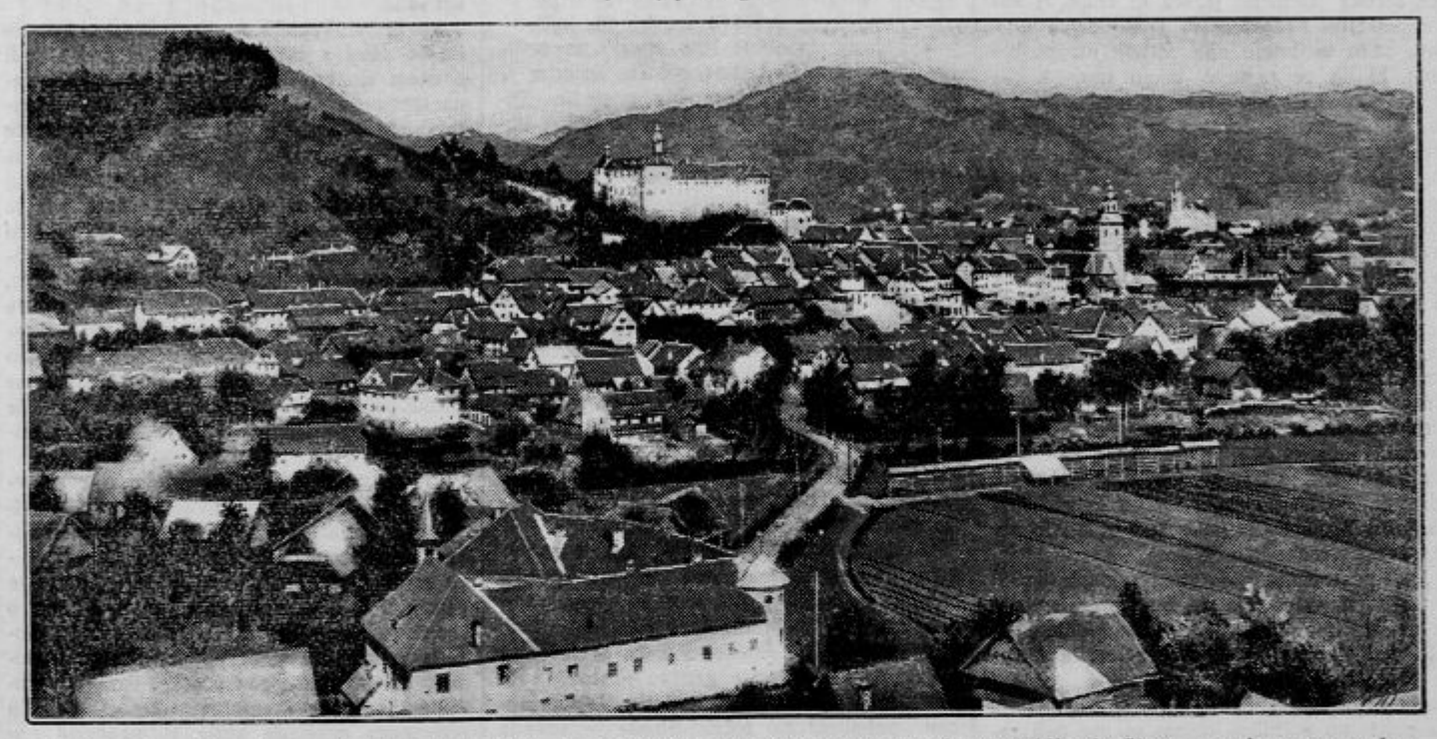

Škofja Loka, kjer danes Sokol slavi svojo dvajsetletnico in imajo zato člani sokolskih društev pravico na polovično vožnjo po železnici tja in nazaj.

Poletno pismo iz Dubrovnika

Dubrovnik, 20. julija.

Medtem, ko se čujejo iz vseh krajev Jugoslavije tožbe o deževnem vremenu in silnih poplavah ter milijonski škodi, imamo tu doli na jugu rivijere divno poletno vreme. Sicer tudi nam ne prizanašajo lokalne nevihte, ki pa gredo največkrat mimo in ne motijo letoviščarskega življenja. Tujska sezona je letos tu doli izredno živahna, življenje se je v primeri s prejšnjimi leti pocenilo in gostov je povsod dovolj, bodisi domačinov ali tujcev.

Inozemci so prišli letos, kakor vedno, v velikem številu. Posebno se opaža poset Angležev in s tem v zvezi mnogo občevanja v angleškem jeziku. Angleži so zelo prijetni gostje, vsi občudujejo naše kraje in imajo polno hvale za lepoto narave, ki je v Dubrovniku in okolici čudovito lepa. Zelo številni so tudi Nemci, ki so dosledno vztrajajoč na principu bojkota Italije, prišli v našo državo. (Kakor paradoks pa se čuje, da baš letos derejo Jugosloveni v italijanska letovišča.) Med Nemci je mnogo takih, ki so doslej leto za letom bili na počitnicah v Italiji, misleč, da italijanskemu podnebju in starinam ni para na svetu. Sedaj pa so naenkrat prišli do prepričanja, da je pokrajina od Splita do Kotora prav tako interesantna, kakor Italija, da so ti kraji obdarovani ne samo s podnebjem, temveč tudi s starinskimi zanimivostmi, ki se lahko v vsakem primeru kosajo s toli prehvaljeno Italijo.

Vsi hoteli in penzije so prilično polni. Tu najdeš menda vse narodnosti Evrope: od Rusa in Skandinavca do Nemca, Madžara, Francoza in Italijana. Seveda ne manjka v prvi vrsti ljudi iz naše države, zlasti imovitejših gostov iz Zagreba in Beograda, pa tudi Ljubljančani so zastopani. Je pa tudi res vredno preživeti nekaj tednov ali vsaj nekaj dni v tem rajskem zatišju naše rivijere. Ko se potnik pripelje v Dubrovnik, se mu odpre povsem nov svet. Južno solnce te greje, morska voda hladi in tropično rastlinje te vabi povsod v prijetno senco. Tudi zabave je dovolj, če si je sploh še željan po lepem dnevu, ko se ti nudi prilika, da izletiš v ta ali oni kraj božanske dubrovniške okolice. Povsod čuješ in srečuješ godbo, a najživahnejše je na Pilah pred kavarno Dubravko. Na tem majhnem prostorčku, kjer je vsak dan večerna promenada, kratka sicer, a tembolj pestra, živahna in vedno zanimiva, se gnete večer za večerom sto in sto glava množica dam in gospodov vseh let in tu čuješ razgovarjanje v vseh mogočih jezikih. Tudi potomci stare dubrovniške vlastele si pridejo semkaj ogledati moderni svet «Jazz-banda. Ta muzika namreč razveseljuje vsak večer goste pred «Dubravko» in žanje navadno največ aplavza.

Za dnevne izlete so vedno na razpolago avtomobili, ladje in motorni čolni. Če te zanima svet, ki je že izven Dubrovnika, lahko sedeš na avtomobil in se pelješ do Kotora ter celo na Lovčen. Odhod iz Dubrovnika zjutraj, povratek zvečer, na Cetinju tri ure odmora Če pa nočeš tako daleč, napraviš vsaj kratek izletič do Cavtata, kjer se ti s serpentinaste ceste odpira nebeški razgled po morju in kopnem. V Cavtat seveda lahko prideš vsak dan večkrat z ladjo, ki te pelje časih tudi v Trsteno, kjer se nahaja starodavni park dubrovniškega vlastelina Gozze. V tem parku vidiš celo 600letne platane, ogromne kakteje, katerih deblo je že od starosti leseno in z drevesnih vej te pozdravijo v tem času še zeleni rožiči. Zanimivosti je torej povsod v obilici.

Tudi sportno življenje je v Dubrovniku dokaj živahno, najbolj priljubljeno pa je plavanje in veslanje. V teh dveh panogah se bo dubrovniška mladina koncem tega tedna kosala z Angleži, katerih mornarica prispe v Dubrovnik dne 23. julija. Za ta čas se pripravljajo velike svečanosti. O tem, kako so svečanosti potekle, pa poročilo prihodnjič.

Krasno 12-dnevno zabavno potovanje
po
5498 a
Jadranskem in Sredozemskem morju
na Krf, Južno Italijo in Rivijero
s salonskim brzoparnikom
COSULICH - LINIJE
STELLA D' ITALIA
Odhod iz Trsta, dne 11. avgusta 1926
Cena od Din 3750·— dalje.
Pojasnila daje zastopstvo:
SIMON KMETEC, Ljubljana
KOLODVORSKA ULICA ŠTEV. 30.

Ruska šola v Hrastovcu pri Sv. Lenartu v Slov gor.

Slovenska javnost se zelo zanima za ruske begunce v Jugoslaviji, prav posebno pozornost pa je pokazala že ponovno ruski mladini.

Približno 15 km od Maribora stoji stari grad Hrastovec, ki je v posesti grofa Herbersteina; član te plemiške rodbine grof Sigismund Herberstein je natančno pred 400 leti odkril zapadni Evropi «Moskovijo», opisujoč v svoji znani knjigi na simpatičen, nepristranski način potovanje v takratno Rusijo. Po 400 letih so Rusi grofom Herbersteinom vrnili obisk, a kakor se zdi, na daljšo dobo. Tam jim očividno ugaja, zlasti ker so klimatične razmere kaj ugodne za mladinsko učilišče. Rusi so si uredili v tem velikem gradu dvojni mladinski zavod: internat za 75 fantov in internat za 75 deklic. Teh 150 gojencev v starosti od 6—17 let ima na zavodu šolski poduk v trirazredni pripravljalni šoli za deco med 6. in 10. letom; v 4 razredni nižji realki se gojenci pripravljajo za višje razrede jugoslovenskih srednjih šol. Šola sama pa nima pravice javnosti.

Učni jezik je ruski, vendar se posveča zadostna skrb temu, da se deca seznani kolikor mogoče temeljito z jugoslovanskim narodom, njega zgodovino in zemljepisom. Ti predmeti se podučujejo v srbohrvaščini, ki je tudi samostojen predmet.

Učilišča vodi g. Vladimir Levickij, ki z veliko energijo in pravim navdušenjem opravlja svoje težko in ne malo odgovorno delo. Seveda g. Levickij predseduje tudi konferencam učnega osobja. Vodstvo obeh internatov (dijaškega in dekliškega doma) pa je v rokah gospe Natalije Rajevske, ki ima hkrati vrhovno finančno vodstvo na zavodu. Gospodarstvo tega ruskega otoka sredi Slovencev upravlja g. Andrejevskij. Zanimivo je, da ima zavod lastno pekarno, krojaško, čevljarsko, mizarsko in knjigoveško delavnico.

Gojence in gojenke nadzorujejo njih vzgojitelji in vzgojiteljice, ki jim stoji na čelu voditeljica internatov.

So nekateri posebni pogoji, ki prav ugodno vplivajo na vzgojo in poduk teh 150 otrok ruskih beguncev. Uvažimo samo dejstvo, da imajo gojenci komaj sto korakov do šolske sobe, kar pomeni, da jim ni treba izgubljati časa za pot v šolo in nazaj, kar je drugod zlasti po zimi jako neprijetno. Poduk se začenja navadno ob devetih zjutraj. Gojenci imajo tedaj dovolj časa, da se temeljito umijejo, zajtrkujejo in da gredo pred podukom na izprehod. Opoldanski odmor iznaša dve uri. Tako ojačeni lahko prenesejo 2 do 3 ure trajajoči popoldanski poduk, tembolj ker se popoldanse ure računajo s 40 minutami. Šolske naloge opravljajo učenci in učenke pod neprestanim nadzorstvom vzgojiteljev, često tudi učiteljev. Manj nadarjeni imajo še posebnega pomožnega učitelja. Prav radi bomo verjeli, da so spričo takih razmer in ob trudu strokovno izborno podkovanega in vestnega učiteljstva učni uspehi na zavodu kaj ugodni. Umljivo pa bo tudi, da se vrhu tega še najde čas za gojitev petja in plesa. S kolikim uspehom se gojita obe panogi, sta pokazala lanskoletni nastop v Ljubljani in letošnji v Mariboru. («Car Saltan.»)

Vendar pa nas dokaj bleščeča vnanjost ne sme preslepiti, da ne bi opazili notranjih senčnih strani. Tudi teh ne manjka: v marsičem celo zasenčijo solnčne strani. Sigurno je, da zahteva delovanje na tem zavodu veliko dolžnostnega čuta in požrtvovalnosti, vsekakor znatno več nego drugod. Širša slovenska javnost pač želi tej šoli, da bi nemoteno naprej delovala v naši sredini, vse do časa, ko se bodo lahko njeni gojenci in gojenke poslovili od naših gostoljubnih krajev in se vrnili v domovino, ki je sigurno ne ljubijo manj od slehernega dobrega človeka.

Kakor pa izvemo, grozi temu ruskemu zavodu resna nevarnost: V novem šolskem letu 1926/27 se nameravata opustiti dva višja razreda (3. in 4.), kar pomeni, da bodo morali gojenci prestopiti na druge učne zavode. Mladina, ki je 3—4 leta preživela skupaj, ki so ji isti vzgojitelji in učitelji nadomeščali starše in jo pripravljali za življenski boj, se bo pred pravim časom razkropila in se bo morala podvreči novim, različnim vzgojiteljem. Ne pozabimo, da ima sleherna šola svoje posebnosti v učnem načrtu; ta učitelj polaga večjo važnost na teorijo, oni na prakso, tudi način predavanja je različen. Taka prezgodnja izprememba ne more učencem posebno koristiti. Gmotni momenti pri tem ne pridejo v poštev, ker je treba gojence tudi na drugih zavodih vzdrževati iz istih sredstev, s katerimi se vzdržuje sedanji zaokroženi učni zavod v Hrastovcu. K večjemu se da kaj malega prišteditи na učiteljskih plačah, vendar pa je ta znesek v primeri s celotnimi izdatki tako skromen, da ga pri sestavi budžeta za ruske šole pač ni mogoče resno uvaževati. Ali pa so znabiti privedle k tej neumestni redukciji ruskega učnega zavoda v Hrastovcu kake osebne želje, ki so daleč od pravih učnih smotrov?

Ob strani stoječ opazovalec pride k sledečemu sklepu:

Ruska šola v Hrastovcu je kljub možnim in verjetnim vrzelim kot celota tako važna kulturna organizacija, da se je ne bi smelo rušiti. Želeli bi v interesu dobre vzgoje ruske mladine v naših krajih, da bi nižja srednja šola v Hrastovcu obstojala neokrnjena še naprej

6

Kranj kralju Petru I. Osvoboditelju

Dne 1. avgusta odkrijejo v Kranju ob ogromni udeležbi naroda spomenik blagopokojnemu prvemu našemu narodnemu kralju, Petru I. Velikemu Osvoboditelju.

Z odlokom Direkcije državnih železnic Ljubljana, št. 66.637-26. je dovoljena polovična vožnja, veljavna za vožnjo v Kranj od 20. VII. do 1. VIII., za povratek iz Kranja pa od 1. VIII. do 10. VIII.

Udeleženci kupijo pri odhodnih postajah cele enosmerne, na obratni strani z vlažnim postajnim žigom žigosane vozovnice, ki veljajo tudi za povratek, ako se izkažejo s potrdilom slavnostnega odbora, da so prisostvovali prireditvi. Izkaznice se dobe dne 31. VII. pri slavnostni akademiji, dne 1. VIII. pa na slavnostnem prostoru.

Italijanski otroški vrtci za slovanske otroke v Italiji

V predvojni dobi in deloma tudi med vojno je vzdrževala družba sv. Cirila in Metoda v Zagrebu in v Ljubljani veliko število otroških vrtcev v Istri, v Trstu, v Gorici in v Kninu. V Trstu samem so obstojali tudi trije mestni slovenski otroški vrtci. Vsi ti vrtci, kakor sploh vse družbine ustanove, so imeli, kakor so to ponovno naglašali tudi Italijani na svojih zborovanjih, samo defenzivni namen, namreč ohraniti slovansko deco svojemu rodu in svojemu jeziku pred navalom in naskokom italijanske raznarodovalne družbe »Lega Nazionale«. Ko je Italija zasedla ozemlje, kjer bivajo izključno ali po ogromni večini Slovenci in Hrvatje, so zaprli in zatrli vse slovanske šolske vrtce. Odpravili so mestne slovenske otroške vrtce v Trstu, prepovedali so zopetno otvoritev zasebnih otroških vrtcev v Istri in na Goriškem. Le v Trstu so po dolgem moledovanju dovolili, da se otvorijo vsaj nekateri otroški vrtci, toda njih število postaja od leta do leta manjše. Kajti šolska oblast iztakne vedno nove zapreke za zopetno otvoritev slovenskih vrtcev. Letos so poslovali samo trije otroški vrtci v Trstu.

Zato pa je tem bolj bujno delovanje italijanskih otroških vrtcev med slovanskimi otroci. Po poročilih, ki so jih prinesli ravno te dni razni italijanski listi, v prvi vrsti tržaški »Piccolo« in tržaško fašistovsko glasilo »Popolo di Trieste«, iz vseh krajev dežele, iz skoro vseh večjih središč od Tolmina dol do istrskih otokov, mora človek skoro verjeti, da slovansko prebivalstvo ne more prehvaliti dela »Lege Nazionale« v njihovem ozemlju. To je visoka pesem raznarodovanja slovanske dece. In to pesem stavljajo v usta ubogemu, tlačenemu slovanskemu kmetu in delavcu. Pesem, da izvira iz src »hvaležnega« slovanskega ljudstva. Ali so se ti dopisnikarji enkrat vprašali, v koliko odgovarja njih poročilo resnici? Ali so enkrat skušali predreti v srčne tajnosti slovanskega očeta in matere, ki morajo pod pritiskom razmer pošiljati svoje otroke v prisiljeno raznarodovalnico?

Ogromno je število šolskih vrtcev, ki jih je ustanovila »Lega Nazionale« v povojni dobi v čisto slovanskih krajih. Sedaj se tudi ne sramujejo priznati, da je njih delo zgolj raznarodovalno, da imajo njih ustanove samo ta namen, da odtujujejo slovanske otroke lastnemu jeziku in rodu. S kakim vražjim zadoščenjem znajo pripovedovati, kako vsiljujejo njih učitelji otroku besede, ki jih ne razume, ki so samo kletev in zasramovanje slovanskega jezika in življa, ki jih otrok nezavedno ponavlja tudi izven vrtca, doma in v družbi drugih otrok. In v take vrtce morajo pošiljati svoje otroke starši, ki so količkaj zavisni od Italijanov. Vanje morajo vpisati svoje otroke vsi javni uslužbenci, da, niti sodniki se ne smejo odtegniti tej »dolžnosti«. Ubogi invalid, ki dobi borno podporo, in vdova po padlem v vojni mora pošiljati v vrtec svojega otroka, ker jim sicer ustavijo izplačevanje podpore. Trgovci in obrtniki morajo dati drugim dober vzgled in vpisati v vrtce svoje otroke, drugače jim preti nevarnost, da jim vzamejo koncesijo. »Piccolo« in »Popolo« pa znajo poročati o navdušenju, s katerim pozdravlja slovensko prebivalstvo ustanovitev italijanskih vrtcev in kako radi pošiljajo vanje svoje otroke.

Da, postopanje »Lege Nazionale« pri ustanovitvi vrtcev je še bolj preračunjeno in nasilno. Na čelu vse raznarodovalne akcije stoji članica kraljeve družine, in če se je kje slovanski župan obotavljal ugoditi vsem zahtevam »Lege«, tedaj so ga pozvali na pristojno politično oblast in mu dali razumeti, da ga čaka proces radi razžaljenja članice kraljeve hiše, ako dalje vztraja pri svojem stališču.

Svoječasno se je »Lega Nazionale« omejila predvsem na kraje, kjer je slovanski element mejil na italijanski ali na kraje, kjer ni bila narodna zavest med slovanskim prebivalstvom še dovolj živa. Danes pa smatra te postojanke za svoje in prepušča nadaljnje delo občinam in državi. Nevarnost, da bi te občine padle v roke Slovanov, smatrajo za odstranjene. Poleg tega je državni aparat, ki zasleduje enake raznarodovalne naloge, dovolj močan. Radi tega je prenesla »Lega« svoje torišče daleč od mešanih središč proti meji. Njena svrha je, da prepreže vso mejo z velikim številom vrtcev in zaposlovalnic. Povsod naj se vcepi v dušo slovanskih otrok še v dobi, ko tega ne razume, sovraštvo do slovanskega jezika in do slovanskega rodu. Učitelji ne najdejo dovolj izrazov, da pokažejo okornost in grdost lastnega jezika, da slavijo Dantejev idijom.

Ko pa stopi iz otroškega vrtca, se otroška duša dalje zastruplja. V ljudski šoli ne sliši več besede v materinščini. Učitelj mu pripoveduje v jeziku, ki ga ne razume in ki ni njegov, o slavi in veličini naroda, ki ni njegov. Glava se mu napolni z imeni junakov in s čini, ki so mu tuji. Njegova usta ponavljajo prazne besede, ki jih je slišal v šoli, iz njegovega grla doni tudi pesem, ki slavi tuj jezik in tuj narod. Njegovo srce pa ostane in bo ostalo nedotaknjeno. Vsi italijanski učitelji, »Lega Nazionale«, društvo »Dante Alighieri« in njegova visoka zaščitnica so lahko uverjeni, da so vsi njihovi uspehi le površni. V dno duše naše mladine niso prodrli. Rade volje jim prepuščamo veselje nad javnimi nastopi teh najmlajših, ki ponavljajo pred zbrano množico besede, ki jih ne razumejo in pojejo pesmi, ki ne izvirajo iz njih src. Prepričani smo, da so ostale njih duše nezastrupljene, da bijejo njih srca ob drugih prilikah drugače, kakor ob takih suženjskih praznikih in da pride tudi čas, ko bodo s pridom razumeli vse one zglede iz dobe italijanskega risorgimente, s katerimi jim sedaj napolnijo glave.

Strahovita poplava v Novem Sadu in Vukovaru

Novi Sad preživlja težke dneve. Zadnji veliki val Dunava drvi sedaj skozi mesto, kateremu preti vsak čas katastrofa. Nasipi so že znatno oslabeli in popustili. Na dveh krajih je voda že prodrla in so vojaki in delavci le z največjimi napori zamašili vrzeli. Temerinska ulica v Novem Sadu je že popolnoma pod vodo, ogroženi pa sta tudi predmestji Salajka in Sajlovo. Dunav je dosegel 658 cm nad normalo, pričakuje pa se, da bo narastel še za 10 cm, s čemer bi dosegel kulminacijo. Katastrofalna poplava pri Novem Sadu je nastala kljub temu, da je pričel Dunav v svojem gornjem toku padati. Razlog nepričakovanje povodnji pa je iskati tudi v tem, ker so bili nasipi pri Plavni umetno odprti, da bi se mogla iz poplavljenih krajev odtekati voda zopet nazaj v Dunav.

Na poplavljenem terenu v Podravini in Baranji dela pet inšpektorjev vod, 10 višjih inženjerjev, 10 hidrotehnikov in 10 nadzornikov vod. Mnogi med njimi so radi naporov že oboleli, med drugimi tudi generalni inšpektor poljoprivrede, inž. Besarabić, kakor tudi inženjerja hidrotehničnega odseka v Osijeku Tomić in Urbani.

Še strašnejše ure je doživelo v petek mesto Vukovar. Nad mestom in okolico je divjala strašna nevihta, nakar se je še utrgal oblak. Radi silnega naliva so pričeli na Dunavu nasipi popuščati drug za drugim, dočim je reka sama neprestano naraščala. Na njej so se pričeli pojavljati valovi orjaškega obsega. Nekateri so bili do 6 m visoki. Silna nevihta je potrgala vse telefonske žice. Skoraj vse mesto je bilo tekom ene ure pod vodo. Od 400 hiš, ki leže v poplavljenem ozemlju, so se štirj že porušile. Strossmayerjeva ulica in trg pri Grandhotelu, kjer še nikdar ni bilo vode, sta bila popolnoma poplavljena in je bilo mogoče vzdrževati poulični promet le s čolni. Povodenj pa je nastala v prvi vrsti radi tega, ker je Dunav predrl nasip Bogojevo-Vajska. Vsa okoliška sela pri Vukovaru so oblasti izpraznile in namestile stanovalce v šole in privatne hiše.

Nevihta s točo v novomeški okolici

Novo mesto, 23. julija.

V četrtek dopoldne smo opazili na severozahodu izredno temne oblake, katerim je sledilo nato votlo, zamolklo grmenje. Takoj smo slutili, da se pripravlja nekaj hudega. V ozračju je nastajal vedno večji nemir. Oblaki so se podili z velikansko brzino vse križem. Nekako ob enajstih se je bližala ploha od Soteske proti Straži, druga pa od Golobinjaka proti Prečni. V nekaj minutah sta se obe združili; nastal je divji vihar, lilo je, da je bilo groza, vmes pa je brenkala in tolkla toča. Po nekaterih krajih pa je tolkla kar suha toča. Najhujši naliv sicer ni trajal niti deset minut, vendar je pogled na polja, travnike in vinograde kaj žalosten. V občini Prečna je najhujše prizadeta Straža in del Podgore, posebno pa je opustošila toča polje okrog Češče vasi. Oves, koruza, proso, vse to je do tal uničeno.

Škoda je tem občutnejša, ker že prva žetev vsled neprestanega deževja ni bila nič kaj prida. V Češči vasi je vihar podrl pet kozolcev, napolnjenih s pšenico. Tudi v sosedni občini Šmihel-Stopiče je toča po nekaterih krajih polje grozno pustošila. Po nevihti so se videli bregovi tja do Gorjancev pobeljeni od toče. Škoda je seveda ogromna, a ta hip še ni točno ugotovljena.

Velika tihotapska afera v Vojvodini

Somborska policija je prišla na sled veliki židovski tihotapski družbi. Ugledne osebe kompromitirane.

Ogromno senzacijo je vzbudilo v petek v Somboru odkritje velike tihotapske afere, v katero so vpleteni razni ugledni trgovci iz Sombora, Novega Sada, Sente in Požege. V zvezi s to afero je bila aretirana tudi Šarlota Moese, ena najuglednejših, najelegantnejših in najlepših dam v Somboru, soproga špediterja Ise Moese. Afera je bila odkrita na zelo zanimiv način, aretacija pa izvršena upravi filmski.

Že delj časa je dobivala carinarnica v Somboru obvestilo, da neka ugledna dama zelo često hodi čez mejo pri Arandjelovu in prinaša v kovčkih svilo iz Francije. Carinarnica se spočetka za te govorice sploh ni zmenila in je samo naročila svojim obmejnim organom, naj posvečajo posebno pozornost vsem sumljivim potnikom. Dne 15. t. m. pa je dobila carinarnica nepričakovano pismo neznane osebe s sledečo vsebino: «Danes je z avtomobilom prekoračila pri Arandjelovu mejo elegantna dama z dvema kovčkoma svile. V njenem spremstvu se nahaja neki carinski uradnik.» Istočasno je bila carinarnica obveščena, da v hotelu «Sloboda» v Somboru neki somborski trgovec pričakuje svojo ženo z utihotapljeno svilo.

Upravnik carinarnice Gjuranović je stopil takoj v zvezo s policijo, ki je nastavila tihotapcem pošteno past. Okrog hotela so bili postavljeni detektivi, ki so opazovali kretanje vseh gostov. Nenadoma se je ustavil pred hotelom eleganten avto, ves zaprašen, iz katerega je izstopila Šarlota Moese. V avtomobilu sta bila dva kovčka. Njen mož ji je prišel takoj nasproti, nakar sta se zakonska Moese po kratkem razgovoru odpeljala proti Bogojevcu, da si ogledata nasip. Očividno sta opazila nevarnost in sklenila, da pobegneta na Madžarsko. Načrt pa se jima je izjalovil. Upravnik carinarnice Gjuranović se je namreč za njima odpeljal s privatnim avtomobilom. Kmalu je nastala divja avtomobilska tekma. Avtomobil s tihotapci je drvel s strahovito brzino, ne meneč se za vse nevarnosti. Toda avto s policijo je bil tihotapcem krepko za petami. Tik pred Bogojevom sta Moese in njegova žena skočila v čoln, hoteč pobegniti po reki na Madžarsko. Takoj nato so bili v čolnu tudi že stražniki. Kljub vsem naporom veslačev, ki so peljali Moeseja in njegovo ženo, jih je policijski čoln dohitel, nakar so stražniki zavpili: «Stoj, roke kviš!» Dva stražnika sta z naperjenimi samokresi skočila v tihotapski čoln, prisilila veslače, da so okrenili in prepeljali tihotapce zopet na naš breg. Moesejeva soproga, ki je bila silno razburjena in osramočena, je izpila steklenico morfija, da se izogne kazni. V nezavestnem stanju so jo prepeljali v bolnico, njenega moža pa odvedli v zapor.

Preiskava je dognala, da je zaplenjena svila vredna nad 1,200.000 Din, namenjena pa je bila za razne ugledne trgovce v Somboru, Senti, Novem Sadu in Požegi. Tihotapska družba obstoja iz samih židov, prenašala pa je svilo Šarlota Moese, ki je uživala v mestu velik ugled in nihče ni niti najmanj sumil, da bi se pečala s prepovedanimi posli. Škoda, ki jo je povzročila družba državi, znaša več milijonov dinarjev. Pričakujejo se še senzacijonalne aretacije.

Jutri vsi na Vič na žegnanje k :-: Novaku (Slavku)! :-:

Milijonska poneverba

Sarajevo, 22. julija.

Kakor je «Jutro» že poročalo, je bilo na zahtevo centrale zavarovalnega društva «Jugoslavija» v Beogradu aretiran direktor podružnice v Sarajevu, Nikola Vrančić, ker je prišla na sled velikim njegovim poneverbam. Afera je vzbudila v Sarajevu velikansko pozornost ne samo zaradi poneverjene vsote, temveč tudi zaradi bajeslovne karijere direktorja Vrančića in njegovega nenadnega padca.

Nikola Vrančić je bil še pred štirimi ali petimi leti nameščen pri rudarskem ravnateljstvu v Mostaru kot provizorni dnevničar, sedaj pa je bil direktor lepo procvitajoče podružnice zavarovalnice «Jugoslavije», kupoval je avtomobile, kakor da bi bili po dinarjih, manjkal ni na nobeni razkošni prireditvi. Njegova žena je imela najfinejše in najdražje toalete. Kakor je njegova zvezda hitro zasijala, tako hitro je tudi ugasnila.

Ko je bil Vrančić še dnevničar v Mostaru, je delal v pisarni, opravljal pa je tudi obenem službo skladiščnika za oblačila rudarskega ravnateljstva. Lepega dne je izjavil, da je neznan tat vlomil v skladišče in pokradel za 9000 K obleke, potem pa se je izmuznil iz skladišča in zapri za seboj vrata prav tako, kakor so bila prej. Ker je bila ključavnica nepokvarjena in ni bilo nikjer nobenega znaka o vlomu, so obdolžili Vrančića, da je moral biti baš on tisti, ki je pokradel obleko. Vrančić je tajil in položil 9000 K kavcije, ako se dokaže njegova krivda, potem pa je zapustil državno službo. Ali je bil Vrančić kriv ali ne, se nikdar ni mogio dokazati. Kavcija leži še danes pri rudarskem ravnateljstvu v Mostaru.

Ko je prevzel Vrančić vodstvo sarajevske podružnice zavarovalnice «Jugoslavije», si je znal kmalu otvoriti pot v najboljše kroge. Živel je razkošno in tisočaki niso igrali pri njem nobene vloge. To pa je začelo končno vendarle vzbujati dvome o resnosti njegovega poslovanja. Zato je poslala centrala v Beogradu revizijsko komisijo, da pregleda podružnične knjige. Rezultat je bil presenetljiv. Že na temelju površnega pregleda knjig so ugotovili poneverbo 400.000 Din. Kasneje se je ta vsota dvignila na preko 900.000 Din. Pač lepa vsota za parletno ravnateljevanje!

Vrančić je poskušal spočetka vse tajiti. Še, ko je bil že v zaporu, je dal po svojem odvetniku slovesno izjavo, da je popolnoma nedolžen in da je postopanje proti njemu samo spletka. Dosegel je celo, da sarajevski listi prvi dan sploh niso hoteli poročati o njegovi aretaciji. Šele drugi dan, ko je eden izmed dnevnikov prelomil dano obljubo in priobčil kratko notico o dogodku, so pričeli vsi listi oprezno pisati o poneverbi. Četrti dan, ko je Vrančić uvidel, da vse tajenje nič ne pomaga, ker so dokazi o njegovi krivdi popolnoma jasni, se je udal v svojo usodo in priznal.

Nad 400.000 Din družbinega denarja ni nikjer vknjižil, temveč zadržal za sebe. Dalje je družbin denar vlagal v banke in knjižice, a obresti je prejel on, ne družba. Falzificiral je bordroe njemu podrejene podružnice v Splitu in odbijal od prevzete vsote večji odstotek provizije, nego ga je v resnici izplačal. Provizijo umrlih in odpuščenih potnikov je zaračunaval sebi, ne pa družbi, kakor bi moral. Potnikom je izplačeval manjšo provizijo, kakor jim je pripadala, diferenco pa obdržal sam. Samo enega potnika je oškodoval za preko 50.000 Din. Potnik je vedel, da ne prejema cele provizije, toda moral je molčati, ker se je bal, da bo sicer odpuščen. Skupno so oškodovani družba «Jugoslavija» in potniki za preko milijon dinarjev. Vrančić se zagovarja, da je hotel pokriti škodo s provizijami od bodočih zavarovanj. Denar je potrošil največ za svojo ženo, ki je živela zelo potratno. Imela je nič manj kakor 60 krasnih toalet, ki so vzbujale zavist marsikatere Sarajke. Interesantno je, da so se dijamanti v diademu, ki ga je nosila gospa Vrančić v prošli zimi na zabavah, in ki je povzročil toliko pozornosti in govorjenja, izkazali pri preiskavi kot navadno — steklo.

Slučaj direktorja Vrančića je resen opomin posebno onim mladim ljudem, ki jih je sreča še neizkušene postavila na visoke položaje, pa mislijo, da jim bo vedno mila.

Zastopstvo avtomobilov

Austro-Daimler

Viktor Bohinec

Ljubljana, Dunajska cesta 21.

9000 a

Skozi noč...

Ljubljana, 24. julija.

Večer se je sklonil čez Ljubljano, zagorele so cestne svetiljke in sprehajalci po glavnih cestah so postajali v siju luči, kramljali in se pomenkovali. Večeri so prijetni, zato posede ljudje tudi po klopicah v parkih ter ščegetajo drug drugega z božajočimi ali ostrejšimi pogledi. Ljudje so za take poglede hvaležni ali pa tudi ne.

V Zvezdi igra godba in uživajo jo ne samo gosti, temveč tudi šetalci v parku. Rahel vetrič, ki veje med listi košatih dreves, prinaša mehke glasove godal in jih raztresa v zraku. Šetalci in šetalke koketirajo med seboj, iz klopice proti klopici se mečejo žareči pogledi. Kaj in koliko, obljubljajo, kdo bi vse to ugibal. Brez besed se domenjajo med seboj. Treneš z očmi in izrečeš šest stavkov, poveš to, zanikaš ono, lažeš ali priznavaš.

Ure lezejo v večer, zvezde, postajajo čimdalje svetlejše in intenzivneje migotajo na jasnem nebu. Godba igra umirjenejše in še sladkeje, da poigrava srce. Sprehajalci so se razšli, gruče so se razbile. Posameznik se naslanja na ograjo, prisluškuje v noč in misli kdo ve kaj. Dolge sence se plazijo po tleh v krogu luči, se odmikajo in se zabrišejo v temi. Ljudje odhajajo spat. Slednjič je vse čisto mirno. Ura je že pozna, v stolpu univerze je udarila dvakrat. Ljubljana je zaspala, popolnoma mirna je celo v centrumu, le zdaj pa zdaj zdrdra po ulici kočija, zaropota motor avtomobila ali prisveti izza vogala kakor kresnica svetilka kolesarja.

Pod kostanji vlada čuden, dremoten mir. Nekdo pa se vendarle končno priziblje med drevesi, sope v zrak in se ogleduje. Pozen sprehajalec morda malce nervozen, ki noče še v posteljo. Misli, da je popolnoma sam. Oči zarežejo v noč in glej — da tamkaj na klopici še vedno čepi nekdo. Prišedši bliže, opazi, da nekdo spi, tako sladko spi, kot da bi se pozibaval na najmehkejši postelji. Sempatja nekoliko pohrkne. Glava mu udari na prsa, pa se zopet dvigne, da se skoro zalomi v vratu. Spanec pa je močan in ne odjenja. Na drugi klopici se stiska nekoliko sumljiv parček, iz roba parka se odtrgata dve senci in se zgubita v temo. Slednjič vendarle vse tiho.

Cink! zazveni tedaj kamenček v šipo. Enkrat, dvakrat, trikrat. Pred hišami na Kongresnem trgu poskakuje semintja, ženska, gospodična, mlada gospa, vrag si ga vedi. Zbuditi hoče nekoga, pobira kamenčke, jih luča v okno in ne prikliče nikogar. Jezna vzklikne večkrat nehote, potem pa se spomni na nekaj, pa se ustraši in onemi. Igra se ponavlja celo uro, nakrat pa nočna zamudnica ni več sama. V hitrem tempu prikorakata k njej dva moška, se ustavita, se poskušata seznaniti, govorita, dvorita in pričakujeta doživljaja. Ona se ju brani, pobere zopet kamenček, a se zopet nikdo ne oglasi. Dvorljivca sta vztrajna, prigovarjata, prosita in prebijata led. Nenadoma se ženska strese v ramenih se zasmeje in vzklikne pritajeno: «Hihi, saj nikogar ne kličem pravzaprav. Saj sem vendar Tončka, pa me vzemita gospoda seboj. Grem z vama, pa makar sem ali tja. Samo, da se malce naspim!»

Vsi trije so kmalu dogovorjeni. Izginejo v noč, koraki odmevajo že od nekod daleč. Doživljajček je zakrila noč.

Pred sodniki

France iz Podutika rad za ženskami stika. Pred sodnijo se niti od daleč ni potegnil za ženo. Izčrpana sirota, je najbrže celo življenje garala, a zdaj je mož ne mara. Ko ga je pa sodnik vprašal, če denarno podpira Jero iz Srednje vasi, se je moško odrezal, da je to njegova stvar. Stvar Jere je pa, da bo 24 ur sedela in ležala na «pričnah», ker je njegovo ženo polila z vodo in udarila z lavorjem. Pa pravi, da bo ženo Marijo tožila, češ, da ji je odbila ponarejeni zob, ko je prišla poizvedovat, ali je njen nezvesti možiček pri Jerci. Jerca se je celo razpravo ljubeznivo smejala, tudi sodbo je smeje sprejela, a tožila bo vendarle.

*

E, Mara, stara Hrvatica, zakaj hodiš brez spremstva okoli in ne ostaneš tam v svojem Čabru, kjer ne dirjajo avtomobili kakor pri nas. Ker si stara, si tudi precej gluha, pa si se vendar upala na cesto in šla kar na drugo stran, a prišla si z nogo pod avtomobil. Srečna si bila bogme, saj se nisi nič poškodovala in vesela si šla svojo pot. A šofer Lipe bo plačal 25 Din.

*

Pri sodišču so dan na dan razprave radi pregreška po § 101. s. kaz. zakona, ki pravi, da se ne sme žaliti javne organe; vendar se vsak najraje prepira z žandarji, financarji ali policaji, potem pa dobi kazen in se jezi, ker je omadeževan. Janez z Grosupljega je vpil nad orožnikom, da je lažnjivec, ki je lagal in vzel od nekega odkupnino, zato, da je njemu zaplenil les. Zdaj je pa Janez zaplenjen za 10 dni.

Domače vesti

Quod licet bovi...

«Često prihajajo na Reko potniki iz Zagreba, da se na Reki na novo oblečejo od glave do pete. To je najboljši način, da pri deš do nove robe tam, kjer je najcenejša. Visok vzgled je svojim sodržavljanom dal tudi minister Ninčić, ki je (na Veliko noč) kupil na Corsu na Reki klobuk laške marke, ga poveznil na glavo in prešel sušački most mimo svojih lastnih carinikov.» Tako poroča «Corriere della Sera». Ne vem, ali je to poročilo bolj satira na naše cene, ali na našega ministra, ali oboje. Quod licet bovi, non licet ministrovi.

M. A. C.

---

* **Povratek rumunske kraljice z Bleda v Rumunijo.** Rumunska kraljica Marija se danes vrne z Bleda, kjer je bila gost naše kraljevske dvojice, zopet v Rumunijo.

* **Premestitev madžarskega poslanika.** Dosedanji madžarski poslanik na našem dvoru, De Hory, je premeščen iz Beograda in imenovan za madžarskega poslanika v Rimu.

* **Angleško vojno brodovje v Dubrovniku.** V petek popoldne se je usidralo v Dubrovniku angleško sredozemsko vojno brodovje pod vodstvom admiralske ladje »Warspite«, ki je v pozdrav razobesila jugoslovensko zastavo in oddala 21 strelov, na katere je odgovorila naša torpedovka »Jastreb« z enakim številom strelov. Angleška admiralska ladja se je usidrala pred luko, devet kontratorpedovk pa ob obrežju. Ob štirih popoldne je vrhovni poveljnik angleške sredozemske vojne mornarice admiral sir Ruger Keadge, posetil pristaniškega poveljnika v Dubrovniku, admirala Prico na admiralski jahti »Vili« in obiskal potem v njegovem spremstvu še velikega župana in predsednika mestne občine. Prebivalstvo je priredilo angleški mornarici navdušene ovacije.

* **Znižanje plač in profesorji.** Naredba o redukciji draginjskih doklad je zadela zlasti srednješolske profesorje, ki se jim je istočasno z redukcijo doklad zvišala učna obveznost, to se pravi, da so se njih mesečni prejemki zmanjšali še z drugo naredbo, ki ostalih uradnikov ne zadeva. Po teh dveh min. naredbah bodo n. pr. profesorji I/5 in I/6 skupine prikrajšani mesečno za 260 Din, kar se pač hudo pozna. Če pomislimo, da potrebujejo profesorji novih knjig in revij, da zasledujejo svojo stroko, da so prav oni tisti požrtvovalni idealisti, ki navdušujejo našo mladino za državne narodne ideale, moramo to dvakratno redukcijo v prejemkih še tem bolj obsojati. Če bo profesor primoran, si iskati dela in zaslužka izven šole, bo gotovo trpel šolski pouk in vzgoja naše šolske mladine, ki je steber kulturnega dela in patrijotizma.

* **Mednarodni pravniški kongres in naša država.** Na letošnjem mednarodnem pravniškem kongresu, ki se bo vršil 27. in 28. t. m. v Bruxellesu, bosta zastopala našo kraljevino predsednik kasacijskega sodišča dr. Dušan Subotić in vseučiliški profesor dr. Dragoljub Arandjelović.

* **Nabiralna akcija za poplavljence.** Prejeli smo: Vsi smo prepričani, da je nujno potrebna, toda istotako nujno želimo, da se provede brezhibno, tako da bo vsak lahko dal svoj prispevek z mirno vestjo. Ravno zadnje čase čitamo toliko o korupciji, zaradah, poneverbah, da je žal umeven strah, ali vsaj izgovor, češ kdo ve koliko tega nabranega denarja pride res pravim nesrečnežem v roke. Zato bi naj vzel to akcijo v roke neoporočen forum, čegar poštenost je vzvišena nad vsak dvom. Nabiranje se naj vrši po poštni hranilnici, komisije naj bi opravljale delo brezplačno, naj bi se zavedale, da pride vsaka nekorektnost na dan in da ni nič bolj mučnega kakor naknadna razkritja.

* **Gospodarska konferenca v Ljubljani.** Na potu v Pariz sta prišla včeraj dopoldne iz Beograda v Ljubljano načelnika gg. dr. Milan Todorović in Milivoj Savić, ki potujeta v Pariz kot člana jugoslovenske delegacije za sklenitev trgovinskih pogodb s Francijo, Anglijo, Belgijo in Italijo. Na svojem potovanju sta se ustavila tudi v Zagrebu, kjer sta stopila v stike s tamošnjimi gospodarskimi krogi. To sta storila tekom popoldneva tudi v Ljubljani, ker sta imela v prostorih trg. zbornice razgovor s predstavitelji gospodarskih krogov in institucij v Ljubljani. Čula sta njihovo mnenje glede osnov za postopanje pri pogajanjih z zapadnimi državami v svrho sklenitve tako važnih pogodb, kakor so trgovinske.

* **Imenovanja v šolski službi.** Za stalne učitelje oziroma učiteljice so imenovani: Radovan Prosenc na VI. deški osnovni šoli v Ljubljani; Slava Vencajz, Olga Knez, Dora Pegan in Adela Zajc na I. dekliški osnovni šoli v Ljubljani; Josip Bačič v Kastvu, Ivan Christ in Marjeta Čižek v Dolnji Lendavi, Marija Peternel-Goljevšek v Dolgi vasi, Justa Žnidaršič v Pišecah, Ema Lapajne v Vojniku, Marjeta Mihev-Teršelj v Črni, Ožbald Ledrant v Guštanju, Marija Grubelnik v Črni, Ivan Vokač in Sonja Pohr v Marenbergu, Meta Brandstetter na Muti, Milena Konečnik v Gornjem Gradu- Marija Režaj v Cezanjevcih, Terezija Gselman v Cvenu, Leopoldina Jurančič-Dolenc na Remšniku, Dragica Brglez-Kosi v Čadramu Alojzija Hrastnik v Gornji Polskavi, Gabrijela Čujnik v Laporju, Jelisava Rismal-Mekrovič v Slovenski Bistrici. Ernest Vranec v Studencih pri Mariboru, Ivo Jančič v Cirkovcih, Ljudmila Bratina-Janežič na deški šoli v Ptuju, Ana Pauscha v Ptujski gori, Rado Bitenc v Svetinjah in Ida Gselman pri Sv. Duhu; za stalne šolske upravitelje: Fran Korbar v Dramljah, Srečko Maver v Vurbergu in Anton Bratković v Št. Janžu Miroslav Zacherl za stalnega srezkega pomožnega učitelja v Ljutomeru.

* **Na kongres Mednarodne študentske pomoči,** ki se otvori danes v Sremskih Karlovcih, je odposlal Svet slušateljev ljubljanske univerze svojega tajnika II. jurista V. Iskro, da zastopa naše visokošolce. Na kongresu je prirejena tudi razstava raznih del in fotografij, ki predstavljajo napredek jugoslovenskega visokošolstva. Tudi SSLU je po svoji skromni možnosti prispeval k razstavi z raznimi statistikami in slikami z ljubljanske univerze. Da razstava ne bo pokazala niti približno lepega in razveseljivega napredka ljubljanske univerze, je popolnoma naravno, ker tako zbiranje in pošiljanje materijala stane denar, SSLU pa je komaj našel sredstva, da je odposlal delegata v Karlovce. Vladna podpora za ta kongres je kakor v vseh podobnih slučajih kolikor se tiče ljubljanskih visokošolcev, dosledno izostala. Ljubljanski visokošolci, ki imajo v Jugoslaviji svojo redno izvoljeno reprezentanco, so kljub pomanjkanju državne podpore, ki je n. pr. beograjskim akademikom vedno na razpolago, poslali na kongres delegata, ki bo na licu mesta mogel predstavljati ljubljanske študente, ki jih sicer ob podobnih prilikah zastopajo ljudje, ki imajo sicer vladno podporo, nimajo pa najmanjšega pojma o ljubljanskem študentstvu.

* **Javen železničarski shod.** Udruženje jugoslovenskih narodnih železničarjev sklicuje za sredo 28. t. m. ob 19.30 v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani javen železničarski shod. Dnevni red priobčimo v prihodnjem listu. — Pokrajinski odbor UJNŽI B.

* **150 letnica zagrebškega učiteljišča.** Letos poteče 150 let, odkar je bilo v Zagrebu ustanovljeno prvo učiteljišče. Učiteljski zbor zagrebškega moškega učiteljišča je sklenil, da proslavi jubilej na svečan način. Med drugim pripravlja almanah, ki bo obsegal historijat šole, važnejše momente iz delovanja tega učiteljišča ter biografije znamenitih mož, ki so bili profesorji ali dijaki tega učnega zavoda.

* **Spomenik vidovdanskim žrtvam.** V Sarajevu nameravajo postaviti enajstim mučenikom-talcem, ki so jih avstrijske oblasti l. 1914. obesile na Ilidži, spomenik. Zemski ostanki nesrečnih žrtev bodo prenešeni v skupno grobnico v cerkev sv. Blaža.

* **Himen.** Poročil se je dne 20. julija v Nazarjih pri Mozirju Franjo Haberman, učitelj na deški mešč. šoli v Mariboru, z gdč. Marico Medvedovo, učiteljico v Lajtersbergu-Krčevini. Bilo srečno!

* **Iz krogov uslužbencev kurilnice drž. železnic** smo prejeli: Zakon o osobju drž. prometnih naprav nam je poleg nedostatkov prinesel tudi marsikaj dobrega. Tako nudi možnost onim, ki v mladosti niso imeli prilike, da si pridobe zadostno izobrazbo, da si izpopolnjujejo isto z naknadnim šolanjem in tako dosežejo položaje, ki bi jih drugače ne mogli doseči. Kakor znano je priredilo udruženje jugoslov. nac. železničarjev pretečeno leto par takih tečajev, s čijih pomočjo so si udeleženci izpopolnili svoje znanje ter pridobili pogoje potrebne za dosego III. uradniške kategorije. Kakor je to stremljenje naših železničarjev po napredku, ki je le v korist službe in splošnosti pozdravljati, vendar se je znašlo par elementov, ki skušajo sedaj omalovaževati korist teh tečajev ter z raznimi nekvalificiranimi izpadi izražati dvome nad vrednostjo pred zakonitimi komisijami položenih izpitov. Ni jim pa dovolj samo to, sprav ljajo se še na strokovnjake drugih obrti, hoteč jim z odrekanjem kvalifikacije in raznimi obrekovanji škodovati ter jih ovirati v napredku. Povdarjamo, da se nismo ustrašili truda, da si po končani službi pritrgamo čas počitka, da si z učenjem razširimo duševno obzorje, pa se tudi ne bomo ustrašili dati gotovim gospodom posebno iz kurilnice II. priliko, ako te govorice ne nehajo, da dokažejo njih resničnost pred sodiščem. Upamo, da smo se razumeli! V ostalem vam pa priporočamo, da se od bližje seznanite s predpisi službenega reda, ker po vsem vašem dosedanjem delovanju ni opaziti znakov, ki bi kazali na to, da je naše priporočilo odveč. Ako to ne bo zadostovalo, bomo govorili drugod jasneje!

* **Razpis Ferkovih štipendij.** Kuratorij Ferkove dijaške ustanove razpisuje za šolsko leto 1926-27 dvajset štipendij, in sicer desetim srednješolcem po 750 Din in desetim visokošolcem po 1500 Din. Te ustanove so namenjene v prvi vrsti sorodnikom obeh umrlih zapustnikov, g. zdravnika Feliksa Ferka in njegove soproge Pavline, roj. Menhart, na vseh šolah; nato revnim in nadarjenim dijakom in dijakinjam na mariborskih srednjih šolah in učiteljišču ter na vse učilišču, in sicer, če so rojeni v sodnem okraju Št. Lenart v Slov. goricah ali v srezu Maribor levi, oziroma desni breg; potem šele pridejo v poštev vsi drugi. Pred nost uživajo člani rodbin Jožefa Juga v Rušah in Konrada Mejovška v Reki pri Hočah. Prošnje s prilogami sprejema Posojilnica v Mariboru do 15. avgusta. Javijo naj se tudi dosedanji štipendisti. Vsak štipendist se mora zavezati, da bo prejete zneske po možnosti vračal v Ferkov ustanovni fond.

* **Štipendije za učenke strokovnih šol.** V svrho podeljevanja štipendij in podpor učenkam trgovskih, industrijskih, obrtnih in drugih strokovnih šol je ministrstvo za trgovino in industrijo odobrilo svoto 200.000 dinarjev.

* **Stanovanjsko sodišče** prve stopnje v Ljubljani razglaša: Število prošenj za stanovanja je od dneva do dneva večje, dočim se vedno bolj krči število stanovanj, s katerim lahko razpolaga stanovanjsko sodišče, ker se morajo po določbah zakona mnoga izpraznjena stanovanja prepustiti lastnikom in njegovim oženjenim sinovom ali omoženim hčeram za osebno prebivanje ali za razširjenje že obstoječega stanovanja, mnoga pa se morajo izvzeti od omejitev stanovanjskega zakona (stanovanja v državnih ali samoupravnih zgradbah, v zgradbah milodarnih ustanov, invalidov, voznih vdov, v zgradbah malih lastnikov itd.) zopet druga izvzeti od dodeljevanja, ker so namenjena za prebivanje nameščencev trgovskih in industrijskih podjetij. Dasiravno sta lastnik in najemnik po zakonu obvezana, da prijavita stanovanjskemu sodišču vsako stanovanje, ki je izpraznjeno, si stanovanjsko sodišče vendar ne prikriva, da se to vselej ne zgodi in da ostanejo mnoga izpraznjena stanovanja prikrita osobito v slučajih, ko se s fingiranimi in protizakonitimi dogovori prizadetih strank (fingiran podnajem itd.) omogoči samolastna vselitev strankam, ki sploh nimajo pravice do dodelitve. V interesu prosilcev samih je, da stanovanjskemu sodišču vse take slučaje naznanijo. Pa tudi ostalo občinstvo se naproša, da stanovanjsko sodišče pri poizvedovanju glede izpraznjenih stanovanj podpira. Ker so mnogi mnenja, da so s takimi prijavami zvezane sitnosti ali nevšečnosti, bo stanovanjsko sodišče sprejemalo in preiskovalo tudi anonimne prijave.

* **Šolske in pomožne knjige.** Ministrstvo prosvete je na predstavko glavnega prosvetnega sveta v Beogradu z odlokom O. N. br. 1659 z dne 4. julija 1926. odredilo, da naj vsi pisatelji, odnosno založniki učnih in pomožnih knjig, namenjenih za srednje, meščanske, osnovne ali strokovne šole ter za učiteljišča, svoje knjige, ki še nimajo aprobacije ministrstva prosvete ali ki jih doslej še niso predložili v revizijo, dopošljejo temu ministrstvu šolske knjige v ponovni pregled najkasneje do dne 1. avgusta 1926. Omenjene knjige naj se predlože neposredno ministrstvu prosvete in sicer vsaka v treh izvodih.

* **Za poštne pripravnike.** Ministrstvo pošte in telegrafa je razpisalo natečaj za 40 pripravnikov I. in II. kategorije na področju direkcije pošt in telegrafov Beograd, Novi Sad, Skoplje, Sarajevo in Cetinje ter za 30 pripravnikov I. in II. kategorije na področju direkcij Zagreb, Ljubljana in Split. Rok za vlaganje prošenj je do 15. avgusta. Natančnejša pojasnila se dobi pri vsaki pošti, kakor tudi pri direkciji pošte v Ljubljani.

* **Upokojitev v državni službi.** S kraljevim ukazom je upokojen minister na razpoloženju in narodni poslanec dr. Ante Trumbič. Upokojen je tudi Mihael Markič profesor v Ljubljani.

* **Nemški gostje v Dalmaciji.** Vsled nastopa lepšega vremena se je v zadnjih dneh število tujcev v Dalmaciji znatno pomnožilo. Zlasti veliko je število gostov iz Nemčije.

* **V korist Rdečemu križu** za poplavljence so darovali mesto skupnega družabnega večera Din 510 na željo gosp. višj. nadzornica inž. Finca, nadzornika Zupana ter kontrolorja Ogrina, strojevodski kandidatje ki so napravili izpit v Ljubljani za strojevodje.

* **Radi poštnih neprilik** se občinstvo, ki hoče posetiti Šmarješke toplice pri Novem mestu, opozarja, da adresuje vsa vprašanja direktno na posestnico Berto Gregorič, soproga zdravnika v Novem mestu.

* **Pretkan slepar.** Pred nekaj dnevi se je zglasil pri posestniku Martinu Stamparju v Larmanah pri Sv. Lenartu 31 letni Alojz Raušl, znan postopač, jako nevaren varnostnim organom, ter v mraku menjal pri njem 1000 dinarski bankovec, ki pa ni bil bankovec, marveč na navaden papir naslikana podoba 1000 dinarskega bankovca. Stampar je goljufijo opazil šele potem, ko je goljuf s pristnimi stodinarskimi bankovci že izginil

* **Izgubljena** je bila v pondeljek, dne 19. julija na vlaku, ki prihaja ob 8. zvečer iz Ljubljane oziroma Zidanega mosta v Celje listnica z manjšo vsoto denarja, a važnimi dokumenti, kakor železniško legitimacijo, orožnim listom, lovsko karto itd. Najditelj se naproša, da vrne listine na ime, na katero se glasijo, na srezko poglavarstvo v Celju. Denar lahko obdrži kot najdenino. Ako pa bi se našle samo listine, dobi najditelj posebno nagrado.

* **Smrt v tujini.** Kakor javljajo newyorški listi, je dne 3. julija v Orange Lake utonil naš rojak Silvester Pretnar. Pri kopanju ga je vrtinec potegnil pod vodo in ga ni bilo mogoče rešiti. Ponesrečenec se je šele pred petimi meseci poročil. Rodom je bil iz Gorenje Dobrave pri Podnartu. V Ameriko je prišel pred petimi leti.

* **Magister — okraden.** Vlomi na Sušaku se množe od dne do dne Policija pri vsem trudu ne more priti na sled zlikovcem. Te dni so magistru Jos. Warto, večletnemu sotrudniku mestne lekarne pri Orlu v Mariboru, sedaj na Sušaku, odnesli iz stanovanja vso njegovo obleko, uro itd. da mu ni ostalo drugega kakor kar ima na sebi. — Žalosten slučaj za službujočega v času take draginje oblek.

* **Dva vojaka pri kopanju utonila.** V Jasencu v mostarskem okrožju sta v sredo narednik Aleksa Marković in redov Ivan Miličić pri kopanju v Neretvi utonila. Trupli so le z velikim naporom potegnili iz vode. Komandant mesta je vojakom prepovedal kopanje v Neretvi.

* **Umor župnika v Orehovici.** Umor župnika Konrada Pliberška v Orehovici dela oblastim vedno večje skrbi. Dogodek je vsekakor silno zagoneten in so bili prvi rezultati preiskave popolnoma negativni. Policija pa kljub temu ni obupala in nadaljuje z največjim tempom. Kakor poročajo zagrebški listi, je stvar že v toliko dozorela, da bo skrivnostni umor že v najkrajšem času pojasnjen in morilec v zaporu.

* **Smrt** nadležnim muham, bolham, stenicam, molom in ščurkom. Samo pri uporabi »Zacherlin« praška v originalnih steklenicah. 1057

* **Penzijon Vila Lucia v Aleksandrovu na otoku Krku z vsem komfortom tik ob kopališču, vabi cenjene goste.**

* **»PEKATETE«** je danes vsakdo! Ali hočeš ti delati izjemo? Poskusi različne, saj je velika izbira in dobe se v vseh trgovinah.

* **Tkanina »Eternum« nedosegljiva!** 172

* **Stenicol** je najboljše sredstvo proti stenicam. Glavna zaloga drogerija Kanc, Židovska ulica. 188

* **Nosečim ženam, mladim materam in bolehnim damam** pomore naravna »Franc-Jožefova« grenčica k urejenemu delovanju želodca in črevesa. Glavni zastopniki novodobnega ženskega zdravilstva so preizkusili, da učinkuje Franc- Jožefova voda v isko mnogobrojnih slučajih kot brezizjemno naglo, zanesljivo in brez bolečin. Dobi se v lekarnah in drogerijah. 65

* **Pri znojenju nog** in potenju najboljše sredstvo »Sanoforom« Učinkuje sigurno in odstranjuje neprijeten duh. Izdeluje ga Chemotechna, Ljubljana, Mestni trg 10, dobi se v vseh lekarnah in drogerijah. 1060

Občudujemo jo vsled njene
lepe opreme,
Poželimo jo vsled njenega
izvrstnega okusa.
Slavimo jo vsled njenega
poetičnega imena
našo »MIRIM« čokolado.

VELIKA
katastrofa
na morju
je naslov prekrasnega monumentalnega filma, ki ga od ponedeljka naprej predvaja
ELITNI KINO MATICA

Iz Ljubljane

u— 25 letnica ljubljanske cestne železnice. Letos preteče 25 let, odkar je začela obratovati ljubljanska cestna električna železnica. Za Ljubljano gotovo lep in časten jubilej! Uslužbenci proslave ta jubilej s posebno proslavo, ki se bo vršila v soboto in nedeljo to je 31. julija in 1. avgusta. Na predvečer jubileja se bo vršil ob 21. 30 izpred remize mirozov celokupne železničarske godbe društva »Sloga« na glavni kolodvor. Ob 22. uri nato pozdravni večer v hotelu Miklič poleg glavnega kolodvora. Kot gostje so prijavljeni delegatje iz Beograda, Sarajeva, Zagreba, Subotice in iz vseh krajev kjer obratujejo cestne električne železnice. Pri pozdravnem večeru svira »Sloga«, udeleže se ga zastopniki družbe, občine in raznih oblasti. Drugi dan 1. avgusta bo ob 10. dop. v mestni zbornici kongres jugoslov. cestno-električnih železničarjev ob 16. uri pa ljudska veselica v vseh prostorih hotela Miklič z bogatim sporedom; predvsem bo bogat srečolov, kajti prijatelji naših železničarjev so velikodušno poklonili toliko darov, da skoro nihče ne bo odšel praznih rok. Pri veselici sodeluje »Sloga«, pevski zbor uslužbencev, tako da bo za zabavo vsestransko poskrbljeno. Vstopnina je samo 5 Din, da se omogoči vsem slojem Ljubljane udeležba. Tudi vreme ne bo vplivalo, kajti tudi na ta slučaj je poskrbel prireditveni odbor za streho. Ljubljana se pripravlja, da dostojno proslavi ta redek jubilej. 31. julij in 1. avgust naj ostaneta rezervirana za ljubljanske cestne električne železničarje.

u— Poročil se je danes v frančiškanski cerkvi adm. poročnik gosp. Jurij Levovnik z gdč. Jakobino Kolbe, hčerko znane narodne rodbine gosp. Franca Kolbeta, nadpoštarja v pokoju v Litiji. Vrlemu paru iskreno čestitamo! 1062

u— Snočja ljubljanska promenada je res omembe vredna. Prvič se je menda zgodilo, da so oživele ulice v centru zaspane Ljubljane — pomislite — ob osmih zvečer po srečno opravljeni večerji ljubljanskega purgarja. Železničarska godba je dala pod vodstvom dirigenta g. Bučarja ob 20. uri promenadni koncert v »Zvezdi«. Publika je sprejela napoved koncerta ob tej uri nad vse navdušeno in se zgrnila v Zvezdi z vseh delov mesta kakor na Rešnjega Telesa ali binkoštno nedeljo na opoldanski promenadni reviji oblek. Marljiva godba, ki ni prav nič morila s pavzami, je bila po odsviranju določenih komadov naravnost prisiljena od hvaležno ploskajoče publike, da je dodala še par komadov. In tako je že odbila v zvonikih deset, ko so se zadovoljni Ljubljančani razhajali s prijetnega večernega koncerta, ki je bil vrhu vsega še »mukte«, »badava« ali po naše »zastonj«. Če pojde tako naprej, pa Ljubljani res ne bo mogel nihče več reči, da je »mrtva in zaspana«.

u— Zopet utopljenec v Ljubljanici. Iz Ljubljanice pri papirnici v Vevčah so v petek zjutraj potegnili truplo neznanega moškega, starega 30 do 35 let. Utopljenec je bil oblečen v temno, ponošeno obleko ter ima slabe prednje zobe in rjave lase. Pri njem so našli črno usnjato listnico, v kateri je bilo 7 Din in kupon poštne hranilnice na ime Ivan Korošec. Po komisijskem ogledu, ki sta ga izvršila orožnik stanice v D. M. v Polju ter tamošnji mrtvogledec Franc Tonček, so truplo prepeljali v mrtvašnico v D. M. v Polju in je včeraj pokopali na tamošnjem pokopališču.

u— Nevaren razgrajač. Leo Likar z Viča se je že zgodaj v mladosti navadil na alkoholne pijače, ki so ga slednjič pripravile tako daleč, da je opustil svoj poklic, ki mu je zagotavljal dostojno eksistenco. Pant je pričel vedno bolj popivati in se od dneva do dneva bolj zanemarjal. V alkoholiziranem stanju pa je Likar tudi nasilen in to ne samo napram tujim ljudem marveč tudi napram domačim. Doma je povzročil že nebroj škandalov, radi česar je bil že neštetokrat policijsko kaznovan. V petek se je zopet opil ter prišedši domov zahteval od svoje stare matere denar. Ker pa ga ni dobil, je v jezi razbil na oknih stanovanja skoro vse šipe. Besnel je tako zelo, da ga je zamogel umiriti šele poklicani stražnik, ki ga je odvedel v zapor.

u— Policijske prijave. Od petka na soboto so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji, 3 tatvine, 1 goljufija, 1 pretep, 1 pobeg od doma, 1 prestopek zglaševalnih predpisov, 2 prestopka železniških predpisov, 12 prestopkov cestnega policijskega reda in 1 slučaj zaužitka prevelike količine medicine. Aretacije so bile izvršene štiri: 1 radi izgreda, 1 radi poškodbe tuje lastnine, 1 radi vlačugarstva in 1 radi beračenja.

u— Na šentjakobsko žegnanje gremo danes vsi k Tičku na gričku na štruklje in bobe. 1063

u— Koncert se vrši vsak dan od 20—24. v restavraciji pod »Skalco«, Mestni trg 11.

u— Dr. Demšar ne ordinira do 2. avgusta. 1064

Iz Maribora

a— Nadaljevanje občinske seje. V torek dne 27. julija se bo nadaljevala VIII. redna seja mariborskega občinskega sveta, ki je bila prekinjena pretekli torek. Na dnevni red pride sklep kombiniranega odbora o predlogih revizijske komisije in upravnega odbora Mestne hranilnice glede spremembe pravil Mestne hranilnice ter poročila odsekov.

a— Kolodvorska restavracija v Mariboru je podeljena g. Tomo Majerju, dosedanjemu kolodvorskemu restavraterju na Pragerskem.

a— Za tretje porotno zasedanje pri mariborskem okrožnem sodišču je imenovan za predsednika dr. Fran Žiher, predsednik okrožnega sodišča, za njegove namestnike pa: Josip Sterger,- dr. Fran Peitler, Fran Posega in Janko Guzelj, višji deželno sodni svetniki, Oskar Dev, dr. Fran Pichler in dr. Fran Vidovič, deželno sodni svetniki.

a— Iz obrtniškega gibanja v Mariboru. V juliju je izdal obrtni urad mestnega magistrata kot obrtno oblastvo za mesto Maribor 13 obrtniških pravic in izbrisal enako število pravic.

a— Akcija mariborske Protituberkulozne lige. Mariborska PTL razvija še nadalje velikopotezno nabiralno akcijo za dograditev samostojnega oddelka za jetične pri javni bolnici. Gradbeni fond izkazuje že okrog 155.000 Din.

a— Mariborske slavnosti gasilnega društva v filmu. Mariborskemu kino-podjetju Apolo se je posrečilo posneti filmske slike z gasilskih slavnosti, ki so se vršile preteklo nedeljo v Mariboru ob priliki 55 letnice mariborskega gasilnega društva. Film je izredno posrečen ter presega po kvaliteti vse naše pričakovanje. Film, ki se predvaja skoro 10 minut, je na programu v dneh 24. do 27. t. m. kot predigra k filmu »Glas srca« v Apolo kinu.

a— Točilcem alkoholnih pijač. Finančno ravnateljstvo opozarja vse točilce alkoholnih pijač, da je do 31. t. m. zadnji rok za olajšilo točilne takse za drugo polletje 1926 Kdor zamudi določen rok, bo kaznovan z denarno globo v izmeri trikratnega zneska neplačane redne takse. Po najnovejših predpisih se v bodoče ne bodo več upoštevali izgovori zamudnikov.

a— Poskus samomora. Pred par dnevi je prišla 60 letna B. k svoji hčerki, stanujoči na Pobreški cesti. Stara ženica je bila ves čas zelo razburjena in se je celo napram hčerki izjavila, da bo skočila v Dravo. Svoj sklep je tudi najbrže izvršila, ker je odšla od doma, pustila tam čevlje in jo doma od tega časa pogrešajo. Oblečena je v modro obleko. Kdor bi vedel kaj o njej, naj sporoči policijskemu komisarijatu v Mariboru.

a— Zahvala. Dne 20. t. m. se je vrnil drugi letnik drž. dvorazredne trgovske šole v Mariboru z devetnevnega poučnega potovanja po republiki Avstriji. Pripravljalni odbor se zahvaljuje občinstvu za darovane zneske, posebno mestni občini mariborski, Posojilnici v Narodnem domu ter Trgovskemu gremiju, ki so darovali vsak po 1000 Din.

a— Gostovanje treh Angležev Davson, Nesty in Kern, plesalna zvezda opernega baleta iz Draždan, je predmet vsakovečernih ovacij v Klub-baru, Maribor.

a— Gradbeni odsek Sokolskega društva v Mariboru priredi začetkom meseca septembra veliko javno tombolo.

Iz Celja

e— Odprava konkurza. Vsled prisilne poravnave, je odpravljen konkurz tvrdke Pintar in Veber, tvornica kanditov v Celju.

e— Smrtna kosa. V Celju sta umrla 77 letna Neža Slokan, posestnica na Lavi št. 6 in Leopold Kranjc, 43 letni sodar v Ozki ulici. Zadnji je bolehal že dalje časa na tuberkulozi in umrl v celjski javni bolnici. Naj v miru počivata!

e— Gasilski dan v Celju. Celjsko prostovoljno gasilno društvo priredi dne 1. avgusta gasilski dan, združen z veselico v »Gozdni restavraciji.« Čisti dobiček je namenjen za kritje stroškov, za nabavo nove avtobrizgalne in drugih potrebščin.

e— Zapuščena žena z otroci. Pod tem naslovom smo priobčili v petkovem »Jutru« notico iz Celja. Da ne bo nesporazumljenja, pripominjamo, da je imela Terezija Čater na Polulah majhno posestvo, katerega pa je zapravila. Ona bi delo prav lahko dobila, pa se ga brani, ker ji beračija več nese. Nekateri kmetje so bili pripravljeni njene 4 otroke vzeti v oskrbo, kar pa mati nikakor ne dopusti. Ponovno povdarjamo, da je nujno potrebno, da se ji otroke odvzame in da v primerno oskrbo, žensko pa prisili k rednemu delu in zaslužku

Iz Trbovelj

t— *Trboveljska gasilska župa* priredi izreden občni zbor ob priliki proslave petletnice obstoja gasilskega društva v Rimskih toplicah dne 1. avgusta.

t— *Na dekliški šoli v Hrastniku* je razpisano mesto šolskega sluge.

t— *Rudniški ravnatelj inž. Pauer* iz Trbovelj se vrne jutri 26. t. m. z dopusta, ki ga je nastopil pred tednom dni.

t— *V občinski izolirnici v Trbovljah* se zdravita 8letna deklica in 9mesečni fantek, ki sta zbolela na škrlatinki. Oba otroka sta doma iz Retjega.

t— *Občni zbor Zadružne elektrarne v Trbovljah.* V četrtek se je vršil občni zbor Zadružne elektrarne v Trbovljah. Zanimanje je bilo precejšnje, o čemer je pričalo veliko število zadružnikov. Po odobrenju zapisnika je poročal predsednik g. Vodušek o delovanju načelstva in nadzorstva, o sprejemu 21 novih članov, o napeljavi v Gabersko in v Bevško, o zgradbi transformatorske hišice v Trbovljah, o inštalacijah po novem predpisu in končno o terjatvah, ki jih je imela zadruga koncem l. 1925. v iznosu 63.000 Din. Poročilo je bilo sprejeto z odobravanjem. Zatem je prišlo na vrsto sklepanje o računskem zaključku za l. 1925. Iz njega posnemamo, da so znašali prejemki: gotovina 1. januarja lanskega leta Din 8.228.10, prejemki na toku, inštalacijskem materijalu Din 352.916.22, zamudne obresti Din 3.013.40 Din, vplačani deleži 600 Din, vstopnina 600 Din, najemnina za poslopje 9975 Din, prispevek za novi most 2000 Din, obresti čekovnega urada Din 290.11, prejeto izposojilo dinarjev 40.443.50; skupno torej Din 418.066.33. Izdatki so znašali: gotovina 31. XII. 1925. Din 11.411.95, izdatki za tok, inšt. materijal Din 354.408.35, vzdrževanje omrežja Din 10.259.54 Din, vzdrževanje poslopja Din 10.701.95. Upravni stroški Din 31.284.54 Na ta način izkazuje bilanca Din 2725.33 Din čistega dobička.

Iz Laškega

l— *Vsled trajnega deževja,* nalivov in povodnji so naše okrajne ceste v zadnjih časih silno trpele ter je voda napravila ogromno škodo. Okrajni zastop je hotel za tekoče leto izvršiti razna večja dela na vseh progah v okviru gmotnih sredstev, ki so mu na razpolago. Marsikatere lepe načrte so pa preprečile vremenske nezgode. Sedaj ima zaposlenih po vseh cestah nad 100 delavcev, ki delajo v raznih partijah. Gradijo se škarpe in oporni zidovi, odkopavajo se plazovi, posipajo se ceste, gradijo mostovi in se popravljajo jezovi in sicer tako, da pridejo najnujnejša dela prva na vrsto. Kljub temu, da se gg. sosvetniki, ki upravljajo proge, in nastavljenci žrtvujejo z vso vnemo, da se izbrišejo sledovi vremenskih poškodb, postaja občinstvo nestrpno ter očita okrajnemu zastopu brezdelnost, samovoljnost in slične napake. Prihajajo tudi stranke s prošnjami za podpore v popolnoma zasebne namene in seveda ne more gerent takim prošnjam ugoditi. Zato pa pade od raznih strani nanj in na gg. sosvetnike jeza občinstva, ki je popolnoma neupravičena. Prosimo merodajne faktorje, naj se občinstvo poduči in posvari, mesto da bi se ga k temu še napeljevalo. — Gerent.

Naši onstran granic

p— *Ljudsko štetje.* Sedaj šele so objavljeni uradni podatki o ljudskem štetju iz leta 1921., ki se je vršilo na podlagi «občevalnega jezika», kakor v stari Avstriji! To dejstvo zadostuje, da označimo ljudsko štetje za potvorjeno. Italijanske oblasti so hotele glede Julijske Krajine pokazati, kako prevladuje v njej italijanščina. Rezultati so nastopni: Celokupno prebivalstvo Julijske Krajine je znašalo 919.987 (leta 1910 pa 948.525); občevalni jezik: italijanski 531.824, slovenski 258.944, srbohrvatski 92.800. Po okrajih: Gorica: Italijanov 15 tisoč 405, Furlanov 9.586, Slovencev 68.873, Gradiška: Italijanov 4419, Furlanov 25.173, Slovencev 3986; Sežana: Italijanov 848, Furlanov 32, Slovencev 26.774; Tolmin: Italijanov 1348, Furlanov 48, Slovencev 36.131; Idrija: Italijanov 401, Furlanov 3, Slovencev 13.140; Postojna: Italijanov 1122, Furlanov 21, Slovencev 41.671; Trst: Italijanov 202 tisoč 382, Slovencev 18.150. — To je samo par podatkov. Gorostasna je trditev, da je na Tržaškem samo 18.000 Slovencev!

p— *Tržaški občinski komisar Perez* je izdal na meščanstvo manifest, s katerim Tržačane prav lepo pozdravlja, napovedujoč jim popolno pravičnost v svojem delovanju; vsak interes hoče proučiti in ga braniti, da se bo mogel Trst dvigniti do onih visokih ciljev, do katerih mu daje pravico njegova preteklost, polna trpljenja za najčistejšega italijanstva, in priznanje vseh Italijanov...

p— *Pohvaljen Pitacco.* Predno se je dr. Pitacco odpeljal iz Trsta v Rim, je poslal Mussoliniju brzojavko, v kateri javlja, da je služil v Trstu kot Italijan in fašist in pri odhodu misli udano na njega, ki preudarno vodi usodo skupne domovine. Mussolini je takoj odgovoril dr. Pitaccu, se mu zahvalil za njegovo tržaško delovanje in ga pohvalil, da razume fašistovsko disciplino.

p— *O krivi poti* piše «Goriška Straža», to je o uhajanju ljudstva s poti zavednosti in ponosa na pot klečepalstva in hlapčevske ponižnosti. «Goriška Straža» je obrcala «narodnjake» na Sežanskem potem pa morala priznati, da se tudi mladina, ki stoji v vrstah krščj. soc. stranke, ponaša tako, da ji «Goriška Straža» ne more izreči svojega odobrenja. «Goriška Straža» na to povdarja: «Ostanimo značajni! Svojo osebnost čislajmo in ne dajmo jo na prodaj za kake mimoidoče udobnosti in ugodnosti. Otročja ubogljivost nasproti kakemu podeželskemu oblastniku ni na mestu in nam ne dela časti. Tu je naša domačija in v tej hočemo živeti kot zavedno in značajno ljudstvo. Neznačajni šibkeži niso nikomur v spodbudo in ne bodo dosegli nikdar, da bi bili cenjeni.»

p— *Fašistovske Artviže.* Šolsko prireditev vkorist «Balille» so imeli v Artvižah. Bila je čisto italijanska in sodelovali so miličniki. Otroci in miličniki so sami Slovenci. Ene in druge pa vodi italijanski učitelj De Luca. Peli so «Giovinezzo», deklamirali italijanske pesmi in priredili tudi malo žuloigro. Na koncu so zopet zapeli «Giovinezzo» in miličnik Železnik je imel zaključni govor, v katerem se je klanjal Italiji, kralju, Mussoliniju pa tudi učitelju De Luce. Vse Artviže so zaklicale «alala». Italijani pravijo, da so Artviže vzorec, kako se morajo hitro in uspešno «asimilirati» slovenske vasi!

p— *Močvirje Preval* med Mošo in Vipolžami je sprejeto med ona melioracijska dela, ki se izvršijo v kratkem. Vest o Razdrtem je bila pogrešena.

p— *Dobra prijatelja* sta si bila mlada fanta Ivan Hvalica in Fran Lovišček. Oba sta bila vpisana v prostovoljni milici. Ko pa je bil Lovišček izbrisan, je nastal med njima prepir. V «Čuku na pal'ci» je bil neki dopis, o katerem je Lovišček trdil, da ga je spisal Hvalica. Nastalo je sovraštvo. Hvalica je lani 15. marca v Dolini pri Ajbi v hudem prerekanju potegnil revolver in ustrelil na Lovišček, ki se je zgrudil in kmalu nato umrl. Pri porotni razpravi je Hvalica trdil, da je storil to v silobranu. Hvalica je obsojen na 4 leta, 5 mesecev in 15 dni zapora ter na 600 lir globe. Na podlagi amnestijskega dekreta sta mu odpuščeni dve leti kazni.

p— *Porok* je bilo v Trstu v prvem četrtletju t. l. 306. Lani jih je bilo v enaki dobi 316, leta 1922. jih je bilo 541. Med ženini je bilo 18 vdovcev in med nevestami 7 vdov. Nepismeni so bili štirje ženini in štiri neveste.

p— *Fašistovska zveza graditeljev brodov* za Julijsko pokrajino se je ustanovila v Trstu. Došli so graditelji iz Trsta, Reke in Malegā Lošinja. Za predsednika je izvoljen Albert Cosulich. Zaposlenih je v območju zveze 12.000 oseb.

p— *Da je preveč trgovin na Reki,* pravi «La Vedetta d' Italia». Čim več jih je, toliko večja je draginja. Je že mogoče, da je na tem kaj resnice, ali res je tudi, da je dotični članek v fašistovskem listu samo nadaljevanje stremljenja po ubijanju trgovine v jugoslovenskih rokah v kvarnerski provinci.

p— *Stanovanjsko vprašanje.* Preseljevanje se bliža. V Trstu si marsikdo beli glavo, kje bo dobil novo stanovanje. Na stanovanjsko komisijo je došlo nad 900 najemniških pritožb. Poravnav se je posrečilo že v prvi stopnji nad 400. Cvete pa špekulacija s stanovanji, ki izigrava razne določbe proti najemnikom.

p— *Penzijski sklad za ljudskošolske učitelje* se preuredi po poročilih iz Rima tako, da bo položaj vpokojenih učiteljev in njihovih družin zboljšan. Priboljški veljajo tudi za vpokojence novih pokrajin.

p— *Nov osebni vlak na progi Št. Peter-Reka* vozi od 15. t. m. dalje. Odhaja iz Št. Petra ob 8.05 in prihaja na Reko ob 9.42. S tem vlakom nadaljujejo pot direktni vagoni, ki prihajajo v Št. Peter z vlaki 703 in 705.

p— *Podrobnosti o reškem prometu.* Prometa je bilo letos v januarju ton 53.076, lani 57.617; v februarju 45.536, lani 60.484; v marcu 47.442, lani 50.254; v aprilu 57.236, lani 73.740; v maju 83.401, lani 60.564, v juniju letos 84.886, lani 76.647. Uvoza je bilo v prvi polovici letos 207.724, lani 227.114 ton, izvoza pa letos 167.665, lani 152.620 ton. Na Sušaku seštevajo v glavnem izvoz in pravijo, da reška luka baš v izvozu izkazuje naraščanje prometa v očitno škodo v prvi vrsti Sušaka. Glavni izvozni predmet Jugoslavije preko Reke je les in ta izvoz neprestano raste. Reka se bori za odvzemanje lesnega izvoza Sušaku in v svojem trudu uspeva. Doslej Jugosloveni še niso uporabljali bazena Thaon di Revel. Ako pride do tega, potem upajo na Reki na sijajen promet iz Jugoslavije!

p— *Druga telefonska zveza Gorice s Trstom* bo gotova prihodnji mesec. Kdor je hotel v Gorici govoriti s Trstom, je moral sedaj čakati na zvezo najmanj dve uri.

p— *V Sežani* pripravljajo Italijani veliko vrtno veselico. Pri tem se spominjamo, da lansko jesen gasilskemu društvu vrtna prireditev ni bila dovoljena in se je vrhu tega zgodilo še to, da je bilo društvo razpuščeno. Izgubo gasilnega društva Sežana bridko občuti.

p— *V Tomaju* na Krasu so bili pevci iz Križa. Zapeli so na grobu pesnika S. Kosovela in potem so se mudili v gostilni. Tam so zapeli par pesmic. To ni bilo všeč ljudem Vranove in Grbčeve vrste. Obrnili so se do g. Graziolija, pol. tajnika sežanskega fašija, ki je bil slučajno v Tomaju. Grazioli je odredil, da naj se pusti družba Križanov na miru. Tako so dobili Vranovi in Grbčevi prenapeteži dolg nos.

p— *Delavci v kamnolomih v Vel. Repnu* zahtevajo povišek svoje mezde. Vršila so se posvetovanja med zastopniki delodajalcev in delavcev. Delodajalci odgovore tekom tedna. Fašistovska organizacija hoče doseči zadovoljiv sporazum.

k— *Italijanska šola v Beljaku.* Mnogo razburjenja je povzročila vest o ustanovitvi italijanske šole v Beljaku potom društva «Dante Alighieri». Sedaj se je oglasil koroški deželni glavar Šumi, ki ugotavlja v listih, da sicer ni govora o otvoritvi italijanske šole v Beljaku, vršijo pa se pogajanja za ustanovitev italijanskih jezikovnih tečajev v Beljaku. Dostavlja še, da so italijanske konzularne oblasti na Koroškem prizadevanja za ustanovitev take šole prenesla na dotični komite in ne izvajajo same na to zadevo nikakega uradnega vpliva. Vprašanje italijanske šole v Beljaku se reši na Dunaju, od koder je dobil deželni glavar naročilo za pomirjevalno intervencijo. To, kar otvorijo Italijani v Beljaku, postane najbrže šola, kakor si jo želijo. Beljak je za Italijane pomembna trgovska točka, na kateri se utrjajo po svojih načrtih, proti katerim koroškonemški protesti najbrže ne bodo nikdar nič zalegli.

k— *Iz Koroške.* Veroučitelj v Celovcu mons. Valentin Podgorc je poklican v deželni kulturni svet za Koroško. — V celovškem mestnem svetu so dovolili 2000 šilingov podpore za poletno nastanitev berolinskih otrok pri Ledenici. Ti otroci bodo bivali tam šest tednov. Enako število koroških otrok je na letovišču v severni Nemčiji. Ta zamenjava otrok je politično delo. Pravijo, da se bodo po tej poti koroški otroci bolj ogrevali za Nemčijo, nemški pa nikdar ne pozabijo lepote Koroške dežele, ki se mora končno priključiti k Nemčiji! — Prejšnji celovški župan Wolsegger je odstopil po letošnji zopetni izvolitvi. Prvič je bil izvoljen za župana leta 1921. Zavzemal se je za gospodarsko in socijalno politiko ter priporočal skrajno štedenje. Krščanski socijalci so bili ž njim zadovoljni, sedanjega župana dr. Berchta pa ne marajo že radi tega, ker je evangeljske vere. Zato mu tudi pri županski volitvi niso dali svojih glasov krščj. soc. mestni svetniki. Obljubili so mu podporo. — Poljedelski minister Thaler se je mudil na Koroškem. Na planinah si je ogledal vojno škodo. Čul je mnogo gospodarskih pritožb.

Sokol

Okrožni zlet obmejnih sokolskih društev na Rakeku

Dne 1. avgusta se bo vršil celodnevni sokolski izlet na Rakeku. Ta izlet se je imel že večkrat izvršiti tekom zadnjih let, a preprečile so ga tehnične ovire. Rakek je bil sicer vedno prešinjen sokolske misli in bi z navdušenjem sprejel bratske goste, a ni imel niti lastnega lokala, kjer bi se sprejem lahko izvršil. Letos pa je Sokol na Rakeku napel vse moči in si sezidal lastni dom, ki čuva tik ob meji naše svetinje. V zadnjem času so se izvršila razna dela tudi v notranjščini: dvorana je moderno preslikana, nabavljene so nove, umetniško izdelane kulise, kar bo gotovo povzdignilo slavnostno razpoloženje izleta.

Za tehnično izvedbo izleta in za čim večjo udobnost gostov se Rakek pridno pripravlja, kajti priglašenih je mnono gostov iz bližnjih krajev. Poleg polovične vožnje na železnici je preskrbljeno tudi za poseben mešan vlak, ki bo odpeljal goste z Rakeka proti Ljubljani ob 1. ponoči.

Črnomelj. Prvi sokolski dom v Belokrajini je bil preteklo nedeljo slovesno otvorjen. Z otvoritvijo doma je bila združena javna telovadba na trgu v Črnomlju, ki je obsegala zelo pestre točke, izborno izvajane. Nastopila je tudi vzorna vrsta župe Novo mesto s svetovnim prvakom br. Štukljem na drogu in bradlji, ki je vse naravnost očaral s svojimi vajami. Zelo efektna točka je bil tudi nastop članic iz Karlovca na lestvah v posebni obleki kot dimnikarice; izvedba prav dobra. Vzorna je bila izvedba možkega naraščaja iz Karlovca, vaje s kiji, ženskega naraščaja iz Črnomlja, proste vaje, članic iz Črnomlja in Karlovca, proste vaje. Nekaj novega nam je pa nudil pri orodni telovadbi nastop ženskega naraščaja z vajami na visoki bradlji. Po telovadbi na trgu so odkorakali Sokoli v novi dom, kjer se je vršila prosta zabava s tombolo, šaljivo pošto itd. Velikanska dvorana je bila zelo okusno okrašena, bodoči oder urejen za plesišče, a buffet je nudil bogato izbiro. Udeležba je bila prav velika; zabava je potekala v pravem demokratskem duhu. Številni delavci, obrtniki, kmetje in uradniki iz vseh strani Belokrajine so napolnili dvorano. Posebno častna je bila udeležba Sokolskega društva iz Karlovca. Pri svečanosti je dobro igrala domača mestna godba iz Črnomlja. Domače sokolsko društvo je dobilo od prireditve izdatno materijalno pomoč za svoj dom; čisti dobiček znaša 11.000 dinarjev.

Prednjački tečaj župe Ljubljana se bo vršil od 22. do 29. avgusta na Taboru. Prijave je poslati po vročenih navodilih najkasneje do 18. avgusta župni pisarni na Taboru.

Zlet gorenjske sokolske župe na Bledu. Dne 8. avgusta se bo vršil na Bledu župni zlet. Ker je izkušnja zadnjih let pokazala, da je Zaka za javne nastope preveč oddaljena od središča Bleda, si je Sokol zagotovil drug prostor v središču Bleda. Za Zdraviliškim domom se gradi nov sportni prostor, ki naj bi služil v prvi vrsti vsakoletnim tenis-turnirjem, pa tudi splošnim sportnim zabavam. Ploskev sama meri 45 × 35 m, v ozadju z naravno zvišeno tribuno. Lega novega sportnega prostora je naravnost divna, leži pod pečino, raz katero te motri blejski grad, na levi zapira pogled skupina okoli cerkve, nižje doli pa prehaja prostor v Zdraviliški park. Tu nastopijo letos vsa gorenjska sokolska društva, najprej s praškimi prostimi vajami, potem na orodju z izbrano vrsto na bradlji, dalje starejši bratje z vajami s palicami kot so jih izvajali v Pragi. Telovadbo zaključijo monumentalne proste vaje v šestnajstoricah. Po telovadbi se razvije v vseh prostorih Zdraviliškega parka prosta zabava. Igrali bosta dve godbi, jeseniška in zdraviliška. Polovična vožnja na Bled je že dovoljena, legitimacije izdajajo vsa domača društva, potrdilo pa dobiš na zletnem prostoru. Udeležnike opozarjamo, naj se radi obedov obrnejo na svoja društva, da naroče kosila skupno, ker je Bled že itak poln gostov in bo treba prehrano za ta dan organizirati v skupinah.

Trgovina F. MERSOL nasl.
se nahaja sedaj **Wolfova ulica 5.**
Priporoča veliko zalogo rokavic, nogavic za dame, gospode in otroke. Čipke, vezenine, naramnice, svilene trakove, ženska ročna dela, volna, svila, bombaž. Predtiskarija. **Ustanovljeno 1887.**
88-a-II

Dopisi

LITIJA. Litijska podružnica SPD vabi svoje člane, da si nabavijo društvene legitimacije, ki jih upravičujejo do raznih ugodnosti v planinskih kočah, pri blagajniku g. Lojzetu Bizjaku, ravnatelju zemljiške knjige. Istotam se lahko poravna članarina. Zaostalo članarino izterja društveni sluga prihodnji teden osebno. 7. in 8. avgusta se udeležimo planinskega sestanka v Kranjski gori. Vabljeni vsi!

ZAGORJE OB SAVI. V soboto je umrla gospa Ana Drnovšek, soproga vrlega in neustrašnega predsednika kr. org. SDS, g. Martina Drnovška iz Kotredeža. Težko prizadetim naše iskreno sožalje, somišljenike pa pozivamo, naj korporativno izkažejo zadnjo čast pokojnici. Pogreb se bo vršil v ponedeljek, ob 5. popoldne.

RAJHENBURG. Dne 1. avgusta priredi rajhenburški Sokol javni nastop v zvezi z veliko ljudsko veselico. Ker je ta dan edina povrstna prireditev v dolnjem Posavju, pričakujemo od občinstva, sokolstvu naklonjenega, čim večji obisk. Apeliramo na bratska društva ter na telovadne zbore, da se zleta v čim večjem številu udeleže. Posebno pa naj naš apel odmeva pri udeležencih vsesokolskega zleta v Pragi. 1. avgusta vsi Posavčani v Rajhenburg. Zdravo!

PREVALJE. Sokolsko društvo v Prevaljah priredi dne 8. avgusta poldnevni pešizlet na Holmec (Dolgo brdo), združen z tamburaškimi in telovadnimi točkami. Odhod iz Prevalj ob enih popoldne, pričetek telovadbe ob pol 5. uri po prihodu vlaka iz Prevalj. V slučaju slabega vremena se izlet preloži na prihodnjo nedeljo, 15. avgusta. Vabljeni vsi, ki želite prebiti lep popoldan v prosti naravi.

Od 26. julija naprej, dokler trajajo zaloge velike sezonske razprodaje naših čevljev.
30 do 50% popusta.
V nizkih cenah in dobrem blagu nedosegljivi.
CARL POLLAK, d. d.
tvornica usnja in usnjatih izdelkov
detajlna prodaja na Dunajski cesti 23, dvorišče.
5599 a

Zdravstvo

Strupene gobe

Letošnje z dežjem prekomerno blagoslovljeno leto nas je, kot je bilo to pričakovati, tudi oblagodarilo z izrednimi množicami vsakovrstnih gob skoro od spomladi sem. Že koncem maja ni nedostajalo jurčkov na trgu in tudi raznih drugih gob ne. Prava gobja sezona je pa vendarle pozno poletje in zgodnja jesen, in osobito september slovi kot gobji mesec. Navzlic vsemu šolskemu in izvenšolskemu pouku, navzlic vsem opozoritvam pa ne mineta nobeno poletje in tudi ne nobena jesen, ne da bi se slišalo in bralo po novinah, da je ta ali ona rodbina obolela na lažjem ali težjem obolenju, otrovanju po gobah ali celo na posledicah tega zastrupljenja umrla, odnosno vsaj enega ali drugega člana izgubila.

Ob takih prilikah se vedno zopet pojavijo glasovi, ki vprašujejo, kako je mogoče, da se take nesreče pripete, kako je takim nezgodam možno odpomoči, kako jih preprečiti itd. In vendar je edino sredstvo, edina rešitev v tem, da dobro poznaš jedilne, vžitne gobe in jih zanesljivo ločiš od strupenih. Nič več se ne zahteva, kakor da ločiš višnjo od volčje črešnje, belouško od gada, čemur pa se da brez velikega truda priučiti, kakor se priučiš ločiti jelena od srnjaka in robidnico od murve. Ker veš, da si je mnogo gob po zunanji obliki podobnih, bodi rajši dvakrat previden pri izberi in ne jej, česar z vso gotovostjo ne spoznaš kot vžitno.

Kar sicer čuješ o razlikovanju vžitnih in strupenih gob, je čenčarija. Resnega in uporabljivega znaka za to, ali je goba užitna ali otrovna, ni. Niti, da imajo strupene neprijeten duh, niti, da njihovo nalomljeno meso potemni ali pozeleni, da počrni njih sok srebrno žlico, in podobni nauki ne spremene ničesar na naši trditvi. Dobro jih poznati in ločiti, to je vse. Tudi tako dokazovanje, da je na pr. koza ali krava pojedla to ali ono gobo brez škode, ne more obveljati, ker je to čisto mogoče, da kaka goba, ki je za človeka otrovna, kravi ne škodi. Prvič je krava dosti težja in bi zanjo ista količina kake tudi zanjo kot za človeka enako strupene gobe, davno toliko ne zalegla, kot za nas, prav tako, kot na pr. za človeka smrtna doza cijankalija, ki je hud strup tudi za slona, le temu ničesar ne stori, ali vsaj ničesar posebnega ne, ker je zanj premajhna. Drugič je pa cela vrsta rastlin za nas strupena, dočim za razne živali ni. Mi na pr. ne smemo vživati listov volčje črešnje, kunce pa lahko tedne dolgo z njimi krmiš.

Strupi, ki jih vsebujejo posamezne vrste gob, so jako različni, tako po svoji jakosti kot po načinu učinkovanja. A kakor je to obično tudi pri drugih rastlinah, je celo množina posameznih strupov v posameznih gobah *iste* vrste jako različna, ker je proizvajanje strupov, odnosno njihove količine v rastlini, odvisno od leta, od solnca, od tal, kjer raste. Tudi ni strup enakomerno po rastlini razdeljen. Ena ga ima po vseh svojih delih nabranega, druga samo v cvetovih, tretja nekoliko v korenini, a največ v listih, dočim so cvetovi nestrupeni. Naprstec, rastoč na Krimu, je lahko dokaj bolj otrovan, kakor tisti, ki se razcveta na Šmarni gori, prav tako kot Češkem Melnicku ne dobavljajo Ljutomerčana in v Gadovi peči ne šampanjskih vin. Isto velja tudi o gobah in njih strupih.

K temu pa pridejo še druge stvari. So gobe, ki komaj vzbrste in niso strupene, pozneje pa ostrupene. Druge, ki so nestrupene, razpadajo hitro, prično gniti in postanejo radi tega škodljive. Zato ne jej nikdar starih, trhlih, omehčanih in sluzastih gob! Kakor te rastline hitro vzrasto, prav tako hitro razpadejo in se razkrajajo. Njihove beljakovine so jako labilne in nestalne in k vednim izpremembam nagnjene, kot one same, ki so po vsem svojem ustroju tudi jako občutljive za vse, kar delaš z njimi.

Bržčas je mnogo izmed tistih gob, ki jih uživamo, samo na sebi strupenih, a niso strupene zato, ker jih ne uživamo sirovih. Nekatere gobe izgube strupenost že samo v tem, da jih posušiš, druge, da jih presoliš, tretje, da jih parkrat popariš ali prekuhaš, itd. Nekatere ostanejo seveda navzlic temu močno strupene, ker za te procedure ni njihov strup tako razpadljiv kot oni njih sorodstva.

Gobe, ki so jako redilna hrana, niso lahko prebavljive in same na sebi povzročajo občutljivim želodcem in črevam, tudi, če niso strupene, mogoče velike neprilike, posebno, če niso bile sveže in so bile že morda nagnite. Zato ni nujno, da bi bilo takoj in vedno misliti na otrovanje, če te želodec boli posebno po obili in krepko zabeljeni gobji pojedini. Seveda pa ni nikjer previdnost neumestna, kajti po zastrupljenju z gotovimi gobami se pojavijo začetni znaki že pol ure po zavžitju. V ostalem pa poteče navadno po 4, in pri nekaterih vrstah otrovanja po 10 do 12 ur, predno se pokažejo prvi bolezenski znaki. Čim pozneje se pojavi obolenje, tem težje je tudi poklicanemu zdravniku z uspehom poseči vmes, ker je strup že vsrkan in se pretaka po krvi in po mozgu in pokvarja razne organe. Učinek strupa je seveda v bistvu pri vseh ljudeh enak, vendar so tudi pri posameznih osebah razlike, tako, da je ena za te vrste strup bolj ali manj občutljiva, kakor se najdejo ljudje, ki n. pr. alkohol izredno slabo ali dobro prenašajo. V prvi vrsti pa je odločilno, s kako vrsto gob se je ponesrečenec zastrupil in koliko strupa je zavžil. Prvič je vseeno, ali si jedel mušnico ali pesjaka, in ne vse eno, ali se je šestletni Janezek prvič nabasal do sita, ali je njegov oče, tridesetletni korenjak, samo malo pokusil od usodne jedi. Morda je otrok izgubljen, dočim je mož komaj opazil, da ni vse v redu v želodcu, ali da je vrtoglav, ali kaj podobnega.

Skoro vsa zastrupljenja se uvajajo s splošnimi slabostmi, vrtoglavostjo, brnenjem po glavi, vzdigovanjem, bolečinami v želodcu in trebuhu, bluvanjem in diarejami. V ostalem pa poteka obolenje, kakor ga povzroča posebnovrstni strup v raznih gobah. Kakor smo povedali, spominja pri nekaterih zastrupljenje na akutne želodčne in črevesne katarje in to od najtežjih oblik pa do čisto koleri podobnih primerov. Pri drugi skupini razkrajajo otrovi rdečičke v krvi, tako, da povzročajo zlatenico, katero združujejo z znaki obolelega osrednjega živčevja. Tretje skupine otrovi spominjajo na zastrupljenje z volčjimi črešnjami. Zastrupljenci se razburjajo, besne, so kot težko pijani, včasih pa tudi silno potrti in tožijo o krčih v mišičevju. Zadnja skupina končno je prejšnji v marsičem podobna, pa dočim so pri prejšnji zenice razširjene, so pri tej zožene. Tudi so živčni znaki kombinirani s težkimi bolečinami v trebuhu, diarejami in močnimi izcejanji slin.

Samo pri tej zadnji skupini lahko zdravnik učinkovito poseže s protistrupom vmes in vbrizga strup volčje češnje: atropin bolnikom pod kožo, kar jim mnogokrat reši življenje. Pa tudi to le v tistih primerih, ki potekajo brez težjih razburjenj in živčnih simptomov.

Sicer pa mu ne preostane drugega, kot izpraznitи bolniku želodec z izbljuvalnimi sredstvi, za kar je pa navadno prepozno, — in izčisti črevo preostankov strupa z odvajali. Če je iz telesa odšlo, kar je bilo škodljivega, potem je skušati obstoječo drisko po možnosti odstraniti. Kjer se kažejo znaki razkrajanja krvi, je treba potom transfuzije vbrizgavati pod kožo solno raztopimo. Pri propadanju življenjskih sil in pešanju srca, ko postaja bolnik izčrpan, zasinjeva, postaja mrzel, ko ga obliva mrzel znoj in mu izpada žila, velja ves boj tem ogrožujočim pojavom. Zavijati je treba zastrupljene v pogrete rjuhe in jih bodriti z dobro, toplo kavo, seveda poleg običajnega zdravljenja ob sličnih prilikah. V rekonvalescenci, ki traja po zastrupitvah z nekaterimi gobami dokaj dolgo, je treba ravnati kot z drugimi oslabljenci po težkih boleznih. Posebno glede hrane ostanejo mnogi dolgo časa jako občutljivi, ker se jim prebavilni organi dolgo ne popravijo.

Vsekakor si je pa zapomniti: jej samo gobe, o katerih veš zanesljivo, da so vžitne. Če pa opravičeno misliš, da imaš opraviti z zastrupljenci, ne odlašaj in kliči takoj zdravnika.

Vsaki gospodinji je svežeduhteče, snežnobelo perilo najlepši dar, katerega ji napravi vedno zopet dobri, samodelujoči „PERSIL“.

Žarnice
129 **Osram — vsakovrstne najceneje**
J. Gorec, palača kreditne banke

Iz življenja in sveta

Pariško pismo

(Obisk maroškega sultana. — Zrakoplovne zanimivosti. — Kolesarska dirka. — Finance.

—ž— **Pariz**, 20. julija.

Narodni praznik se je praznoval po vsej Franciji zelo slovesno in ob najlepšem vremenu. Parižani so imeli letos izredno priliko pozdraviti na ta dan maroškega sultana kot gosta. Sultan Mulej Jusuf je prišel s svojima dvema sinovoma in oddelkom svojega gardnega polka. Udeležil se je tudi vojaške parade na Elizejskih poljih. Stotisoči so prihiteli, da vidijo nenavadni dogodek.

Sultan je čokat možak zalitega obraza, kakor kakšen rejen prošt. Edino njegove fatalistično zamišljene oči kažejo, da pripada drugemu, nam neznanemu svetu, drugi kulturi in drugim življenskim nazorom. Posebno zanimanje so vzbudili njegovi jezdeci. Na čelu jim je jahal oddelek trobentačev, ki so s svojimi kovinsko donečimi fanfarami proizvajali prav lepe, iskre komade. Človek ni vedel, ali naj občuduje krasne arabske konje, ali pisano oblečene jezdece, med katerimi so posamezni bili izredno lepi puščavski tipi, drugi pa bolj podobni pradavnim prednikom...

Lepo vreme, ki vlada po vsej Franciji že teden dni, je ugodno za zrakoplovstvo. Meseca julij in avgust sta vsako leto čas velikih poletov in poskusov v pobijanju rekordov. Rekord poleta na daljavo brez pristajanja, ki sta ga postavila pred komaj štirinajstimi dnevi brata Arracharta (Pariz-Perzijski zaliv, 4300 km), je prekosil vojaški pilot Girier, ki je poletel, ne da bi se na poti ustavil, iz Pariza naravnost v Omsk v Sibiriji, to se pravi, na daljavo 4700 km. Vprašanje je, koliko časa se bo Girier veselil svoje zmage, kajti več konkurentov mu hoče iztrgati prvenstvo. Dan na dan se tudi pričakuje polet kapetana Foncka iz Newyorka naravnost v Pariz preko Atlantskega oceana, na razdaljo 6300 km.

Poročnik Thoret, o katerem smo že poročali, da je letel na svojem aeroplančku z motorjem samo 40 konjskih sil iz Pariza preko Švice in Alp v Gornjo Italijo in nazaj, je šel na zračni sprehod do Varšave. Vrnil se je 18. julija. Odletel je iz Varšave ob 5.15 zjutraj in dospel na pariško letališče Le Bourget, ne da bi se bil na potu ustavil, ob 15. uri 20.. Preletel je torej v 10 urah in 5 min. 1450 km s povprečno hitrostjo 143 km 760 na uro.

Sicer so se v zadnjem času pripetile razne zrakoplovne nesreče, toda to pogumnih potnikov ne plaši. Tako je na primer Američan Lester Gardner, izdajatelj revije Aviation v Newyorku in direktor ameriške zrakoplovne trgovske zbornice, podvzel po zraku študijsko potovanje po starem svetu. Odpotoval je 1. aprila in se ravnokar vrnil v Pariz; preletel je 30.500 km preko Evrope, Azije in Afrike. Sledil je glavnim prometnim progam in preletel naslednje: London-Moskva, Pariz-Carigrad, Kjoebenhavn-Palermo, Pariz-Casablanca, Cairo-Bagdad. Prošli teden je preletel progo Casablanca-Fez-Oran-Valencia-Marseille-Pariz. 24. t. m. odpotuje naprej, seveda po zraku, in sicer v Stockholm in Berlin.

Te dni bodo začeli v Parizu predvajati senzacijonalni letalski film, o poletu ameriškega poročnika Byrda na severni tečaj. Naravno, da je interes za ta film velikanski, ker pariška publika vobče posveča avijatiki velik del svojega sportnega interesa.

Kolesarska dirka okoli Francije le Tour de France cycliste, ki se je vršila letos dvajsetič, se je končala včeraj. Zmagalec je vozil 239 ur. Povprečno občinstvo je, kakor vedno, kazalo tudi za to dirko velikansko zanimanje, mnogo večje, kakor za padanje francoske valute in za politično krizo.

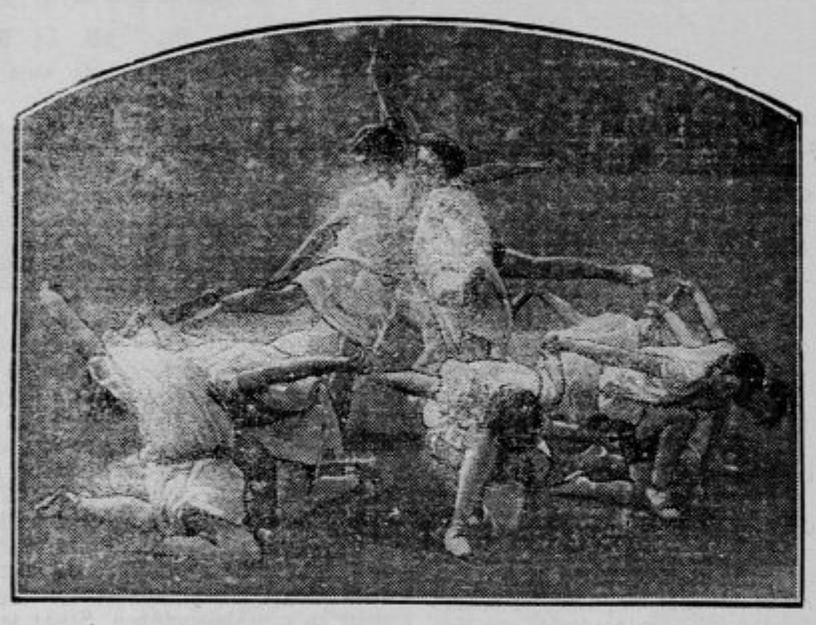

Moda v telovadbi

Skupina telovadk na prireditvi ženske telovadne in sportne zveze v Reimsu (Francija)

Smrt znamenite Angležinje

Miss Gertrude Bell, orientalska tajnica visokega britanskega komisarja v Iraku, je umrla v Bagdadu, izčrpana od dolgega bivanja v Orientu, kjer je storila velike usluge svoji domovini. Orientalisti in kraljevo londonsko zemljepisno društvo bridko občutijo njeno izgubo, še bolj pa angleško zunanje ministrstvo, čigar najznamenitejši agent je bila Miss Bell.

Panarabska načela, ki so zadnjih deset let vodila angleško politiko v Orientu, so bila njeno delo. Ona je ustanoviteljica kraljevine Iraka. Ona je tvorila posredovanje med dvorom kralja Fejsala in britansko vlado. Vsa poročila, ki jih je prejel britanski parlament zadnja štiri leta o napredovanju angleškega vpliva v Iraku, je napisala Miss G. Bell, ki je takorekoč bila voditeljica vse tamošnje britanske politike in desna roka visokega komisarja.

Miss Bell je umrla na vrhuncu svoje slave, v trenutku, ko je angleško-turška pogodba določila kraljevini Iraku meje, ki jih je ona izdelala in zanj vedno zahtevala, v trenutku, ko se začenja urejevati avtonomija Kurdov, eden njej najbolj priljubljenih načrtov. «Times» po pravici pišejo, da bo njeno ime ostalo večno zvezano z idejo arabske renesanse.

Miss Gertrude Bell je bila starejša hčerka železnega industrijalca v Yorkshireu. Leta 1887. je dobila prvo darilo za zgodovino na Oxfordski univerzi. Nato je šla v Perzijo, kjer je bil njen stric britanski poslanik. Tu je dobila veselje do dolgih študijskih in opazovalnih potovanj. Obiskala je Sirijo, Palestino, Mezopotamijo in arabski polotok. Vse te dežele so takrat še ječale pod nasilno vlado turškega sultana Abdula Hamida. Miss Bell jih je preštudirala v verskem, gospodarskem in socijalnem pogledu. Beduinski rodovi so vzbudili njeno zanimanje in hotela jih je moralno zavojevati. Na izust je poznala poezije pesnikov puščave, razumela se je pa tudi na težko umetnost pridobiti si zaupanje in spoštovanje nomadov. Skrivnost njenega uspeha je ležala v njenem pogumu, vztrajnosti in v zaupanju, ki ga je kazala napram Arabcem s tem, da je apelirala na njih poštenost.

Napisala je dve zanimivi knjigi o svojih potovanjih po puščavi. L. 1913. je podvzela sama, s svojim zvestim sirskim služabnikom Fatujem, potovanje preko Arabije in je prišla v Hail, glavno mesto Šamarjev, kamor dvajset let ni bil prišel noben Evropejec.

Ko je izbruhnila vojna, je opravljala politično poročevalsko službo najprej v Franciji, potem v Egiptu in slednjič v Mezopotamiji.

Z gospodično Bell je izginil eden najbolj karakterističnih zastopnikov velike britanske imperijske politike, ki je Britaniji zasigurala definitivno pot po suhem v Indijo, nadvlado v Kurdistanu in petrolejske vrelce v Mezopotamiji.

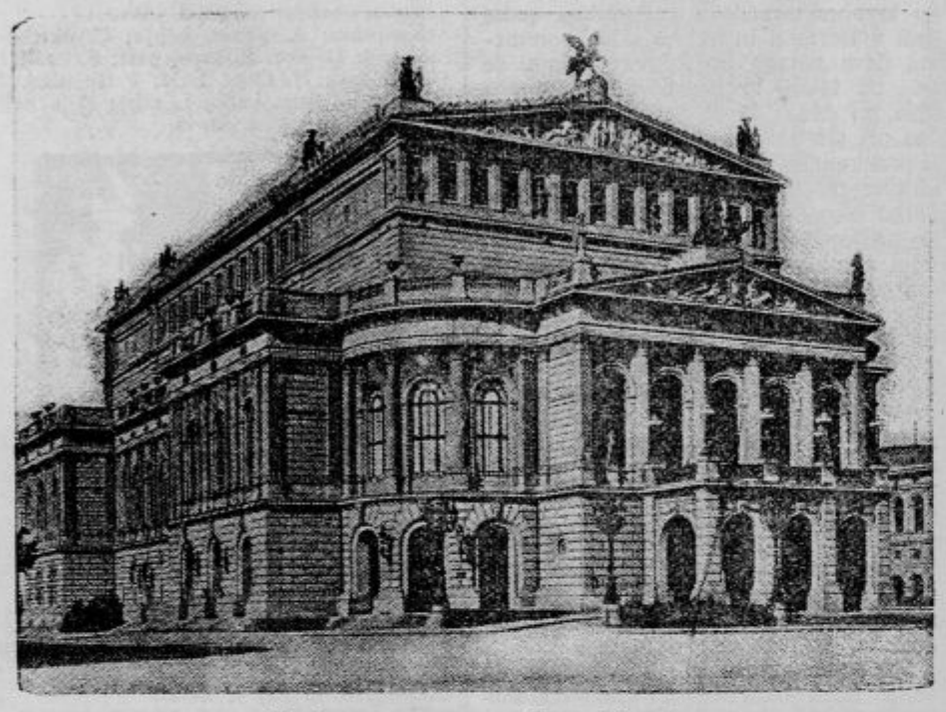

Državna opera v Frankfurtu

Moč volje

Ob smrti doktorja Couéja, avtorja avtosugestivne terapevtične metode, se je neki stari naročnik pariškega »Journal des Débats« spomnil zanimivega odlomka iz knjige »Življenjepis Lorda Lawrenca« (spisal Bosworth Smith), ki je izšla leta 1833. Poslal je dotični odlomek uredništvu lista, ki ga je tudi priobčilo. Stvar v resnici močno spominja na metodo dr. Couéja, zato jo podajamo tudi našim čitateljem.

»Koncem leta 1829 je John Lawrence obolel na opasni tropični mrzlici, in vse je že kazalo, da mu ne bo mogoče rešiti življenja. Lawrence se je spomnil, da je čul govoriti, da je že marsikdo ušel smrti, če se je s trdno vero uprl. Nekega dne mu je zdravnik, ki ga je zdravil, odkrito priznal, da ga drugi dan najbrž ne bo več našel živega, in se je za zmerom poslovil od njega. Bolniku to obvestilo ni prijalo in sklenil je, da postavi zdravnika na laž. Zdaj ali nikoli, si je dejal sam pri sebi, je prilika, da preskusim svojo teorijo. Odločil se je torej povsem resno, da še ne mara umreti; poklical je slugo in mu ukazal, naj mu prinese iz kleti steklenico burgundca, ki jo je spil na dušek. Ko je drugi dan prišel zdravnik, je našel Johna Lawrenca za pisalno mizo, kjer je mirno urejeval svoje račune.«

Kako postaneš milijonar?

Ford pravi: «Hočete postati bogati, kakor jaz? Nič lažjega, kakor to. Ko mi je bilo 15 let, sem zaslužil po pet dolarjev na teden. Živel sem, kakor živi vsak siromašni trgovski pomočnik. Toda delal sem neprestano in sem obogatel. Tistim, ki hočejo postati bogati kakor jaz, svetujem, da izpolnjujejo naslednjih osem zapovedi:

Ne kupuj ničesar, kar ti ni potrebno!
Štedi vsak vinar!
Bodi točen kakor ura!
Prizadevaj si, da se ne navzameš slabih navad!
Pojej vsak košček kruha!
Ne meči mrvic v stran!
Oglodaj dobro vsako koščico!
Bodi vedno vljuden!»

Kdor torej hrepeni po bogastvu, naj izpolnjuje te zapovedi in štedi denar, dokler ne začne fabricirati avtomobilov. Mogoče bo čez 50 let tudi sam dajal podobne nasvete, če mu Bog pokloni srečo, pamet in zdravje.

Fant ali dekle

Gospa Cicely Erskine je žena angleškega poslanca Jamesa Montsitha Erskina. Napisala je knjigo »Fant ali dekle?« in jo izdala v Londonu. Že naslov sam je storil svojo dolžnost, še več pa je pripomogel knjigi do uspeha uvod, ki ga je napisal pastejičin mož, in v katerem je označil snov kot prekarno. Knjiga je v treh mesecih izšla v štirih izdajah, ki so že vse razprodane. Knjigo pa so Nemci že prevedli v svoj jezik, in tam čitamo, da sta zakonska Erskine čakala celih dvajset let, predno sta knjigo dala na svetlo. Poprej se jima namreč čas ni zdel primeren.

Toda [illegible] angleška avtorja

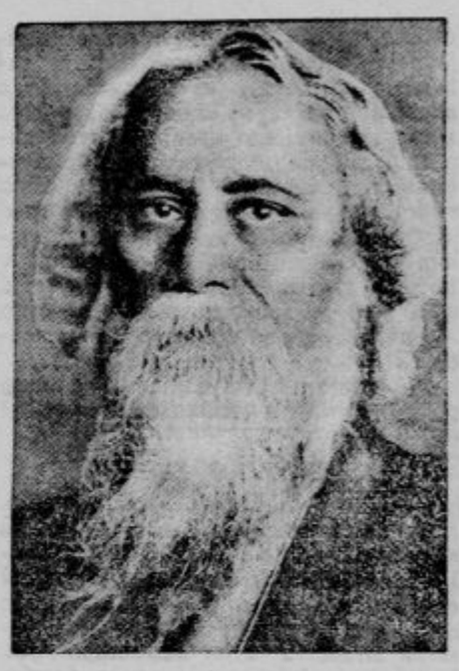

Rabindranat Tagore,

bengalski pesnik in filozof, je pretekli teden predaval na Dunaju.

sta pozabila na malenkost, ki ni malenkost: pozabila sta, da je v dvajsetih letih, kar je knjiga ležala deponirana v neki banki, biologija korakala naprej in se razvijala, o čemer pa gospa Cicely Erskine nima niti pojma, kajti sicer bi najbrž njena knjiga še danes ne izšla ali pa bi čakala še 20 let, da bi zagledala beli dan.

O vprašanju »fant ali dekle?« biologija danes resno skoro ne razpravlja; čimbolj znanost napreduje, tembolj opažamo, da se od rešitve tega problema vedno bolj in bolj oddaljujemo. V prejšnjih stoletjih so se ž njim še bolj bavili kakor danes; v 17. veku so poznali 262 različnih teorij. Teorija gospe Erskinove je vse prej kakor znanstvena teorija: ona se v glavnem sklicuje na »življenske slučaje številnih pametnih stark«, ki ji očividno nadomestujemo vse druge dokaze. Takisto je njej »jasno« vse, kar je največjim biologom docela nerazumljivo. Kjer ji ne gre drugače, si pomaga s »slutnjami«; kajti gospa Erskine razpolaga, kakor sama skromno priznava, »z neobičajno intuicijo in izredno senzibilnostjo ter je ne ovirajo tradicijonalni predsodki, v katerih žive vsi me-

Dame pri tenisu — pred vojno in sedaj

Zgoraj levo: mrs Sterry, wimbledonska prvakinja l. 1908; desno: mrs Lacombe (1912). Spodaj levo: mlle Lenglen (1919.); desno: mlle Vlasto, druga najboljša francoska igralka, ki se je udeležila letošnjega wimbledonskega turnirja.

Slavko Grum:

Beli azil

Tema je, polno noči je v sobi. V ogledalu sije moj obraz, kakor bela dlan je prilepljen obenj. Ne, čisto navadna lisa je. Čisto navadna, navadna lisa.

*

Ne doživljam mnogo. Doli, v veliki dvorani, leže mrliči, nikogar drugega ni v hiši. Mir je pri nas, pokojno je.

Ali kljub temu vem mogoče za kako reč, mogoče bi vedel kaj pripovedovati. Toda pst, nikakih raztrganih oči, nobenih krikov! Spe.

Nekoč, nekoč sem v veliki dvorani zaspal. Mogoče nisem niti zaspal, ali — pustimo!

Oživeli so. Dvignili so se in s hladnimi, tujimi očmi obsedeli na mizah.

Bil je tam neki mož, ki je vsled bede ustrelil svoja dva otroka in nato še sebe. Bil neki fantič, komaj šestnajstleten deček, ki se je vrgel skozi okno — popolnoma brezgibno je sedel na mizi in pravil svojo povest. Nobene besede ni povdaril, nikjer se ni ogrel, enakomerno kakor voda je tekel njegov glas.

V protokolni knjigi je stalo poleg njegovega imena: Gimnazijec. Skočil iz podstrešja trinadstropne hiše. Nesrečna ljubezen.

Mrlič je pravil:

— Zaljubljen sem bil v svojo sošolko. Zlagal sem nanjo pesmi. Nekoč je oče iztaknil mojo beležnico in čital pesmi. Norčeval se je in knjižico vzel. Včeraj so bili pri nas gostje. Po jedi je šel oče v svojo sobo in se vrnil z mojo knjižico v roki. Smejal se je. Dejal je: — Videli boste, gospoda, da imam pesnika v hiši. Nikdar si ne bi mislil, da bom rodil še pesnika!— Prosil sem očeta, naj ne čita pesmi. Oče je začel čitati. Vstal sem in rekel: — Če ne jenjaš, bom skočil skozi okno. — Oče se je smejal in čital dalje. Šel sem ven in tekel po stopnicah v podstrešje. Oče je šel za menoj. Nisem vedel, da bo šel za menoj in sem ga hotel samo prestrašiti. Ko sem stal na oknu, sem ga zagledal za seboj. Postalo me je sram in sem skočil.

Njegov sosed, devetnajstleten, brezposeln krojač, ki se je obesil, je pravil:

— V kiosku pred «Atlantido» sem kupil pred dvemi leti cigarete. Prodajalka je bila priletna dama. Bila je tako lepa, kakor sem si želel v duhu svojo mater. Moja mati je perica. Stara je in se krega. Od tistega časa sem vedno postopal krog kioska. Nekoč so pripeljali možje zaboje tobaka. Gospa je morala vlačiti zaboje v tobakarno sama. Stopil sem k nji in ji pomagal. Ko sem delo končal, mi je dala novec. Spustil sem novec na tla in zbežal. Vrnil sem se in rekel: — Gospa, vi ne smete več vlačiti zabojev, vaše roke boli. Jaz jih bom. — Potem sem čakal dolgo dni na zaboje. Ker jih ni bilo, sem se vrgel pred trafiko pod voz. Krvavel sem in so me zanesli v trafiko. Ko so me hoteli nesti stran, sem se oprijel gospe za nogo in ji jo poljuboval. Nesli so me v hospic. V bolnišnici sem čakal, da me bo obiskala gospa. V nedeljo me je obiskala. Prinesla je cvetlic. Sedla je k meni na posteljo in povedala, da je grofica Zelinski. Poročena je bila z oficirjem. Ločila se je. Prišla je vojna in je potovala. Po vojni sta ji ostali samo dve preprogi in zavese. Začela je prodajati cigarete. Prijela me je za roko. Ko sem ozdravel, sem prodajal pri nji cigarete in nosil zaboje. Gospa se je začela šminkati. Ostriči si je dala lase. Ljudje so rekli, da je smešna starka. Vzela me je k sebi na stanovanje. Lepo je bilo dve leti. V hiši so se smejali. Rekli so: kratkočasen par. Gospa je dejala večkrat, da bova morala narazen. Rekla je, da bom jaz še mnogo živel, ona pa bo kmalu mrtva. Včeraj sem šel zjutraj ob šestih po brezposelno podporo. Ob osmih sem se vrnil v stanovanje. Gospa je sedela v iutranjki in igrala klavir. Rekla je: — Ljubi, kmalu bova morala narazen. — Šel sem v spalnico in se obesil.

Veliko, veliko zgodb sem slišal takrat, v Belem azilu leže namreč skoraj sami samomorilci. Najbolj pa so me prevzele besede neke deklice, kajti v njih je bila vsa neznosna tema smrti.

Ležala je tam plava, bela in zlata. V knjigi je stalo: visokošolka, iz neznanega vzroka tik pred zadnjim izpitom v Kanal. Ves tisti dan sem jo oboževal ter si izmišljal o nji različne povesti. Gledal sem jo sedečo v kotu zofe, sklonjeno čez knjigo. Nad vse verjetno je bilo, da bo prestala svoj izpit, ali tisti grozni, blazni strah, da ga le morebiti ne bi, jo je gnal v vodo. Ne, niti strah ne. Gnus, čisto navaden gnus nad vsemi temi mukami. Užaljena je bila, iz užaljenosti je planila v nič.

Mogoče, mogoče ji je tudi kdaj mati rekla, naj se uči, ko se ni mogla, in se je spomnila na to.

Radi ljubezni, ne pustim, da je skočila v vodo. Nihče je ne bi mogel zavreči. Sicer je pa itak ljubila samo take, ki so ji položili glavo v naročje in molčali, tiho, najtišje.

Ob tistem čudežnem oživetju takrat se je komaj zganila. Videti ji je bilo, da rada spi.

Prinesel sem ji od nekod cvetlic, ji narahlo odprl oči:

— Kaj je? — se ji je s trudom utrgalo od ust.

— Ljubim te, cvetlic sem ti prinesel.

Nerazumljivo je zmajala z glavo.

— Kdo si ti? — je vprašala.

— Ubog mož. Prijatelj.

Molk.

— Nimaš rada rož?

Tedaj, tedaj je odgovorila, mraz me je oblil po hrbtu:

— Zakaj ne daš med rože nekoliko svoje brade ali las?

*

V ogledalu sije lisa in mislim tako-le svoje stvari. Samoten sem, nikogar nimam, da bi se ž njim menil.

Neke zimske noči je pritisnil mraz pod našo streho potepuščka. Hehe — zapeljati ga je moralo ime!

Bilo je mnogo dela in sem še v trdni noči umival mrliče v veliki dvorani. Tihotno je bilo in sem kramljal s pokojnimi. Iznenada je plaho potrkalo in na pragu se je pojavil razcapan beraček, ki se je uslužno klanjal.

— Oprostite, oprostite, gospod, takorekoč nepovabljen sem padel v vašo hišo. Ampak je hud mraz zunaj. Morebiti bi se vam lahko kako odslužil — pomagal bi vam — — Vuj, ali jih umre

dicinci vprek.« Pravilnost njene teorije potrjujejo (po njenem) tisočere zahvale in priznanja, ki jo navdajajo z zaupanjem. Nas na žalost ne; preveč zmešano je njeno pisanje, preveč napačnih ali napačno razumljenih anatomskih, fizijoloških in ginekoloških podatkov je v knjigi pomešanih med seboj. In ko to čitamo, se nehote spomnimo na neko dramo, ki so jo dajali v Berlinu pod naslovom »Boj v poročni noči«: oče si želi sina, mati pa hčerko — posledica: novorojenec je hermafrodit!«

Pustimo naravo, naj ustvarja sama po svojih starih, preizkušenih receptih!

Dunajsko pismo

Dunaj, 23. julija 1926.

Saj je človeku kar čudno v duši, ko se tam pri Špilju loči od domače zemlje in ga vlak prenese na tuje; napol dobro mu je, napol hudo: tako mehko naši, tako žalostno naši so še kraji onstran meje, da ti je tako mimo njih, kakor ti je bilo ob slovesu z dragim človekom na domači postaji; in spet so tako hladno tuji, da ti v vročih julijskih dneh kar odlete od tega hladu in se ves olajšan vmešaš v prijeten pomenek s sosedi... Šele tam okoli Gradca pa se jasno zaveš, v čem je stvar pravzaprav: tiste bolne, sentimentalne domačnosti slovenske ni več, tistih belih cerkvic po holmih in tihih vasic ob Savi, mesto njih pa kipijo pod nebo kadeči se dimniki tovarn — žrtveniki bodočih rodov — mesto tihe, jalove naše domačnosti čutiš gigantsko delo mišic in pare in elektrike. Čisto drugo, zdravo ozračje čutiš okoli sebe in vesel si, da si že tako daleč od doma. — Takšna je Avstrija že tostran Semmeringa, še bolj je onstran, najbolj pa je takšna na Dunaju samem.

Pa izstopiš na Dunaju in hodiš med vozovi električne, avtomobili in tisoči malih ljudi. Žalostne srečavaš ljudi: invalidi s spačenimi udi leže po trotoarjih, zdravi, krepki moški postávajo na vogalih in križiščih in ti nudijo cvilečih, škripajočih igrač naprodaj, na vrtu gostilne ti pridejo k mizi v delovnih oblekah in te prosijo groša za kruh. Kioski in vogali pa so preleplje-ni z lepaki, ki govorijo o nekih 62 milijonih šilingov (ali o 620 milijardah aK) in o 150 tisoč brezposelnih.

Kako je že ta stvar?

Avstrijska republika se vsa povojna leta sem, zlasti pa zadnji čas, ko so visoke zaščitne carine njenih sosednih držav, predvsem Jugoslavije in Češkoslovaške, v živo udarile izvoz njenih industrijskih proizvodov, nahaja v neprestani, vedno bolj v ostro se razvijajoči krizi. Dobra polovica avstrijskega gospodarstva je v industriji; toda industrija je v zastoju; zunanjega trga nima, notranji konzum pa je premajhen, zlasti ker je kupna moč kmetskega prebivalstva zelo nizka. — Nekaj manj nego 140.000 brezposelnih industrijskih delavcev podpira država ta mesec po svojih zavarovalnih forumih, število pa od meseca do meseca rapidno raste.

Pri takem gospodarskem položaju je vlada sestavljena iz nemško-nacijonalne in krščansko-socialne stranke, nakazala Centralni banki nemških hranilnic 62 milijonov podpore; ob istem času pa je zvezni kancelar dr. Ramek izjavil, da pojde parlament čez teden dni na počitnice in da je treba dotlej sprejeti še celo vrsto zakonskih načrtov — približno dva ducata — zlasti zakon o brezposelnih, o carinah, o malih rentnikih in druge, ki občutno zadevajo delovne sloje.

Te stvari so spravile ves mali Dunaj na noge, tisti Dunaj, ki dela po tovarnah in drugod, ali pa brez dela gine gladu in kakor jaz peš hodi med avtomobili in tramvajskimi vozovi od periferije do periferije. In te dni se v centru mesta in v Ottakringu in povsod glasijo ogorčeni protesti in teče kri.

Protestirajo žene. Še trgovci s cvetlicami protestirajo in kramarji na trgu.

Protestirajo mali rentniki. Na zahtevo reparacijske komisije hoče vlada vpoklicati zlate rente in 4½ procentne nakaznice državnega zaklada, a ko so jo zastopniki «Zveze malih rentnikov in hranilcev» prosili poviška, so dobili nekam ciničen odgovor, da jih je preveč in da bi bilo mogoče govoriti o povišku šele tedaj, če bi se njih število s smrtjo itd. skrčilo. Energični ljudje so ti mali rentniki in so zagrozili, da bodo v slučaju, če bo vlada insistirala na izvedbi svojega načrta in ne bo vpoštevila njihovih zahtev, nastopili štrajk v zavarovanju.

Protestirajo poštni in telegrafski uslužbenci. Pravijo: dve leti bi vlada lahko z 62 milijoni krila naše starostno in invalidno zavarovanje, pa jih je dala banki, ki ji je politično blizu, in je pri tem niti ni motilo dejstvo, da je v tej vsoti tudi 27 milijonov šilingov, ki jih je dobila od Zveze narodov kot kredit za zgradbo telefonskega prometa; ko pa so nameščenci zahtevali deset grošev nočnih doklad, bi bili za dosego svoje zahteve skoraj morali stopiti v štrajk...

In protestira «Republikanska zveza vojnih udeležencev in vojnih žrtev, katere ustanovitelj in idejni voditelj je Barbusse. Pred magistratom se je zbralo kakih 3000 invalidov in brezposelnih. Trde besede so bile govorjene proti vladi. Od tam se je množica pomikala proti parlamentu in potem proti delavski zbornici. Na poti jo je zajela edinca policije na konjih. Gladni brezposelni, pohabljeni invalidi — in policija na konjih. Kaj je treba še demagogov, kjer šunta glad in črna negotovost? In je prišlo do krvi. Pesti, krepelca, sablje. Okoli 50 ljudi so odgnali v stražnice, mnogo je bilo ranjenih, demonstracija razgnana. Pa še potem so se po Ottakringu vnovič zbirale množice in skušale po tovarnah pripraviti delavce do stavke. — Časopisje ostro žigosa ravnanje policije in za prihodnji teden napovedujejo ponovno veliko protestno zborovanje.

62 milijonov! 150 tisoč brezposelnih! Tako kričijo dunajske ulice. In še: to so blagri krščansko-hackenkreuzlerske vlade! In tako ponavljajo dunajske ulice za socialno-demokratskimi poslanci v parlamentu: vlado pred sodišče! Tako kričijo ulice, tako tiho, zahtevajo invalidi na trotoarjih, brezposelni na trgu in tisoči gladnih žen in otročičev doma. *L. F.*

Moderni alkimisti

Pred kazenskim senatom v Monakovem se te dni zagovarjata trgovec Hans Unruh iz Berlina in njegov sotrudnik Reinhold Krusenbaum radi izredno drzne prevare. Moža sta se pečala s pridobivanjem zlata iz soli. Unruh je namreč izumil nekakšno manipulacijo z električnimi žarnicami, med katere je stresel na papir nekoliko zrn soli, potem to sol vrtel tja in sem ter čez nekaj časa izjavil, da so se zrna izpremenila v zlato. Na koncu vsake take demonstracije je prižgal neki prašek in ko se je smrad razkadil, je izjavil, da so zrnca solenega zlata vsem dostopna za preiskavo.

Našli so se lahkoverni ljudje, ki so sleparjema nasedli. Že v aprilu je n. pr. položil od teh demonstracij frapirani berlinski trgovec X 53.000 mark za fundacijo ter povabil še dva svoja tovariša, naj priskočita z denarjem podjetju na pomoč. Oba sta bila prepričana, da bo stvar nesla in sta vložila v podjetje lepo vsoto svoje imovine. Slednjič se je dal premamiti tudi neki arhitekt, ki je žrtvoval 2000 zlatih mark, tudi on seveda v svetem prepričanju, da postane v kratkem milijonar in da bo lahko pozneje živel samo od obresti svojega deleža.

Največjo lumparijo pa je Unruh zagrešil s tem, da je dal pobudo za ustanovitev študijskega društva v Stuttgartu, ki naj bi preiskalo njegov izum ter podalo o njem strokovnjaško mnenje. To društvo je priskočilo alkimistu na pomoč s 27.000 zlatimi markami in Unruh je imel nad člani društva tolik vpliv, da so bili vsi prepričani o resničnosti njegovih prepričevanj. Slednjič pa se je upnikom vendarle zdelo, da morajo predolgo čakati na zlati delež in so prijavili zapeljivca sodišču. Policija je Unruha in pomočnika Krusenbauma zaprla ter ju postavila na zatožno klop. Glavni obtoženec Unruh priznava svoje sleparske manipulacije, njegov tovariš pa pravi, da je nedolžen. Razprava še ni zaključena, nobenega dvoma pa ni, da bo obema sleparjema prinesla zasluženo ječo, a osleparjenim inteligentom primerno blamažo.

Nravnost in vnanjost

Proti novim običajem mladih Američank so se dvignili dijaki v Kaliforniji, v New Yorku, in strogi moralisti, ki štejejo kratka krila, gole roke, pristrižene lase, kajenje in ples ob zvokih jazzbanda za sumljive. Miss Mary Lewis, slavna pevka, je nedavno po pravici nastopila zoper omenjene ozkosrčneže. Če se uklanjamo modi, se ta pojav strinja z nekim skrivnostnim nagonom v človeku. Tako navaja Kropotkin primer dveh mladenk iz movskovskega plemstva, ki sta šli pred 40 leti radovoljno v smrt, ker jima nemili roditelji niso dovolili posečati vseučiliških predavanj. Slično sta se v zapadnem svetu nedavno vrgli v vodo dve dekleti, ker oče ni dal dovoljenja, da bi si po deško pristrigli lase. Istega usodnega nagona se je zavedel Rabllaisov Panurge, ki je iz osvete zagnal Dindonautovo ovco v morje, dobro vedoč, da bodo vse druge poskakale za njo. In neki sociolog, menda Tarde, smatra instinkt posnemanja kot poglavitno gibalo v človeški družbi. Ako je po našem nazoru v moderni noši kaj zla, vam porečem s svetim pismom: ne upirajte se zlu! »Jazzbanditizem« se pa tudi ne sme več obsojati, odkar je znani glasbeni strokovnjak, André Messager, tolikanj pohvalil to sodobno muziko.

O morski bolezni

Po dolgem deževnem vremenu je zavladala vročina in morje nas zopet vabi v svoje prijetno-hladno naročje. Dopustniki, ki količkaj utegnete, ne prezrite vabljivega klica; odzovite se mu čimprej, ne bo vam žal!

Poznam ljudi, ki bi šli na morje, zelo radi bi šli. Pa jih je strah pred morsko boleznijo in ostanejo raje doma ali pa odidejo v hribe. Ali imajo prav?

— — Mladi, pravkar poročeni zakonski par se je podal na prvo morsko potovanje. S triedrom v roki pregledujeta horizont; neskončna sreča ju navdaja ob misli, da ni nikogar okoli njiju, ki bi ju motil, nepregledno morje leži med njima in «preljubimi sorodniki». Naenkrat začuti ona, da ji je nekam čudno; tudi njega je zamrazilo po telesu. Neprijetni občutki se po kratkem presledku zopet ponovijo pri njej, to pot močneje. Pogovor se zatakne: omotica ju jame grabiti in v glavi tako čudno pritiska! V instinktivnem sporazumu se primeta pod pazduho in zibaje se odideta na drugo stran ladje. A tam je še slabše. Steward jima ponudi stole; mladi ženi zableste solze v pravkar še od veselja žarečih očeh, on pa jo skuša tolažiti, pa ga izdaja bledost obraza in jecljajoče govorjenje. Popijeta vsak po en konjak, on naroči še enega. Pa ni bolje, še slabše je: horizont se dviguje in pogreza, da je groza. Gong povabi h kosilu; ne on ne ona se ne zganeta, da bi odšla v jedilnico. Omotica ju prijema bolj in bolj, roke in noge postajajo hladne, mrzel pot stopa na čelo, v želodcu zavija kakor še nikoli. S poslednjo močjo se vzdigneta, srečata stewarda z znanimi pljuvalniki v rokah, z naporom se splazita do stopnic, ki vodijo v kabino. Duh po jedi jima udari v nos — zaman se mu upirata: v ustih se začne zbirati slina (le predobro poznani simptom), v želodcu je mrzlo, pulz udarja na kratko, a zato tembolj urno — v naslednjem hipu se začne daritev, daritev morskim bogovom. — — Odleglo jima je malo, s tujo pomočjo se priplazita v kabino in padeta izmučena na postelje. Ah, proč z jedjo, niti slišati ne marata o jedi, še manj vonjati. A vzlic temu se slabost pojavi znova: daritev sledi daritvi, za jedjo žolč in grenka sluz, sempatja morda tudi kak madež krvi. Še malo poprej tako zadovoljna, živa človeka, sta zdaj malodušna, brezbrižna in mrtva. Le ena misel ju oživlja: kopno, čimrej na kopno! Raje smrt v valovih kakor še dalje prenašati to neznosno trpljenje. — Tako lepo se je začelo potovanje, zdaj pa se mora tako nerodno končati! A k sreči traja taka morska bolezen le malo časa, par ur, kvečjemu par dni; potem pa se mlada zakonca zopet nemoteno lahko udajata užitku morske vožnje.

Kaki so vzroki morske bolezni? Nenavajenost na zibajoče se gibanje ladje, to je edini vzrok te bolezni, ki v pravem pomenu besede sploh ni bolezen. Na gibanje ladje pa se večina ljudi kmalu navadi, povečini že tekom par ur, ali pa vsaj v par dneh. So pa tudi ljudje, ki jim morska «bolezen» sploh ne more do živega, na drugi strani pa jih je nekaj, ki so čez mero občutljivi in bodo občutili morsko bolezen ves čas, dokler bodo na ladji. Seve, če divja na morju vihar, potem ne prizanese bolezen niti tistim, ki so sicer docela neobčutljivi za njo. O admiralih Tegetthoffu in Nelsonu pripoveduje zgodovina, da se nikdar nista mogla popolnoma iznebiti dovzetnosti za morsko bolezen. Stvar je torej močno individualna.

Kako se — po možnosti — izognemo morske bolezni? Mornarji imajo staro pravilo, da si, kadar začutijo, da se jim bliža napad, tesneje zadrgnejo pas, da tako zmanjšajo gibanje trebušnih organov. Dobro seveda ni, med vožnjo po morju uživati mnogo alkohola in nikotina, najbolje sploh nič. Braniti se hrane, četudi ne gre v tek, ni priporočljivo, ker je bruhanje iz praznega želodca mnogo mučnejše in neprijetnejše. Tudi ni brez pomena za morsko bolezen, v kaki pozi se človek nahaja. Najbolje je v horizontalni legi, torej leže, in dobro je pri tem zapreti oči, da pogled na gibajočo se okolico ne vzbudi omotice.

Pri zdravih ljudeh ne ostavi morska bolezen nobenih slabih posledic. Nasprotno pa utegne biti opasna ljudem, pri katerih je močno razvita arterijoskleroza, kakor tudi ljudem, bolnim na ledvicah in na srcu. Kdor je močno tuberkulozen, mu utegne bruhanje in davljenje povzročiti težke krvavitve. Tem ljudem torej ni priporočati vožnje po morju.

Sezonske tatvine v Berlinu

Poletje je na višku. Kdor se je mislil opremiti zanj, se je opremil. Velike trgovine v mestih, ki so nakupile prekomerno zalogo poletne garderobe, so začele razprodajati po znižanih cenah. Kakor po vseh velikih mestih, je posebno živahna sezonska razprodaja sedaj tudi v Berlinu. In ker je kljub poletnemu času mnogo ljudi brezposelnih, še več pa takih, ki jim ni do poštenega dela, ni čuda, da je policija v Berlinu baš pri teh sezonskih razprodajah imela velikansko srečo ter je polovila na stotine tatov, ki so se pri razprodaji blaga okoriščali. Samo v enem dnevu je prišlo berlinskim varnostnim organom v roke 49 tatov in tatic, ki so hodili od trgovine do trgovine, ogledovali blago in si pri tem prilaščali posamezne kose.

Posebno zanimiv tip med tatovi je neki Rumun, ki so ga zasačili agenti kriminalne policije v neki trgovini, kjer si je ogledoval vse po vrsti, od konfekcije do galanterije ter spravljal v svoje žepe toplomere za mrzlico, žepne robce, naočnike, srebrne svinčnike, pa tudi kose mila in razglednice. Prodajalci so kmalu opazili, da blago, ki ga mož ogleduje, ne prihaja polnoštevilno nazaj v predale, in so poklicali agenta, ki je napovedal aretacijo.

Pri preiskavi se je res pokazalo, da se je tiček okoristil z vsakovrstnimi predmeti, ki jih je hotel pozneje sam razpečati. V stanovanju rumunskega uzmoviča so našli velik kovčeg, v katerem je bilo polno drobnih, a tudi dragocenih stvari. Rumun je zatrjeval, da ima veletrgovino mešane robe v Charlottenburgu, ker pa se ni spomnil ulice in številke svoje «hiše», ga je policija zamehurila, državno pravdništvo pa ga je naznanilo sodniji, kjer se bo znašel s številno družčino.

Danes zadnjikrat!
Samo še danes!

Buster Keaton

igra samo še danes svojo najboljšo vlogo v originalni burki

David in Goljat

Smeh in zabava — zabava in smeh samo še danes in sicer ob:

3., ½5., 6., ½8. in 9.

Prvovrstni umetniški orkester svira pri vseh predstavah

ELITNI KINO MATICA,

Največji in najlepši Kino v Sloveniji. Telefon 124. — Izvrstna ventilacija. — Sredina mesta.

Zlogovna križanka.

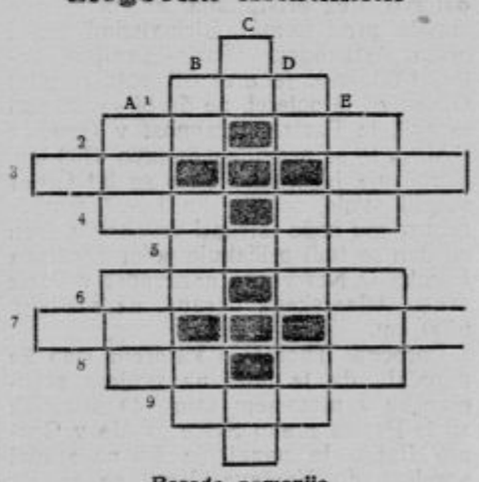

Besede pomenijo

vodoravno: 1. ljudožrca; 2. svetopisemsko osebo; Cankarjevega junaka; 3. reko v Rusiji; žalost; 4. stih; naplačilo; 5. jezero v Rusiji; 6. zvezo; težo; 7. filmsko zvezdo; poljski pridelek; 8. šahovska figura; del očesa; 9. papeško krono.

navpično: A. barbarski narod; travnik; B. električni vod; mesto v Španiji; bližnjo sorodnico; C. prislov časa; turškega dostojanstvenika; D. gorovje v Evropi; žensko ime; religijo; E. mučenje; pretep v metežu.

Rešitev nedeljske križanke

Vodoravno: 1. plosk, ščuka; 3. netopir, Amerika; 4. ton; 5. Tebe, teta; 6. Golgota; 7. ara, oje; 8. klin, trud; 9. smo, Ado; 10. zarodek; 11. Kant, mast; 12. kad; 13. poplava, analiza; 15. atlet, otava.

Navpično: A. penat, kopja; C. oktober, monopol; D. ako; E. krpa, past; F. kočijaž; G. prt, kal; H. Olga, koža; I. lan, dan; J. starček; K. šlem, Lado; L. odra; M. učitelj, Dragica; O. Avala, Arava.

Slab poklic

Ona: Pokazala sem očetu verze, ki ste mi jih posvetili.

On: No, in kaj je dejal?

Ona: Dejal je, da je vrlo zadovoljen, ker se nisem odločila za pesnika.

---

pri vas! Hudo bolezen ste morali imeti v hiši!

Stolmačil sem mu, da se ne nahaja v kakem zavetišču za siromake, temveč v veliki mrtvašnici, kamor znašajo vse samomorilce, ponesrečence in slične žrtve našega velikega mesta.

— Prosim, prosim, — se je klanjal, — pardonnez! Ali pa vam ne bi mogel kljub temu kako pomagati pri vašem poslu, da bi smel ostati nekaj časa pod streho? Nikar me ne sodite po obleki, zadnje čase sem prišel nekoliko na kant. Ali sem izučen mašinist. Daste mi tudi lahko pero v roke. Dovolite, da ostanem, gospod pogrebec.

Pomižikoval mi je in se na vse načine dobrikal. Ali kam naj vtaknem vagabunda? Pognal sem ga. Ne morem, ne morem, bratec.

Ugledal je steklenico s paljencem. Gospod!

Smilil se mi je in sem mu dal. Pogoltnil je debel požirek, nato pa sem ga zrinil skozi vrata.

Čez čas zaškrobota iznova. Na vratih se prikaže zopet njegov servilni obraz, v rokah pa drži pručico:

— Nikar zamere! Na hodniku sem našel tole stvar in mislil, da bo prav, če jo prinesem. Stopite gor, da se ne utrudite, ko brijete tega-le rejenega gospoda.

Ošvrknil sem ga z očmi, ali v mislih mi je bil pravzaprav po godu.

Neodločen je obstal. Ko je zapazil, da nekaj iščem, mi je hitro podal brisačo.

Razsrdil sem se:

— Ali že ne boš šel k vragu, saj vendar vidiš, da te ne potrebujem! K nam se ne pride drugače, kot čez Kanal. Skoči v vodo in takoj boš naš gost.

Neumno me je pogledal. Zazrl se je vame z velikimi očmi in se tiho, brez besed pomaknil skozi vrata.

Zjutraj ob petih je prvič zapel zvonec. Rdeči so prinesli utopljenca. Bil je moj nočni gost, uslužni potepuh.

•

Ne doživljam mnogo, ali vendar vem to in ono reč, ki bi jo lahko povedal. Na večer sedim tako-le v mraku in premišljujem.

Rad jih imam one spodaj. Prijatelji smo. Odpiram jim oči, z rokami grejem lica.

K nam se pride samo čez Kanal. Tovariši, tovariši smo.

pomagati.

Darujte za sokolski Tabor!

Za kratek čas

250.000 frankov v kolesu.

Gospa Brunonova se je nedavno pripeljala iz Toulouse v Marseille na avtotaksi. Doma je opazila, da pogreša torbico z dragulji, vrednimi četrt milijona frankov. Pozabiti jo je morala na vozu. Najti pa je ni bilo mogoče. Ko pa je varnostna straža preiskovala garažo, je zasledila bisere, skrite v nadomestnem kolesu, kamor jih je bil vtaknil nepošteni krmitelj.

Tolažba.

»Stanovanje ni slabo, saj človek ne sme biti izbirčen... Samo strop je tako nizek!«

»Res.. Ali zato pa je cena visoka!«

Prekasno.

»Zakaj ne bi jaz imela sreče v kinu?« se vpraša gospa Dolinarjeva, ko čita tale oglas: »Išče se jako mlada in jako lepa žena za prvo vlogo.«

Gospod Dolinar se zbegan sesede in si ne upa odgovoriti. Toliko časa je že, odkar se je rodila gospa Dolinarjeva, da je pozabila svoja leta. Telefonira ravnatelju; ta jo bo čakal drugi dan ob desetih. Slikanje in lepotičenje obraza pa vzame naslednje jutro dokaj časa.

»Oprostite, gospod direktor,« pravi gospa Dolinarjeva, gizdajoč in spekujoč se, »pet minut sem prišla prepozno.«

»Pet minut! Trideset let ste prišli prepozno!« je zakliknil ravnatelj.

Vsem ni mogoče ustreči.

Ona: »Nič več se ne pojdem fotografirat.«

On: »Zakaj pa ne?«

Ona: »Če sem podobna, mi slika ni všeč, in če me olepšuje, pa mojim znankam ni prav.«

Zlato srce.

Zakonski mož, blaga duša, je pred smrtjo izvabil svoji ženi obljubo, da se ne bo vnovič omožila.

»Vrli možak!« je vzkliknil njegov sosed, »še v svojih zadnjih trenutkih je imel dobro misel za nas, ki smo ga preživeli.«

Izpremememba.

Zdravnik: »Ali se je bolnik od snoči kaj zavedel?«

Strežnica: »Da, gospod doktor, davi je imel jasen trenutek, dejal je, da ste star bedak in da ne bo užival vaših zdravil!«

Stiska za posle.

Gospod: »No, Kaj? Ta nova služkinja?«

Gospa: »Prišla je, hvala Bogu!«

Gospod: »Če ji bo le ugajalo pri nas in da bi se ti posrečilo, pridržati jo nekaj časa.«

Gospa: »Bodi brez skrbi. Naravnost iz svoje vasi prihaja in nobenega vlaka ni, s katerim bi mogla oditi pred jutrišnjim dnem.«

Nova doba.

On: »Uboga moja Lenka, moj oče je neizprosen. Nikdar mi ne bo dovolil, da se vzameva, dokler ne dobiš dobre službe!«

Nezmotljivo znamenje.

»Poglej, nekdo je padel v vodo!«

»Morda je samo kinematografski prvak, ki igrá?«

»Kako naj pa veš?«

»Zelo preprosto. Če utone, ni igralec, ako ne utone, pa je.«

Nobene nade.

»Joh, njegovo pismo pravi, da me ostavi za vselej . . .«

»Ali ni več upanja? Se ne da nič uganiti med vrsticami?«

»Ko pa je samo ena vrsta!«

Pri starinarju.

Kupovalka: »Tole knjigo bi vzela, pa je samo drugi snopič . . .«

»Vzemite jo za pet dinarjev, vam bom pa jaz povedal začetek! . . .«

Drame v kinu.

»Verjemite, gospodična, igralka, ki je na platnu, je grda in brez daru! Jo poznate?«

»Da, gospod . . . To sem jaz!«

Hotel ob Savi.

»Kaj ,natakar . . . restavracija ob vodi, pa nobene ribe na jelovniku!«

»Oprostite! imamo sardine, ančuge in nizozemsko polenovko!«

Izobrazba.

Gospodinja pokaže sobarici plast prahu, ki leži na mizi:

»Poglejte . . . svoje ime lahko zapišem v prah!«

»Izobrazba je res lepa reč, gospa!«

Kraljestvo mode

Novo perilo

Kdo bi verjel, da je tudi moda perila, ki se zdi sama po sebi dovolj konservativna, podvržena prav velikim menjavam! A dejstvo je, da vsaka nova modna linija ustvarja tudi v perilu nov stil; pa ne samo to: tudi barva in

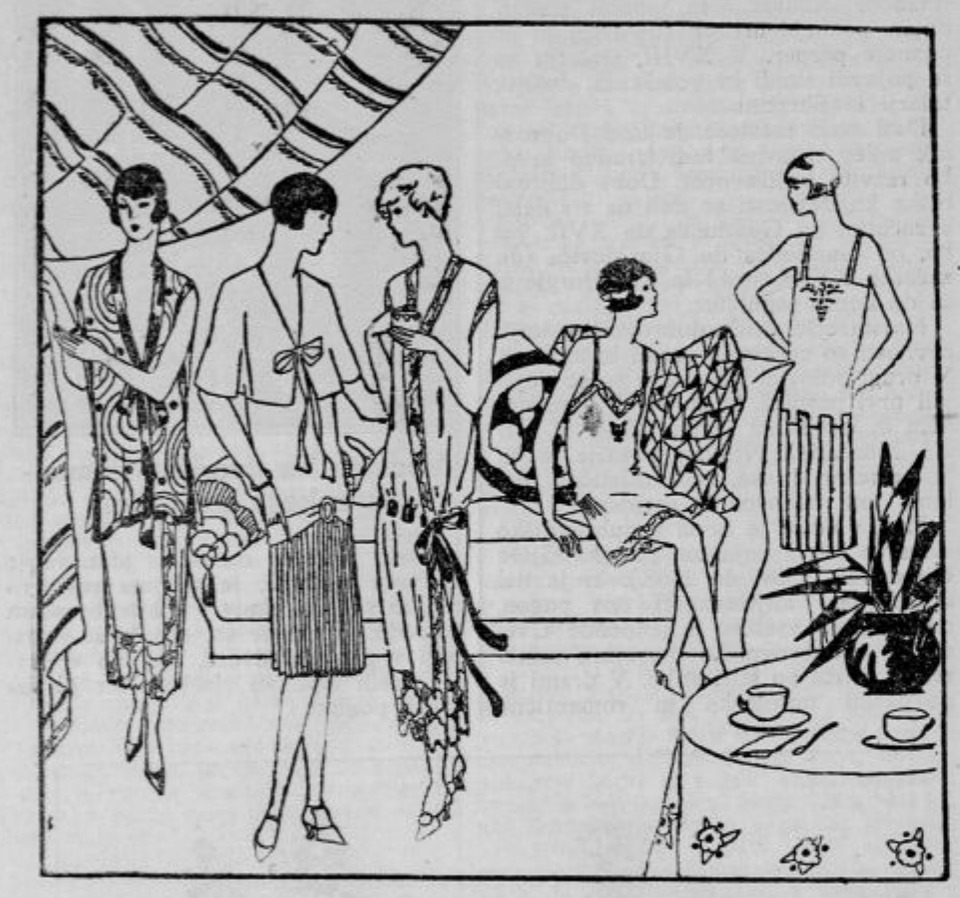

materijal se morata prilagoditi zahtevam mode!

Primeroma je priljubljena moda pastelnih barv pritegnila s seboj tudi komade perila v enakih bojah. In kakor bela barva pri oblekah, kostumih in plaščih (ki je lani uprav triumfirala!) stopa bolj in bolj v ozadje, tako postaja tudi belo perilo manj uvaževano.

Naravno ni nikakor misliti na kričeče barve, ki so vselej vsiljive in neokusne, marveč gre za povsem nežne tone, ki se včasi zdijo kakor duhteč dih. Belo perilo se lahko prebarva doma, ako pristna barvna sredstva uporabiš v neznatni razredčeni količini. Seveda boš že po parkratnem pranju ugotovila, da barva popušča, nakar proces barvanja ponoviš — pod pogojem, da barvilo zares v ničemer ne škoduje perilu.

Najbolj priljubljene barve modernega perila so: pastelno modra, staro rožnata, nadalje barva španskega bezga, zelenkasta in medlo rmenkasta. Pripomniti je, da vse pastelnobarvno perilo le v redkih primerih garnira z enakobarvnimi čipkami, ker velja za mnogo bolj elegantno, ako je barvano perilo opremljeno z belo ali naravnobarvno (nekoliko rmenkasto) čipko.

Nove barve niso predpisane le za dnevno perilo, marveč tudi za nočne srajce, jutranje jopice in slične komade.

V kroju kaže novo perilo zopet tendenco k ravni liniji. S tem še ni rečeno, da bi se bilo treba držati samo gladkih ravnih oblik, ker se tudi na tem področju kakor pri dnevni modi uveljavljajo pliséji in votle gube. Toda dočim se pliseji uporabljajo le pri domačih oblekah in sličnih kosih (torej ne pri dnevnem in posteljnem perilu) so votle gube posebno na mestu pri telesnem perilu. To pa iz čisto praktičnih razlogov: gube se po pranju dajo z lahkoto spraviti v stari red, dočim pliséji povzročajo velike težkoče in za ureditev zahtevajo strokovnjaško roko, kar postane sčasoma pri telesnem perilu združeno z znatnimi stroški.

Oprema novih tipov se, kakor omenjeno, išče predvsem v čipkah. A tudi ažurji in slična ročna dela niso potisnjena v ozadje, saj vse te tehnike obdržijo pri elegantnih damah stalno veljavo, tembolj, če so fin izdelek lastne roke. Na nežnih pastelnih barvah se nadalje lepo odražajo male cvetličaste vezenine, posebno, če ima perilo obenem poslužiti za plastron, s čemer postane vezenina v izrezu vidna.

Na slednji način je okrašen zadnji (desni) model na naši skupini. To je fina kombinacija batista s stopnjema vdelanimi gubami in omenjeno vezenino na gladkem gornjem delu. Naramnice so prikopčane z gumbi, da se lahko menjavajo in po barvi vselej spravijo v sklad z oblačilom.

Posrečeno kombinežo predstavlja sedeča figura. Naramnice, ki se dajo istotako menjavati, pričenjajo na obeh konicah gornjega dela, a v sredini pod izrezom je nameščen monogram. Spodnji rob hlačk pa je opremljen z belimi čipkami, četudi je barva kombineže pastelna.

Nočno srajco, ki ne sme biti nikoli prekratka, predstavlja srednja skica. Fasona je križana, v obliki plašča z enostavnim obložkom čipk, ki pa lahko tudi odpadejo, ter s prevlečenim pasom, ki se ob strani zaveže v pentljo.

Skica na prvem mestu predstavlja okusno jutranjo jopico (za friziranje), ki je pravzaprav izgotovljena iz enega samega kosa vzorčaste svile, prikladno izrezana, obrobljena in speta z dvema gumboma. Druga skica končno predočuje elegantno in mladostno učinkujočo domačo obleko, ki je lahko izgotovljena iz kineškega krepa, svilenega platna itd. Gornji del je raven in garniran z globokim, dekliškim ovratnikom v podobi kepa, ki ga vežeta dva ozka svilena trakova. Pas je fiksiran z zaponko, a partija krila je plisirana. Ker se ta domača obleka že radi gostih pliséjev ne sme prečesto prati, jo je treba izbrati v fini srednji barvi: temno jagodni, sveže zeleni ali umerjeno modri. Vse to pa so barve, ki jih že zdaj napoveduje moda tudi za jesen in zimo.

Kakor apaška ruta

se k večernim toaletam veže šal iz gaze ter se na rami fiksira z rožo. Ni več treba, da bi se šal barvno skladal z obleko, marveč je posebno priljubljena mesna barva, ki pristoja vsaki dami. Samo roža vzdržuje barvo obleke in se za jesenska oblačila pripravlja iz petelinjega peresja.

Največja izbira

Covercoat oblek in raglanov za gospode kakor damske kostume, obleke in plašče tudi na odplačila pri tvrdki

O. Bernatović

7 LJUBLJANA.

Pariško poletje

Kino

Buster Keaton vitez flegme in melanholije

Buster Keaton se je rodil pred 33 leti v Pickwayu (Kansas, U. S. A.). Ko je mesto uničil vihar, se je vsa rodbina preselila v

Muskegon v državo Michigan. Mladi Francis Joseph — kakor je Keatonovo pravo ime, pridevek Buster si je namreč nadel sam — se je začel že zgodaj udejstvovati. S svojim petim letom je že nastopal v akrobatskih točkah, ki sta jih izvajala ž njim njegov oče in mati v music - hallih in varijetejih velikih ameriških mest. Kot član grupe, znane pod imenom »The 3 Keatons«, se je mladi Buster kmalu izuril v popolnega akrobata in se tako že zgodaj pripravljal na poklic, ki mu ga je namenila nova iznajdba — kinematograf.

Leta 1917. so se Busterovi starši umaknili z odra in Buster Keaton se je zajedno z Al. Saint. Johnom (Picrattom) prijavil za filmskega komika k Fattyjevi grupi. Naslednje leto se je Buster vpisal med prostovoljce in je odšel na francosko fronto, kjer je ostal še pet mesecev po sklenitvi premirja. Vrnivši se domov se je zopet pridružil Fattyju. Leta 1920 je Fattyja Arbuckla angažirala družba Paramount, Buster pa se je za nekaj mesecev odrekel filmu in se zopet poskusil na odru. Nastopil je v burleskni veseloigri »Henrietta«, nato pa se je vnovič vrnil k Fattyju. Ta je spoznal njegov veliki talent za komične eno- in dvodejanke in ga je angažiral za celo serijo filmov. Leta 1922. je Keaton zopet presedlal, to pot k družbi First National, pozneje pa se je po vzgledu Mack - Sennetta, Chaplina in Harolda Lloyda priključil firmi Metro-Goldwyn, pri kateri so izšli vsi njegovi pomembnejši veliki filmi, kakor »Zakon gostoljubja« (Na volovih Niagare), »Navigator«, »Tri dobe« in »Preskrbite mi ženo, naj stane kar hoče«.

Busterova formula temelji na kontrastu. Značilno zanj je, da se ne poslužuje mehke, do srca segajoče nemoči Chaplina, ki je vedno žrtev ljudi in elementov; Busterova domena je nasprotni pol, otožnost. On je v pravem pomenu besede junak flegme in melanholije. Ali si morete misliti kaj mračnejšega, žalostnejšega kakor njegov premočrtno urezani obraz, ploski profil, rezignirani nos, ugasle oči in pesimistične ustnice? Nobena poteza na njegovem obrazu ne oživi, pa čeprav se okrog njega zgrinjajo najneverjetnejši dogodki. Obraz mu je vedno neprodoren, a pri vsem visoko razumen; in iz teh dveh elementov zna ustvariti nove, vedno originalne, nikdar dolgočasne in nezanimive varijacije. Buster ni malič in šablonski nepridiprav; nasprotno, dober, dovzeten mladič, kojega smola je v tem, da mu čuti služijo nekam počasi. Počasno je njegovo shvačanje in njegovi logiki manjka prožnosti in običajnega tempa; a vzlic vsem tem slabostim se zna vedno srečno izmazati iz zadreg.

V New Yorku so baš začeli predvajati nov Keatonov film, ki ga je režiral on sam. Dejanje filma, ki mu je naslov »Moja krava in jaz«, se dogaja pri bogatem živinorejcu. Buster igra v njem cowboya in goni čez ves New York čredo tisočglave govede. Ena od krav se mu je posebno priljubila; zvesta kakor pes, ga spremlja korak za korakom. Originalna, dasi navidez neporabna misel, ki jo Buster izrabi v vseh mogočih komplikacijah do najpodrobnejše nijanse.

V idejnem pogledu je uvedel Buster Keaton v filmu par zanimivih novosti. Lahka bi ga imenovali filmskega Einsteina, ki je odkril novo razmerje med prostorom in časom. Ko hoče naznačiti, da se pelje iz enega mesta v drugo, stopi v avto, prime za vodilo in v naslednjem hipu stopi zopet z voza ves zadovoljen; v teh treh sekundah, ki jih je potreboval za omenjeno kretnjo, se je okolica izpremenila: izhodišče potovanja je izginilo s platna in na njegovem mestu se je pojavila druga slika, prikazujoča hišo, ki je bila cilj njegove vožnje. Drugič se pelje v tovornem vlaku; rezignirano sede Buster na kup paketov in privleče na dan hleb kruha in ogromno klobaso. Potovanje ima trajati tri dni. Vlak zažvižga in se premakne; v istem trenutku se jame zaloga v rokah popotnika, ki negibno sedi na svojem mestu, krčiti in kopneti, kakor se topi sneg pod solnčnimi žarki. To naglo ginevanje kruha in klobase nam neposredno pojasni, kako dolgo traja potovanje. Buster Keaton je uspel podati nam na nazoren in plastičen način filmsko relacijo med prostorom in časom; še več: dosegel je to na vrlo zabaven in duhovit način, ki spaja posamezne filmske slike v organično celoto in jih ne trga z dolgočasnimi vmesnimi naslovi in banalnim besedilom.

Bustera Keatona je treba videti pri delu; takrat ga človek šele spozna do dna in vidi v njem tisto visoko inteligenco, ki jo platno le prerado — zlasti pri komikih — zakrije.

Filmske veličine

Filmske zvezde so brez preteklosti, prikažejo se kakor meteori, izpodnebniki. Rodé se, kadar se pojavi njih ime prvič na lepaku. Občinstvo, velikanska množica iz vseh slojev, pa bi rado čulo kaj podrobnosti in življenja svojih ljubljencev... Charlie Chaplin je že kot otrok skrbel za svojo mater, bil potem briveski pomočnik v londonskem predmestju, zatem pa odpiral kočije pred opero Covent Garden v angleški prestolnici. Ko je kasneje prišel v cirkus, se je najprej udejstvoval kot hlevar in se naposled povzpel do »tragičnega klovna«.

Harold Lloyd, druga veličina v carstvu filmske komike, si je po osnovni šoli služil po nekaj penuyov na dan kot tekač. Že kot dete je nastopil pri gledališču ter ostal glumec, dokler ga ni Hal Roach najel za svojo filmsko dvodejanko.

Rudolf Valentino se je priselil iz Italije v Ameriko in se najpopred uslužil kot učitelj borenja, pozneje pa se zadal za »plesnega profesorja« in nato za natakarja v Los Angelesu.

Njegov tekmec, Ramón Navarro, iz Mehike, se je v Los Angelesu v začetku preživljal kot vratar v kinu. Ko je izgubil to službo in mu je že voda v grlo tekla, je obesil na vrata svoje sobe oglas »učitelj glasbe«, čeprav je bil popolnoma nemuzikalen. Sreča pa mu je bila mila: dobil je nekaj učencev. Slednjič se je priklopil pantomimski četi, kjer so ga odkrili za film.

Tom Mix je bil pastir (cowboy) v divjem zapadu Amerike. Pozneje pa je kazal svojo spretnost v metanju lassa (zanke) v potujočem cirkusu, ki je prispel tudi v Los Angeles, in postal prvi filmski kauboj.

Jackie Coogan je dal povod mnogim bajkam. Odkril ga je baje Chaplin, katega je deček v Los Angelesu poprosil miloščine na cesti in s svojim izrazitim obličjem vzbudil umetnikovo pozornost. A po drugem poročilu je bil Coogan gledališko dete, ki se je že v svojem četrtem letu izkazovalo na odru tretjevrstnega pozorišča. Chaplin je nekega dne slučajno posetil ta hram umetnosti, ter opazil darovitega mladiča, ki mu je potem s svojim filmom »The Kid« podelil svetovni sloves.

Največ povesti kroži o znameniti Swansonovi. Gloria Swanson si je služila začetkoma vsakdanji kruh kot prodajalka, preden je našla posla v atelieju Essenay. Velika večina drugih filmskih veljakov je dolgo časa delovala v neznanih vlogah po raznih kinematografskih družbah, dokler ni tudi njim napočil dan slave.

D. W. Griffith je hotel nekdaj proslulo Browningovo pesnitev »Pippa Passes« filmovati ter je iskal prikladne igralke. Šel je v čakalnico, kjer so sedele številne ponudnice za brezpomembne vloge, in pogled mu je obvisel na drobni, nežni deklici, ki je že tri tedne zaman hodila čakat. Bila je gospodična Gladys Smithova, dandanes z imenom Mary Pickfordova.

Trpet, potrpeti, vztrajati je bilo treba, preden je sinil dan uspeha in sreče. Sicer pa, ne velja li povsod isto geslo: Kdor čaka, pričaka?

W. E. Süskind:

Chaplinova smrt

Chaplin potuje čez polje, dan je vroč, da cesta žari. Strmo pripeka solnce, topoli se lomijo v kratkih sencah na ravni cesti, ki kipi nedogledno v daljo in po njej stopica majčkena, v svoji majhnosti velika točka, potujoči Chaplin.

V prahu potuje, utrujen, a še vedno poln tiste odvažnosti, ki mu je bistvo. In ko koraca med topoli, mu polzijo oči po njem navzdol, vedno bolj dol. Tja do hlač, ohlapnih hlač; mahadrave so in kolenaste njegove hlače in kdo ve, če je v njih še koža in meso in ne morda zgolj star papir v teh vrečah beležnih. In njegovi čevlji! Njegovi razmajani čevlji, na vseh koncih razbokli, da ne ločiš levega od desnega, pri tem pa še vedno nagibajoči k nekdanji šiljasti eleganci — o, Chaplin jih spoštuje, jih ceni, in od časa do časa postoji in si odrgne zaprašene ljubljence ob mahadrave hlače, kakor dvigne pes nogo h obplotnemu početju. Seve, uspelo mu ni, osnažiti jih; sramežljivo se Chaplin nasmehne kakor plesalka in odcaplja naprej: saj videl ni nihče.

Hlače in čevlji, da, to je Chaplinova značka — kdo bi je ne poznal? Tudi sam jo pozna, ali njemu je tako malo smešna kakor drugim njegove rujave oči. Njemu je ta oglodana obleka dom in kri in meso, in zdaj mu v vročini oteka kakor nabrekajo prsti v poletju. Vedno bolj se zgibajo hlačnice, vedno bolj zginja Chaplinov trup — mršavo telo, majhna glava, povaljan klobuček — v bohotnosti hlač, v razlezlih čevljih. In ko se požene v tek, ko hiti in caplja brez zavesti, tedaj veš, da drvi le zato, da se ne bi izgubil in izginil v zgibih.

Glej, udal se je, sesedel se je utrujen ponižno na kup kamenja in oči so se mu sklopile napol. Pa njemu se ne posreči nobena stvar: skromni sedež iz kamenja se zamaje pod njim, Chaplin se zvrne, obleži ob poti in zazija z očesom in nosom v razrušeni kup. V bolesti se hlačnici zganeta: in med njima se riše v očeh izrezek iz mirne, prašne, v brezdaljo kipeče topolaste ceste.

Ko se vzravna, si pomane oči. Glej, vsa pokrajina je izpremenjena in ni je spoznati: divje, razorano skalovje, vrelci, drevesa kakor v sanjah. In pred njim stoji bradata pošast v razcapani obleki, strahotno se reži bledo zobovje. Chaplin razume in si prizna brez odpora: to so Abruzzi, na slehernem drevesu kipi velikanski napis «Italia». Ali ž njegovo laščino je slaba, in sploh je možak že zamahnil z batom, debelejšim od Chaplina samega.

Chaplinu je tesno, pa kaj je to njemu. Obrne se na levo, na desno, povsod ga obkrožajo divji capini, vihteč s krepelci, in čim blazneje se Chaplin obraća, tem besneje poskakuje krog podivjancev, celo drevesa udarjajo z vejami in v ozadju se stresa v taktu skalnata plan. Pa spremeni Chaplin taktiko, se ojunači, postavi se v pozo, strese hrabro z glavo. Na misel mu pride stavek iz Bädekerja: «Berača zavrni s kratkim energičnim niente.» Torej reče «niente» in ponovi še stokrat, v vseh mogočih naglasih, vprašujoče, ustrežljivo, prijazno, zapovedujoče. Roko si je uprl v bok, eno nogo postavil predse, drugo pa bedno upognil.

A ko preneha, meneč, da je potepuha odneslo čez devet dežel, glej, stoji še vedno pred njim, preteč z dvignjeno roko, še večji kakor poprej. In odpre usta, le enkrat po vsem Chaplinovem vročičnem zaklinjanju. Odpre tenke ustnice in izpregovori eno samo besedo. «Death» pravi po angleško, a vsakdo ve, da je beseda o smrti: drevesa odmevajo od nje, v krivih črkah se vzpenja iz zemlje, švigne čez nebo, kdo ve kam — kamorkoli se ozre Chaplinov pogled, povsod je zapisana.

Stvar je torej resna: v poslednji sili zdrkne Chaplinov pogled na povaljane hlače in ponošene čevlje, kakor da je v njih najdražje, kar mora ostaviti s smrtjo: gore, modrina neba, vrvenje mest, prah cest. Chaplinu je težko vse to izgubiti: srepo vpre oči v svoje bogastvo, si odrgne čevelj ob čevelj in seže skrivaj z roko na koleno, otipajoč in uravnavajoč zgibo na hlačah.

Medtem pa — ker je že treba umreti — se je capin bolj in bolj pretvoril v smrt z mrtvaško glavo in koščenim iztegnjenim kazalcem. Režeč posmeh mu je spačil obraz; saj plen mu ne more več uiti. Toda naenkrat ga Chaplin odrine z ne baš slabotno svojo pestjo in že leži v prahu na tleh. Chaplin pa ubere pot pod noge, s kratkimi, umerjenimi koraki kakor ptiček. Ne da bi tekel; svojo pot gre, ker ima pač opravka drugod, in le zdaj pa zdaj se ozre preko ramen nazaj.

Smrt se pobere s tal in jo ubere za Chaplinom. On pa pospeši korak, in vihti svojo paličico. Drevesa švigajo mimo, hitro kakor na vlaku, cesta beži pod njim — razdalja med beguncem in zasledovalcem se krči bolj in bolj. Razvije se preganjanje, ameriško zasledovanje, in Chaplinu se ponudijo v službo, kakor se spodobi, vsa sredstva tehnike, vesoljna civilizacija mu hiti po bratsko na pomoč, da ga ubrani pred smrtjo, vekovnim človeškim sovražnikom. Glej, avto: Chaplin plane na tank, spleza naprej k krmilu, stopi na plinski vzvod, da voz zaječi od napora. Toda smrti, ki ji nihče ne sme uiti, se pokori narava: most se pogrezne, reka razpeni, kamenje udarja Chaplinu pod roke, njegov klobuček mu odnese čez vodopad. Odnekod pribrzi brzovlak in Chaplin se oprime odbijača. Potolčen, ves v znoju se zgrudi v kupé na blazino, iztoči vodo iz sirotnih čevljev in si zaželi toplote cigaretnega dima. Gospod mu ponudi ognja; kje je že videl ta obraz, ta koščeni iztegnjeni kazalec? Chaplin plane, švigne čez hodnik, skozi kabinete, zanj docela neporabne, premeri jedilnico, z leve in desne mu udarja v nos mamljivi vonj s serviranih miz, urno kot misel skoči skozi okno in prileti na letališče. Dvokrovnik že čaka, pripravljen za polet. Chaplin sedi v stekleni kabini, propelerji udarijo v zrak, zemlja se zamaje, se nagne, letalo se vzpne, zleti. Zopet je zmagala tehnika; Chaplin si udobno prekriža noge in se ozre skozi okno, ogledujoč si z veščim potniškim očesom bežečo pokrajino. Hipoma pa mu obledi lice in oledeni v grozi. Nekdo stoji za njim, nenavadno dolg je njegov iztegnjeni kazalec, in prestavlja krmilo po volji, ne meneč se za pilotov napor. Chaplin poskoči, vdari po steni, tiplje za zavoro — utrgana je. Zaman, vse zaman — — vedno višje, v blazno višino se vzpenja letalo, prodira v oblake, propelerji sekajo besno v zrak — — blisk, strela

Dubrovnik, slovanske Atene, biser našega Jadrana

Pod vršacima Srgjem in Petko leži v južnem delu Dalmacije nedaleč od Trebinja na obali Jadranskega morja staro, slavno in zanimivo mesto Dubrovnik.

Dubrovnik so postavili begunci iz nekdanje korintske kolonije Epidaurus (današnji Cavtat), potem ko so jih potisnili iz njihove naselbine Avari, ki so pustošili po teh krajih in uničevali ljudem domove. Mesto je nastalo nekako v VII. veku in je imelo v poznejšem času nad 1000 let značaj samostojne aristokratske republike, kateri je napravila konec šele Napoleonova invazija sredi leta 1806., torej letos pred 120imi leti.

V zgodovini se omenja Dubrovnik prvič okoli leta 850., ko ga je divja nevihta silno poškodovala. V tisti dobi stari Dubrovnik še ni bil opasan s trdnjavskim obzidjem. Toda že dobro poldrugo desetletje pozneje najdemo mesto krepko zaščiteno pred navali sovražnikov. Arabske ladje ga zaman oblegajo. Dubrovnik je trden, upira se jim z uspehom in ostane samosvoj. To samostojnost so znali stari Dubrovničani dobro čuvati. Leta 1000., ko je benečanski dož Orseolo prevzemal bizantinska mesta v severni Dalmaciji, z namenom, da jih obrani pred Hrvati, je imel Dubrovnik že zavidanja vredno samostojno poziclJo. Ker je ni hotel zapraviti, je poslal benečanskemu brodovju naproti svojega najvišjega cerkvenega dostojanstvenika, tedanjega škofa ter z njim vred najodličnejše predstavnike meščanstva. In Dubrovniku je bilo prizanešeno. Mesto je še nadalje ostalo pod bizantinsko upravo, v 11. stoletju pa je prišlo za kratek čas pod oblast Normanov v Južni Italiji. Ta odvisnost pa je trajala le malo časa. Kmalu nato je začel Dubrovnik cvesti in je postal bogato trgovsko mesto. Njegovi morjeplovci so bili zelo znani in Dubrovničani so sklepali trgovinske pogodbe s sosednimi mesti in deželami.

Kralj Peter Osvoboditelj
(Plastika Ivana Meštrovića pod Pilami.)

V letih 1205. do 1358. se je Dubrovnik zelo razvil. Posebno številna je bila njegova trgovinska mornarica, katere ladje so plule celo v Egipt in do Črnega morja. Dubrovniški trgovci so imeli odjemalce na celem balkanskem polotoku. To lepo blagostanje je prekinil v Dubrovniku velik požar l. 1295., ki je uničil celo predmestje in velik del mesta. V tej dobi je bil Dubrovnik pod benečanskim vplivom in je imel kneza, ki ga je delegirala benečanska vlada ter nadškofa, ki je bil takisto odvisen od Benetk. Drugače pa se je mesto upravljalo samo. Meščani so volili po svobodni volji uradnike, postavljali so kneževega namestnika, vodili in urejevali odnošaje s sosedstvom, ter se po potrebi vojskovali s sovražniki. Najvišji predstavitelj državne oblasti je bil knez, kateremu so bili v pomoč dodeljeni velikaši in trije sveti: veliki svet, (consilium majus), ki je imel dolžnost ustvarjati zakone ter postavljati uradnike, senat (consilium rogatorum), ki je izdajal vse važnejše naredbe in mali svet (consilium minus) v katerem je sedel knez z 11imi senatorji.

Pogled na Dubrovnik s cipresami

Dubrovnik se je udeleževal številnih vojska; večkrat je bil v sovražnostih z gospodarji Trebinja, s Kotorani in z bosanskimi vojvodi. Ko so Turki leta 1466. zavzeli Hercegovino, so obstali pred utrjenimi zidovi Dubrovnika. Mestu je bila v tem času že zajamčena pogojna svoboda in zaščita s strani turškega sultana. Kmalu nato pa sta zadeli Dubrovnik dve porazni nadlogi: l. 1520. je razrušil mesto močan potres, sedem let pozneje pa je pokončala veliko število ljudi strašna kuga.

Vse te udarce je Dubrovnik srečno prebolel. Mesto je postajalo čimdalje samostojnejše in benečanskega kneza je celo zamenjal domači knez. Vlastelini pa so skrbeli, da ne bo njegova moč prevelika in so ga volili v prvem času vsak mesec na novo. Ko je Srbija leta 1459. postala turški pašaluk, je tudi Dubrovnik občutil politične posledice tega ponižanja ter se je moral obvezati na stalno odplačevanje visoke vsote, nekake vrste patenta, ki je Dubrovničanom dovoljeval trgovanje po turških deželah.

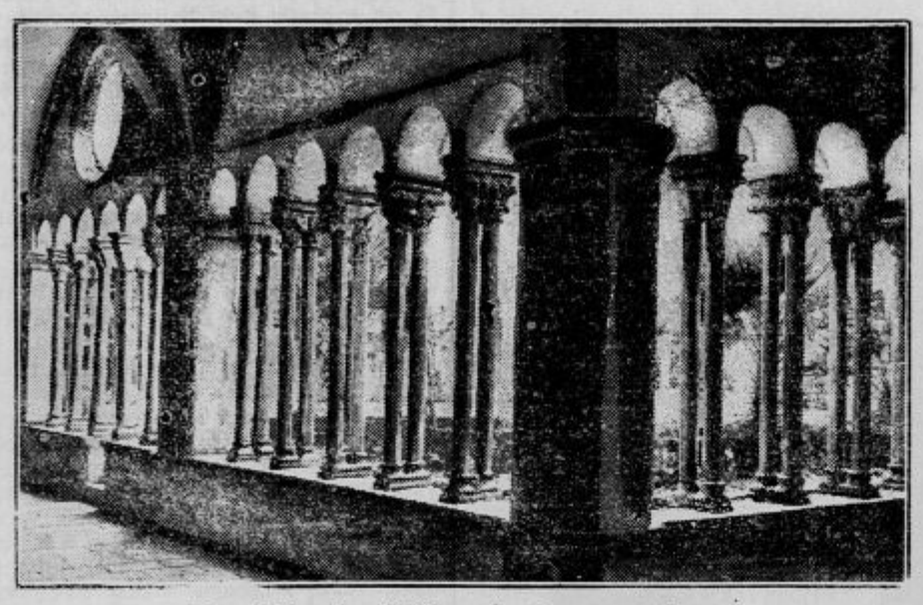

Dvorišče frančiškanskega samostana

Pod turško vrhovno vlado je živel Dubrovnik kakih tristo let. Ves ta čas je imel skoro izključno mir. V bojih med Turki in kristjani je umel ohraniti svojo nevtralnost in se je razvijal čimdalje lepše. Po odkritju Amerike in Indije pa so se časi poslabšali in obenem s političnim in gospodarskim propadanjem Turčije v XVII. veku začenja nazadovati tudi do te dobe cvetoča dubrovniška trgovina.

Spomladi l. 1667. je vnovič razrušil mesto katastrofalen potres, ki je tako zrahljal blagostanje Dubrovnika, da niso zmogli njegovi prebivalci več potrebne vsote denarja za turško Porto, radi česar je bila neodvisnost mesta v opasnosti. L. 1797. pa je bil konec benečanske republike. Njeno posest v okolici Dubrovnika je dobila Avstrija, in ko je taista Avstrija l. 1806. odstopila Dalmacijo in Boko Kotorsko Napoleonu, se je francoski zmagovalec spravil nad Dubrovnik, ga zavzel in ga za vedno oropal njegove samostojne pozicije. Kontribucije in rekvizicije so bile ogromne in 31. januarja 1808. je odbila dubrovniški republiki zadnja ura. L. 1814. je bil priključen Dubrovnik Napoleonovi Iliriji.

Francoska okupacija je Dubrovnik popolnoma upropastila. Dočim so Francozi izpraznili državne in javne blagajne, so Črnogorci plenili po okolici in ropali po hišah, Angleži pa so na tihem odpeljali dubrovniško brodovje. Te zevajoče rane je skušala nekoliko zaceliti Avstrija, ki je odpustila Dubrovniku za nekaj časa neposredne davke ter ni jemala Dubrovničanov v vojake do l. 1878.

Ilirski pokret l. 1835. je našel v Dubrovniku močan odziv. Dubrovnik je bil prvo mesto v Dalmaciji, kjer je leta 1867. narodna stranka dobila občino v svoje roke. Od tega časa se je začel Dubrovnik zopet polagoma dvigati, v njem se je zopet začelo buditi življenje, razvijati se pomorstvo in trgovina. L. 1901. je bilo mesto po železnici spojeno z Bosno.

Dubrovnik je imel v časih svoje samostojnosti tudi lasten denar iz srebra in bakra. Najprej je bila njegova finančna edinica sold, potem srebrn dinar, pozneje artiluk (tri Din) in še pozneje perper. V XVIII. stoletju so se pojavili škudi in poluškudi, dukati, tolarji in libertini.

Dasi malo mestece, je imel Dubrovnik poleg trgovine tudi izredno krepko razvito književnost. Doba dubrovniške književnosti se deli na tri dele; v začetku od Gundulića do XVII. veka, od Gundulića do Gjurgjevića (do začetka XVIII. stol.) in od Gjurgjevića do konca republike.

Najstarejše priče dubrovniške književnosti so cerkvene pesmi in molitve. V drugi polovici XV. veka so se pojavili prvi pesniki, ki so pisali v narodnem in latinskem jeziku (Gučetić, Držić, Menčetić). Njihova poezija je bila pretežno lirska, petrarkistična, deloma tudi nabožna in satirična.

Močan veter je zavel v dubrovniško slovstvo šele s pojavom pesnika Gjiva Gundulića (1589. do 1638.), ki je dal dubrovniški književnosti nov pogon, novo obliko, vsebino in tendenco. Uvedel je v dubrovniško literaturo osmerec in kitice po štiri stihe. V drami je povdarjal mitološko in romantično stran in njegov «Osman» velja še danes kot vzorec epskega pesništva. Z dramo «Dubravka», pastirsko igro, je zapel divno himno svobodi in slovanstvu. Toda kakor trgovina, tako je začela tudi literatura v Dubrovniku polagoma pešati in zaostajati. Danes je v srbohrvatskem slovstvu znan potomec stare dubrovniške obitelji, pesnik in dramatik Ivo Vojnović.

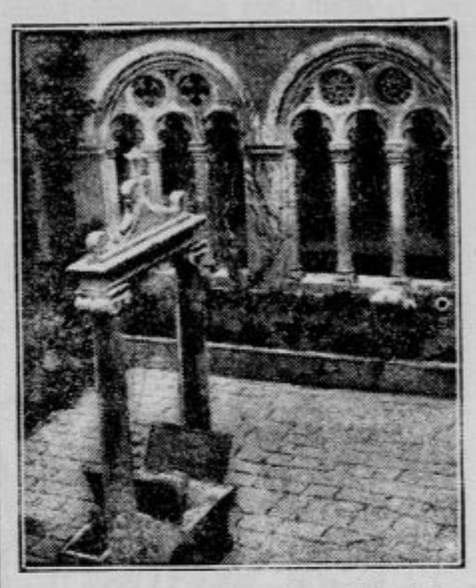

Vodnjak na dvorišču dominikanskega samostana

Dvor, prirejen danes za stanovanje kraljeve rodbine, je deloma restavriran, in silno zanimiv v arhitektonskem pogledu. Zanimive so ječe, ki se nahajajo v pritličju dvora, kjer so v davnih časih trpinčili zločince ter jih izročali poginu.

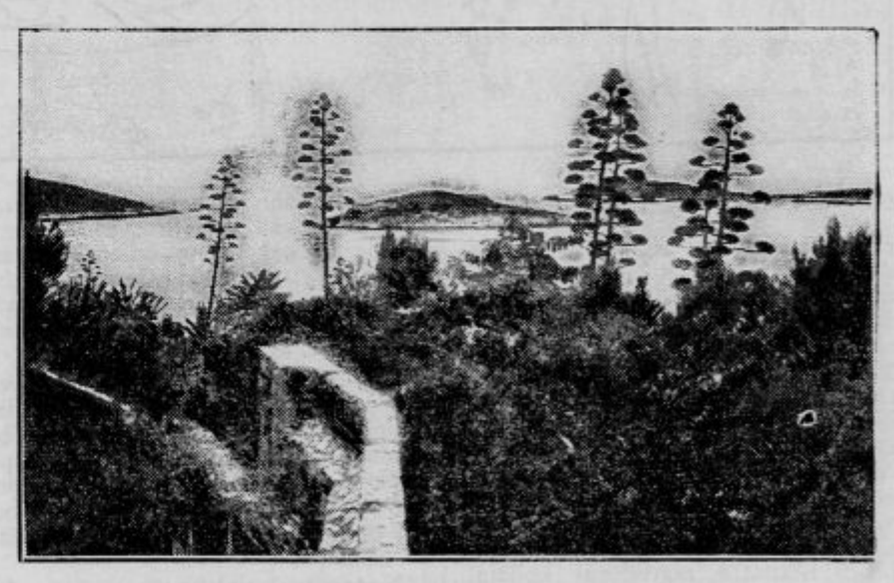

Motiv iz dubrovniške vegetacije: Agave

Dokumenti slavne dubrovniške preteklosti so shranjeni v dubrovniškem arhivu, ki se nahaja v stranskem delu nekdanje ponosne Rektorske palače, današnjega Dvora. Ta arhiv je v celi Jugoslaviji največji in najvažnejši, je svetovno znan ter obsega nad 5000 fasciklov. Arhiv vodi danes prof. Antonije Vučetić.

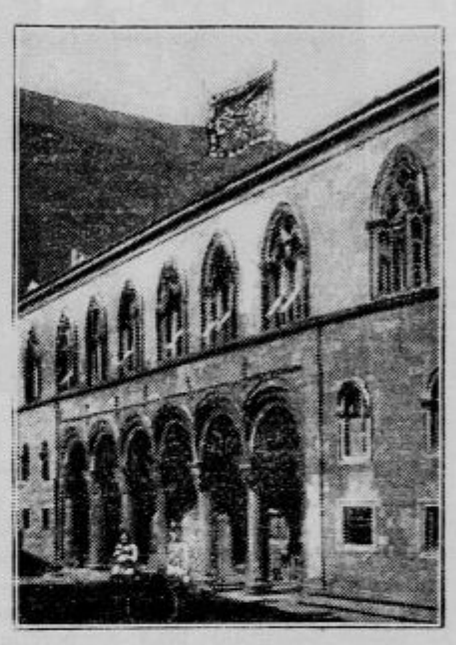

Kraljev dvorec (nekdanja Rektorska palača od zunaj
Na desni strani se nahaja današnji dubrovniški arhiv.

Poleg številnih kiparskih in arhitektonskih umotvorov (stopnjišče pod jezuitsko cerkvijo, Onofrijev vodnjak itd.), treba posebno omeniti zanimivo notranjščino dveh samostanov: dominikanskega in frančiškanskega. Frančiškani so se naselili v Dubrovniku v prvi polovici XIII. veka ter bivajo danes blizu Pil, na bivšem imetju rodbine Menčetićeve. Frančiškanski samostan hrani bogato knjižnico, ki šteje nad 15.000 zvezkov in rokopisov. V frančiškanski cerkvi počivajo tudi kosti pesnika Gundulića. Dominikanci so prišli v Dubrovnik približno istočasno kot frančiškani, cerkev in samostan pa so si postavili l. 1307. in 1348. Dominikanci hranijo celo vrsto zgodovinskih dragocenosti: več Tizianovih slik in podob Dürerjeve šole. Imajo pa tudi veliko knjižnico.

Pod Pilami se nahaja lepo stopnjišče, nad katerim je krasna Meštrovićeva plastika kralja Petra s sokolom v roki na konju.

Zanimivih zgradb je v Dubrovniku seveda zelo mnogo. Omeniti je treba nekdanjo penezarno (Sponzo), cerkev sv. Blaža, dubrovniškega patrona, katedralo Odrešenika (kjer leže ostanki matematika Rud. Boškovića) itd. Nihče naj ne pozabi tudi ogledati si starega obzidja, ki je čuvalo Dubrovnik z morja in s kopna. Obzidje je danes brez pomena, njegove utrdbe, stolpi in bastioni z debelimi zidovi pa so dobro ohranjeni. Na severu se dviga Minčetin stolp, na zapadu je utrdba Lovrijenac, na vzhodu Revelin, na jugu pa Molo. Med slednjima dvema leži nekdanja dubrovniška luka.

Še divnejši pa je Dubrovnik po svojih naravnih krasotah. Njegovo podnebje je milo, srednje vlažno in srednje toplo. Vegetacija je subtropična. V mestu in okolici uspevajo v velikem številu palme, ciprese, kakteje in pa ogromne agave, ki dajejo Dubrovniku značaj popolnoma južnega kraja.

Kopališč je v Dubrovniku in okolici več. Krasen razgled po morju se nudi očesu iz parka Gradac. Okolica mesta je skoz in skoz privlačna in mikavna. Najobičajnejši in najkrajši izlet je na otok Lokrum, ki je gosto pogozdovan in zasajen s tropičnim rastlinstvom. Zanimivi so tudi Mlini, kopališče Srebrno, park starega vlastelina Gozzeja na Trstenu, kjer najdeš šesto let stare platane, rožiče in ogromne kakteje. Na Lapadu se nahaja park Maineri z interesantnimi skupinami palm, v Cavtatu pa je Meštrovićev mavzolej rodbine Račić, Bogišićev muzej in Bogišićeva knjižnica ter galerija slik iz zapuščine Vlaha Bukovca in njegove rodbine.

V Dubrovniku se danes shaja domači in mednarodni svet. Za komfortno bivanje skrbe dobro urejeni hoteli, med katerimi prednjačita Grand Hotel Imperial v Dubrovniku in Grand hotel Lapad v Gružu.

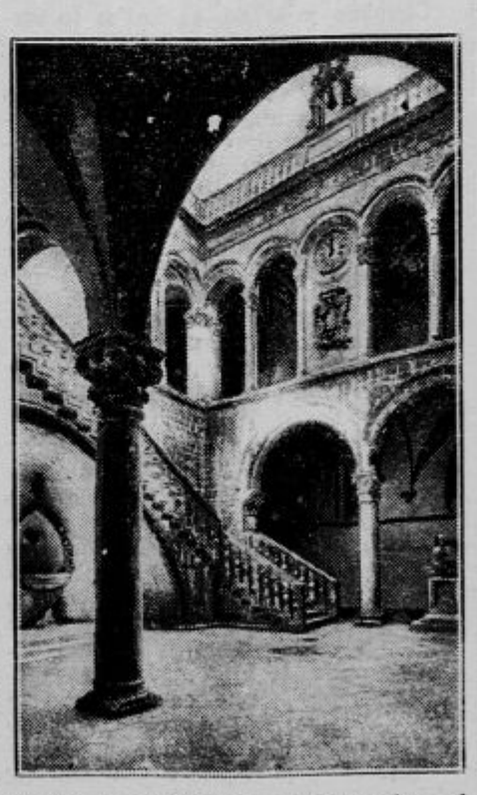

Notranjost Dvora s stopnicami in uro

Skupina palm

---

iz teme, opotekajoč se Chaplin zamaje, klecne, se zruši in obleži. Delavec pride brezbrižno po poti, velikan, pograbi mrtvaka in si ga oprti malomarno čez pleča kakor obrabljeni plašč.

A ker mora življenje za vsako ceno naprej in ker je zapisano, da je sleherni stvari na zemlji usojen konec, se vrši Chaplinov pogreb. Glej, so ga že pripeljali, konji so črno zakriti kakor ob španskem dvornem žalovanju, in Chaplina so položili v odprto krsto, tam leži zdaj v vsej svoji skromni dolžini, v uglajenih zgibanih hlačah in klobuček pokriva njegov obraz, Chaplinov klobuček. In vsakdo vidi, da je vse to zdaj mrtvo, obleka, čevlji, klobuček in vse. Za vozom koraka spremstvo, kakor se spodobi, oblastva, ogumbana policija, kvekerji, žene v klobukih, otroci, številni otroci, novinarji s pripravljenimi svinčniki, nekrolog je že spisan.

Tako bi bilo vse v redu, vse razen Chaplina, ki mu to svečano ležanje ne prihaja od srca. In ko se ziblje sprevod v medlem koraku liki zaspana polurca, ko čečkajo novinarji in se oglasi Salvation Army s pihali, ko čaka deca na svoje veselje — tedaj, tedaj se domisli Chaplin svoje dolžnosti. Nevidno se zgane klobuček na njegovem obrazu in oko pogleda v svet mežikaje, pa se takoj zopet hinavsko zapre. Naenkrat švigne mrtva vreča kvišku, skoči s počasnega vozila, odbrzi z žurnim, važnim in razmajanim korakom in pobegne izpred oči.

Tako je prišel tempo v sprevod. Oblast vihti mrtvaški list in hiti za Chaplinom, novinarji z nekrologom, armada z blesketajočimi instumenti, mrtvaški voz v peklenskem galopu, čisto spredaj pa lete otroci in njihove simpatije so na strani ubežnika. In ko dospo v njegovo bližino, se Chaplin domisli, da je on pravzaprav na boljšem, ker je mrtev — in v tistem trenutku vrže vse ozire čez krov: v velikanskih skokih se odžene čez hiše, čez ulice, in oblast, ki mu je hotela slediti, pade bedno na tlak. Vročica je prevzela Chaplina na begu v tej poslednji uri, ko drvi čez strehe. V enem koraku je onstran oceana, že davno ga nihče več ne preganja, že davno je sam, in drvi s kilometrskimi skoki čez zemljevid. Za njim je planota, okoli njega gore vsepovsod, temne, čudno nedostopne gore, ki mu umirijo korak. Chaplin postoji, le za hipec, in se ozre. A ko vidi, da ni nikogar več za njim, ne policaja, ne boksarja, ne publike, mu ostane le eno: bežati, bežati v nedogled, bežati pred samim seboj. In Chaplin plane v dir, se zamoti v nogah, poskoči izpred oči, kratkih, važnih korakov vzhiti kakor ptič lahkokrili, kadar se žuri po zemlji.

Kulturni pregled

Po Groharjevi razstavi

Prošlo nedeljo se je zaključila spominska kolektivna razstava, ki jo je v spomin petnajstletnice smrti slikarja Ivana Groharja v Jakopičevem paviljonu priredila Narodna galerija. Bila je to že deseta razstava te za našo upodabljajočo umetnost velevažne ustanove. Razstavljenih je bilo (glasom kataloga) skupno 166 del, večinoma oljnih slik, nekaj akvarelov in risanih skic ter par grafičnih malenkosti. Večina razstavljenih slik je v zasebni lasti, vendar ima Narodna galerija sama 51 del, Narodni muzej ljubljanski pa 3, vse večjidel prav dobra dela. Razstava je bila odprta od 20. junija do 18. t. m.

Zbrana je bila celokupna življenska žetev Groharjeva, razen posameznih oltarnih slik velikih obsegov, kot na pr. obe sliki na Brezjah, v Ribnici in vrste portretov, ki so v rokah privatnikov. Vendar pa so bile na razstavi vsaj idejne skice in načrti, po katerih si je bilo možno ustvariti podobo o izvršenih kompozicijah. Ves materijal je bil zbran v treh sobah in razvrščen časovno, prav tako kakor tudi katalog, v kolikor je bilo mogoče ugotoviti starost posameznih slik. V glavnem je bila razvrstitev točna, vendar so se vtihotapile posamezne napake pri določevanju nekaterih slik. Morda bi bil učinek povoljnejši, če bi se bilo pri aranžiranju gledalo samo na izrazno skupnost in enotnost, pa neglede na čas postanka. Sploh so se morali prireditelji predvsem odločiti za eno obeh možnih rešitev: ali razstaviti vse, kar je Grohar ustvaril ali pa samo tista dela, ki so pomembna zanj in sama po sebi umetnostno znamenita. Če bi se bili držali druge poti, bi se bilo število razstavljenih komadov morda zmanjšalo za dobro polovico, toda vtis umetniške osebnosti bi bil enotnejši in jačji. Zmagalo je prvo, zgodovinsko stališče, ki je znanstvenemu proučavanju umetniškega dela in razvoja ugodnejše, povprečnemu obiskovalcu pa ne more nuditi prave, ostre podobe mojstrove.

•

Gotovo pa je, da je razstava, kakršna je bila, prvikrat podala jasen pregled Groharjeve umetnosti, ki smo jo doslej poznali samo fragmentarno, nikdar pa še ne v tako popolni zbirki. Vse, kar se je doslej vedelo in pisalo o tem slikarju, je bilo nepopolno in brezpravnega pregleda. Šele ta razstava nam je jasno odkrila vse razvojne stopnje njegove, od početnih še precej neokretnih šolskih študij do končne popolne osamosvojitve in spopolnitve. Pokazala nam je akademska dela mladega Groharja, ki kaže že v svojih portretnih skicah presenetljivo rutino in tehniško spretnost, ki ne pozna tistega za začetnika tako značilnega obotavljanja in plahega tipanja. Semtertja že skozi izposojeno zunanjost zaslutiš levjo šapo, ki izdaja bodočega mojstra.

Leta tekó in Grohar spoznava, da ga tuje znanje, ki si ga je pridobil s tolikim trudom in naporom, ne more docela zadovoljiti, da mu je treba nekaj več, nekaj novega, svojega. Začne se zavedati, da ima svetu povedati nekaj, kar se z naučenimi formulami izraziti ne da. In začne se iskanje tega novega izraznega načina. To je doba, kjer je Grohar najmanj samosvoj. Skozenj gre velik načelen razdor. Kar se je naučil, to zatajuje, novega izraza si še ni ustvaril. Pojavi se pri njem, tako sigurnem in samozavestnem učencu starih šol, nemir in dvom. Tuji vplivi se pojavljajo, se menjajo in izginjajo. Včasih ga že obide slutnja bodočega pokoja in uravnovešenosti, toda še ni dovolj trpljenja in žrtev.

Življenje slovenskega umetnika mu tudi teh ne prihrani. Zapuščenost, dvom in obup nad svetom, nepriznanje in moreče skrbi vsakdanjosti ga prisilijo, da se še bolj zagrize nase, da postane sam sebi cel svet. Tedaj so vsi tuji vplivi pozabljeni, tehnika mu ni več problem, zunanji uspeh ga takrat, kadar dela res z a s e, ne briga več. In v samoti svojega duha raste in se razvija. Slike mu postanejo očitna izpoved njegove trpinčene, izmučene, a vendar neupogljive, nepremagljive duše, ki se zdi, da je izgubila že vsak stik s telesom. A ko se je pripravljal, da se povspe do zadnje stopnje, da zbere v celoto sadove svojih trudapolnih let, se ga usmili Usoda, ki mu vse dni ni nikdar prizanašala. Groharjev križev pot je bil ozarjen z l e p o t o, prežet z l j u b e z n i j o in preobražen v s p o z n a n j u.

Vsa žalostna pot njegovega romanja od zibeli do groba se je v teh slikah razgrnila pred nami. Brez tradicije, brez dobrohotnega umevanja, brez sočustvovanja, v najmučnejših materijelnih razmerah (kajžarjev sin, sam dninar in hlapec, ki v letih, ko drugi že zapuščajo akademijo, pride še v šolo), vedno se boreč za skorjo kruha, se bojuje, se dviga in prodre. Nepriznanje rojakov ga ne stare, njihova brezbrižnost, celo neprijaznost mu ne more odvzeti poleta. Tujina ga šele odkrije, prizna in pravilno oceni. Med svojci je dočakal slavo komaj po smrti...

K pravilnemu umevanju njegove umetnosti je ta razstava silno mnogo pripomogla. Z njo je bil šele podan temelj za natančno proučitev njegovega stališča in pomembnosti v zgodovini slovenske umetnosti, in morda ni daleč čas, ko dobimo prvo monografijo o njem in njegovem delu. Vendar se naše občinstvo te pomembnosti ni popolnoma zavedalo. Ni razumelo tudi, da je nas vseh dolžnost, da se vsaj dandanes, petnajst let po njegovi smrti, zavemo veličine tega moža. Obisk razstave je bil prav slab. Saj jo je obiskalo komaj 1200 oseb, dočim je n. pr. zgodovinsko portretno razstavo obiskalo lani 3110, češko Mánesovo razstavo pa 2632 oseb. Kaj je bil poglavitni vzrok nezadostnemu posetu, ne vem; poleg letne sezone vsekakor dejstvo, da nimamo v Ljubljani še dovolj velikega stalnega kadra publike, ki bi čutila resnično potrebo po resnih umetnostnih prireditvah, a brez ozira na vse druge neumetnostne motive.

Narodna galerija je poskrbela za pogosta vodstva po razstavi in izdala lep katalog z življenjepisnim uvodom, seznamom in popisom slik ter s 15 reprodukcijami Groharjevih del iz različnih dob, dalje tudi njegov portret in posnetek rojstne vasi Sorice.

Plakat za razstavo je izvršil akad. slikar M. Sternen. Uporabil je Groharjev motiv »Sejalca«, vendar pa ni niti barvno, niti kompozicijsko dovršen, niti ni dosegel reprezentativnega značaja, ki bi ga taka spominska razstava morala imeti. Naslovno stran kataloga in pozivnice k otvoritvi je prav okusno izdelal akad. slikar. B. Jakac.

•

Poleg spoznanja velikih, dozdaj le premalo poznanih umetnostnih kvalitet Groharjevega dela nam je poklicala obenem v spomin še nekaj drugega: da je dandanes pravzaprav še vse prav tako, kakor je bilo v polpreteklih časih. Da so življenjske razmere naših najboljših upodablj. umetnikov na las slične Groharjevim. Da naši r e s n i č n i umetniki prav tako morajo delati silo svojemu pravemu pozvanju, da tajé svojega duha, da so primorani boriti se z isto nenaklonjeostjo in z istim nepriznanjem, kakor véliki pokojnik. Nakupovanje slik, ki je pri nas istovetno z mecenarstvom, ki pa v resnici ni drugega, nego ugodno nalaganje denarja, to je višek, do kamor se poedinci povspno. Toda šele, kadar bo v vseh krogih in tudi v najširših plasteh prodrla zavest, da je upodabljajoča umetnost sestavni in važen del narodnega udejstvovanja, šele takrat bo življenje našega umetnika drugačno. Vsaj moralična podpora celega naroda, vsaj ta zavest sočutenja in sodelovanja mora biti skromna naграda možem, ki pomagajo s svojimi srčnimi sokovi iz brezoblične mase ustvarjati — narod. Do spoznanja pa, da žive med nami možje, ki smo jim že davno d o l ž n i t u d i v i d n e g a, g m o t n e g a p r i z n a n j a (pa naj se imenuje to že »narodni dar« ali kakorkoli), je pa očitno še daleč. Narod, ki se te svoje dolžnosti, ki mora izvirati iz njegovega čuta hvaležnosti in spoštovanja do svojih najboljših, najpožrtvovalnejših, a najbednejših sinov, ne zaveda, ni vreden njihovih darov.

Groharjevi tovariši še žive, vsi več ali manj v razmerah, sličnih njegovim. Med njimi je tudi eden, ki je vse svoje življenjsko delo posvetil in vse svoje sile žrtvoval umetnosti svojega naroda. Doslej zgodovina slovenske upodabljajoče umetnosti ne pozna sličnega primera. Koga mislim, ni težko uganiti. Ali tudi njega čaka slava in priznanje šele po smrti? Ali ni žrtev dovolj in preveč? Groharjeva razstava je glasen memento.

K. D.

Meštrovićev mavzolej rodbine Račić v Cavtatu

Povestnica postanka te monumentalne zgradbe je žalostna, toda brez nje ne bi bilo mavzoleja.

Račići so bili štirje: oče, Ivo Račić, mati Mara, hči Marija in sin Edi. Bili so imoviti že po tem, kar so podedovali, a to, kar so podedovali, so še pomnožili z lastno pridnostjo in vztrajnostjo. Pa pride nenadoma smrt in ugrabi očeta, l. 1918. ga je v Zagrebu zadela kap. Hčerka in sin sta odpotovala v Rim, kjer je baš tisti čas razsajala epidemična gripa; usoda je hotela, da sta oba zbolela v tujini in v kratki dobi zaporedoma umrla. Mati je živela v Trstu, kjer ji je žalost tako ostrupila srce, da je čutila, kako se trže nit njenega življenja pod strašnimi udarci. Napisala je oporoko ter volila del premoženja za postavitev rodbinske grobnice v Cavtatu.

Na podlagi testamentaričnega določila je bila izvršitev dela poverjena kiparju Ivanu Meštroviću. Umetniku je bila s tem prvič v domovini dana prilika, da pokaže polno silo, genijalno stvariteljsko invencijo, pa tudi materijalno obvladanje snovi. Lotil se je gradbe. Kamen je dohajal z otoka Brača in pri izvrševanju glavnih del je pomagal Meštroviću naš rojak, kipar prof. Peruzzi iz Splita. Mavzolej je rastel, v čast rodbine Račićevi, v diko Cavtatu in v slavo Meštroviću. Pozicija zgradbe je dominantna in umetnik, ki je postavil grobnico na mesto nekdanje kapele, je kronal Cavtat kakor ne bi mogel tega izvršiti nihče drugi.

Mavzolej ima v notranjosti obliko kapele s tremi oltarji. Srednji oltar krasi znana Meštrovićeva Mati božja, skulptura mnogo občudovane majke z detetom, ob vsaki strani oltarja pa so trije pojoči in svirajoči kerubimi in serafimi. Pod kipom matere je Jagnje, še nižje spodaj pa relief «Pietà», polaganje Jezusa v grob. Ob obeh straneh oltarja so kamniti podstavki za sveče.

Na desni strani grobnice je skulptura sv Roka s psom, ki liže odprte rane, a sv. Roku nasproti je oltar z Razpelom v kamnu, v nadnaravni velikosti, nekoliko drugače izvršeno kakor Meštrovićevo Razpelo v lesu.

Mavzolej končuje v kupoli, pod katero so v masivne stranske zidove položena trupla štirih pokojnikov. Nad počivališčem vsakega Račića je relief umrlega, v višji legi pa angel, ki se dviga v nebo, noseč dušo na rokah. Vtis eteričnosti duše je s temi simboli popolnoma dosežen in baš v teh kipih je ideja mavzoleja najgloblje povdarjena.

Vzboklina kupole je posejana z angelskimi glavicami, s stiliziranimi združenimi golobi in s cvetovi. V vrhnji lini visi zvon, v kamenitih tleh pod kupolo pa so štiri stilizirane svetopisemske figure iz kombiniranega raznobarvnega marmorja: evangelist Marko v podobi leva, evangelist Matevž z glavo angela, evangelist Luka v podobi vola ter evangelist Janez z glavo orla. Desno od vhoda je v kamen vrezan napis: Na čast Gospodu (postavila) svojemu možu Ivu Račiću, dragi deci in sebi Mara Račić, MCMXXII.

Vrata mavzoleja so masivna, izborno patinirana in bogato okrašena. V glavnem polju kraljujejo štirje svetniki, sv. brata Ciril in Metod, sv. Sava in blaženi škof Grgur Ninski. Ob strani je v paralelni liniji od zgoraj navzdol vpodobljenih dvanajst apostolov in dvanajst mesecev v simbolih.

Pred vhodom v mavzolej sta dve karjatidi s prekrižanimi rokami, pod njima je nizko stopnjišče, na vrhu kupole počiva masivna figura nadangela Gabrijela iz brona z razpetimi perotmi. Fasada mavzoleja je okrašena s figurami jagnjet ter jo deli na dvoje glava ovna.

Mavzolej stoji na takem mestu, da je viden daleč na okoli z zemlje in morja, kar pa neprijetno dirne gledalca pri ogledovanju grobnice, je počrneli relief matere. Njegova počrnelost izvira pač od asfaltne žile, katere niso opazili, ko so lomili kamen. Madež se je pokazal šele potem, ko je imel kamen končnoveljvno obliko in je bil že vzidan.

Na cavtatskem pokopališču, par korakov od mavzoleja rodbine Račić, je pokopan tudi slikar Vlaho Bukovac, čigar cavtatski atelje (ki je vsakomur dostopen), hrani Bukovčeve poslednje slike in stvari iz rodbinske zapuščine. Med njimi je slovita «Maskerada», dalje umetnikova leva roka s knjigo (s sprejemne skušnje Vlaha Bukovca na pariško slikarsko Akademijo), kopija Murrilove Madone, cela vrsta del iz prve Bukovčeve dobe in mnogo rodbinskih portretov. Bukovac počiva v rodbinski grobnici tik učenjaka Bogišića, in ena njegova freska se nahaja tudi v cavtatski cerkvici poleg pristanišča. V Cavtatu lahko vidiš še Bogišičevo knjižnico in slednjič — če ti je sreča naklonjena — tudi pevca Tina Pattiero, člana draždanske opere, ki se vsaj v poletnem času spominja rojstnega kraja s tem, da prihaja domov na počitnice.

Miran Jarc:

Romanopisec Blasco Ibanez

V času, ko se «veliki» španski junak, diktator Primo de Rivera, tako vzgledno proslavlja z doslednim preganjanjem velikih mož, kakor da mu je v mozeg in kri prešla stara Platonova rečenica, da so pesniki državi nevarni, v času, ko je Primo de Rivera stopil ponosito v Pariz, kjer ga je ljudstvo sprejelo z žvižgi in poraznimi klici, živi v istem Parizu kot pregnanec sloviti španski romanopisec *Blasco Ibanez*, čigar premoženje je španska vlada sekvestrirala, zanj pa pripravila v domovini ječo, kot se spodobi vsakemu pesniku v današnji državi, kakor si jo predstavljajo razni Primo de Riveri. *Blasca Ibaneza* so kmalu po njegovem prebegu obiskali mnogoštevilni prijatelji, časnikarji in založniki, med njimi tudi znani francoski publicist Lefèvre, ki je zabeležil svoj razgovor s proslulim romanopiscem. Ibanez mu je pravil: «...težko je dandanes svobodnemu duhu. Toda vsak pravi človek mora biti silno širokega duha, a sam v svetu svojih misli mora biti ponižen... Zanimam se posebno za zgodovinopisje, sicer sem pa predvsem vnet za dejanstvenost in knjige so mi le za oddih. O svojih delih vam ne bi mogel dosti govoriti, ker jih sproti pozabljam, rajši vam bom pripovedoval o svojem življenju, ki je bolj zabavno in pestro: Rodil sem se v Valenciji l. 1867, kot otrok srednjeimovitih meščanov. V šoli sem kazal malo darovitosti. Ko sem si hotel izbrati poklic mornarja sem spoznal, da nisem nikak računar, zato pa sem moral misliti na kak drug stan. Postal bi odvetnik, ker je v Španiji običajno, da si zbereš baš ta poklic, če hočeš živeti štirindvajset ur na dan brez dela. Šestnajstleten sem se odpravil v Madrid, v kovčku s seboj pa sem imel rokopis obsežnega zgodovinskega romana. S tem rokopisom sem priromal v glavno mesto in sem postal — pisatelj. Založnike sem zelo razveselil in kmalu mu je sprejel za tajnika sloviti španski romanopisec D. Manuel Fernandez y Gonzalès.

V letu 1882. sem bil že polnokrven republikanec. Zapleten v neko zaroto sem moral pribežati v Pariz, kjer sem ostal poldrugo leto. Ko sem se vrnil v domovino, sem ustanovil radikalni dnevnik El Pueblo, ki sem ga urejeval dvanajst let. Ob neki vstaji sem spoznal, da me rojaki nič preveč ne pogrešajo in sem jo mahnil v Italijo, ki mi je zelo povečala obzorje, narekovala mi je delo: «V deželi umetnosti.» Po povratku domov sem bil izvoljen za poslanca, ki sem zastopal Valencijo v španskem parlamentu. Leta 1909. pa sem prišel do izvrstne misli, da je bolje, če odložim poslansko čast, kajti — sem si mislil — gotovo je 20.000 Špancev, ki so zmožni za izvrševanje poslanskih dolžnosti, dočim jih je gotovo manj, ki bi znali pisati vsaj kolikor toliko dobre romane, poleg tega pa sploh nočem biti «uradno» priznan zastopnik kake korporacije, ali kake politične stranke, ker so vse takozv. struje, šole in stranke le zatočišča črednikov, ki nimajo nobenih svojstvenih zmožnosti. Balje je biti mišla glava kot pa levji rep!... Da, pisatelj sem! Poznam dve vrsti pitastelјev: eni pišejo zato, ker so tudi drugi pred njimi pisali. Drugi pišejo zato, ker ne morejo drugače, ker je to izraz njihovega življenja. Jaz grem med druge, ker sem rojen romanopisec, ker bi hotel neprestano pripovedovati lepe zgodbe, ki pojo v meni, in če bi ne imel nobenega poslušalca, bi jih pripovedoval potokom, rastlinam, ptičem, drevesom... Moj vzornik, moj veliki kažipot je C e r v a n t e s. Da, Cervantes, ki je bil vojak, mornar, suženj, davkar, kaj vem, kaj še... pa so ga za njegovih let omalovaževali kot srednjevrstnega pisatelja, dočim so slavili akademične in »oficijelne« pevce-lažnike. Drugi so ustvarjali lepo zveneče fraze, on je oživotvarjal tipe človeštva. Vse, kar ni nastalo iz življenja za življenje, je bleda literatura. Kajti baš umetnost je tista rešilna možnost, ki utegne polagoma preroditi človeštvo. Verujem, da bo prišla doba, ko človek ne bo več človeku volk, ampak brat. Mi smo šele na pragu predzgodovinske dobe v razvoju človeštva!...

Moje uspešno leposlovno udejstvovanje mi je zgradilo ličen dom na obrežju Malvarossa, o katerem so moji nasprotniki raztrosili laži, da je potratno razkošno opremljen. V tem času sem se zelo zavzemal za vzajemnost med južno Ameriko in svojim narodom, ki je vendar pramati ondotnih novih držav. V Patagoniji sem se naselil in osnoval celo kolonijo, nazvano Cervantes. Malo pozneje sem razširil še drugo kolonijo (Nueva Valencia), obsežno 5000 hektarjev. V juliju l. 1914 pa sem se povrnil v Pariz. Francija mi je draga zato, ker je domovina revolucije, onega prevrata, ki je ustvaril novo Evropo. A spet bi bil potreben tak prevrat, ki bi razvezal ujetnike XX. stoletja, ki bi strl strašnega zmaja — sodobno laž državnikov in krmarjev narodov...

Da, moje veliko delo je boj proti A l f o n z u XIII. Svoje borbeno pismo »Razkrinkani Alfonz XIII.« sem natisnil v dveh milijonih izvodih in jih utihotapil v Španijo. Med mano in kraljem Alfonzom je boj na življenje in smrt. Povrnem se v Španijo preko razpadajočega trupla monarhije. Če pa bo zmagal kralj, se ne povrnem nikoli več. Toda visoko je moje upanje, in tudi moji prijatelji še niso izrekli poslednje besede. Vse sem žrtvoval, toda ni mi žal. Moj krik je prebudil vest celemu narodu. To je moja obtožnica! — — —

Imenujejo me španskega Zolaja. Morda upravičeno. Zolaja sem osebno poznal in mi je bil zelo ljub. Sploh je name močno uplivala struja naturalistov. Pa naj nosim to značko na hrbtu, saj zgodovinarji ne morejo živeti, ne da bi vsakemu prijatelju pripeli na hrbet kakršnokoli, četudi neresnično izvesno deščico. Morda je bil temu vzrok moj prvi roman »Dežele prokletstva«, sicer pa kaj mi mar: prevajajo me v vse jezike in množice prihajajo k meni kot svoj čas v Buenosu Airesu...

Pa, kaj bi govoril samo o sebi. Naj vam rajši omenim pokrovitelja španskih romancierjev starega mojstra Palacio Valdes-a, ali pa Pio Barojo, V. Inclana, ali pa F. Flovez-a, Zamacois-a, Insuo, Hoyosa...«

Kip Ivana Meštrovića. Ameriška umetnica Miss Malvina Hoffmann je izdelala kip v bronzi, ki predstavlja našega umetnika Ivana Meštrovića. Kip je kupil nedavno tega Brooklynski muzej za svojo trajno kolekcijo. Isti muzej je kupil tudi Meštrovićev kip »Andjeo Gabriel«. Miss Malvina Hoffmann se že delj časa zanima za našo umetnost in je l. 1919. obiskala mnogo naših mest kot zastopnica družbe »American Relief Administration«, da prouči naše kulturne prilike.

Akademski zbor «Balkan» v Nišu. Moški zbor akademskega pevskega društva «Balkan» iz Zagreba je priredil pred kratkim dobro uspel koncert v Nišu v dvorani Učiteljskega doma. Na sporedu so bili zastopani skladatelji Bojić, Binički, Gotovac, Konjević, Krstić, Mokranjac in drugi. Iz Niša je «Balkan» odpotoval v Knjaževac.

Radio

Izvleček iz večernih programov

DUNAJ (531 m. 7 KW), BERLIN (504 m. 10 KW), BERN (435 m. 6 KW), LEIPZIG (452 m. 10 KW), FRANKFURT (470 m. 10 KW), RIM (425 m. 12 KW).

Nedelja, 25. VII.

DUNAJ 19.30: «Der fidele Bauer». Operета v dveh dejanjih s predigro.
BERLIN 20.30: Plesi. — Liszt, Ritter Weingartner, Brahms, R. Strauss, Klenau, Hindemith, Dvořak.
22.30: Plesna godba.
BERN 20: Pesmi in orkester.
LEIPZIG 19.45: Ples v klasični godbi.
FRANKFURT 20.30: «Geschäft ist Geschäft». Komedija.
22.30: Plesna godba iz Berlina.
RIM 21.25: Odlomki iz Verdijeve opere «Trubadur».

Ponedeljek, 26. VII.

DUNAJ 20: Rahmaninov večer.
BERLIN 20.30: Bernard Shaw. Proslava njegove 75letnice.
21.30: Sonata za vijolino in klavir.
BERN 20: Humoristično potovanje po Švici. Vmes igra orkester.
LEIPZIG 19.45: «Čuj kitaro!» (Petje s spremljanjem kitare; recitacije).
21.15: Koncert dresdenskega orkestra kitar.
FRINKFURT 19.30: Bernard Shaw. Proslava njegove 70letnice.
20: «Adrienna.» Operета v treh dejanjih.
RIM 21.25: Vokalni in instrumentalni koncert. Vmes dve enodejanski komediji.

Torek, 27. VII.

DUNAJ 20.30: Schubert: «Zimsko potovanje.» (Zbirka pesmi.)
BERLIN 20.30: Johann Sebastian Bach. Proslava obletnice njegove smrti. (Orkester, orgle in petje.)
BERN 20.30: Uganiti treba komponiste skladb, ki se izvajajo. (Iz Züricha.)
22: Orkestralni koncert.
LEIPZIG 19.45: Zabaven večer. (Orkester in recitacije.)
21: Plesna godba.
FRANKFURT 20: Pevski koncert.
RIM 21.25: Vokalni in instrmentalni koncert; Škandali na toskanskem dvoru. (Zgodovinske zanimivosti.)

Sreda, 28. VII.

DUNAJ 20: A. Sortzing: «Der Waffenschmied.» Komična opera v treh dejanjih. Nato lahka večerna glasba. (Iz Burggartena.)
BERLIN 20.30: Bachova proslava.
BERN 20.: Sežiganje čarovnic v Švici. (Predavanje.)
20.30: Orkestralni koncert.
21: Komorna glasba.
LEIPZIG: 19.45: Sinfonični koncert.
FRANKFURT 20.15: Koncert kvart. Prisca.
21.15: Ruske pesmi.
RIM 21.25: Odlomki iz Bellinijeve operete «La Selvaggia».

Četrtek, 29. VII.

BERLIN 20.30: Združeni zbori mandolin izvajajo: «Sempre vivo», «Sinfonija», «Domači glasi», «Santa Lucia».
22.30: Plesna godba.
BERN 20.: Orkestralni koncert klasično godbe ter angleške in francoske pesmi.
LEIPZIG 19.45: Schumannov večer.
21: Nove zanimive zgodbice iz Dunaja.
FRANKFURT 20.15: Orkestralni koncert iz Wormsa.
22.30: Plesna godba iz Berlina.
RIM 21.25: Vokalni in instrumentalni koncert.
DUNAJ 20: Beethoven: Sinfonija št. 6. (Pastorale.) — Pesmi. Wagner: Uvertura iz opere: «Pevci mojstri nürnberški». (Iz Burggartena.)

Petek, 30. VII.

BERLIN 20.30: Franc Liszt. Proslava 40letnice njegove smrti.
DUNAJ 20: Dunajski večer. (Orkester in solisti.)
BERN 20.30: Orkestralni koncert; vmes recitacije.
LEIPZIG 19.45: Iz Lisztove lirike in skladb za klavir.
21: Poljuden orkestralni koncert.
FRANKFURT 19.45: «Zločinec in družba». (Predavanje.)
20.15: Program iz Kassela.
RIM 21.25: Vokalni in instrumentalni koncert.

Sobota, 31. VII.

DUNAJ 19.30: «Plesalka Katja». Operета v treh dejanjih. Nato lahka večerna glasba.
BERLIN 21: Večer humorja.
22.30: Plesna godba.
BERN 20: «Jodlerski» dvojni kvartet «Echo».
20.30: Orkestralni koncert; nato zopet «Jodlerji».
LEIPZIG 22: Orkestralni koncert, vmes pet je in recitacije.
FRANKFURT 18.30: Wagner: «Der Bärenhäuter». Muzikalna drama v treh dejanjih.
RIM 21.25: Vokalni in instrumentalni koncert.

Pismo iz Londona

V Londonu, 14. julija.

Odkar sem zadnjič pisal, sem bil spet v tolikih raznih umetnostnih galerijah in razstavah, tako da imam slik zaenkrat dosti. Reči pa moram, da so stari mojstri zares nad vse. Posebno kar je tipično angleških velikanov stare šole, ki jih pri nas skoro ne poznamo, so me silno navdušili. Sijajni so Hogarthovi satirični slikarski cikli, ki, čeprav okrog dvesto let stari, učinkujejo čisto sveže in nekako sodobno. Take so zbirke »Ženitev po modi« v National-Gallery, »Življenje razuzdance«, »Volitve« in druge, ki se nahajajo po raznih zasebnih galerijah. Izborna portretist nekam klasične smeri je bil Josnah Reynolds, ki je z veliko ljubeznijo in znanjem slikal portrete lepih dam. »Modrega dečka« Thomasa Gainsborougha pozna po reprodukcijah cel svet. Toda morda so njegove pokrajine, ki sem jih tu videl, še znamenitejše, vendar je bil eden prvih slikarjev v Evropi, ki je okrog l. 1800 začel naravo, luč in zrak res študirati in ki se je osvobodil starega, rjavega galerijskega tona, šele J. Constable. Nekaj sijajnih, solnčnih pejsažov Williama Turnerja sem tudi občudoval v Narodni galeriji, kjer visi dolga vrsta njegovih del. V skupini tekozvanih »prerafaelitov« je več prav originalnih in globokih umetnikov. Ugajal mi je nežni Dante Rossetti. Enega viškov novega angleškega pokrajinarstva pa nedvomno predstavlja John Mc. Whistler s svojimi čudovitimi beneškimi, londonskimi in drugimi redutami. Malokaterega umetnika so toliko posnemali in občudovali, kot ravno njega.

Kar je današnjih umetnikov, nisem videl ničesar izvanrednega. V Royal Academy je velika moderna razstava, par tisoč stvari v 20 ogromnih dvoranah. Pa videl nisem nobenega dela, o katerem bi se splačalo kaj več povedati. Sodobni Angleži-umetniki so preveč konzervativni, preveč navezani na ustaljeno tradicijo in na že priznano formo, a premalo duševni, premalo globoki. Angleška publika prvo vpraša, k a j je naslikano — potem pride šele vprašanje umetnostne kvalitete. Po privatnih slikarskih zbirkah, ki sem jih videl precej, ni dosti bolje: po večini srednjevrstno blago. — Akvarelista, modernega namreč, doslej nisem še spoznal, ki bi bil kaj prav posebnega. Mnogo lepih umetnin sem imel priliko ogledati si v »The Pioneer Club«, v čigar razkošnih dvoranah, polnih dragocenih slik, kipov in izredno okusnega pohištva, smo bili povabljeni na čajanko.

Toda dovolj o angleški umetnosti. London je tako ogromen, pisan in nudi toliko zanimivega, da bi bilo škoda, če bi si ga ne bi ogledal čim natančneje. Če mi bo moj budžet dopuščal, ostanem še dalje tu, ker bi bilo škoda časa, da bi ga drugod zapravljal. Rad bi se malo umiril od tega vednega hlastanja in beganja in začel z delom — napravil bi rad vsaj nekaj škic. Kupil sem si najboljše angleške barve (akvarelne) za štiri funte — ogromen denar, kaj ne? Sicer pa tu ni drago, čeprav je izdatno dražje nego v Parizu. Za stanovanje v hotelu porabim povprečno 3.5 šilinga na dan, vračunan je zelo obilen, pristni angleški zajtrk. Opoldne me stane lunch 1.6 š., kosilo (diner) pa približno 2 š. Vendar mnogo tega odpade, ker me, kot vso našo popotniško družbo, pogosto vabijo v klube ali v rodbine. Povsod, kamor pridemo, nas prav iskreno in z veseljem sprejemajo. Angleška gostoljubnost je nekaj prav posebnega, odkritosrčna in nevsiljiva: čutiš se, da si med znanci in ljudmi, ki te res radi sprejemajo.

Posebno sta naši slovenski družbi naklonjena lord in lady Dunedin. Gn je član lordske zbornice in po njegovem nadvse prijaznem posredovanju so nam razkazali ves parlament. Prisostvovali smo seji obeh zbornic, ogledali si slovite zakladnice, arhive z znameniti dokumenti in starodavne, še srednjeveške sodne prostore. Vse to navadnemu tujcu ni pristopno in se imamo zahvaliti samo našemu ljubeznivemu priporočniku, da smo mogli obiskati kraje, kjer je tekla zibelka evropskemu parlamentarizmu.

Viscounte Dunedin je bila že pri nas, tudi v Ljubljani, kjer je ustanovila »angleško knjižnico«. Govori več jezikov, z menoj nemško. Je to ena najfinejših, najodličnejših in tudi najlepših dam, kar sem jih kdaj videl. Je pravi tip duhovite aristokratinje, resnično elegantna in še prav mlada. Ima mnogo zmisla in zanimanja za umetnost, njena palača izgleda kakor muzej. Vpeljala me bo v moderne londonske umetniške kroge, kjer ima mnogo znancev. Z nekaterimi me je že seznanila, ko sem se z njimi srečal na njeni čajanki. Za danes popoldne me je povabila, da se peljeva v Hyde-park gledat enega najmodernejših angleških spomenikov, ki je izzval mnogo debat v javnosti. Izvršil ga je ekstremni kipar Epstein, ki je za tukajšno katoliško katedralo izdelal križev pot v marmorju. Malo me je spominjal na plastike bratov Kraljev.

Lady Dumedin mi bo tudi pripomogla, da razstavim te dni serijo svojih akvarelov, ki sem jih prinesel s seboj. Predstavljajo motive z Gorenjskega, iz Dalmacije in Bosne, ki sem jih že v Ljubljani razstavljal. Tukajšnji umetniki so mi že parkrat rekli, da smo mi Slovenci, kot južnejši narod, bolj topli in močni, tudi precej eksotični in bolj artistični — da nam ni glavno samó predmet.

Uredil sem tudi vse potrebno za slovensko kolektivno razstavo, ki naj bi se priredila tu v Londonu. Naš poslanik g. minister Gjurič mi je ponovno obljubil svojo pomoč pri prireditvi razstave. Pokazal sem mu svoje stvari, kar imam pač s seboj, in to niso ravno najboljše, pa se je o njih zelo laskavo izrazil. Poudarjal je, da se tu, v tem čisto drugačnem miljéju, šele prav izrazito vidi naš južnjaški, gorki in čustveni karakter, barvitost in neka monumentalnost. Dejal mi je, da se bo vršila razstava s sodelovanjem londonskih univerzitetnih krogov. Zanimanje za naš Slovence je tu veliko, tudi za našo upodabljajočo umetnost, ki je Angležem prav malo znana. Saj so naši »Savani« na svoječasni znani razstavi tu veljali za — Avstrijce. Bolje poznajo ostalo jugoslovensko umetnost, posebno Meštrovića, ki je že večkrat tu razstavljal, prav tako tudi posamezne druge Hrvate in Srbe. — G. poslanik mi je zagotovil svojo naklonjenost naši umetnostni prireditvi, tako da je upanje, da bo razstava dosegla zaželjeni uspeh. Zelo ljubeznivo in radevolje se je zavzel za ta načrt tudi g. poslan. tajnik dr. Subotić ,ki bo pomagal pri pripravah in ureditvi. O tem sem na našem poslaništvu govoril tudi z znanim publicistom in velikim prijateljem vseh Slovanov, g. Seatonom Watsonom (Scotus Viator) in našim odličnim zagovornikom izza časa koroškega plebiscita, g. Jopsonom, ki govori prav izvrstno slovenski, tako, da se nisem mogel dovolj načuditi. — Protektorat nad razstavo je prevzela lady Dunedin prav rada. Njej, kakor tudi g. ministru, sem poklonil dva akvarela, eno »Brezo« in »Sarajevsko džamijo«, ki visita zdaj v sprejemni dvorani, kjer se nahaja njena grafična zbirka. Za sprejemne prostore poslaništva sem pa določil »Motiv iz Dubrovnika« in »Pogled iz Mojstrane«. Na obeh krajih se zbira najodličnejša družba — zato je to z ozirom na nas maloštevilne in nepoznane Slovence, čisto prav.

Naša splošna razstava naj bi se vršila po zimi, decembra ali januarja. Zainteresiral sem zanjo že razne klube in posamezne bolnejše osebnosti, ki kažejo kaj zmisla za umetnost. Povedati pa moram pri tej priliki, da sem spoznal Angleže s čisto drugačne plasti, nego jih navadno gledamo mi, skozi napačna nemška očala. So to simpatični, uljudni in taktni ljudje, čisto drugi, niti ne podobni tistim puhlim karikaturam, ki jih

Tudi za vremenske nezgode se plača taksa!

Finančnemu ministru in Narodni skupščini v razmišljevanje.

Zemljiški pridelki, trud in delo enega celega leta so vedno ogroženi vsled raznih vremenskih nezgod (poplave, toče, suše in dr.).

Da se je mogel vsaj deloma omiliti težak položaj kmetovalca, se je do leta 1916. v slučaju vremenskih nezgod odpisala zemljarina z dokladami vred. Nezgodo je bilo treba z **nekolkovano** vlogo prijaviti pristojnemu davčnemu oblastvu. V izrednih primerih je došla oškodovancem tudi državna podpora.

Z naredbo z dne 16. marca 1917, drž. zak. št. 124, se je dotedanje postopanje mnogo predrugačilo ter odpis zemljarine z raznimi pogoji zaklavzuliral. Izvršilna naredba bivšega finančnega ministrstva je datirana z dnem 25. decembra 1917 in razglašena v drž. zak. št. 516.

Ni verjetno, da bi se bil bivši minister z naredbo, za katero je imel časa 9 mesecev, ukvarjal resno in po nepotrebnem strokovnjaškemu znanju na božični dan. Pa bilo! Z naredbo je bilo določeno, da mora oškodovanec naznaniti škodo v 8 dneh po nezgodi, sicer se odreče davčni popust (§ 6.). Pred zaključkom leta, najkasneje pa do 31. decembra, pa mora oškodovanec še posebej zaprositi za odpis davka (§ 7.). Ako torej ne predloži dveh vlog, je odpis na zemljarini nemogoč. Tudi sicer je v § 1. zaklavzuliran odpis zemljarine zaradi poškodb, ako elementarne katastrofe uničijo zemeljske pridelke tako, da to izdatno sega čez okvir navedenih vremenskih škod, ki se po izkušnji ponavljajo z nekorektnostjo, četudi ne vsako leto, in ako se pokaže, da je škoda bistveno oškodovanje prirodnega donosa dotičnih gospodarskih teles.» V § 2. pa: «Taki vremenski dogodki morejo povzročiti, da se dovoli davčni popust le tedaj, ako nastopijo tako, kakor jih po strokovnjaškem mnenju povprečno ni pričakovati v desetletni dobi.»

Končno določa § 14., da se predpis na dokladah vsled odpisa državne zemljarine ne spremeni. S § 20. seje uvedel poseben pribitek z 2 % čistega katastralnega donosa, ki bi naj bil pokril odpis na zemljarini. To je neke vrste zavarovalnina na vzajemni podlagi.

Po prevratu se je opustilo nadaljno pobiranje navedenega prebitka. Nastale pa so **neprilike radi ukinitve taksnih olajšav.**

Oškodovanec mora kolkovati naznanilo o elementarni nezgodi s 5 Din ter priložiti kolek za 20 Din za odločbo. Ako se v letu pripeti več vrst elementarnih nezgod, je potrebnih več naznanil, torej izdatek tolikokrat po 25 Din, kolikor je bilo elementarnih nezgod. Vrhu tega mora naznaniti pred zaključkom leta uspeh celoletnega gospodarstva ter preračunati izpad na donosu ter vlogo seveda tudi kolkovati.

Bajtar, ki ob ugodnih prilikah komaj sam sebe preživlja, nima toliko predpisa za zemljarino, kolikor se zahteva od njega taks, da doseže malenkosten odpis. P r i m e r: Mali kmet ima posestvo po posestni poli 1.71 ha njive s 30.02 K, 0.43 ha travnikov s 10.76 K, 0.93 ha vinograda s 21.36 K, 0.58 ha pašnika s 3.44 K ter 0.58 ha host s 3.08 K, skupno 4.50 ha s = 69.16 k katastrskim čistim donosom. Na to odpade predpisa na zemljiškem davku z državnimi pribitki in okrajnimi in občinskimi dokladami vred 264.20 Din. Državna zemljarina z edinstvenim in 500 % izrednim pribitkom vred znaša 207.48 Din.

Imenovani je **spomladi imel poškodbe v vinogradu vsled pozebe (smoda), junija mu je bilo seno poplavljeno; julija mu je toča oklestila pšenico in rž ter koruzo. Ječmen je bil že spravljen, koruza pa se je pozneje popravila. Avgusta je razsajalo v dotičnem kraju hudo neurje s točo in poplavo. Prizadeta je bila koruza, oves, krompir ter otava in deloma vinograd. V jeseni je vsled dolgotrajnega deževja še pričakovani donos vinograda skoraj popolnoma uničila peronospora in gozdna plesnoba.**

Koncem leta se je izkazalo, da je prizadeti kmetič dobil v tekočem letu na pričakovanem donosu svojega posestva vsled raznih elementarnih poškodb le 40 %, 60 % pa mu je neurje pokončalo. Škoda se je petkrat naznanila ter posledek nezgod z obračunom dokazal. Poleg raznih potov je imel na taksah 130 Din poravnati, odpis davka pa znaša 60 % od 207.48 Din to je 124.49 Din.

V okraju pa večkrat razsaja toča, mnogokrat so tudi hudi nalivi, peronospora je v zadnjem desetletju tudi že parkrat poškodovala vinski pridelek.

Pri izrabi zakonitih določb imenovani sploh ne more pričakovati odpisa na zemljarini.

Gospodje poslanci si naj iz predstoječega napravijo sliko o bednem položaju današnjega kmeta s posebnim ozirom na letošnje poplave. Uzakoni se naj takoj z veljavnostjo od novega leta 1926 taksna olajšava za naznanilo o elementarnih nezgodah ter odpis davka v smislu zakona z dne 12. julija 1896, drž. zak. št. 118 z dopolnitvami in brez omejitve po kategorizaciji raznih nezgod. Poškodbe po § 2. točka 2. naj se smatrajo istovrstnim z onimi v § 2. točka 1 naštetimi.

Uvidevamo, da davčna oblastva morajo postopati po zakonitih določbah. Kruta je naredba ter pravilnik iz leta 1917., jako občuten pa je vrhu tega še taksni zakon.

Poslovni davek tudi na vzgojne institucije

Vidovićev klub v Ljubljani nas naproša za objavo sledečega dopisa:

Vidovićeva dopisna šola v Sarajevu, ki je zgolj vzgojna institucija brez vsakih dobičkanosnih namenov, je dobila te dni od davčne oblasti odlok, s katerim se ji je predpisalo 47.000 dinarjev ppslovnega davka s pripombo, da sledi v enem mesecu rubež, ako se znesek ne poravna.

Predpis tega poslovnega davka na vzgojno institucijo pomenja kulturen škandal, katerega mora ožigosati vsa poštena in kulturna javnost. Tudi grozi ta davek uničiti to prepotrebno šolo, ki nudi odraslim višjo vzgojo in širi med ljudstvom moralno - etični pokret.

Z ozirom na predpis poslovnega davka na to institucijo je Vidovićev klub v Ljubljani imel v četrtek protestno zborovanje v Narodnem domu. Na zborovanju je klubov tajnik g. Kravos opisal delo Vidovićeve dopisne šole v Sarajevu in ožigosal napad na to šolo s tem, da se je šoli predpisal poslovni davek kot kakšni gostilni ali žganjetoču. Po njegovem poročilu so zborovalci soglasno sprejeli naslednjo resolucijo:

»Člani Vidovićevega kluba v Ljubljani, zbrani na protestnem zborovanju v četrtek dne 22. julija 1926 v Narodnem domu v Ljubljani, so z ogorčenjem vzeli na znanje, da se je Vidovićevi dopisni šoli v Sarajevu kot strogo vzgojni instituciji predpisal poslovni davek v iznosu 47.000 dinarjev, kar pomenja strahovit udarec za ta prekoristni vzgojni pokret. — Z ozirom na dejstvo, da Vidovićeva dopisna šola v Sarajevu ni ustanovljena iz špekulativnih namenov, temveč je zgolj ljudskovzgojna institucija, morajo zborovalci najodločneje protestirati proti predpisu davka in pozivljajo merodajne činitelje, predvsem ministrstvi financ in prosvete, da podvzamejo potrebne korake, da se ta predpisani davek ukine, odnosno odpiše. Predpis davka vzgojni instituciji pomenja v današnjem času tudi kulturno sramoto, ker se na tak način uničuje prepotrebno prosvetno delo.«

Resolucijo je klub odposlal ministrstvoma financ in prosvete, klub pa je podvzel tudi druge korake v obrambo te prepotrebne šole, ki pomenja novo dobo in novo življenje našega naroda.

Sport

Ljubelj

V jasnih dnevih zadnjega tedna se je razvil na Ljubelju živ promet trenirajočih vozil. Avtoklub je preskrbel vozačem prost dovoz do vrha Ljubeljskega sedla, le pri povratku se morajo javiti carini. Cariniki so prijazni in gredo vsakemu vozaču na roko v kolikor le morejo. Znana jim je že skoraj vsaka tipa in važno ocenjujejo vozače in vozila. Tujci, ki se pričenjajo polagoma udeleževati treninga, se pa ne morejo zadosti načuditi divotam terena. Vedno znova ogledujejo nebotično kipeče stene Begunjščice in Babe, vedno znova ne morejo verjeti, da je Ljubelj tam gori, kjer ga jim kažemo; ko pa smo prispeli na vrh pa gledajo vsi začudeni krasen razgled v Tržiško dolino.

Cesta je že lepo izvožena, obeta biti pa še lepša, ko bo popravljena, pometena in nasuta pod strokovnim vodstvom funkcijonarjev avtokluba samega; na nemški strani jo je pa dež zadnjih mesecev nemilo izpral in ker menda niso dosti pazili, se je del cestnega banketa odtrgal, baš pod vrhom na nemški strani grozi ob zapadni strani skrajno izpodmiti cesti ista usoda.

Med konkurenco je dovoljena vožnja s poljubno hitrostjo, za motorje je predpisan minimalni čas po kategorijah od 40 do 22 minut, za avtomobile od 45 — 20 minut, dirkalni avtomobili imajo predpisan čas od 20 do 16 minut. Zakasnjenje se šteje v slabo, diskvalificira pa voz šele pri večji zamudi.

Vozači bodo razdeljeni v tri skupine: seniore, to so taki, ki so že dobili kako nagrado ali darilo na dirkah, juniorji, ki so se že udeležili dirk, a niso dobili nagrad in slednjič novinci, ki prvič dirkajo.

Občinstvo in vozače opozarjamo še enkrat na cestno policijski predpis; hodnik je za pešce — to naj pomni tudi avtomobilist — cesta je za vozila, kar naj upošteva tudi pešec.

Službene objave LLAP.

Glasom sklepaJLAS-a se morajo vršiti po podsaveznih prvenstvih medklubska tekmovanja med prvim in drugim najmočnejšim klubom v vsakem mestu. Za mesto Ljubljano bo to razvidno šele pri pods. prvenstvu. V Mariboru pa se bo vršilo to tekmovanje med ISSK Maribor in SD Rapid, ker sta samo ta dva kluba v Mariboru člana LLAPa. SK Celje naj po možnosti priredi medklubski turnir s SK Ptuj, SK Tržič pa z ŽSK Hermes in SK Jadran. Kot datum teh tekmovanj določa LLAP 11. in 12. septembra. V svrho propagande lahkoatletskega sporta naj bo vstopnina k tem tekmovanjem čim nižja. Program je glasom saveznega sklepa isti kakor pri podsaveznem prvenstvu, redosled točk isti, kraj tekmovanja isti. Za srečanje Maribor : Rapid, Ptuj : Celje, Tržič : Jadran : Hermes naj klubi sporazumno določijo kraj. Število tekmovalcev za vsako točko dva od vsakega kluba, stafeta po ena. Klasifikacija, 5, 3, 1 za prvo, drugo odnosno tretje mesto, stafete se štejejo dvojno. Katerekoli spremembe so dovoljene samo sporazumno med obema kluboma, ki morajo iste javiti LLAPu in s tem postanejo obvezne.

Pozivajo se vsi klubi, da glasom sklepa JLASa zadostijo čim preje svojim denarnim obveznostim napram LLAP-u, ker mora tudi ta zadostiti svojim obveznostim napram JLAS-u.

Glasom sklepa JLAS-a z dne 16. t. m. ima vsak verificiran atlet prispevati kot «Božičnico» za olimpijski fond za pohod na olimpijado 5 Din. Pozivajo se vsi klubi, člani LLAP, da pričnejo čim preje z nabiranjem določenega zneska pri svojih klubih.

Tajnik II.

Ljubljana : Maribor

Danes, v nedeljo, se odigra revanžna med mestna tekma, ki vzbuja iz raznih vzrokov precejšnje zanimanje. Ljubljansko moštvo, ki ga je določil pods. kapetan in ki bo najbrž z malimi izpremembami tudi nastopilo v tekmi za kraljev pokal, smo včeraj objavili. Mariborsko moštvo pa je sestavljeno sledeče: Geyer-Koren, Barlovič-Bergant, Korošec, Pernat I.-Leschnik B., Vodeb, Hreščak II., Bertoncelj, Pernat II. Kakor je razvidno iz te postave, bo Maribor za ljubljansko reprezentanco zelo trd oreh. Vendar so Mariborčani toliko handicapirani, ker so igrali Rapidovi igralci včeraj tekmo proti Villacher Sportvereinigung.

Tekma se vrši na igrišču SK Ilirije s pričetkom ob 18.

OPOZORILO. Zadnjič se opozarjajo vse sportne organizacije, da bodo vse objave, pisane s svinčnikom ali na obe strani papirja romale brezpogojno v koš.

Službeno iz LNP. Sporoča se SK Iliriji, da se predtekma ob 16.30 ne more akceptirati. Pač pa se lahko ista odigra s pričetkom ob 15. uri, a po odigranju mora Uprava izprazniti igrišče. — Tajnik I.

Službeno iz LLAP. Nadaljevanje izpitov za savezne sodnike se vrši v pondeljek 27. in torek 28. t. m. v Emoni, damska soba. Pondeljek ob 20.30 gg. Svetlič, Baltesar, Betetto. Torek ob 20.30 gg. Kandare, Pelan, Rybař, ing. Debelak.

Villacher Sportvereinigung v Mariboru. Danes popoldne nastopi na Mariborovem igrišču koroški prvak Villacher Sportvereinigung proti kombiniranemu moštvu Maribor-Rapid, ker so najboljši igralci obeh klubov zaposleni v medmestni tekmi Maribor : Ljubljana. Postava kombiniranega tima je sledeča: Dolinšek-Kurzman, Jakovljević-Hreščak I, Frangeš, Kirbiš-Skrobar, Tergletz, Venko, Koschell, Lesnik. Pričetek tekme ob 16. uri.

Kolesarska dirka ASK Primorje. Danes se vrši na progi Ljubljana - Kranj - Radovljica - Lesce - Bled okrog jezera in po isti progi nazaj (km 106) velika kolesarska medklubska dirka, prirejena po kolesarski sekciji ASK Primorje. Start dirkačev je točno ob 13. pri km 2 na Celovški cesti. Cilj istotam približno ob 16. Na podlagi dosedanjih prijav, je pričakovati, da bo ta prva letošnja daljša dirka jako zanimiva. Tekmovali bodo naši najboljši dirkači. Tudi od zagrebških klubov se pričakuje obilna udeležba, vsled tega bo na cilju gotovo zanimiva borba za končno zmago.

Planinski dan v Kranjski gori

Hrvatski turistovski klub »Sljemec« v Zagrebu priredi 7. in 8. avgusta t. l. sporazumno s podružnicami SPD v Kranjski gori šesti planinski dan. Namen planinskih dnevov je vzbuditi veselje za turistiko, vzbujati smisel za prirodno lepoto, za potvanje in spoznavanje naših planin. »Sljemec« je lani in letos priredilo že več dobro uspelih planinskih dnevov, tako na Triglavu, na Pohorju, Medvjedjaku in v Celjski koči pod Tolstim vrhom. Letošnji gotovo ne bo zaostajal za svojimi predniki, za to jamči klub sam, predvsem pa kraj, kjer se bodo zbrali srbski, hrvatski in slovenski turisti. Kranjska gora leži v slikoviti gorenjski dolini, obdana od Karavank in Julijskih Alp, okoli nje pa se vzdigujejo impozantni alpski vrhovi: Špik, Škrlatica, Razor, Prisojnik in Mojstrovka. V tej lepi dolini se bodo zbrali ne samo hrvatski, nego tudi srbski in slovenski turisti, da obnove svoje prijateljske vezi in izmenjajo misli, kako bi se dalo najuspešneje delati na vzajemni propagandi za planinstvo in njegove kulturne vrednosti; da dokažejo vnovič, da sta v turistiki volja in delo tista dva faktorja, ki vodita do zadovoljstva in uspeha v vzgajanju telesa, zdravja in moči. V medsebojnem spoznavanju in sklepanju prijateljskih vezi med planinci iz najodaljenejših krajev naše države se bo rodila zavest, da moremo samo na podlagi lastne moči in zaupanja v samega sebe uspešno delovati za dosego kulturnih ciljev turistike, ki ima kakor vsak drugi sport svoj najvišji namen v oplemenitenju in povzdigu naroda.

Planinski dan na 7. in 8. avgusta sklicuje »Sljemec« v zvezi s savinskimi podružnicami SPD in podružnico SPD v Kranjski gori Program je sledeč: 7. avgusta prispo planinci z jutranjim, opoldanskim in večernim vlakom v Kranjsko goro, kjer jih bodo sprejeli člani kranjskogorske podružnice. Zvečer se vrši skupen komers v hotelu »Razor«, naslednji dani pa se bodo vršili izleti iz Kranjske gore na Špik, Križko steno, Razor in Prisojnik, za začetnike in manj trenirane turiste pa do koče na Gozdu, na Vitranec, Skrbinjek in Mojstrovko.

Vsi ljubitelji planin in turistike se vabijo, da se udeleže planinskega dneva 7. in 8. avgusta v Kranjski gori. Za polovično vožnjo za svoje članstvo naj se planinska društva obrnejo na ministrstvo saobračaja, ki bo dovolilo polovično vozno ceno od kraja bivanja do Kranjske gore in nazaj.

Za pravo vsebino in kakovost

ASPIRIN 0.5

aspirinovih tablet "Bayer"

jamči samo originalni zavoj (ploščnati kartoni s 6 ali 20 tabletami) s modro-belo-rdečo varstveno znamko. V lastnem interesu odklanjajte vse druge zavoje.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani 23 julija 1926 — Višina barometra 308,8 m

Kraj opazovanja	Čas	Barom.	Temper.	Rel. vlaga v %	Smer vetra in brzina v m	Oblačnost 0—10	Vrsta padavine po opazovanju	Vrsta padavine mm v 24 ure
Ljubljana (dvorec)	7	767·0	14·2	90	NE 0.5	10	megla	
	8.	765·8	15·0	89	NNE 0.5	10	megla	
	14	763·1	24·9	54	SW 1.5	0		
	21	762·0	21·7	65	SW 1	0		
Maribor	8.	766·7	17·0	82	mirno	0		
Zagreb	8.	766·2	19·0	70	mirno	0		
Beograd	8.	765·2	19·0	76	mirno	3		
Sarajevo	8.	765·1	14·0	81	mirno	10		
Skoplje	7.	764·2	21·0	48	W 3	0		
Dubrovnik	7	000·0	00·0	00	0	0		
Praga	7	76 ·1	16·0	—	SSW 1.5	0		0.1

Povprečni barometer v Ljubljani je nižji kot včeraj za 0.6 mm.

Solnce vzhaja ob 4·35 zahaja ob 19·37. Luna vzhaja ob 19·16 zahaja ob 03·21.

Naše vreme je stalo v glavnem pod učinkovanjem visokega zračnega tlaka, zato se je zjasnilo in ogrelo; dobili smo vrsto poletnih dni s pravo vročino.

Ali gospostvo visokega zračnega pritiska vendarle ni niti posebno močno niti stanovitno. Tudi ta teden se je enkrat temeljito prekinilo. Maksimum visokega zračnega tlaka je ležal poprejšnjo soboto zjutraj nad morjem med Anglijo, severno Francijo in zapadno Nemčijo. Toda potoval je tako naglo proti vzhodu, da se je njegovo središče že v nedeljo zjutraj nahajalo nad Češkoslovaško in Poljsko, a v pondeljek zjutraj že nad Rumunijo in južnozapadno Rusijo. Ta nagla nemirnost je bila slab znak; za visokim tlakom je s prav tako naglico pritiskal nizek zračni tlak, katerega središče je bilo v pondeljek zjutraj nad Anglijo, v torek zjutraj nad Dansko in južno Skandinavijo, a že v sredo zjutraj nad Latiško in sosedstvom. Od te glavne depresije sta se spustila dva dolga zatoka proti jugu tja do Sredozemskega morja; prvi je drvel čez naše kraje v noči od torka na sredo, drugi v četrtek; kakor je običajno v takih situacijah, sta bila depresijska zatoka središče zelo slabega vremena, neviht in nalivov. Sreča le, da sta bila oba tako urna, ne pa počasna, kakor so bile domala vse depresije, ki so se motale preko Evrope v poslednjih tednih, oziroma mesecih. Val slabega vremena je šel seveda prav tako tudi preko ostale Evrope.

Za depresijskim območjem je pritisnil od jugozapada, preko Španije in Biskajskega morja, znova visok zračni tlak ter privedel zopet lepo vreme. Severni zrak, ki je za odhajajočo depresijo planil z morja med Islandijo in Skandinavijo na jug in preplavil vso zapadno polovico Evrope, je prinesel občuten hlad, ali zrak se je v krepki insolaciji hitro segrel.

Hvaležno bi bilo napovedovati trajno lepo vreme. Ali zdi se, da bi bilo tako napovedovanje nepravilno, zakaj stalnosti vremenska situacija vendarle še ne obeta.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Bolj oblačno, zelo toplo.

Tržaška vremenska napoved za nedeljo: Lahki vetrovi, nebo jasno, temperatura od 19 do 28 stopinj, morje mirno.

vidimo v raznih nemških humorističnih listih, pa celo na našem odru. Posebno je očividna njihova absolutna solidnost in poštenost, tudi napram tujcu, ki je neznan v deželi in ne zna niti njihovega jezika. Mnogokrat sem se ob takih prilikah moral spomniti na večno, tako mučno in ogabno izrabljanje, kateremu si kot popotnik izpostavljen v blaženi Mussoliniji.

Kar se pa tiče življenja v Londonu, je to višek, ki si ga sploh moreš misliti. Že en sam sprehod po ulici ti nudi več, nego ne vem koliko modernih razstav. Tu sem šele uvidel vzroke, zakaj je v velikem mestu umetnost zadobila te, nam malomeščanom tako tuje, nepojmljive oblike. Samo gibanje povsod, sam nemir, hrušč, kaos barv in oblik — cel Babilon! Množice drve mimo tebe, avtobusi, tramvaji v predmestjih, železnice pod zemljo in visoko nad njo, tuljenje ladijskih siren, povsod hrum in ropot. Vsak nervozno hiti, počasne kretnje ne vidiš nikjer. Poleg avtomobilov, ki polnijo ulice, zagledaš naenkrat voz s tremi pari vpreženih konj, kot pri nas pri gala - pogrebu. Na vrhu voza sedi zadaj rdeče livriran sluga in trobi od časa do časa. Kolosalen je pogled s strehe premikajočega se avtobusa, kadar se ustavi vsa ulica — vse stoji par sekund, množice pešcev hite na natančno določenih mestih preko ceste in na policistov migljaj — hajdi! zopet dalje. Vožnja je prav poceni za dva pennyja (2 dinarja) se voziš lahko uro daleč. Pod zemljo je promet hitrejši. Ves obrat se vrši silno enostavno in gladko. Stopiš v lift in se spustiš doli do podzemeljske postaje, tam pa moraš paziti, da se v številnih hodnikih ne izgubiš. Ko izstopiš iz voza, stopiš na desko, deske se začno vzdigavati v stopnice in kmalu si v hodniku, nato spet v lift, ki te potegne na dan.

Vse ulice so čiste, kakor črno lakirane in se svetijo. Menda jih mažejo z nekim posebnim oljem proti prahu, ki ga tu sploh ni opaziti. Čevlje imaš vedno čiste, a vsakokrat, ko prideš domov, si ves črn kot dimnikar; take so od silnega dima tudi hiše po Londonu.

Najzanimivejše je ob vsakem času vrvenje na Piccadilly - Circus Placeu. Množice ljudi, ki se drenjajo v kino - gledališča, varijeteje in restavrante. Mnogo možkih v frakih in s cilindri. Anglež se vsaj dvakrat na dan preobleče. Na obleko zelo pazijo, a niso preveč moderni. Elegantnih, kričečih modernih ženskih oblek, kakor jih je videti tudi pri nas (in v Parizu seveda!), ne boš opazil, ali pa so to damice iz polsveta. Tu se loči samo dvoje vrst ljudi, če jih sodiš po obleki: bogataše in maso povprečnih meščanov.

Restavracije so sila elegantne, mnoge v več nadstropij, vse je v marmorju in perzijskih preprogah. Povsod ti doni na uho godba. Mnogo, a ne preveč, se čujejo glasovi divje neubranih, a zelo ritmičnih jazz-bandov. Gledališča so, kar je najboljših, deloma zaprta, deloma pa tako draga, da z mojim proračunom ne morem misliti nanje. Bil sem v nekaterih manjših, pa mi ni bilo všeč. Ljubše mi je pohajkovanje po ulicah, ki so polne vseh mogočih eksotičnih plemen. Največ srečaš Hindov, dosti Japoncev in Kitajcev, zelo mnogo seveda Zamorcev. Vsi ti pisanopolti ljudje ne vzbujajo nobenega zanimanja, preveč jih je. Tudi v našem hotelu stanuje mlad Japonec, ki dvori prav iztočno ljubeznjivo našim damam. Mislim, da jim je ta eksotična pozornost po godu.

Zvečer je najživahnejše na Piccadillyskem trgu. Tu je mesto sestankov in promenade, kot pri nas v Ljubljani pred pošto. Tu vidiš častite domačine, ki se prihajajo po težkem dnevnem delu zabavat in odpočit, še več pa tujcev, ki jih radovednost privablja v ta hrumni del mesta. Stranke, temne ulice so pa polne nočnih vešč, vsiljivih in nadležnih, kakor v tržaškem Starem mestu. Vse to barantanje za kupljivo ljubezen se vrši sredi ulice, zoperno in neokusno, takorekoč pred očmi policije. Stražnik, tudi ženskih policemanov je mnogo videti, stopa mirno naprej, gleda vse to in ne reče ničesar. Zanimivo je, da noben policist nima tistih slovitih pendrekov, ki so Ljubljančanom tako prijetno znani.

Grozno vplivajo name tudi tesne, visoke in mestoma obokane uličice, ki se kakor kleti razpletajo vsenaokoli ogromne katedrale sv. Pavla. To je orjaška zgradba, menda največja cerkev na svetu, sezidana pred dobrimi 200 leti v baročnem slogu. Zgradil jo je slavni arhitekt Cr. Wren, deloma po Berninijevem vzoru; toda zadnji čas so se začeli prikazovati opasni znaki razpadanja in preti nevarnost, da se orjaška kupola zruši.

Tod okoli v tem starodavnem delu mesta je doma revščina in greh. Pozorno gledaš naokoli, kdaj te bo kdo napadel, toda brez skrbi si lahko. Za vsakim vogalom vidiš stražnika. A vendar že sam ta skrivnostni miljé plaši človeka, ga vabi in ga odbija. V teh temnih ulicah se vrše stvari, da jih ni mogoče popisati. Vse grehe in strasti iz vseh delov sveta so znesli semkaj: opij, kokain, morfij, zraven pa spake ljubezni v vseh oblikah. Tu vidiš prizore... Nemoteno mešetarenje za človeško meso, razuzdan smeh, roganje in konkurenca vlačug (obeh spolov). — Oscar Wilde je bil preveč fin, da bi bil povedal vse...

Sredi ulice pa vidiš spet drug, sprva nerazumljiv prizor. Zato pristopiš sam k tej gneči ljudi. Stara žena, par moških, več gospodov, vsi bero naglas iz Evangelija, pojejo psalme. Nato govori ženska, prepričevalno, odločno, fanatično kot prorok, kliče k poboljšanju in spreobrnenju. Govor traja včasih po cele ure. Marsikdo, ki je prišel sem v to blato, se zmede, prebledi in se vrne. Drugi pa, ki so že okosteneli, se smejo, poslušajo in žive naprej svoje blodno življenje — saj je to njihov kruh. Ti govori trajajo vsak dan do desetih zvečer. Potem se novodobni apostoli toplo, prisrčno poslavljajo od teh nesrečnic in siromakov: »Zbogom, dragi prijatelji! In na svidenje!« Morda dosežejo mnogo uspehov ti moderni Mesije, kdo ve? Poslušalcev jim nikoli ne zmanjka. — A tam po širokih ulicah, polnih luči, smeha in briljantov, gre življenje lepo naprej, kakor da bi tega drugega podzemeljskega Londona z njegovim oceanom gorja ne bilo. Do treh zjutraj, do belega dneva prodajajo reveži vžigalice po uličnih kotih; tudi otroci so med njimi... Kakšni kontrasti, kakšna nesoglasja!

Z.

G. Giacobi:

Sokrivec

Gospod Deli je imel jedva toliko časa, da je skočil na stopnice vagona prvega razreda. Brzovlak se je premaknil med sikanjem pare in ropotanjem koles. S torbo v roki je korakal g. Deli po hodniku držeč ravnotežje svojega malega, rejenega telesa. Potniki so spali v polmračnih kupejih. Vstopil je v enega, ki se mu je zdel prazen in je zaprl steklena vrata. Ali takoj se je namrgodil in je nakremžil svoja dobrodušna usta: na sedežu je ležal človek obrnjen z obrazom proti zidu. Svetloba svetiljke je igrala na njegovih lakastih čevljih, osvetljevala njegovo lepo sportno obleko in dragoceno popotno torbo v mreži nad sedežem.

«Jaz pa sem plačal prvi razred da bi bil sam! je pomislil jezno gospod Deli. Ozlovoljen je sedel v kot. Mračno nebo, polno zvezd se je premikalo izpred oken, enolično škripanje osi je oteževalo oči z lahko dremoto.

Gospodarstvo

Tedenski borzni pregled

Zagreb, 24. julija.

Pretekli teden je dinar završil v Curihu ob čvrsti tendenci na povprečni višini 9.12. Na tej višini je ostal ves teden, iz česar se vidi, da se je popolnoma stabiliziral.

Od drugih deviz je bilo močnejše valovanje v Parizu in Italiji, belgijski frank pa je vedno tendiral zelo slabo. Belgijska vlada bo imela še obilo truda, preden ga popolnoma stabilizira in popravi. Francoski frank je začetkom tedna padel v Curihu na najnižjo stopnjo in je v pondeljek notiral 10.70. Ves čas reševanja vladne krize na Francoskem je bil slab. Ko pa je prišla vest, da je Poincaré sestavil novo vlado, se je takoj začel popravljati in se je včeraj povspel v Curihu na 11.625 s tendenco nadaljnega porasta. Čim je Poincaré sestavil svoj kabinet, je porastel tečaj franka na vseh mednarodnih tržiščih. Včeraj je bil v Curihu že na 12.15. Ako se potrde današnje vesti, ki se nanašajo na prihod ameriškega zakladnega tajnika Mellona in bančnika Morgana v Pariz, da bo namreč Amerika znatno pomagala Franciji, se bo frank prav kmalu povrnil na svojo staro višino, to je na 16—17 v Curihu. Na tej višini se tudi Francija sama želi stabilizirati. Na naši borzi je frank predvčerajšnjim notiral 115, včeraj pa je bil tečaj že čvrstejši, 128, davi pa je bil denar 138, toda brez ponudbe.

Lira je bila tudi ves teden zelo slaba na vseh tržiščih in je v Curihu zopet padla za nekaj točk. Pri nas se je spustila na 181 do 183. Na tej višini se je tudi trgovala ves teden, ali brez posebnega zanimanja. Računajo, da bo popravek franka vplival tudi na liro. — Razen teh dveh deviz ni bilo na našem tržišču večjih sprememb v drugih devizah. Blaga je bilo, kakor ponavadi v predizvozni seziji, zelo malo na razpolago. Zato je Narodna banka krila povpraševanje. Na dan je bilo prometa za 10 do 12 milijonov dinarjev.

V efektih je bilo ves teden skoraj popolno mrtvilo. Bančni papirji beležijo vsak dan iste cene, namreč skoraj same zaključke, samo da se obdrži tečaj. Pri industrijskih ni bilo niti tega, ker ni bilo zanje prav nikakega zanimanja. Le v Slavoniji je bilo nekaj zaključkov. V kulisi je bilo ravno tako vse mrtvo. Le Litorale je zbudil ta teden nekaj pozornosti, ki je padel v blagu na 10. Skoraj vse to velja tudi za državne papirje. Vojna škoda je z malimi spremembami ostala na tečaju 301.50—303. Za posojilo je bilo prav malo interesa, v agrarnih pa sploh ni bilo zaključkov.

Na današnjem prostem prometu je bilo vse zanimanje koncentrirano na francoski frank. Na vest o močnem porastu v Curihu je tudi naša borza takoj reagirala in je denar takoj poskočil na 138. Kasneje se je dvignil na 138 do 140, blaga pa ni bilo dobiti. Sporedno s Parizom je tudi lira nekoliko porasla in je notirala denar 185.50. Za ostale devize so beležile te-le taksacije: Dunaj 801.50—0, Praga 167.90—168, Berlin 1351 do 1352, New York 56.60—56.625, Curih 1096.50 do 1097.50, London 275.65—0. — V Vojni škodi ni bilo prometa in je ostal tečaj nespremenjen na 300—301.

Kiseljak

K svojemu tozadevnemu navodilu v »Jutru« od 15. t. m. glede pokončevanja kiseljaka pristavljam, da bo še najbolje izvedljivo, najceneje in še najbolj učinkovito na Nižjeavstrijskem z uspehom rabljeni dr. Sturmov prašek, s katerim se spraši trta in zlasti grozdje z navadnim žveplalnikom, enako kot žveplo proti grozdni plesnobi.

Po poročilih z Nižjeavstrijskega, kjer ima jo v pokončevanje kiseljaka in grozdnega sukača ali grozdnega molja največje in večletne izkušnje, gre delo z uporabo dr. Sturmovega praška hitro od rok in je najpozitivnejše radi tega, ker se prah seseda enakomerno na vseh, tudi notranjih grozdnih delih, zlasti pa še na jagodah. To se s škropljenjem z zelenilom »Urania« in drugimi takimi tekočimi sredstvi ne more vedno doseči, ker se tekočina na maščobnih jagodah tako ne prime in jo vsak dež hitro izpere. Za tako prašenje je še vedno čas, dokler jagode ne prično dozorevati.

Ako bi se odzvalo več odjemalcev tega prašnega sredstva, bi Kmetijska družba za Slovenijo še letos izvršila primerno naročitev dr. Sturmovega praška. Koliko bo stal kilogram tega prahu, ni znano, vsekakor je pa ceneje kot vsako drugo sredstvo.

Gosp. J. Štrekelj omenja strigalice ali škarjice kot dobre pokončevalke trtnega škodljivca in tudi krvave uši ter nasvetuje, da se posveča tej zatiralki večja pažnja. No, zelo dvomim, da bi se pri kakem vinogradniku ali sadjarju zbudila vera, upanje in ljubezen do tega res osovraženega mrčesa.

Fr. Gombač.

Točenje alkoholnih pijač stoječim gostom

V predpisih in naredbah o točarinski taksi se neprestano ponavlja precej nerodni izraz »točilci iz pripombe 4. k tar. post. 62« pod katerim se razumevajo okrepčevalnice ali bifeji, prodajalne užiških proizvodov, vinarne in žganjarne, delikatesne, slaščičarske in ostale njim slične trgovine, ki točijo alkoholne pijače v odprtih ali zaprtih posodah za konzum v poslovnih prostorih ali pa glasom točke 13. člena 18. novega pravilnika o točarinski pravici — za konzum izven poslovnih prostorov (čez ulico). Vsi ti obrati plačujejo drugačno, v pretežni večini slučajev mnogo višjo točarinsko takso nego gostilničarji in kavarnarji. Zato pa po členu 16. novega taksnega pravilnika o gostilnah ne potrebujejo krajevne pravice.

Ako vprašamo, kaj je za naštete obrate ono karakteristično, kar jih medsebojno druži in veže v eno posebno skupino ne dobimo v citirani pripombi 4. nobenega odgovora. Tam so bifeji in še nekateri drugi obrati imenoma našteti s pristavkom »in njim slične obratovalnice, ki točijo pijače v odprtih ali zaprtih posodah za konzum v poslovnih prostorih«. Toda prave notranje zveze tu ne najdemo. Saj končno tudi gostilna ni nič drugega nego obratovalnica, v kateri se točijo alkoholne pijače v odprtih ali zaprtih posodah za konzum v posebnih prostorih. Splošno je znano, da se gostilne na železniških postajah, v gledališčih itd. kaj rade imenujejo »bifeji«, ki so pa našteti v pripombi 4.

Odgovor na gornje vprašanje nam da šele člen 83. novega pravilnika o gostilnah, ki pravi, da v bifejih in drugih v pripombi 4. naštetih obratovalnicah ne sme biti ne miz ne kakršnihkoli sedežev za posetnike ter da se sme v teh lokalih streči samo gostom, ki stoje. To je torej ona notranja zveza, ki druži vse naštete obratovalnice v eno celoto in iz te omejitve glede točenja moramo presojati vprašanje, katere obratovalnice spadajo med pripombo 4. samo na splošno omenjene »slične obratovalnice« »Točalci iz pripombe 4. k tar. post. 62« mogli bi se zato mnogo prikladneje imenovati »točilci stoječim gostom«.

Kaj je torej »bife« ali okrepčevalnica? Za bife se smatra po taksnih predpisih samo ona obratovalnica v kateri se smejo prodajati poleg mrzlih jedil tudi alkoholne pijače v zaprtih ali odprtih posodah do naj manjše količine (tudi na štamperle), toda samo stoječim gostom in v lokalu ne sme biti nobenih miz ali sedežev za goste. Kako nazivlje podjetnik svojo obratovalnico, je postranska stvar. Merodajno je edino to, kaj on sme in kaj ne sme. Gostilničar sme imenovati svojo obratovalnico »bife« ali v pogledu taksnih predpisov se mora ravnati po predpisih za gostilne, to je ako hoče točiti sedečim gostom, si mora pridobiti krajevno pravico za dotično poslopje kakor vsak drug gostilničar.

Prepoved točenja sedečim gostom v bifejih in drugih gori omenjenih obratovalnicah je tako ostra, da je podjetnik že kaznovan, ako se v njegovem lokalu najdejo mize ali kakršnikoli sedeži (klopi, sedži, zaboji itd.) za posetnike. Dokazovanje, da gostje v lokalu ne pijejo sede, nič ne pomaga. Ugodnost, da za bife ni treba krajevne pravice, je torej zelo drago odkupljena. Plačevati se mora višja točarniška taksa in točiti se sme samo stoječim gostom.

Ako se kdo, ki sme točiti samo stoječim gostom, zaloti, da ima v obratovalnici mize ali sedeže, se kaznuje po členu 89. novega pravilnika o gostilnah, s plačilom redne tak se za krajevno pravico (2000, 2500 ali 3000 dinarjev po kraju, kjer se je točilo) in kaznijo od 1000 do 3000 Din Vendar s tem še ne dobi krajevne pravice. Ako hoče dobiti gostilniško pravico, mora plačati takso za krajevno pravico iznova.

Poleg bifejev so omenjene v pripombi 4. tudi prodajalnice »užiških proizvodov«. Pod tem imenom razumemo prodajalce prekajenega mesa. Ime izvira od mesta Užice v Srbiji, kjer se največ bavijo s sušenjem mesa. Seveda niso vsi »užiški proizvodi« izdelani v Užicah, kakor niso vse »kranjske klobase« izdelane na Kranjskem.

Pod »žganjarnami« niso morda mišljeni žganjekuharji, temveč samo točilnice žganja. Pravilnejši bi bil torej izraz »žganjarije«. Ta izraz se na deželi tudi dejansko rabi. Kam pa naj uvrstimo trgovce, ki tudi po novih predpisih ne smejo prodajati žganja in vina v odprtih steklenicah, temveč samo v zaprtih toda smejo polniti steklenice sami?

Ako bi prodajali vino ali žganje samo v originalnih zaprtih steklenicah, kakor jih dobijo napolnjene iz tvornice ali od veleprodajalca, ne bi plačali niti točarniške tak se, niti bi jim bila potrebna osebna pravica. Ker pa sami polnijo steklenice, morajo po naredbi generalne direkcije posrednih dav kov z dne 29. oktobra 1924. št. 55602 (Fin. služba stran 488/1924) plačati točarinsko takso in imeti »osebno pravico za točenje stoječim gostom« po točki 5. člena 46. novega pravilnika o gostilnah. Naravno je, da tudi oni ne smejo imeti v svojih lokalih niti miz niti sedežev za kupce, ker oni vobče ne smejo prodajati žganja v odprtih steklenicah ali za konzum v prodajalnici. Ako bi kdo imel sedeže ali mize bi bil kaznovan enako kakor bifeter, ki ga zalotijo da ima mizo ali sedež v svojem lokalu.

Opozarjamo trgovce, ki sami polnijo steklenice z vinom, žganjem, pivom, rumom itd., pa jih zaprte prodajajo, na omenjeno prepoved, kjer se lahko zgodi, da kdo iz same nevednosti zakrivi sam po sebi malenkosten taksni prestopek, za katerega pa mora plačati preko 3000 Din globe.

Ljubljanski trg

Vsled lepega vremena zadnjih dni je bil trg zelo dobro založen in tudi obiskan. Cene so v glavnem ostale na isti višini. Opazilo se je mnogo zgodnega sadja in sočivja. Cene so bile:

Meso in mast: govedina Din 15—19, teletina 17—20, svinjina 22—25, slanina 20—22, mast 25, šunka 35, prekajeno meso 30—32, koštrunovina 13—14, konjsko meso 6—8, klobase kranjske 32—35, suhe 67, hrenovke 35, prekajena slanina 28—30 za kg — Perutnina: piščanci mali 12—13, večji 20—25, kokoši 25—35, petelini 30—40, race 25, domači zajci, manjši, 5—15, večji 16—20 za komad. — Ribe: krapi 23—30, ščuke 26, linji 25, postrvi 55—60, klini 15, mrene 15, pečenke 15. — Mlečni proizvodi: mleko 2.50—3, maslo surovo 40, čajno 50—55, kuhano 45, bohinjski sir 38, sirček 9—10 za kg, jajca par 1.75—. — Sadje: jabolka 6—10, hruške 4—12, orehi 12, luščeni 30—32, češplje 12, češnje 5—10, suhe češplje 10, marelice 12—18, ringlo 8, grozdje 24 Din za kg, borovnice 2 za liter, maline 6 do 650 kg. — Specerijsko blago: kava 48—76, pražena 56—100, sladkor 13.50, v kockah 15.50, kavina primes 22, riž 8—12 Din kg, olje namizno 20, jedilno 18, kis vinski 4.50, navadni 2.50 liter, sol morska 3.50, kamena 4.25, testenine 10—12 kg, petrolej 7 za liter. — Mlevski izdelki: moka »0« 6.25, »1« 5.75, »2« 5.50, »3« 5, »5« 4, ržena 5, ajdova 8—9, koruzna 3.50—4, zdrob pšenični 7, koruzni 4—5, kaša 6—7, ješprenj 6—8, ješprenjček 10—13, otrobi 2.50 za kg. — Žito in stročnice: pšenica 360—380, rž 250—280, ječmen 230—260, oves 250—260, proso 285—300, koruza 250—260, ajda 310—320, fižol ribničan 350, prepeličar 350, grah 400—500, leča 600 za 100 kg. — Krma: seno sladko 100, posladko 80, kislo 75, slama 50 za 100 kg. — Zelenjava in sočivje: solata glavnata 4—6, štrucnata 4—6, ajserica 6—7, endivija 3—4, zelje zgodnje 6—7, rdeče 8, kislo 2.50—3, ohrovt 6—7, karfijola 6—8, kolerabe 4, podzemljica 1, špinača 6, paradižniki 6—8, kumare 6—7, buče 6—7, grah v stročju 2, luščeni 24, fižol v stročju 4—6, čebula 3—4, česen 5, krompir novi 1.25—1.50, repa 4, kisla 2—2.50, korenje 4, peteršilj 5, zelenjava za juho 5, zelena paprika 40 za kg. — Kurjava: premog 43.50 za 100 kg, drva trda 150, mehka 75 za kubični meter.

Mariborski trg

Sobotni trg je bil vsled lepega vremena zelo dobro založen in obiskan. Ker je vsled neprestanega deževja in poplav letošnje žrnje bolj slabo, se je cena pšenici nekoliko dvignila. Slaninarji so pripeljali na trg 20 voz mesa, ki so ga prodajali na debelo po 10.50—27 Din in 57 voz zaklanih svinj v ceni po 15—17 Din. Krompirja je bilo na trgu 34 voz v ceni 0.75—1.25 in 22 voz čebule po 3—5 Din. Ostale cene so bile v dinarjih: Perutnina: kokoši 35—40 za komad, piščanci par 20—55, race 20—25, gosi 30—40, purani 20—25 Din za komad. Domači zajci: 10—20 Din za komad. Zelenjava in sočivje: fižol 2—2.50 Din liter, v stročju 1 Din za kg, grah luščeni 4—4.50 Din za liter, kumarce 1—4, karfijola 0.50—5 Din komad, česen 8—15, ohrovt 0.50—2, sveže zelje 1—3, Din glava, buče 1—4, paradižniki 8 Din kg, peteršilj šopek 0.50, zelena 0.25, zelenjava za juho 0.50, endivja 0.25—1 Din, glavnata solata 0.25—1 Din komad, špinača 1, gobe 1 Din za kupček. — Sadje: borovnice 1.50—1.75, maline 5—6 Din za liter, jabolka 4—8, hruške 4—8, slive 5—6, breskve 16, marelice 10—16 Din kg. — Mlečni proizvodi: mleko 2.50—4, smetana 2.50 do 3, maslo, sirovo 40, čajno 55—65, kuhano 50 za kg, sir 4—8, jajca 0.75—1 Din za komad. Med: 22—25 Din za kg. Žito: pšenica 3—3.50, rž 2, ječmen 1.75, oves 1.75, koruza 2.50—2.75, ajda 1.75, proso 3.50 Din za liter. Krma: seno sladko 70—75, kislo 60 do 65, slama 42.50—50 Din za 100 kg.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (24. t. m.). Pšenica: baška, 2 vagona 317.50, banatska, 77 kg, 2—3 %, Bjela Crkva, 1 vagon 307.50, okolica Kikinde. 1 vagon 310, baška, nova, 12 vagonov 267.50—270; koruza: baška, 5 vagonov 213, sremska, za avgust, 8 vagonov 200, banatska, 3 vagone 185; moka baška, «0» komb., 4 vagone 470—475, baška, «2», eksport mlin, 1 vagon 430, «6», nova, za 10. avgust, 2 vagona 280; fižol: baški, beli, Palanka, 1 vagon 180; otrobi: banatski v jutastih vrečah, 2 vagona 120.

Dunajska borza za kmetijske produkte (23. t. m.). Notirale so vštevši blagovnopometni davek brez carine za 100 kg v šilingih: pšenica: domača 45.50—46, madžarska, potiska 49—50, seno: 18—19.50.

= **Carinski ažijo v nekaterih evropskih državah.** V Jugoslaviji znaša carinski ažijo za en zlati dinar 11 papirnatih dinarjev, v Avstriji 1 zlata krona = 1.44 šilingov, Italiji 100 zlatih lir = 536 papirnatih, Madžarski 1 zlata krona = 14.500 papirnatih, Rumuniji 1 zlati lej = 40 papirnatih in Španiji 1 zlata pezeta = 1.2508 papirnatih.

= **Nova tvornica v Dravski dolini.** Neko inozemsko podjetje, ki ima za Jugoslavijo v Mariboru že stalno zastopstvo, se bavi z mislijo, v Dravski dolini ustanoviti večjo tovarno za pločevino in pločevinaste izdelke. Podjetje bo delniška družba.

= **Izvoz jaje.** Zbrani so že podatki o izvozu jajc za prvih pet mesecev 1926. V tej dobi je bilo izvoženih v inozemstvo 1791 vagonov jajc v vrednosti 336 milijonov dinarjev.

= **Fordove tovarne v Jugoslaviji.** Kakor se čuje, je znani ameriški industrijec Henry Ford prosil trgovinsko ministrstvo v Beogradu za dovoljenje, da sme zgraditi pri nas velike tovarne avtomobilov za ves Balkan. Ako bi bila ta prošnja ugodno rešena, bi Ford na lastne stroške tudi zgradil v Jugoslaviji moderne prvovrstne ceste za avtomobilni promet. Zaposleni bi bili izključno le domači delavci.

= **Novi rudniki.** V okolici Kruševca v Srbiji je bilo že pred delj časa odkritih nekaj lepih ležišč bakra. Pravico prostosledov je dobila sedaj kruševačka tvrdka Krstić & Nikolić. Z uradno analizo se je ugotovilo, da ima ruda do 16 % čistega bakra.

= **Znižanje poštnih pristojbin.** Vedno bolj se pojavljajo glasovi, da namerava vlada znižati poštne pristojbine, ki so za sedanje stanje dinarja mnogo previsoke. Zlasti velja to za poštne zavoje, kar zelo podražuje ceno predmetom. Gre namreč za to, da se znižajo pristojbine za 20 %.

= **Izmena rumunskih novčanic starega tipa.** Novčanice starega tipa rumunske Narodne banke po 500 lejev se izmenjajo do 1. januarja 1927. Inozemski lastniki teh novčanic naj jih pošljejo rumunski Narodni banki, ki jim za zameno vrne protivrednost v novih novčanicah v denarnem pismu po odbitku poštnih stroškov, ali s čekom na kako inozemsko tržišče ali pa z deponiranjem protivrednosti pri kaki banki v Rumuniji.

= **Splitska občina za pospešeni razvoj industrije.** V svrho pospeševanja industrije v svojem področju se sedaj bavi splitska občina s celo vrsto zadevnih načrtov. Tako hoče dati občina novim industrijam zemljišča po izredno nizki ceni. Intervenirala bo pri privatnikih, da store isto. Nadalje bo oprostila nove industrije občinskih davščin in posredovala pri električnih podjetjih, pri vodovodu in plinarni, da dajejo tem industrijam tok, vodo in plin po kolikor mogoče nizkih cenah. Kot protipogoj zahteva občina, da nameščajo nove industrije samo domače uradništvo in delavstvo. Splitska občina je storila vse te sklepe vsled tožb finančnih krogov iz zaledja, češ, da merodajni krogi v Splitu ne gredo industriji na roko.

= **Uvoz sladkorja.** Leta 1925. je uvozila naša država, čeprav pravijo, da naša sladkorna produkcija krije vso domačo potrebo, 4,243.144 kg sladkorja iz Češkoslovaške. Ta sladkor je vreden 27,707.303 dinarje. Iz Amerike je bilo uvoženega 1,202.480 kg sladkorja.

Borze

CURIH. Beograd 9.1125, Berlin 122.9625, New York 516.625, London 25.125, Paris 12.625, Milan 16.9125, Praga 15.2925, Budimpešta 0.007230, Bukarešta 2.37, Sofija 3.725, Varšava 58, Dunaj 73.0875.

Malo po malo ga je prevzemal neki čuden občutek. To mračno nebo, ta bleda svetloba okrogle svetiljke, to neprestano škripanje koles in veliko, nepremično telo na sedežu nasproti njemu, vse to se mu je zdelo kakor strašna slika nekega težkega sna, ki se ga je trudil odgnati od sebe.

Odprl je oči in se zagledal v svojega soseda. Tedaj prvikrat je šele opazil, da se neznanec ni še prav nič zganil. Prisluhnil je in ni slišal ničesar.

Gospod Deli je naglo vstal in se sklonil nad potnikom. Odstopil je in se mu potem zopet približal. Izpod čepice, ki mu je zakrivala oči, so se videle kaplje krvi, ki so tekle po obritem obrazu in curljale izpod brade. Gospod Deli je stegnil roko in prijel neznanca za ramo; najprvo ga je nalahko stresel, potem močneje. Izpod čepice se je videla široka rana na senci. Potnik je bil mrtev. Nikjer ni bilo nobenega sledu o borbi: moral je biti ubit v snu. Rop? Osveta?

Gospod Deli je dvignil najprvo roko k zvoncu za zasilno zavoro, potem pa je stopil k vratom. Ali pogled mu je nenadoma zastal. Iz odpete suknje je molel konec rmene kože. Gospod Deli jo je oprezno izvlekel. Bila je listnica. Odprl jo je. V listnici je bila slika neke ženske, ki se mu je zdela mlada in lepa, odrezek iz časopisov in sveženj bankovcev. Gospod Deli je vtaknil bankovce v svoj žep, listnico pa je položil na prejšnje mesto. Potem je odrinil s prstom šop las, ki mu je padel na znojno čelo. Pazljivo je pregledal svoje roke in videč, da so krvave, jih je obrisal ob zavesi na oknu. Potem je vzel svojo torbo, otvoril oprezno vrata in stopil na prazen hodnik. Izvlekel je uro in videl, da je dvanajsta in petindvajset minut: za štirideset minut bo v Parizu. Vsi potniki v vagonu so spali: priče torej ni bilo nobene. Ali v tistem trenutku mu je strašna misel oledenela srce. In morilec? Ako je bil on tu? Ako se je skril v sosednem kupeju, potem ko je izvršil zločin. Ako je skrit za zaveso videl svojega sokrivca? Gospod Deli se ni mogel niti premakniti . . . Ropot koles je postajal vse močnejši. Voz je skoro branil hojo. V mraku so se prikazale svetiljke. Potniki so začeli izstopati na hodnik s svojo prtljago. Glasovi so se mešali z ropotanjem koles. Gospod Deli je stopil k vratom pripravljen, da skoči prvi ven, čim se voz ustavi. Čez nekoliko minut je bil že na peronu in hitel k izhodu na postaji. Roka mu ni zadrhtela, ko je pomolil svoj listek vratarju, ki ga ni niti pogledal.

Ko je stopil na ulico, je najel taksameter in povedal svoj naslov. Gospoda Delija je šele tedaj začela navdajati groza.

•

Odklenil je vrata svojega stanovanja. Vstopivši v svojo spalnico je odprl električno svetiljko. Njegova žena se je v snu obrnila in odprla oči. Pogled je začuden obstal na obrazu gospoda Delija. Naglo je sedla.

«Za božjo voljo, kaj pa se je zgodilo?»

«Prav nič, svoj posel sem izvrstno opravil.»

«Ali vendar, ti si bolan . . . Ti si ranjen!» Pokazala je s prstom.

Gospod Deli se je ogledal v zrcalu in videl, da je bil njegov obraz mrtvaško-bled; preko čela mu je tekla rdeča lisa. Tedaj se je spomnil, da je s krvavim prstom odrinil s čela šop las.

«Nič hudega; opraskal sem se.»

Molčeč se je slekel, ugasnil svetiljko in legel.

Ko je zjutraj vstal, je povedal obširno svoji ženi kakšen posel je opravil v Milanu.

«Zares, mala moja, dobil sem tisoč in petsto frankov!»

Vzel je iz žepa listnico in izvlekel iz nje sveženj bankovcev. Ali roka mu je zadrhtela. Po mizi so se usuli tisočaki. Bilo jih je čez dvajset.

Nastala je mrtva tišina.

Mož in žena sta se gledala; obema se je groza zrcalila v očeh.

«Poslušaj, da ti pojasnim . . .»

Pogoltnil je pljunec.

«Ta znesek mi je zaupal trgovec, kateremu sem naročil blago . . . On igra na borzi. Samo prosil me je, da o tem nikomur ne govorim . . .»

Poskusil se je nasmejati.

«Zdaj grem, draga moja. Cel dan imam opravek. Vrnem se šele zvečer.» Poljubil je svojo ženo na čelo in odšel.

Dan se mu je zdel dolg, brezkončen. Neprestano ga je mučila misel, da se mora osvoboditi ukradenega denarja. Ali kako?

O tem je razmišljal cel dopoldan in tudi pri obedu. Naposled se je domislil. V neki trafiki je kupil kuverto in znamko, položil denar v kuverto in napisal z natiskanimi črkami naslov: «Policijsko ravnateljstvo». Pismo je spustil potem v poštni nabiralnik.

Zdaj ni ostalo ničesar več od zločina. Vse to je bil grd sen, ki ga bo polagoma pozabil in potem bo zopet pošten človek, kakršen je vedno bil. Samo to mu je bilo žal, da je oplašil svojo ženo.

Neki prodajalec novin mu je pomolil večerni list. Odprl ga je in obstal, čuteč kako se mu noge tresejo. Na prvi strani je bilo natisnjeno z velikimi črkami: «Zločin v lionskem brzovlaku..» V dvajsetih vrstah, ki so mu plesale pred očmi, je stalo, da ni bilo mogoče ugotoviti, kdo je umorjeni in da morilca niso še našli. Pazljivo je prepognil novine in jih vtaknil v žep. Stopajoč po stopnicah se je trudil, da napravi ravnodušen obraz in si je odrgnil lica, da bi dobila rdečo barvo.

Ko ga je žena zagledala je vstala in ga pogledala vsa prestrašena. V roki se ji je tresel razgrnjen list.

Gospod Deli je obstal na pragu, potem jé skočil k nji in zavekal:

«Draga moja . . . Prisegam ti, da ga nisem jaz umoril!»

Ali v očeh svoje žene je videl, da mu ne veruje in da mu ne bo nikoli verjela.

Potovanja po Švici.

Vsakovrstna pojasnila in znižane vozovnice pri Amtliches Schweizer Verkehrsbureau **Wien I., Schwarzenbergplatz 18.** 172a

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—

Popravila!
Specijalni mehanik pisarn. strojev
Ivan Legat, Maribor
Vetrinjska ulica 30.
Tel. int. 434 173

Prireditve

Kam v nedeljo?

Janez: No Jaka in Nežka! Kam pa gremo v nedeljo, dne 1. avgusta? — Nežka: Kam? Zjutraj v Borovico v Pekel, potem nazaj na kolodvor se pa malo ustavimo na veselici, ki jo priredé borovniški gasilci v restavraciji Ant. Drašlerja. — Jaka: Veš, Nežka, Ti si jo pa pogruntala! Torej gremo v Pekel, nazaj pa na veselico se malo zavrteti, kjer bomo brez skrbi, da ne zamudimo vlak ob 22 in ¼. — Janez: Pa še drugim povejta, da nas bo kaj več šlo. — Nežka: Torej na svidenje v nedeljo zjutraj pri prvem vlaku in na veselici pod kostanjem. 20652

Litija!

Prostovoljno gasilno društvo Litija priredi dne 8. avgusta

veliko slavnost

s sodelovanjem zaslužnih gasilcev, odlikovanjem županih in društvenih častnih članov. Za polovično vožnjo je zaprošeno in bo dovoljenje pravočasno objavljeno. Ker je čisti dobiček namenjen za n a b a v o prepotrebnega o r o d j a in renoviranje gasilskega doma, se prosi za obilni poset. — Slavnost je spojena z županim izletom. Odbor 20602

Boštanj ob Savi

Vrtna veselica prostovoljnega gasilnega društva se bo vršila v nedeljo, 5 septembra, na kateri datum prosimo, da se ozirajo sosednja društva. 20603

Obrt

Kovaška dela

vse vrste izvršuje V. Urbančič, Ljubljana, Žabjak. V zalogi ima tudi gumijaste

kolesa

za kočije in vozove. Preskrbuje vsa kolarska dela. 17639

ŠTAMPILJE
T. RABIČ
Ljubljana
KOLODVORSKA UL. 26

Vulkanizira

vse vrste g u m i j a parna vulkanizacija P. Š k a f a r v Ljubljani. Rimska c. 11. 270

Mesarija in prekajevalnica

se odda takoj na prometnem kraju v Ljubljani proti odkupnini. Stanovanje takoj na razpolago. Ponudbe upravi »Jutra« pod »Prometna 88« 20088

Štampiljke

in vse potrebščine priporoča S. P e t a n, Maribor, nasproti glavn. kolodvora 158

ŠTAMPILJE
pečate
etikete, graverstvo
SITAR & SVETEK
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 13

Preselitev iz Radvanja

Na Tržaško cesto št. 98 nasproti vodovoda. Prevzemam naročila za novogradnje, popravila po najnižjih cenah, solidno delo. Izdelujem tudi načrte in proračune brezplačno za slučaj naročila. Vinko Lašič, oblastno izprašan zidarski mojster. Tržaška cesta 98. 20717

Krojač Peter Skubic v Celju

izdeluje po češki specijaliteti vsa v krojaško stroko spadajoča dela in sicer po konkurenčnih cenah. — Posebno se priporoča gg. trgovcem! 20551

Mesnico

s stanovanjem oddam radi preselitve v n a j e m. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Mesnica 81». 20481

Pekarijo in trgovino

vzamem v najem v kakem večjem mestu, ali prometnem kraju Slovenije. Najemnino plačam tudi za nekaj časa naprej. Event. se tudi kupi. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20597

Pouk

Strojepisje

Učna ura Din 3.75. Christofov učni zavod, Domobranska cesta 7, I. Začetek 2. avgusta. Vpisovanje 2. avgusta od 6. do 9. ure zvečer. 19608

Auto-šola

oblastno dovoljena, prima, ki izobrazuje praktično in teoretično kandidate za samostojne vozače (šoferje). Pouk je temeljit in uspeh siguren. Dame in gospodje se sprejmejo dnevno. Kurz čez dan in tudi zvečer. — Prospekti gratis. Natančne informacije v Auto-šoli, — Zagreb, Kaptol 15. Telefon 11-95 19537

Inštrukcije

v realijah in francoščini daje realnogimnazijski maturant. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20492

Fotoinstruktor

Naučim Vas lepo fotografirati — boljše kakor vsaka knjiga. Negative razviti, pojačiti, oslabiti in retuširati, kakor tudi vse druge manipulacije. — Uspeh siguren, honorar zmeren. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20649

Angleščino

poučujem po zmerni ceni. — Ponudbe pod «Temeljiti pouk» na oglas. oddelek Jutra 20639

Službe (dobe)

Sposobnega sodarja

dobrega, pred vsem za izdelavo novih majhnih sodov, se sprejme takoj v stalno službo. Podrobne ponudbe z referencami je poslati na upravo »Jutra« — pod »Neoženjen sodar 777«. 19753

Potnika

za celo državo SHS, proti proviziji, za slaščice (božični obeski), poleg drugih zastopstev, išče za takoj Stary, slaščičarna, Krško. 20519

Tajnico

ki zna perfektno slovensko in nemško stenografijo, strojepis ter amerikansko knjigovodstvo, iščem za takoj. Plača 2000 Din. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Tajnica». 20518

Preizkuševalec jajc

ki bi bil tudi za skladiščnika, iščem za takoj. — Javijo naj se le spretni in zanesljivi strokovnjaki. — P. I Kefisch, Ptuj. 20560

Prodajalko

zlatarske stroke, pošteno in dobro priporočeno, sprejmem s 1. avgustom. Stanuje naj pri starših. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Zanesljiva in poštena». 20558

Učenca

sprejme v manufakturno trgovino Ivan C v i k l, Ptuj. 20553

Zastopnike

in zastopnice iščem za vse kraje Slovenije in Srbije. Mesečna plača 2000 Din in provizija. Ponudbe s prilogo 20 Din za tiskanice na oglasni oddelek «Jutra» pod «Stalni zaslužek 2500». 20552

Mehanik-strojnik

izvežban v inštalaciji, dobi trajno službo v kopališču Stubičke Toplice. 20550

Odgojiteljico

z znanjem slovenskega in nemškega jezika, iščem k štiriletni hčerki. Ponudbe pod «Dolenjsko» na oglasni oddelek «Jutra». 20466

Klepar. pomočnika

i š č e m za stalno delo. — Reflektiram le na prvovrstno moč z večletnim spričevalom. — Pismene ponudbe z navedbo dosedanjega delovanja na naslov: Ferdo Ferenz, splošno kleparstvo Ljubljana, Mirje 2. 20654

Učenca

za fotografsko obrt sprejme D. Rovšek, Ljubljana, Kolodvorska ulica 34. 20653

Zastopnike

za Ljubljano, Št. Vid in okolico, i š č e svetovna tvrdka. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20675

Blagajničarko

za hotelsko restavracijo v točilnici sprejmem takoj. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20677

Knjigovodjo

samostojnega, vajenega lesne trgovine, s primerno kavcijo ter

delovodjo

za tovarno stolov in lesnih izdelkov, iščem za takoj. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Stalno mesto 72». 20672

Brivski pomočnik

dober delavec, se sprejme do 1. avgusta. Za hrano, perilo in stanovanje preskrbljeno. Plača po dogovoru. F i l i p i č, brivec, Črna pri Prevaljah. 20385

Fanta

mladega in čednega, za vsa domača dela in snaženje jedilnega orodja s e t a k o j s p r e j m e pri Zeksarju. 20633

Služkinjo

se sprejme v Tavčarjevi ul. št. 6/II, levo. 20634

Mesarskega učenca

zdravega in iz dobre hiše, išče Anton Žlajpah, mesar in gostilničar v Mokronogu (Dolenjsko). 20599

Vajenko

staro 14 let, ki ima 2 razr. meščanske šole, sprejmem v trgovino z mešanim blagom Stanovanje in hrana v hiši. Učna doba 4 leta. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20541

Učenca

za trgovino z mešanim blagom s primerno šolsko izobrazbo, sprejme Nace Završnik, Glince pri Ljubljani 20542

Učenca

za sodarsko obrt sprejmem takoj. Stanovanje, hrano in perilo bo imel v hiši. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Sodarski vajenec». 20423

Več vajencev

sprejme mizarstvo A. Rojina & Comp. Zglasiti se je v pisarni v Slomškovi ulici št. 16. 20637

Praktikanta (injo)

za pisarno sprejme Drava, d. d. v Mariboru, Meljska c. št. 91. 20614

Za sobarico

se i š č e pošteno in zdravo dekle k majhni obitelji v Zemunu. — Naslov: Gospa Zora dr. Radojčić, Rogaška Slatina, Zagrebački dom. 20609

Klepar. pomočnik

dobrega, sprejme v trajno delo K. B o c a k, T r ž i č. 20605

Zastopnike

krajevne in za potovanje, pridne in zgovorne, iščemo ob visoki proviziji za takoj in vsakem kraju. Ponudbe na: Generalno zastupstvo, Igrane, Dalmacija. 20594

Krojaškega vajenca

sprejme takoj Jernej Grošelj, Sp. Šiška, Celovška c. št. 89. 20707

Pisarniško moč

zmožno slovenščine in nemščine iščem. Ponudbe pod šifro «Začetno nizka plača» na oglasni oddelek «Jutra». 20705

Postranski zaslužek

velik in trajen — kdor ga želi naj piše in priloži znamko za odgovor na naslov: F. Pirc, Ljubljana, Levčeva št. 3. 20679

Šoferja-mehanika

sprejmem takoj v službo. — Oferte nasloviti: Ljubljana, poštni predal 128. 20688

Delo na dom!

Za šivanje pletenih jopic in nogavic se iščejo pripravne osebe, ki znajo šivati. — Istotam se proda

Dekle

pošteno, nekoliko izobraženo, simpatične zunanjosti, ki bi znalo tudi nekoliko kuhati, dobi mesto gospodinje pri gospodu. — Naslov pove oglasni oddelek Jutra pod značko «Brod na Savi». 20698

Perfektno knjigovodkinjo

zmožno bilance, slovenskega in nemškega jezika, z najboljšimi referencami, sprejmem takoj za Maribor. Ponudbe na upravo «Jutra», Maribor, pod «Perfektna».

Brivski pomočnik

dober, pošten, soliden ter vešč v «Bubi-glavicah» se sprejme takoj ali v 14 dneh. Hrano, stanovanje, perilo v hiši. Plača po dogovoru. Dopise na naslov Mrak, brivec, Radovljica, Bled. 20726

Opekar

kateri bi zadovoljil podjetnika opekarne kot kurjač, bodisi na staro ali okroglo peč, tudi brez peči. Verbič, Vrhnika št. 244, Slovenija. 20693

Pečar. pomočnika

samostojnega delavca, sprejme Ivan Zaplotnik, pečarski mojster v Radovljici. 20275

Več potnikov

za predajo dovoljenih Čsr. srečk, sprejmem. Zaslužek provizija, ev. plača dobra. Ponudbe z označbo delovanja na naslov: Vrhnika, poštni predal štev. 20. 20390

Korespondentinjo

perfektno v slovenski in nemški stenografiji ter strojepisju, po možnosti samostojno moč, sprejmem takoj ali kasneje. Plača po dogovoru — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Samostojna korespondentinja». 20389

Vzgojiteljica

se sprejme na deželo k 3 otroki. — Reflektira se na boljše, starejše moči z znanjem nemškega, slovenskega in srbohrv. jezika. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Veselje do otrok». 20525

Dekle v kuhinjo

sprejmem. — Reflektiram v prvi vrsti na tako, katera ima veselje do vsega dela ter zna kuhati. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Stalno mesto na deželi». 20526

Vajenec v trgovino

z mešanim blagom se sprejme na deželo. Ozira se samo na močne, zdrave ter inteligentne fante z znanjem nemščine. Dobri računarji imajo prednost. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Pošten učenec». 20527

Trg. sotrudnico

starejšo, popolnoma izvežbano v trgovini z mešanim blagom, s p r e j m e tvrdka Norb. Zanier & sin, St. Peter v Savinjski dolini. 20593

Službo deželnih cestarjev

(2 pomožnih) za okrajne ceste tržiške odda takoj cestni odbor Tržič. — Prejemki enaki kot oni drž. cestarjev Ponudbe vložiti do 1. avgusta pri okrajnem cestnem odboru Tržič. 20598

Učenca

ki ima veselje do kleparske obrti, sprejme Josip Cilenšek, Laško. 20695

Potnike-ce

proti proviziji sprejmem. — Kavcija 500 Din. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Kavcija 91». 20691

Učenca

za manufakturno trgovino v Ljubljani, s primerno šolsko izobrazbo, ob lastni oskrbi, sprejmem. Ponudbe pod šifro «Ljubljana 12» na oglasni oddelek «Jutra». 20537

Jugo agencija

Beograd, Skopljanska ulica 8 išče žensko in moško osobje s pravilnimi dokumenti za vse vrste dela in službe. 20368

Mesarski

in prekajevalski pomočnik se sprejme takoj. Predstavi naj se med 10.—12. uro dopoldne Cesta v Mestni log št. 15. 20292

Učenca

iz boljše hiše v trgovino z mešanim blagom in deželnimi pridelki sprejmem. Stanovanje bo imel v hiši Ponudbe je poslati na tvrdko Josip Škerl, Sevnica ob Savi. 20328

Službe (iščejo)

Služkinje

vsake vrste, zanesljive in pridne, kakor tudi moško osobje, priporočam. Za odgovor se priloži znamka za 2 Din Rušer, posredovalnica služb, Ljutomer, Slovenija. 20532

Uradnik

knjigovodja in korespondent — s sodno in odvetniško-pisarniško prakso, sprejme mesto. Tudi na deželi. Vešč slovenskega, srbohrvatskega in nemškega jezika. Cenj. ponudbe pod «Perfekten 17» na oglasni oddelek «Jutra». 204022

Knjigovodja in korespondent

zmožen slovenskega, srbohrvaškega in nemškega jezika, išče službe s takojšnjim nastopom Cenj. ponudbe pod «Vesten 102» na oglasni oddelek «Jutra». 20421

Absolventinja

1. letnika trg. šole, išče vsled slabih finančnih razmer mesto praktikantinje. — Cenjene dopise je poslati na oglasni oddelek «Jutra» pod «Vestna 73». 20573

Hitra strojepiska

obenem korespondentinja s prakso, išče mesta. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra» 20454

Vzgojiteljica

vešča francoščine, nemščine, poučevanja klavirja, želi spremeniti službo. Ponudbe pod šifro «Napredek» na podružnico «Jutra» v Celju. 20697

Samostojna moč

z gimn. naobrazbo in prakso v knjigovodstvu, srbohrv., slov. in nemški korespondenci, mnogoletni pisarniški poslovodja, s familijo, išče primerne službe kjerkoli. Fr. Markov, Sušak, Pečine. 20409

Kot gospodinja

želi vstopiti dobra kuharica, krepka in čedna 40 leta vdova, obenem s svojo 15 letno hčerko ali brez nje, pri boljši rodbini v mestu ali na deželi dne 15. avg. ali pozneje. Cenj. ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Skromna in rahmna». 20339

Trgovski učenec.

išče mesta za nadaljno učenje radi konkurza trgovine. Cenj. ponudbe je poslati na J. Fliess, Muta. 20327

Farmacevt

z dobro prakso išče mesta v kaki lekarni, po možnosti kot asistent. Gre tudi kot defektarius v laboratoriju. Ponudbe na oglasni oddelek Jutra pod «Farmacevt». 20298

Hlapec

zanesljv, priden in pošten, išče službo h kočijskim ali drugim konjem. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Hlapec». 20545

Potnik

po celi Sloveniji dobro vpeljan, sprejme dober predmet proti proviziji. — Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» v Mariboru pod «Provizija». 20721

Lesni strokovnjak

absolvent Mahrove trgovske šole, ravnatelj parne žage, skladiščnik itd. z večletno prakso, želi službe kot ravnatelj pri večji tvrdki. — Naslov pove uprava «Jutra» v Mariboru. 20441

1000 Din

dam tistemu, ki mi preskrbi stalno službo pri železnici ali drugod kot sluga ali slično. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Služba 1926». 20701

Prodajalka

izurjena v mešani stroki, z večletno prakso, želi mesta — najraje v Ljubljani. Nastopi lahko takoj. Ponudbe pod «Vestna prodajalka» na oglasni oddelek «Jutra». 20689

Absolventinja

trgovske šole, z lepo pisavo, išče mesto praktikantinje. Naslov v oglasem oddelku «Jutra». 20638

Žagar

zmožen dela na vsaki žagi, išče stalne službe. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20642

Mizar

politirer, išče mesta za takoj — kot tak gre tudi v drugo podjetje. Vinko Samec, Tržaška cesta št. 2. 20658

Ključavničar

vajen bencin-motorjev ter popolnoma samostojen v popravilih vseh strojev, i š č e s l u ž b e. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20670

Starejša vdova

gre k starejšemu gospodu za gospodinjo proti stanovanju in hrani. Cenj. ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Poštena 65». 20665

Absolvent kmet. šole

praktično izvežban, išče primerne službe upravitelja, viničarja ali mlekarja. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra» 20631

Kontoristinja

z večletno prakso, vešča slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, vajena vsega pisarniškega dela, išče službe, bodisi kot pisarniška samostojna moč ali kaj sličnega. Gre tudi kot vzgojiteljica k otrokom (je izprašana učiteljica), ali kot družabnica k osameli gospe. Vešča tudi gospodinjstva. Ponudbe pod značko «Solidna 3» na oglasni oddelek «Jutra». 20567

Gospodična

trgovsko izobražena, išče mesta praktikantinje v kaki pisarni. Cenjene dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod «Vestna in točna». 20437

Mladenič

vešč več jezikov, išče mesto sluge, vratarja ali kaj sličnega. — Ponudbe prosi pod «Amerikanec» na oglasni oddelek «Jutra» 20588

Mesto kuharice

na orožniški postaji, i š č e izobražena gospa. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Kuharica 95». 20595

Izobražena gospa

stara 27 let, želi mesta k samostojnemu izobraženemu gospodu kot gospodinja. — Dopise pod «Gospodinja 90» na oglasni oddelek «Jutra». 20590

Natakarica

poštena in zanesljiva, išče službe. Gre tudi za gospodinjo na orožniško postajo. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Iz gostilne». 20589

Službo natakarice

želim premeniti. Nastopim takoj kjerkoli v Sloveniji, ali vzamem tudi gostilno na račun. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20606

Absolvent

srednje tehnične strokovne šole za elektrotehniko in strojegrado na Dunaju, išče primerne službe v elektrotehniški stroki. Nastopi takoj ali tudi nekoliko pozneje. — Cenjene ponudbe je poslati na oglasni oddelek «Jutra» pod «Elektro 44». 20344

Korespondentinja

samostojna v slovenskem in nemškem jeziku, z znanjem srbohrvaščine, stenografije in strojepisja, želi spremeniti mesto. Cenjene ponudbe pod značko «Dobra moč 85» na oglasni oddelek «Jutra». 20585

Gospodična

zmožna hrvaščine, nemščine, klavirja in šivanja, išče nameščenja tudi izven Ljubljane. Ponudbe pod značko «Odma» na oglasni odddelek «Jutra». 20534

Učenec

Mati vdova bi rada oddala svojega zdravega in krepkega sina v boljšo hišo učit mesarske ali ključavničarske obrti, za kar ima deček veselje. Ponudbe se prosijo na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «V popolno oskrbo». 20449

Uradnik v pokoju

samski, čil in zdrav, gre proti majhni nagradi za upravitelja (oporo) v pošteno boljšo hišo v mariborskem okraju. Ponudbe pod «Zvest in agilen» na upravo «Jutra» v Mariboru. 20586

Dekle

z dežele išče mesta gospodinje pri samostojnem gospodu. Vajena je vsega dela — tudi otrok. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Dobra gospodinja 350». 20623

Starejša gospa

iteligentna, išče posla za popoldne. Dopise pod šifro «Vdova 20» na oglasni oddelek «Jutra». 20624

Bivši trgovec

išče mesto potnika ali poslovodje. Prevzame tudi zastopstva domačih tvrdk ali tovarn. Ponudbe na upravo «Jutra» v Mariboru pod šifro «Trgovec 1894». 20618

Zasebni uradnik

samostojen, dosedaj na vodilnih mestih v večjih obratih, vešč vseh pisarniških del, vodstva, strojepisja in stenografije, išče primernega mesta. — Ponudbe na podružnico «Jutra» v Mariboru pod «100» 20617

Za gospodinjo

želi stopiti ženska srednje starosti. Govori nemško in slovensko. Najraje gre na deželo. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 20607

Prodam

Srebrnikov

okrog 2000 eno-, dvo- in petkronskih, prodam najvišjemu ponudniku. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Srebro 77«. 19752

Vreče

vsakovrstne, p r o d a j a A. Grebenc, Opekarska cesta 7 — Najnižje cene. 17788

Pisalni stroji

se ceno prodajajo Najboljše znamke. Kupujem, zamenjavam. Popravila vseh znamk hitro, poceni in eksaktno. Specialni mehanik Jos. Puki, Celje, Kralja Petra cesta 4. 183

Drva

Suhih hrastovih c e p a n i c prodam 5 vagonov po 17 Din 100 kg, 60 m³ hrastovih hlodov od 2.60 do 2.90 m, premer 25—60 cm, po 375 Din m³ franko vagon. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20521

Tatvine in vlomi

Zavarujte se pred njimi z vzidanjem jeklene omare «Wertheim». Popis s cenikom pošlje brezplačno Ljubljanska komercijalna družba — Bleiweisova cesta št. 18. 167

Otroški voziček

prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20682

Naprodaj za ½ vrednosti

umetnine

g. S. Domića, izdelane za razstavo v Parizu: Kraljevič Marko in vile ali epopeja naših narodnih pesmi iz borbe za osvobojenje. Turška salonska garnitura in lesorez Hadžija. Izredna dela v čisto narodni ornamentiki. Izloženo pri D. K. D. v Ljubljani, Kongresni trg 2. Naslov in pojasnilo istotam na razpolago. 20676

Dvokolesa

znamk: Tribuna, Diamant, Favor, Styria, Frera, Bianchi, Champion, Record, Prezesion, Legnano, v zalogi, pneumatika najfinejše vrste Dunlop, Michelin, Pirelli itd. Najnovejši modeli in najnižje cene. Ceniki franko, prodaja na obroke. — F. Batjel, Ljubljana, Karlovska cesta 4. 104

Zahtevaj samo
«I d e s» črnilo
v korist Jugoslov. Matice. 128

Stelaže

in steklen pult za galanterijsko trgovino, se proda. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20644

«Ullstein Weltgeschichte»

pet knjig in «Weltall und Menschheit» 5 knjig, zelo dobro ohranjeno, prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20673

Moško obleko

za srednjo velikost, črno, dobro ohranjeno in železničarsko, prodam po izredno nizki ceni. Poizve se na Zaloški cesti št. 19, pritličje. 20636

Hramni sod

(Lagerfass) za 80 hl, zdrav, brezhiben, prodam. Ponudbe na podružnico «Jutra» v Mariboru pod značko «Sod». 20613

Tračna žaga

800 mm premera koles, v stanju kakor nova, se ceno proda. Fran Kovač, Zgoša, pošta Begunje. 20604

Razprodaja

rokavic, nogavic in galanterije po zelo znižanih cenah. M. Bartl, Ljubljana, Stritarjeva ulica. 20692

Motocikl

2 PH, z dvema prestavama in prostim tekom, v prav dobrem stanju, prodam. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20694

Pisalno mizo

amerikansko, etagero, pisalni stroj «Erika» ugodno prodam. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20727

Ford avto

predelan v tovornega, v dobrem stanju, pripraven za potnika ali kaj sličnega, po jako ugodni ceni prodam. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20715

Kočijo

enovprežno, skoraj novo in vprego za samca, radi pomanjkanja prostora prodam Izve se v Kapiteljski ulici št. 7/I. 20728

Gnoj

Večjo količino d o b r e g a g n o j a zamenjam za suho deteljno seme ali slamo. — Vpraša se na Emonski cesti št. 8/I. 20712

Kamenite plošče

za trotoarje, rabljene, možne, poceni na prodaj pri Trgovskem gremiju v Mariboru. 20723

Bodečo žico

pocinkano, prodam. Naslov ogl. oddelek «Jutra». 20685

Pletilna stroja

10/23 in 8/36 prodam. Kupec dobi delo. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20699

pletilni stroj

7/24 po zelo nizki ceni. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20081

Motorno kolo

Derad, 3 HP, in 3 hitrosti, ugodno proda Peter Dornig, Celje, Prešernova ulica 8. 20440

Motorno kolo

Douglas, 3½—II HP, Model EW 1926, skoro nerabljeno, v najboljšem stanju, se ugodno proda. Naslov v ogl. oddelku Jutra. 20359

Čoln

poceni naprodaj. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20491

Prodam:

nov gugalni stol, pisalno mizo s 7 predali, 3 stebre za cvetlice iz mahagoni lesa, obleke in novo perilo. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra» 20473

Les

Prodam 1 vagon brstovih, bukovih fosnov, pripravnih za kolarsko delo. — Tomaž Glas, Armeško, Rajhenbrg. 20388

Prešane ocvirke

od slanine se prodaja po 5 Din kg Cesta v Mestni log št. 15 20291

Novo moško kolo

najnovejšega francoskega tipa, prodam za 2000 Din. Naslov v upravi »Jutra«. 20087

Pozor! Pozor!

Drva najceneje

nabavite pri Ivan Š i š k a, parketna tovarna in parna žaga v Ljubljani, Metelkova ulica 4

Bukovi odpadki od parket (kratki) 20 Din 100 kg; bukovi odpadki od parket (dolgi) 15 Din 100 kg, na skladišču. Dostava na dom pri odjemu vsaj 500 kg po 5 Din za 100 kg Bukove cepanice, suhe, meter dolge 140 Din prost. meter; bukove cepanice, suhe, kratko žagane, 150 Din prost. meter; bukove cepanice, suhe, klane, 165 Din prost. meter, strankam v Ljubljani postavljene na dom. — Oddaja v celih vagonih cepanice po 22 Din za 100 kg; oddaja v celih vagonih okroglice po 18 Din 100 kg; vse franko vagon Ljubljana, glavni kolodvor. — Trgovci, uradi, banke itd. preskrbite si drva po teh najnižjih cenah! V skladišču se oddajajo drva tudi v manjših množinah! 20432

Hrastovih parketov

večjo množino, ima vedno v zalogi ter jih oddaja po ugodni ceni tudi na manjše količine. A Kanc, lesna industrija, Mengeš. — 20026

Pozor, turisti!

Prodam daljnogled za 650 Din. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra» 20570

Za kolarsko delo

pripravnih brstovih-bukovih fosnov, proda 1 vagon Tomaž Glas, Armeško, Rajhenburg. 20549

Voziček

na 4 kolesih, okovan, nov, ki nosi do 500 kg, proda za 700 Din Zupančič, Hranilniška cesta 4. 20547

Valilni aparat

za 1000 jajc, po nizki ceni proda J. Hmelak, Vrholje pri Konjicah. 20523

Kupim

Smrekovo lubje

suho, vsako množino, kupim. Cenjene ponudbe z navedbo cene in razpoložljive množine na upravo »Jutra« pod »Lubje 777«. 19751

Suhe gobe

plačam do 10. avgusta srednje vrste 80 Din, lepe 85 Din, bele po 100 Din za kg. Ponudbe pod «Averno», poštno ležeče Celje.

Zlato, srebro

in srebrne krone plača po najvišjih cenah

F. Čuden, Ljubljana
Prešernova ulica štev. 1. 41

Damsko kolo

dobro ohranjeno, k u p i m. Ponudbe z navedbo cene na naslov: Slava Rus, Gornji Logatec. 20569

Gobe

lepe, suhe jurčke, plačam do meseca decembra po najvišji dnevni ceni Trgovci in nakupovalci se prosijo poslati ponudbe z navedbo množine na — Adolf Fischer, Hotel Slon, Ljubljana. 20161

Alfa kotel

še rabljiv, kupim. Ponudbe na podružnico «Jutra» v Mariboru pod šifro «Alfa». 20720

Vreče

vseh vrst in jutino embalažo kupimo. Ponudbe z navedbo cene in množine pod «Vreče 20» na oglasni oddelek «Jutra». 20671

Gumijaste krogle

za kegljišče, dobro ohranjene, kupim. Ponudbe na naslov: Joško Kone, gostilničar na Jesenicah, Gorenjsko. 20511

«Odol» steklenice

prazne, kupuje drogerija Kanc, Židovska ul. 187

Kamene vrče za črnilo

kupi tovarna črnila. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Vrči». 20608

Pridelki

Jabolk

zgodnjih in treščenih, kupim 100 vagonov. Ponudbe pod «Izvoz sadja» na podružnico «Jutra» v Mariboru. 20616

Posest

Idealno posest ob Pesnici

približno 10 oralov, na hiši koncesija za gostilno, trafiko, mesarija, ugodno na prodaj. Vprašati z znamko na «Marstan», Maribor, Rotovški trg 4. 20716

Hišo

v sredini mesta, z enim stanovanjem, nekaj dvorišča in prostorom za svetlo skladišče, kupim takoj. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Svetlo skladišče». 20539

Hišo

v Zagorju ob Savi zraven cerkve, na prometnem kraju, vse v dobrem stanju ter z električno razsvetljavo, pripravno za obrtnika ali za trgovino, prodam. Kupec lahko nastopi takoj. Josip Narad, Zagorje št. 119 20347

Parcelo

manjšo, ob cesti v sredini mesta, na kateri je mogoče zidati enonadstropno hišo, kupim takoj. Ponudbe pod «Parcela 38» na oglasni oddelek «Jutra». 20538

„Posest“
Realitetna pisarna
družba z o. z.
Ljubljana,
Sv. Petra cesta 24

p r o d a :
v Ljubljani:

GOSTILNO, visokopritlično, na dobrem prometu, v mestu, vrt, za goste, kegljišče — 200.000 Din;
HIŠO, visokopritlično, velik vrt, stanovanje prosto, v predmestju — 65.000 Din;
HIŠO, enonadstropno, 8 stanovanj, eno prosto, lepo dvorišče in vrt, predmestje — 95.000 Din;
HIŠO, novo, ob Tržaški cesti, 3 sobe, pritikline in 1000 m² vrta — 115.000 D;
VILO, novozidano, 6 sob, vrt, pod Rožnikom — 120.000 Din;
VILO, visokopritlično, novo, velik in lepo urejen vrt — 170.000 Din;
HIŠO, predvojno, enonadstr., več stanovanj, središče, 100.000 Din;
HIŠO, enonadstropno, novejšo, sadni in zelenjadni vrt, Dolenjsko predmestje — 170.000 Din;
HIŠO, predvojno, 3 sobe, lepa lega pri tramvaju, lep vrt — 120.000 Din;
HIŠO, visokopritlično, trg. lokal, prometna cesta — 150.000 Din;
HIŠO, enodružinsko, novo, ne daleč od tramvaja — 75.000 Din;
VILO, enonadstropno, parketirano, 8 prostorov, lep vrt, Roža dolina — Din 200.000;
PARCELO, 1000 m² za Bežigradom, po 25 Din;
PARCELO, 1050 m², Šiška, tik nove cerkve — Din 20.000;
VEČ PARCEL na prometni cesti v Trnovem po 25 Din — velikost 800—900 m². 20661

Enonadstropna hiša

pripravna za gostilno, kovačijo, vrt, njiva, večji kraj okolice Maribora, blizu cerkve, ugodno naprodaj ali v najem. Naslov: «Marstan», Maribor, Rotovški trg št. 4. 20718

„Posredovalec“
Sv. Petra cesta 18
— v novem lokalu —

p r o d a :
v Ljubljani

HIŠO, enodružinsko v Sp. Šiški, vrt — 35.000 Din;
HIŠO v Sp. Šiški, dvodružinsko, vrt — 65.000 Din;
VILO na Tržaški cesti, tristanovanjsko, 5sobno, prosto, komfort, 250.000 Din;
HIŠO, enodružinsko, Krakovo, 4 sobe, hlev, šupe, vrt — 100.000 Din;
HIŠO z GOSTILNO, dvonadstropno, velik vrt, potrebno 100.000 Din;
PARCELE na Dunajski cesti po 20 Din.

Izven Ljubljane:

HIŠICO, kmečko v Medvodah, vrt, za obrtnika — 20.000 Din;
HIŠO z gostilno in kavarno, veliki hlevi, zemljišča, pri kolodvoru v trgu na Štajerskem — 300.000 Din;
MLIN v Medjimurju, pri kolodvoru, elektr. pogon, več zidanih stavb, skladišča, gospodarska poslopja. — Letni promet 100 vagonov — 250.000 Din;
POSESTVO na Štajerskem, 3 orali, enodružinska hiša — 55.000 Din;
POSESTVO na Dolenjskem, 30 oralov, njive, travniki, gozdi — 200.000 Din;
POSESTVO na Štajerskem, 2 orala, hiša s 6 sobami, pralnica, čebelnjak, sadonosnik, vrt — 90.000 Din;
POSESTVO na Dolenjskem, 35 oralov — 160.000 Din.

K u p i s e :

VEČ VIL in STANOVANJ. HIŠ v Ljubljani, Mariboru, Celju in okolici, od 50—300.000 Din, s prostim stanovanjem. 20648
POSESTVO, najmanj 5 oralov, s primerno hišo, blizu Ljubljane, gospodarsko poslopje — do 200.000 Din

O d d a :

TRGOVINO s konfekcijo v centru Ljubljane, krasni lokali, prvovrstna točka — vsled odpotovanja z zalogo in inventarjem. Potreben kapital 250.000 Din;
VEČ PISARN na Mestnem trgu;
HOTEL, prvovrsten, sprejme strokovnjaka s kapitalom — soudeležba. 20648

Mlin v Pesniški dolini

novozgrajen, 2 točaja, zraven 9 oralov zemljišča, na željo tudi več. Nakup ali najem. Naslov «Marstan», Maribor, Rotovški trg 4. 20719

Solnčno stanovanje

3—4 sob, i š č e m v mestu Eventuelno k u p i m tako

hišo z vrtom

Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Jeseni 8». 20409

Večjo hišo

z lokali, prostim stanovanjem, kupimo. — Ponudbe pod »Centrum-promet« na upravo »Jutra«. 19992

Enodružinsko hišo

v Celju prodam. Pojasnila daje Ivan Kuhar, Ljubljana, Slomškova ulica štev. 27. 20548

Enodružin. hišico

z lepim stanovanjem in vrtom, na Viču, oddam s 1. avgustom v najem. Pojasnila daje Andrej Ažman, Vič št. 120. 20659

Hišo s pekarijo

kupim na prometnem kraju. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Promet 30». 20630

„Posest“
Realitetna pisarna
družba z o. z.
Ljubljana.
Sv. Petra cesta 24

p r o d a
izven Ljubljane:

HIŠO, novozidano, neposredna bližina centra Maribora, 3 sobe, 2 kuhinji, veranda, manjša hiša, dvorišče, velik vrt, njiva — 100.000 Din;
GOSTILNO in TRGOVINO, enonadstropna hiša, gospodarska poslopja, 4000 m² zemljišča, prometno železniško križišče, 200.000 Din — Promet je lansko leto presegal 600.000 Din. — Ugodni plačilni pogoji.
GOSTILNO, pritlična hiša, 7 oralov posestva, 1 uro od Ljubljane, 210.000 Din;
HIŠO, zidano, s slamo krito, 3 sobe, 2 kuhinji, sadni in zelenjadni vrt, svinjak, velika njiva, ½ ure od Litije — 15.000 Din;
HIŠO, pritlično, zidano, 3 sobe, hlev, velik vrt, 1 uro od postaje, 25.000 Din;
POSESTVO, 4 orale, zidana z opeko krita hiša, 3 sobe, pritikline, hlev, ½ ure od Zid. mosta, 23.000 Din. Ugodno za železničarskega vpokojenca;
POSESTVO, 5 oralov, 1 uro od Ljubljane, hiša, gospodarska poslopja, vrt — 62.000 Din;
POSESTVO, 20 oralov, na Ptujskem polju, arondirano, nova hiša, gospodarska poslopja, 100.000 Din;
POSESTVO, 50 oralov, pri Hrastniku, arondirano, hiša s 4 sobami, veliki hlevi — 68.000 Din;
MLIN, blizu železnice na Štajerskem, 1 par kamnov, stope, močna voda, 2 orala posestva, gospodarsko poslopje — 28.000 Din.

O d d a v n a j e m :

GOSTILNO, staroznano, z dvonadstropno hišo, velikim vrtom, prometen industrijski kraj na Gorenjskem, po jako ugodnih pogojih. 20684

N O V O S T

N O V O S T

Jakob Fligl, stavbeni in galanterijski klepar izdelovalec sanitarnih naprav **Ljubljana,** Turjaški trg 5

obvešča tem potom slavno občinstvo na svoj lastni izdelek kopalnih kadi „ZORA“ za sedeče in telesne kopeli in sicer v dveh oblikah iz cinkove in železne pocinkane pločevine.

Cena 1. a Din 500·—, 2. b Din 300·—

Cenjena naročila se hvaležno sprejemajo, izven Ljubljane po povzetju. Navodila o kopanju pri izdelovalnici, kakor tudi pri tv. Breznik & Fritsch in Zalta & Žilič v Ljubljani.

5603 a Se priporočam **Jakob Fligl.**

Prostovoljna dražba
enonadstropne trg. hiše in 5 parc. polja se vrši 1. avgusta ob 3. uri v Mengšu. Kupci se vabijo. 20708

Gostilno
v prijaznem mestu Slovenije oddam v najem. — Nova zgradba, obrt že stara in vpeljana. Nekaj posestva in delni inventar poleg. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Avgust 30». 20655

Hišo
na lepem prostoru, za vsako obrt pripravno in zraven še nekaj zemlje prodam. Natančne informacije v gostilni Pernovic, Trbovlje. 20629

Enodružinsko hišo
z vrtom, na periferiji Ljubljane, kupim. — Ponudbe z navedbo najnižje cene pod «Stanovanje 19» na podružnico «Jutra» v Mariboru. 20619

Enonadstropna hiša
v Mariboru, z gostilno,
18 sob, elektrika, vodovod, se radi družinskih razmer poceni proda. Andrej Pečnik, Maribor, Tržaška cesta št. 47. 20612

Gradič «Grumljevo»
med postajo Št. Vid pri Stični in Radohovo vasjo (Dolenjsko) je naprodaj. 2 vrta, travnik, hosta, njive, približno 3 orale. Lega suha in zdrava, razgled krasen. Več interesentu pismeno. J. Vesel, pošta Št. Vid pri Stični. 20596

Lokali

Lokal.
Znova znižana
je najemnina za lep poslovni lokal v pritličju Pokojninskega zavoda v Ljubljani, Gledališka ulica. — Lokal obstoji iz 2 poslovnih prostorov, ki se oddasta tudi posamezno. K enemu spada stranska soba. 98

Trgovino
na prometni točki v Ljubljani, brez konkurence, pod ugodnimi pogoji oddam v najem, eventuelno sprejmem družabnika. Cenj. ponudbe pod «Prometna točka» na oglasni oddelek «Jutra». 20501

Lep hlev in remiza
za vozove, se v sredini mesta takoj odda. Naslov pove ogl. oddelek «Jutra». 20351

Pisarno
2 sobi oddam v centru mesta. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20706

Trgovino
z mešan. blagom v Sloveniji iščem v najem. Dopisi naj se pošljejo na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Trgovina 83». 20283

Lokal
oddam na prometnem kraju. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20645

Gostilno v Kranju
št. 170 oddam takoj v najem. 20536

Gostilno
v prometnem kraju vzamem takoj v najem ali na račun. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Gostilničar in mesar» 20483

Gostilno
staroznano, v prometnem kraju na Dolenjskem, oddam v najem ali na račun. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra» pod «Gostilna 92». 20592

Engrostrgovina
galanterijske in drobne robe, v sredini Ljubljane se po zelo ugodnih pogojih proda. — Potrebni lokal za daljšo dobo brezplačno na razpolago. Več se izve v trgovini H. Kenda, Ljubljana, Mestni trg 17. 20601

Gostilno
na prometni točki oddam proti majhni odstopnini gostilniškega inventarja takoj v najem. Naslov pove podružnica «Jutra» v Mariboru 20615

Trgovino
z mešanim blagom, dobro idočo, prodam takoj v garnizijskem mestu na Hrvatskem. Ponudbe na podružnico «Jutra» v Mariboru pod «Dobro idoča». 20611

Stanovanja

Dvoje stanovanj
v vili, vsako s kuhinjo, pritiklinami, vrtom, souporabo kopalnice i pralnice, eno z 2 sobama, drugo s 3 sobami, odda takoj ob Dunajski cesti na Brinju Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani. Aleksandrova c. 180

Stanovanje
separirano, 2 sobi s predsobo, plinsko vpeljavo, opremljeno eno kot pisarno, drugo spalno, oddam. Naslov v ogl. oddelku «Jutra». 20710

Prazno sobo
event. s souporabo kuhinje, v bližini kolodvora-Tabora iščem. Ponudbe pod «Mlada zakonca» na oglasni oddelek «Jutra». 20690

Lepo sobico
opremljeno, s posebnim vhodom, v sredini mesta oddam gospodu, ki ima lastno posteljno perilo. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 20724

Stanovanje v vili
10 minut od glavne pošte, solnčno, suho, 2 veliki sobi, poselska sobica, kuhinja in pritličje, 1600 Din mesečno. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Ljubljana». 20086

Stanovanje v vili
10 minut od glavne pošte, solnčno, suho, dve veliki sobi, poselska sobica, kuhinja in pritličje, 1600 Din mesečno. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Ljubljana«. 20086

Sostanovanje
z dobro hrano, bolj v sredini mesta, išče za 15. avgust uradnica. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Sostanovanje». 20563

Opremljeno sobo
z uporabo kuhinje, oddam v bližini Tabora zakonskemu paru. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20508

Prazno sobo
s posebnim vhodom, išče solidna vdova, ves dan odsotna — za 1. september. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Mirna soba» 20468

Opremljeno sobo
lepo, z električno razsvetljavo, oddam. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 20546

Stanovanje v novi hiši
Ena ali dve sobi in kuhinjo se vzame v najkrajšem času v najem. Resne ponudbe se prosi na upravo «Jutra» pod *Resni reflektant*.

Sobo
s posebnim vhodom in električno razsvetljavo, oddam. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 20640

Opremljeno sobo
z uporabo klavirja oddam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20656

Sobico
čedno opremljeno, na Resljevi cesti, oddam takoj mirni gospodični. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20664

Sostanovalko
sprejmem. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20660

Prazno sobo
iščem za takoj. Pismene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Cel dan odsotna II». 206645

1 ali 2 sobi
svetli in čisti, iščem s 1. ali 15. avgustom za 2 solidna gospoda, ki sta čez dan odsotna. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Mir 62». 20662

Majhno sobo
išče gospod, ozir. gre kot sostanovalec. Cenj. ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Čedna 66». 20666

Stanovanje
Odda se velika soba in kuhinja s pritiklinami vred ter
mesečna soba
v novi vili v Rožni dolini (pod Rožnikom) X/8. Informacije tamkaj od 16. ure popoldne. 20524

Dva dijaka
srednješolca, sprejme na hrano in stanovanje uradniška obitelj. Vršic, Maribor, Gosposka ulica št. 38/2 20620

Za dijaka
iščem stanovanje z domačo hrano v bližini tehn. sred. šole. — Ponudbe z navedbo cene na oglasni oddelek «Jutra» pod «Dijak 20». 20522

Stanovanje
1—2 sob in pritiklin, išče mirna stranka brez otrok za takoj ali do 1. oktobra. — Plača po dogovoru in naprej, odkupi tudi pohištvo, lahko s souporabo kuhinje. Dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Oktober» 20571

Opremljeno sobo
lepo, išče boljši gospod, po možnosti z vporabo kopalnice. Pogoji: posebni vhod, elektrika in čistost. Ponudbe pod šifro «1. avgust 1926» na oglasni oddelek «Jutra». 20651

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom iz stopnišča oddam gospodični. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20725

Prazno sobo
ceno oddam. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 20714

Stanovanje
(zaščiteno) sobo, kuhinjo in pritikline, v kratkem oddam v sredini mesta. Informacije daje iz prijaznosti pisarna v Kolodvorski ulici štev. 26 v ponedeljek od 8. ure naprej. 20702

Sobo in kuhinjo
s pritiklinami oddam zakonskemu paru brez otrok s 1. avgustom. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 20683

Stanovanje
2 sob, kuhinje, kopalnice in pritiklin, išče bančni uradnik v centru mesta. Nujne ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Štev. 575». 20581

Stanovanje
2 sob in kuhinje iščem. Je lahko oddaljeno do pol ure od Ljubljane. Plačam Din 600 mesečno. Ponudbe pod «September/18» na oglasni odd. Jutra. 20318

Stanovanje
3 sob- solnčno, v Ptuju, se zamenja z jednakim stanovanjem v Ljubljani. Ponudbe pod Zamena/86» na oglasni odd. Jutra. 20287

Veliko sobo
za enega ali dva gospoda, z elektr. razsvetljavo in posebnim vhodom, oddam na Starem trgu št. 21/I, desno. 20703

Družinsko stanovanje
dobi brezplačno za nadziranje vpokojen strojnik ali slično. Natančne ponudbe pod «Pošten 704» na oglasni oddelek «Jutra». 20704

Stanovanje
2 veliki sobi, kuhinjo in pritikline, z električno razsvetljavo, blizu mesta, oddam za 680 Din mesečno. — Naslov v oglasem oddelku «Jutra». 20711

Mesečno sobo
lepo in zračno, z električno razsvetljavo, oddam s 1. avgustom. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20627

Stanovanje
2 veliki sobi na ulico, kabinet, ki se lahko preuredi v kuhinjo, predsobo, malo verando, prostorno podstrešje, klet in vrt, oddam proti polletnem predplačilu. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Vodmat». 20635

Sobo
priprosto opremljeno, svetlo in čisto oddam. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 20628

Opremljeno sobo
elegantno, s posebnim vhodom, oddam na Kongresnem trgu samo boljšemu gospodu Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20632

Sobo
s posebnim vhodom, išče gospod. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Soliden 382». 20583

Opremljeno sobo
zračno, z električno razsvetljavo in posebnim vhodom, v sredini mesta, išče mirna gospodična. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Mirna 82». 20582

Opremljeno sobo
oddam s 1. avgustom. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20643

Gospoda
sprejmem na stanovanje in hrano na Vidovdanski cesti št. 1. Pojasnila daje vratarica. 20646

Stanovanje in hrano
v sobi s sostanovalcem oddam gospodu 1. avgusta v Tavčarjevi ulici 4/III. — Vstop ob delavnikih od 9. do 12. in od 15. do 17. — Fr. Pirc. 20637

Opremljeno sobo
lepo, s posebnim vhodom iz stopnic, parketirano in z elektr. razsvetljavo, oddam poleg glavnega kolodvora. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20520

Opremljeno stanovanje
1—2 sob, išče za september zakoski par brez otrok. — Ponudbe pod «Uradnik 99» na oglasni oddelek «Jutra». 20674

Stanovanje
s 3—4sobami in pritiklinami, event. z uporabo vrta, ne preveč oddaljeno od centra mesta, iščem za avgust ali september. — Pismene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «H. M. 3». 20663

Kapital

Družabnik
se išče za umetni mlin, s kapaciteto 5 vagonov mesečno, z električnim obratom, 15 minut od železniške postaje. Vplačilo Din 70.000 do Din 100.000. Ponudbe na upravo »Jutra« pod značko »Mlin 70«. 20056

Brezkonkurenčno podjetje v Ljubljani
sprejme v svrho razširjenja obrata
200—300.000 Din
posojila ali pa tihega, ozir. sodelujočega družabnika. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Specialno podjetje». 20504

4000 Din posojila
za dobo enega leta iščem proti sigurni garanciji in 1500 Din obrestim ter pošteni vrnitvi. — Dopise se prosi pod šifro «Ljubljana 5500» na oglasni oddelek «Jutra» 20564

Družabnika
z najmanj 200.000 Din ter sodelovanjem pri trgovini, iščem v svrho povečanja obrata, na zelo prometni točki v Ljubljani. Prednost imajo trgovske korespondence zmožni. Cenj. ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Sigurna bodočnost 2». 20502

Posojilo
Din 80.000 se išče na posestvo sedemkratne vrednosti proti vknjižbi ali eventualno bančni garanciji. Dopisi z označbo obresti pod «Posojilo/20» na oglasni odd. Jutra. 20284

JURIJ LEVOVNIK
adm. poročnik
JAKOBINA LEVOVNIK roj. KOLBE
poročena
LJUBLJANA LITIJA
dne 24. julija 1926.
5 96

SLAVKO JENKO
trg. uradnik
MARA SAJE
poročena
Trbovlje Ljubljana
5593 a

Dr. Breskvar
ordinira zopet
Miljšer eva ulica štev. 7.

Družabnika
k delikatesni trgovini in bufetu, na najprometnejši točki Maribora, iščem. Pogoji ugodni. Event. se proda delikatesna trgovina. — Lepo stanovanje na razpolago. Vsled odhoda k vojakom je poslati ponudbe do 1. avgusta t. l. na podružnico «Jutra» v Mariboru pod «Krasna priložnost». 20457

Posojilo
25.000 Di rabim za dobo 1 do 2 mesecev proti dobri garanciji. Po dogovoru. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Posojilo 25.000». 20678

Kdo posodi
6000 Din uradniku z lepo plačo in lastnim pohištvom 2 sob, proti menici in garanciji. Vrne mesečno Din 1000. Pod «Nujno — visoke obresti» na oglasni oddelek «Jutra». 20641

Kateri gospod
bi posodil gospodični 3000 Din? Ponudbe pod značko «Primerne obresti» na oglasni oddelek «Jutra» 20499

Družabnika
najraje sodelujočega, s kapitalom od 100—200.000 Din išče dobro renomirano in moderno reorganizirano trgovsko podjetje. Zaslužek lep in siguren. Ponudbe na upravo «Jutra» v Mariboru pod «Sigurna eksistenca». 20623

Dopisi

Dama
mlada, z nekaj premoženja, želi resnega znanja z mladim, zdravim in značajnim gospodom. Prednost imajo zdravniki ali zobozdravniki. Cenjene ponudbe s sliko in natančnim naslovom je poslati na oglasni oddelek Jutra pod «Poletje 3026». 20286

Ločena gospa
srednjih let, želi znanja z dobro situiranim gospodom od 40—45 let. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Stalno prijateljstvo». 20647

Lepa prilika
Samostojen mož v najboljši dobi, z dobro vpeljanim gostilniškim podjetjem, ločen ne po lastni krivdi, išče gospodično ali samostojno gospo za družico. — Potreben primeren kapital za razširjenje obrata. Resne ponudbe pod «Gostilničar 1886» na oglasni oddelek «Jutra». 20635

40letna vdova
želi znanja z boljšim, dobro situiranim starejšim gospodom. Dopise s polnim naslovom na oglasni oddelek «Jutra» pod «Dobro srce». 20450

Mart...
Odidem v avgustu. Oglasi se takoj, ko se vrneš! — Poljube Mut. 20591

Ženitve

Blondinka
22 let stara, vajena trgovine in gostilne, z nekaj premoženja, se želi poročiti s primernim gospodom. Vdovci niso izključeni. Samo resne ponudbe, po možnosti s sliko, na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Srečen zakon 22». 20626

Gospodična
srednjih let, mirnega in dobrega značaja, neomadeževane preteklosti, z nekaj gotovine, vešča gospodinjstva in šivanja, želi poročiti državnega uradnika ali trgovca od 35—40 let. Diskretnost zajamčena. Dopise poslati upravi «Jutra» v Mariboru pod šifro «Blaga duša 96». 20622

Glasba

Klavir
dobro ohranjen, ceno naprodaj. Interesenti naj prijavijo svoj naslov na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Klavir 5». 20461

Kratek klavir
črn, dobro ohranjen, poceni prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 20687

Gosli Ficker
120 let stare, naprodaj. — Ponudbe na upravo «Jutra» v Mariboru pod «1500». 20621

Živali

Psa španiela
čistokrvnega, vrženega 16/III t. l. od Bistre Poborske, ki je dobila drugo darilo v Hajnburgu in Mariboru, prodam za 500 Din. — Dr. Gorišek, Sv. Lenart. 20517

Ovčjake
(volčje pse) čistokrvne, dva meseca stare, z rodovnikom, proda grad Volčji potok — Hella Souvan. 20496

Mlado kozo
molzno, kupim. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 20669

Izgubljeno

Zlat uhan
drag spomin, se je izgubil od Vodnikovega trga do kolodvora. Pošten najditelj se naproša, da ga izroči proti agradi v oglasnem oddelku «Jutra». 20709

Denarnico
s 100 Din, zlat prstan, ključ in medaljo sem izgubila od 2—4 od Gosposvetske, po Bleiweisovi do Dunajske ceste. — Pošten najditelj naj odda v oglasnem oddelku «Jutra». 20700

Amerikan. potni list
se je izgubil. Pošten najditelj naj ga proti nagradi odda v restavraciji Mikliš v Kolodvorski ulici 20581

Razno

Abonente
sprejmem na dobro domačo hrano v Tavčarjevi ulici 4, II. nadstr. 20667

Restaurant »Alle Viole«
Trieste, Via G. Carducci 7 priporoča izborno domačo kuhinjo, izbiro rib, izborna vina: terana, istrijana, frijulca, vipavca, chianti. — Lastnik: Franceschini u. Allegretto. 180

Dosmrtno oskrbo
celotno, dobi pri srčno dobrih mladih zakoncih starejši gospod, če plača Din 50.000. Ponudbe pod značko «Preskrbljen» na oglasni oddelek «Jutra». 20578

Kateri gospod
tovarnar ali trgovec bi bil tako dobrosrčen in hotel vzeti 14 let starega dečka za svojega. Oče je padel v vojni, mati je vdova. Deček ima najboljša šolska spričevala in ima veselje do branja, pisanja in računstva — je izredno dobrega uma za učenje. Pojasnila daje Sinjor Alojzij, pošta Zg. Kokra nad Kranjem, Gorenjsko. 20575

Barako
radi opustive obrti takoj po nizki ceni proda Vidmayr, Križevniška ulica 2. 20391

Otrok
boljših staršev, od 1½ do 4 let, se vzame v domačo oskrbo. Ponudbe pod šifro «Dobra oskrba 81» na oglasni oddelek «Jutra». 20381

Na hrano
dobro, domačo, se sprejme več gospodov na Gosposvetski cesti št. 13/12. 20685

Nujne pomoči
prosim v veliki stiski. Dopise pod «Diskretna in iskrena prijateljica» na oglasni oddelek «Jutra». 20668

Vezenje
moško in žensko perilo sprejemam v delo. Škofja Loka, Spodnji trg št. 72. 20386

4letni fantek
zdrav, brez staršev, se odda zanesljivi družini za svojega. Otrok se nahaja v otroški bolnici v Ljubljani. — Informacije se dobe v otroški bolnici v Ljubljani 20610

6 gospodičen
sprejmem s 1. avgustom na prav dobro domačo hrano. Vsaki dan močnata jed. — Cena zmerna. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 20512

Otroka
od zanesljive osebe vzamem v dobro oskrbo proti mesečni plači 250 Din. Naslov pove oglasni oddelek Jutra. 20587

Loterijo
«Knjigarne Vera», ki je združena s prodajo slike «Kmeta svetnika» ali «Slovenskega sv. Izidorja», je ministrstvo za kmetijstvo odobrilo z odlokom štev. 26.378-I z dne 29. junija t. l. Kakor znano ima ta loterija več srebrnih in zlatih ur za dobitke.

Ležalni stol
samo **Din 170·-** razpošilja po povzetju
Rudolf Radovan, tapetnik, Krekov trg 7.
30-a

Lepe in polne grudi!

more doseči vsaka žena in dekle v najkrajšem času s preparatom «Juno». — Po zdravnikih priporočeno se uporablja z vuanjo masažo Garnitura 110 D. «Grecco» najnovejši kozmetični aparat za popolno odstranitev tudi najglobljih gub, od dr. Biera, Din 90. «Orthodor» mali ortopedijski aparat, s katerim zadobi tudi najgrši nos v najkrajšem času zaželjeno obliko. 95 Din. «Rdečico nosu» odstranite v najkrajšem času s «Eto», kopelj vsako jutro in večer po 5 minut vporabe, nakar izgine rdečica, pa naj bo radi katerekoli bolezni ali prehlada. Mnogo priznanj. Din 85. — Lepo obliko nog vam daje «Graziella», ne zaustavlja krvi, a se ne vidi niti izpod najfinejših flor-nogavic — za gležnje 95 Din, za meča 150 Din. «Eta», kemijska tvornica Berlin. — Skladišče za SHS Milan S. Hojka, Zagreb, Mažuranićev trg 3. Zahtevajte brezplačne cenike in navodila! 140-a

Težki tovorni auto
5575 a
generalno popravljen se proda. Cena Din 40.000. Cenjene dopise na Scheidbach, Maribor, Gosposka ulica 28.

ČOPIČE · ŠČETKE
HINKO
ŠIMENC
LJUBLJANA
KONGRESNI TRG 8

J. Stjepušin
26 **Sisak**
priporuča boljše tamburice, strune, partiture, šole in ostale potrebščine za vsa glasbila.

Odlikovan na
Ceniki franko
pariški izložbi

POZOR 30
ženini in neveste
Žimnice
matrace, posteljne mreže, železne postelje (zložljive), otomane, divane in tapetniške izdelke
nudi najceneje
Rudolf Radovan.
tapetnik
Krekov trg štev. 7
(poleg Mesnega doma)

Najnovejša iznajdba!
Brez kvarjenja blaga kemično snaženje in vsakovrstno barvanje oblek
Anton Boc
Ljubljana
Selenburgova ulica 6/I
Glince — Vič 46.
69-a

Na najprometnejšem prostoru v Mariboru **se odda**
lokal in pisarna
proti odkupu inventarja. Cenjene ponudbe na lastnika hiše, Maribor, Slovenska 12. 150 a

Priznano nedosegljivi
WECK-ovi
kozarci za ukuhavanje sadja, sočivja in mesnin.
Tovarniška zaloga
Fructus. Ljubljana
Krekov trg 10.
Tudi na obroke!
153-a

LAFCADIO HEARN:
Knjiga o Japonski
(Iz dežele potresov).
Izbrane črtice iz knjig „Kokoro“ in „Kvojdan“. — Poslovenil JEAN BAUHART.
Broširano Din 28·-, platno Din 38·—
Naroča se pri
Tiskovni zadrugi v Ljubljani,
Prešernova ulica 54

Primarij 5582 a
Dr. Alojz Kunst
specijalist za rentgenologijo
LJUBLJANA
Poljanska cesta štev. 16 (Josefinum).
ne ordinira do 16. avgusta.

Pozor izletniki in turisti! Pozor izletniki in turisti!
V hotelu Sv. Duh ob Boh. jezeru
se dobi 5546a
navadno kosilo Din 15·—, boljše Din 20·—, penzion Din 40·— do 45·—, samo kdor se sklicuje na ta oglas. **Feliks Seljak.**

Perfektnega korespondenta-njo
z znanjem hrvaškega, slovenskega in nemškega jezika, stenografije z bančno prakso, verzirano v tajniškem in deviznem poslovanju, zaupno osebo **išče** za takojšnji nastop velebanka.
Ponudbe z oznako zahtev, referencami in prepisi izpričeval na upravo „Jutra“ pod **„štev. 616“.** 5594 a

Parketne deščice hrastove in bukove
Irstje za strope iz najboljšega materijala 4955 a
Bakula (leseno pletivo) za strope in stene
Strešno lepenko in lesni cement
dobavlja takoj in v vsaki množini najceneje
Tel. inter 513 **Jos. R. Puh** Tel. inter 513
Ljubljana, Gradaška ulica 22.

Faceon-štrikerice
priznate samostalne radnice traže se odmah za provinciju. 5555 a
Ponudbe pod „Domišljati ukus“ - na **PUBLICITAS d. d, Zagreb, Gundulićeva br. 11.**

Trgovci en gros cene!
Moške obleke in perilo
razpošilja po izvanredno nizkih cenah
5553 a
Oblačilnica „Čeh“
Ponikve - Trebnje - Slovenija
Vzorci brezplačno na razpolago.

Peugeot
Svetovno kvalitetni avtomobili
od 2—6 sedežnega luksuznega do trgovsko praktičnega voza (davka prostega) promptno dobavljivi.
Najmanjša vporaba bencina. 5604 a
Sposobnost za vsak teren.
Ogled in proizkušnja pri glavnem zastopstvu
O. Žužek
LJUBLJANA
Tavčarjeva ul. 11
Telefon interurban 461.

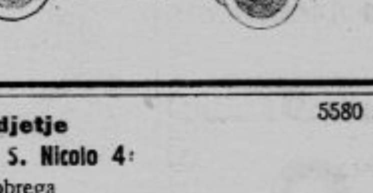

5580 a
Strojno tehnično podjetje
Oskar Kraus v Trstu 13, Via S. Nicolo 4
potrebuje mlajšega, dobrega
inženjerja
s popolnim znanjem italijanščine in nemščine za takojšnji vstop. — Ponudbe z navedbo zahtevane plače je poslati na gornji naslov.

Tvornica pohištva in lesenega blaga d. d. v Zagrebu
išče poslovnega ravnatelja
teoretsko in praktično usposobljenega za komercijalno in tehnično vođenje svojega posla.
Prednost imajo reflektanti, ki morejo **z večjim kapitalom sodelovati** pri podjetju.
Ponudbe z opisom življenja, obložene s prepisi spričeval in z naznanilom zahtevanih pogojev naj se pošljejo na naslov: 5556 a
Hrvatska poljodjelska banka d. d.
v Zagrebu, Preradovićeva ul. 5/I.

Hektografični, kopirni, računski in povoščeni zvitki (role) za **registrirne blagajne in računske stroje.** Barve, matrice in spec. papir za razmnoževanje
Barvni trakovi **Pico** in **Braco** ter ogljeni papir
L. BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6.
Telefon št. 980. II 27 a Telefon št. 980.

Avtmobilna zveza Idrija - Logatec
Z 1. avgustom 1926 začne poslovati redna automobilna zveza Idrija-Logatec vsak ponedeljek in vsako soboto k vlaku, ki odhaja iz Ljublane ob ½3. uri popoldne proti Logatcu.
5570 a **Filip Likar,** šofer, Idrija.

Ugodna prodaja posestva.
Hiša v Domžalah št. 4 z gospodarskim poslopjem in zemljiščem, vse cenjeno na Din 92.392, se na javni dražbi pri okrajnem sodišču v Kamniku dne 28. julija 1926 ob 9·30 v sobi štev. 6 proda.
Najmanjši ponudek Din 50.844. 5602 a

Izvanredno ugodni nakup
enonadstropne trgovske hiše sredi lepega trga na spodnjem Štajerskem, tik farne cerkve, kjer se nahaja sedaj gostilna in mesarija. Razven tega so še lepi lokali za trgovino. Zraven spada tudi gospodarsko poslopje, klavnica, ledenica in lep vrt. Cena Din 195.000·— Vpraša se pri posredovalnici Arzenšek & Komp. v Celju, Kralja Petra c. 22. 5576 a

Motorno kolo
Indian Price, 2 meseca rabljeno, za dvetretjinsko originalno ceno, **1 šivalni stroj Singer za krojače,** moška zlata ura z verižico, plašči, otroške obleke in 1 harmonika se proda po nizki ceni. — **Mariborska zastavljalnica, Maribor. Gosposka ul. 46.** 5889 a

Najsigurnejše v porabi, torej najboljše
Reform
stekleniee
za konzerviranje sadja in povrtnin v vseh velikostih ter vse druge pritikline in Zupančevo knjigo: Konzerviranje sadja in povrtnin ima v zalogi tvrdka
Lovro Petovar, Ivanjkovci.
151-a Ceniki se pošljejo na zahtevo
Nizke cene! Nizke cene!

103 a
Pozor!
Ako hočeš zopet imeti veselje s svojo obleko, dasiravno ni nova, potem jo daj nemudoma kemično čistiti in likati pri tvrdki
JOSIP REICH,
Liubliana, tovarna Poljanski nasip 4-6.
Postrežba točna. Cene solidne.

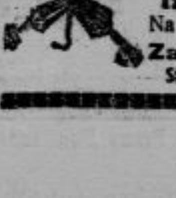

L. Mikuš 14-a
LJUBLJANA, Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic
Stari dežniki se nanovo preoblečejo.

TRETJE · ZNIŽANJE · CEN
»PEKO«
ČEVLJEV

SEDAJ SAMO SE 75·— Din

NAJFINEJŠI · BELI PLATNENI PRVOTNO DIN 100·— POTEM · DIN 95·—

BEŠ V · DRUGIH BARVAH PREJE DIN · 85·—

SEDAJ SAMO SE 75·— Din

Francoska linija, Cie. Gle. Transatlantique

157a **Havre - Newyork**

samo **6 dni** čez morje.

Cie Chargeurs-Rèunis, Sud Atlantique, Transport-Maritimes

za pomorske vožnje v **Južno Ameriko, Avstralijo, Argentinijo** in **Kanado.**

Tozadevna pojasnila in vozne listke daje zastopnik

Ivan Kraker, Ljubljana

Kolodvorska ulica št. 35.

Večja tovarna na deželi sprejme

v stalno službo dobro izvežbanega

ŠOFERJA

za osebni auto, ki je prvovrsten vozač, vsestransko zanesljiv in trezen. Izkazati se mora s prvovrstnimi spričevali in referencami ter biti izučen mehaničar, zmožen samostojnih popravil.

Ponudbe pod „STALNO 123“ na upravo „Jutra“.

5566 a

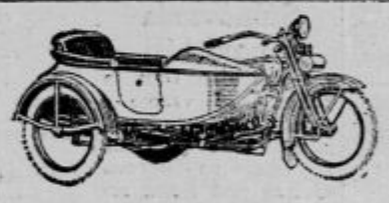

MOTOR HARLEY-DAVIDSON CYCLES

5604

Dospela zopet večja pošiljatev svetovno poznanih kvalitetnih motociklov **Harley Davidson** 3½, 7/9 in 10/12 HP. Oglejte si iste ali zahtevajte cenik pri Generalnem zastopstvu za Jugoslavijo

O. ŽUŽEK, Tavčarjeva ulica 11. Tel. 461.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

REVMATIZEM.

ZAHVALNA IZJAVA.

Velespoštovani g. dr. Rahlejev, Beograd, Kosovska 43.

Podpisani se Vam lepo zahvaljujem za Vašo iznajdbo proti revmatizmu, ki je imela pri meni posebno dober uspeh. Sedaj Vas lepo prosim, da pošljete eno steklenico „Radio Balsamika po povzetju na naslov: Ilija Jakulov br. 5, Jasenovo, Banat. — Z odličnim spoštovanjem

Svetozar Nikolić, kotar, Jasenovo, Banat.

Jasenovo, 25. avgusta 1925.

Zdravilo „Radio Balsamika“ izdeluje, prodaja in razpošilja proti povzetju laboratorij „RADIO BALSAMIKA“, Beograd, Kosovska 43. 106

Ali ste si že kupili Maksim Gasparijevo sliko „Kmeta svetnika“ ali „Slove skega sv. Izidorja“?

Ako še ne, storite to takoj, da ne zamudite izredno ugodne prilike zadeti poleg nje v loteriji, ki je oblastveno dovoljena, dragoceno srebrno ali celo zlato žepno uro. 5560 a

Slika stane Din 30·—, s pošto vred pa Din 34, katere je potreba poslati knjigarni **„VERA“** v **Ljubljani** na **Aleksandrovi cesti 8.**

---

4 sedežni avto samo Din 48.000·—

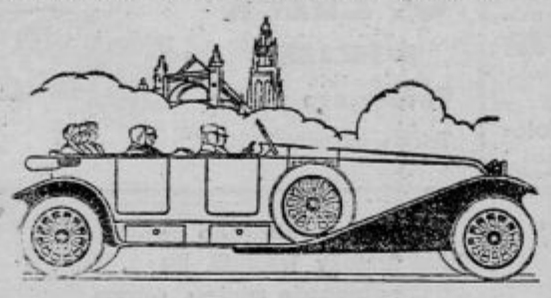

Renault!

najsolidnejši voz.

Nove zdatno znižane cene!

Zahtevajte ponudbo pri zastopstvu

A. LAMPRET,

Ljubljana, Dunajska cesta 22

---

†

Starešinska zveza J. A. D. Triglav naznanja tužno vest, da je starešina gospod

Otmar Golob

notar

po mučni bolezni preminul. Pokopan je bil dne 23. t. m. v Mariboru.

Blagemu tovarišu ohranimo častno spomin.

Maribor, dne 24. julija 1926. 5605 a

---

†

Slovenski lekarniški gremij, v Ljubljani naznanja, da je tovariš, gospod

Mag. Ph. Karel Rebul

lekarnar v Slovenjem gradcu

dne 22. julija ob pol 3. popoldne preminul.

Pogreb se vrši v Slovenjem gradcu v nedeljo dne 25. t. m. ob 4. uri popoldne.

Blagega pokojnika ohranimo v častnem spominu. 5592 a

V Ljubljani, dne 24. julija 1926.

KUPIMO

za sukcesivno dobavo do konec tekočega leta 6000 m³ smrekovega (z največ 15% jelovega) celuloznega lesa, letošnje sečnje. Les mora biti popolnoma obeljen, v dolžinah od 1 do 7 m in v premeru od 10 do 24 cm na tankem koncu. Upošteva se tudi ponudbe manjših partij. Ponudbe z navedbo množine in cene franko vagon nakladalna postaja do najkasneje 15. avgusta t. l. pod „Celulozni les“ na upravo lista. 5557 a

---

Knjigovodja-bilancist

z 10 letno prakso v industriji, lesni trgovini in na veleposestvu, dober organizator, vešč popolnoma slovenščine, srbohrvaščine, nemščine in italijanščine ter deloma francoščine, stro episec, vesten in popolnoma samostojen delavec, samec, išče primerno službo. Spričevala na razpolago. Cenjene ponudbe na upravo lista pod „Bilancist 27“. 5569 a

---

Lipski velesejem

največji velesejem sveta

11.000 razstavljalcev iz 21 dežel
160.000 kupcev iz 44 dežel

Jesen 1926:

29. avgusta do 4. septembra

Tudi za Vas je obisk velikega pomena!

Podrobna pojasnila daje:

Častno zastopstvo

Stegu in drugi,

Ljubljana,

Gledališka ulica štev. 8.

Znižane cene in največje skladišče dvokoles, motorjev, otroških vozičkov, šivalnih strojev, vsakovrstnih nadomestnih delov, pneumatike. Posebni oddelek za popolno popravo emajliranje in poniklanje dvokoles, otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. - Prodaja na obroke. — Ceniki franko. **„TRIBUNA“ F. B. L.,** tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovška cesta 4. 66

„Spectrum“ d. d.

Inž. Kopista, Dubsky in Krstić

tvornica ogledal in brušenega stekla

LJUBLJANA VII,

Medvedova ulica 38, telefon 755

82 Zagreb, Beograd, Osijek.

Središnjica **Zagreb.**

Zrcalno steklo, portalno steklo, mašinsko steklo 5-6 mm, ogledala, brušena v vseh velikostihin oblikah, kakor tudi brušene prozorne šipe, izbočene plošče, vsteklevanje v med. Fina, navadna ogledala

---

Pravi pergament papir

za uhajanje sadja dobite na ceneje pri tvrdk

LAVOSLAV STEINER. Zagreb,

Jelačićev trg 25.

Postrežba solidna brza in cenena.

Zahtevajte ponudbe. 5417 a

SREČKE

2½% državne loterijske rente za vojno škodo (ratna šteta)

na obroke

nudi pod najugodnejšimi pogoji

Zadružna hranilnica

reg. pos. in gosp. zadruga z o. z.

Ljubljana. Sv. Petra c. 19.

Pohištvo

elegantno v formi
najfinejše v kvaliteti
zmerno v ceni
priporoča

A. AMANN, Tržič,

tovarna pohištva. 70a

LOKOMOBILE

MOTORJI DIESELOVI in na sesani plin

JAREMNIKI PINI & KAY kompl. žage

Povoljni plačilni pogoji 177

Braća Fischer d. d.

Zagreb. Pantovčak 1b.

Zahvala.

Za številne izraze globokega sožalja, ki sem jih prejel ob nenadni izgubi mojega nepozabnega brata, gospoda

Franc Pleterskija

za poklonjeno krasno cvetje in vence, ter za mnogobrojno časčeče spremstvo na njega zadnji poti, se vsem prav prisrčno zahvaljujem.

Posebno me veže dolžnost izreči iskreno zahvalo gg. tovarnarju Srečko Potniku, Tone Gorancu, Vinku Rauberju in Jožko Badiuri, ki so pokojniku pomagali na mestu nesreče.

Dalje naj sprejmejo srčno zahvalo gospod gerent Josip Turk za njegovo blagonakloneno enost, „Sokolsko društvo“ na Taboru za častno spremstvo, gg. pevcem za ginljive žalostinke in končno vsi, ki so blagopokojnika v tako častnem številu spremili k večnemu počitku.

V Ljubljani, dne 24. julija 1926. 5593 a

Josip Pleterski.

Urejuje Franc Puc. Izdaja za Konzorcij «Jutra» Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno dd. kot tiskarnarja Fran Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.